

1909

HATVADYÁRMEGYEI

ALMANACH

MEGLYELŐSÍTŐ

DÉNES KÁROLY

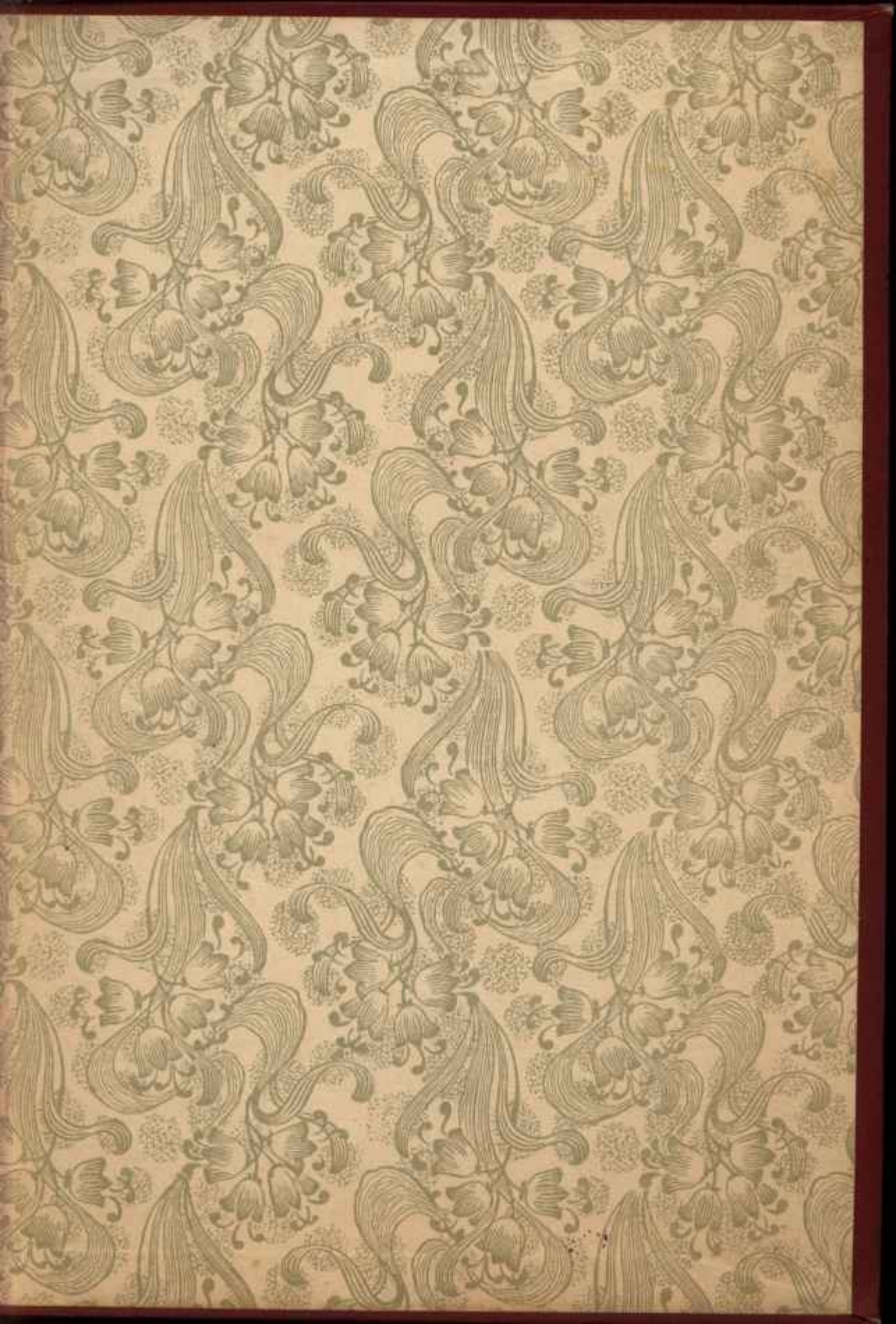
MEGLYELŐSÍTŐ

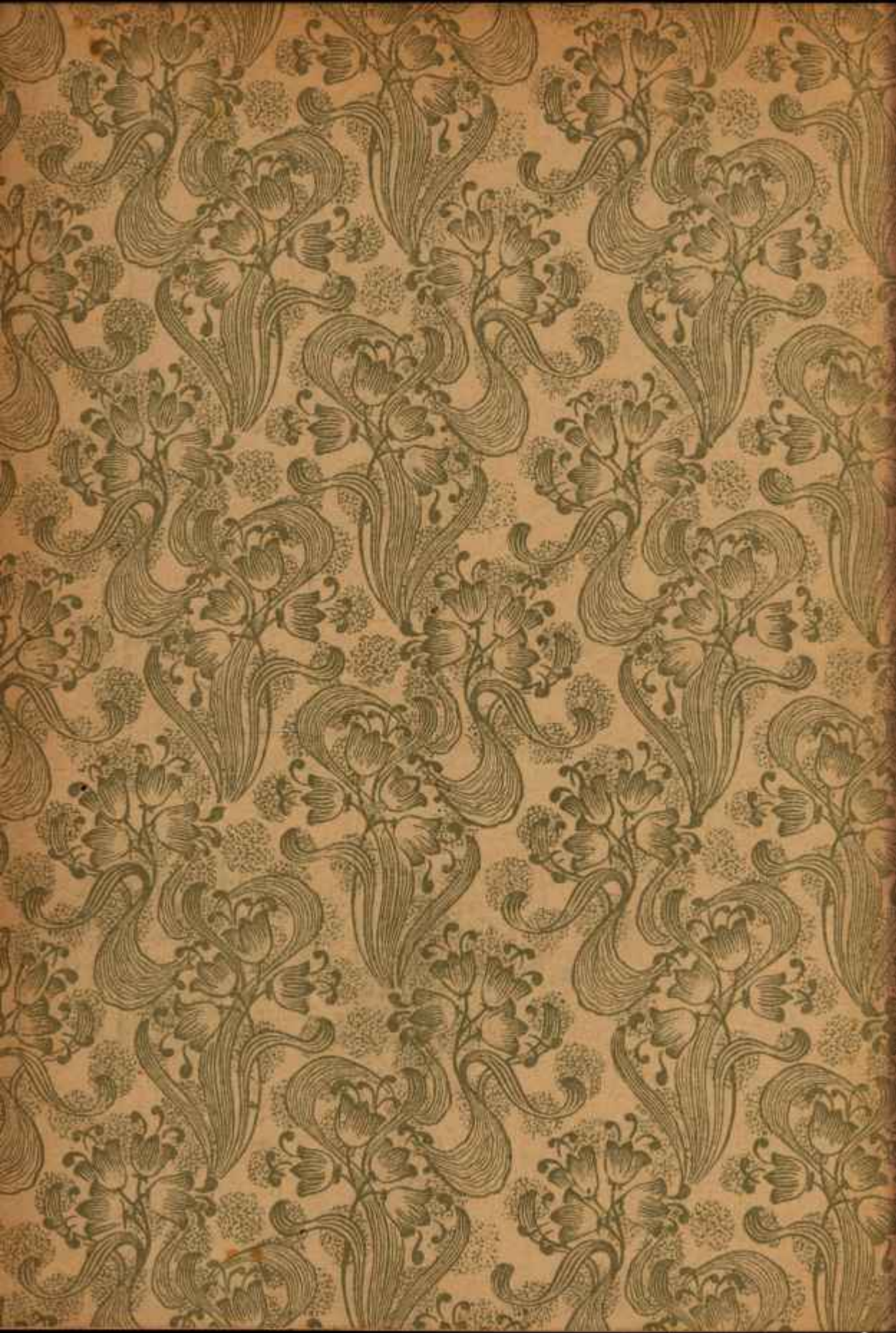
NYVA

MEGLYELŐSÍTŐ

1909

Hatvadyármegyei Almanach. 1909.

1909

HUNYADVÁRMEGYEI
ALMANACH

SZERKESZTI

DÉNES KÁROLY

HUNYADVÁRM. KIR. TANFELÜGYELŐ

DÉVA

Szerkesztő tulajdona és kiadása

1909

55920

ELŐSZÓ.

Sokan fejüket fogják csóválni, mikor meghallják, hogy a *Hunyadvármegyei Almanach* megjelenik.

Minek az? Kinek lesz az a hasznára? Főlöskéges munka!

Ezen kérdésekre, illetve teendő megjegyzésekre előre megadom válaszomat.

A Hunyadmegyei Almanachra szükség van. Szüksége van rá a hivatalnoknak, a kulturmunkásnak, a vállalkozónak, a kereskedőnek, az iparosnak, szóval a nagyközönségnek.

Hunyad megye természeti szépségei, csodálatos alakulatú hegyei, völgyei elkápráztatják a szemet. Jóformán azt sem tudjuk, hogy mink van. Nem megyünk a hegyek közé, hogy gyönyörködjünk a csörgedező patakokban, buja, pázsitos rétekben, illatos virágokban; a bércek ormait sem keressük fel, hogy onnan büszkén tekintsünk szét a csúcsok fölött s bepillantsunk a végtelen rónaságba.

Azt sem kutatjuk, keressük, hogy e vármegye földje milyen mérhetetlen kincseket rejt magában.

A régi dicsőség eltűnt emlékei sem érdekelnek többé bennünket s az elmúlt idők nagyjainak képe is elhomályosult már emlékezetünkben, A jelen vezető embereit sem ismerjük eléggé.

Szóval Hunyad megye földjének lakói életének minden területén annyi a gyönyörködni, a megismerni való, hogy évek hosszú sorozata kell, míg az egész területet át tudjuk kutatni, meg tudjuk ismerni.

A *Hunyadmegyei Almanach*-ot azért indítottam meg, hogy a vármegye közönségét évről-évre előbbre juttassam a vármegye — megismerésében. Hunyad megye multjára, jelenére, közzgazdasági életére, kulturális és irodalmi fejlődésére s általában Hunyad megye életét bármiképpen érintő körülményekre bőven ki fogok terjeszkedni évek folyamán. Azt akarom, hogy az Almanach kötetei annak idején történelmi forrásul szolgáljanak Hunyad megye története megírójának. És ami fő, mindezt el fogják mondani a közönségnek a Hunyad megyében élő szaktudósok és írók.

Már az első kötetben igyekeztem bő és változatos anyagot a közönség elé adni. Ha valamiben fogyatékosság lenne, kérem kell a közönség szives elnézését, mert rövid idő állott rendelkezésre az idea megfogalmazásától megvalósulásáig. Gondom lesz rá, hogy a jövő kötetek úgy alaposág, mint irodalmi tekintetben még az első kötetet is túlhaladják.

Tervem az is, hogy Hunyad megyében élő íróinkat és tudósainkat az Almanach köré gyűjtsem s hogy a megyében intenzív irodalmi és tudományos élet fejlődjék ki

A kötet hasznavehetőségét különösen emeli a megyei teljes címtár, mely a legbritelesebb adatokat tartalmazza.

Egy kis naptári részt is közlök minden kötetben, hogy a többi naptárakat fölöslegessé tegyem.

Hálás köszönetet mondok e kötet munkatársainak, akik az Almanach irodalmi értékét emelték. Az I. kötetben *Borostyánné Schnegon Vilma*, *Liszkayné Pálóczy Horváth Jolán*, *Vitán Vilma* úrnők, *Balázs Béla*, állami tanítóképezdei tanár; *Balkányi Ernő*, áll. főreáliskolai tanár; *Benkő András*, kir. s.-tanfelügyelő; *Csigy Sándor*, áll. elisk. igazgató-tanító; dr. *Gaál István*, áll. főreáliskolai tanár; *Göllner Károly*, áll. főreáliskolai igazgató; *Lipták Máté*, megyei főlevéltáros; *Németh Jenő*, gazdasági szaktanár; *Sarudy Ottó*, áll. tanítóképezdei igazgató; *B. Szabó István*, lapszerkesztő; dr. *Tassy B. László* ügyvéd urak munkái jelentek meg. Szives közreműködésüket a jövőben is kérem.

Hálásan emlékszem meg e helyen *Szalatsy Rezső* tanár úrról és *Kállai* úrról is, akik gyönyörű rajzaikkal ékesítették a kötetet.

Meg kell még emlékeznem *Adler Arthur* szászvárosi fényképész úrról is, aki szép fölvételeit az Almanach részére átengedte.

Most pedig útjára bocsájtom az I. kötetet, kisérje útjában Isten áldása s a nagyközönség gyöngéd szeretete.

Viszontlátásra a jövő évben!

Dénes Károly

kir. tanfelügyelő, a »Hunyadmegyei Almanach«
szerkesztő-kiadója.

I. RÉSZ. NAPTÁR.

1909. év.

Változó ünnepek.

a) A római katolikus egyházban.

Septuagesima- (hetvened) vasárnap	február	7.
Hajnázó-szerda	február	24.
Húsvét-vasárnap	április	11.
Keresztjáró napok	május 17., 18.,	19.
Áldozó-csütörtök	május	20.
Pünkösd-vasárnap	május	30.
Szent-Háromság vasárnapja	június	6.
Ürnap	június	10.
Ürjövét (Advent) első vasárnapja	november	28.

b) A keleti vagy görög-orosz egyházban.

Triodion kezdete	január	18.
Septuagesima- (hetvened) vasárnap	január	25.
Húshagyó-vasárnap (müszopust)	február	1.
Zsirhagyó-vasárnap (süropust)	február	8.
Nagy böjt első vasárnapja	február	15.
Húsvét-vasárnap	márczius	29.
Vízszentelés ünnepe	április	22.
Áldozó-csütörtök	május	7.
Pünkösd-vasárnap	május	17.
Mindszent-vasárnap	május	24.

Négy kántor-böjt.

Tavaszi	márczius	3., 5., 6.
Nyári	június	2., 4., 5.
Őszi	szeptember	15., 17., 18.
Téli	december	15., 17., 18.

Farsang tartama: 49 nap.

Böjtek a görög-orosz (keleti) egyházban.

1. Vajas hét: Húshagyó-vasárnaptól zsirhagyó-vasárnapig (február 1-től február 8-ig).
2. Nagy böjt: Zsirhagyó-vasárnaptól nagyszombatig bezárólag (február 8-tól márczius 28-ig).
3. Szent Péter és Pál apostolokról nevezett böjt: Mindszent-vasárnaptól (május 24. június 27-ig) bezárólag.
4. Isten sz. anyjáról nevezett böjt: augusztus 1-től 14-ig bezárólag.
5. Nagy karácsony előtti böjt: november 15-ikétől december 24-ig bezárólag.

A csillagászati évszakok.

Tavaszi kezdete: márczius 21-én, 7 óra 29 perczkor reggel; tavaszi napéjgyenlőség vagy aequinoctium.

Nyár kezdete: június 22-én, 3 óra 22 perczkor éjjel; nyári napfordulat vagy solstitium; a Föld északi felén leghosszabb nap, legrövidebb éj.

Ősz kezdete: szeptember 23-án, 6 óra 1 perczkor délután; őszi napéjgyenlőség vagy aequinoctium.

Tél kezdete: december 22-én, 12 óra 36 perczkor délben; téli napfordulat vagy solstitium; a Föld északi felén legrövidebb nap, leghosszabb éj.

Nap- és holdfogyatkozások.

1909-ben két nap- és két holdfogyatkozás lesz, melyek közül nálunk csak az első holdfogyatkozás lesz látható.

1. *Teljes holdfogyatkozás* június 3—4-én; kezdődik 3-án, 11 óra 53 perczkor éjjel, végződik 4-én, 5 óra 38 perczkor reggel; a teljes fogyatkozás tart 2 óra 14 percztől 3 óra 16 perczig; látható Európa nyugati és délnyugati részében, Afrika északi részén és az Atlanti Óceánon.

2. *Gyűrűs napfogyatkozás* június 17-én, 10 óra 17 percztől éjjel, 18-án 2 óra 53 perczig reggel; a fogyatkozás látható a Csendes Óceánon, Ázsia keleti és északi részében. Európa északi csúcsán, az északi sarkvidéken és Észak-Amerikában.

3. *Teljes holdfogyatkozás* november 27-én, 7 óra 28 percztől reggel, 12 óra 54 perczig délben. A fogyatkozás a Csendes Óceánon és Közép-Amerikában lesz látható; Budapesten a Hold 26 perczrel a fogyatkozás kezdete után lenyugszik.

4. *Részletes napfogyatkozás* december 12-én, 7 óra 13 percztől 10 óra 49 perczig este; a Nap-átmérő 0.54-adrészére terjedő fogyatkozás a Csendes Óceán déli részén és Új-Zeelandon lesz látható.

Törvénykezési szünnapok.

1868. LIV. t.-cz. III. cz. I. fej. 100. §. Sörgőseket kivéve, senki sem idézethetik megjelenésre vallásának ünnepén. Ilyen idézés elrendelése vagy elhalasztása miatt azonban nincs helye perorvoslatnak.

V. cz. I. fej. 255. §. Az 1840. XV. t.-cz. II. r. 201. §-ának intézkedése egyelőre itt is alkalmaztatván, a határidők, tekintet nélkül a közbeeső ünnepekre, az ott megállapított szünnapok alatt is folynak. Ha a határidő végnapja ilyen szünnapra esnék, az a legközelebbi köznapiig terjed.

VIII. cz. I. fej. 357. §. A marasztalt fél vallásának ünnepei a végrehajtásnál is lehetőleg figyelemben tartandók.

I. Télhó.	<h1>Január</h1> 31 nap.	Boldog- Asszony hava.
--------------	----------------------------	-----------------------------

Havi és neti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	☾	Gör.-orosz napt. 1908 decz., 1909 jan.	☉ Nap		☾ Hold		Izraelita naptár 5649 Tebeth, Sebat
					kél. á. p.	nyug. ó. p.	kél. á. p.	nyug. ó. p.	
1 Pént.	Ujév	Ujév	☾	19 Bonifác	7 50	4 18	d. u.	d. e.	8 Tebeth 5669
2 Szo.	Makár apát	A sz. k. vt.	☾	20 Ignác vt.	7 49	4 18	1 31	3 19	9 S. Vajigas
1. Vízkereszt. Kat. ev. Az időben mondá Jézus Péternek. Ján. XXI. 19—24. Prot. ev. II. Máté 13—23; olv. Titus 3. 4—7. — Gör. ev. Jézus Krisztus nemzetiségkönyve. Máté I. r. 1. sz.									
3 Vas.	C Genováva sz.	C Gordius	☾	21 E Julianna	7 49	4 19	2 1	4 32	10 Jer. ost. bjt
4 Hétfő	Titusz pk.	Titusz, Izab.	☾	22 Anasztázia	7 49	4 20	2 37	5 43	11
5 Kedd	Teleszfor vt.	Sim., Árp.	☾	23 Krétai 10 vt.	7 49	4 21	3 21	6 48	12
6 Sze.	Vízkereszt	Három király	☾	24 Kar. el. böjt	7 48	4 22	4 14	7 45	13
7 Csüt.	Rajmund hv.	Rajmund	☾	25 N.-Karács.	7 48	4 23	5 12	8 33	14
8 Pént.	Szeverin	Szeverin	☾	26 Istensz. M.	7 48	4 24	6 15	9 12	15
9 Szo.	Julián vt.	Julián	☾	27 István földi.	7 48	4 26	7 21	9 44	16 S. Vajechi
2. I. vasárnap vízkereszt után. Kat. ev. Mikor Jézus 12 esztendő lett. Luk. II. 42—52. Prot. ev. Luk. II. 41—52; olv. Róm. 12. 1—6. — Gör. ev. Az Ur angala megjelenék Józsefnek. Máté II. r. 4. sz.									
10 Vas.	C I Vilmos pk.	C I Pál rem.	☾	28 E Több ez. vt.	7 47	4 27	8 24	10 10	17
11 Hétfő	Higin pp.	Fruktuoz	☾	29 Apró szent.	7 47	4 29	9 28	10 33	18
12 Kedd	Taczián vt.	Tacsz., Ernő	☾	30 Anizia sz. vt.	7 47	4 30	10 32	10 52	19
13 Sze.	40 vt. katona	Vidor	☾	31 Melánia	7 46	4 32	11 35	11 11	20
14 Csüt.	Hilár, Bódog	Bódog	☾	1 Jan. Ujév 1909	7 46	4 33	d. e.	11 29	21
15 Pént.	Pál rem.	Laski János	☾	2 Szilveszt. p.	7 46	4 34	12 39	11 48	22
16 Szo.	Marcel pp.	Marcel	☾	3 Malakiás	7 45	4 35	1 46	d. u.	23 S. Semoth
3. II. vasárnap vízkereszt után. Kat. ev. Menyegző lön galileai Kánában. János II. 1—11. Prot. ev. ugyanaz; olv. Róm. 12. 7—16. — Gör. ev. A pusztában kiáltónak szava. Márk I. r. 1. sz.									
17 Vas.	C 2 Jézus sz. n.	C 2 Antal	☾	4 D 70 apostol	7 44	4 36	2 56	12 37	24
18 Hétfő	Piroska sz. vt.	Piroska	☾	5 Teopempt	7 43	4 38	4 8	1 9	25
19 Kedd	Kanút kir. vt.	Babilasz	☾	6 Epiphánia	7 43	4 39	5 19	1 51	26
20 Sze.	Fábián és Seb.	Fábián	☾	7 Iván	7 42	4 40	6 29	2 46	27
21 Csüt.	Ágnes sz. vt.	Ágnes	☾	8 György	7 41	4 42	7 29	3 51	28
22 Pént.	Vincez szp. vt. †	Vincez	☾	9 Polieukt	7 40	4 44	8 20	5 9	29
23 Szo.	Bold.-Assz. elj.	Izaiás, Emer.	☾	10 Nissz. Gerg.	7 39	4 45	8 59	6 34	1 Seb. S. Vaëra
4. III. vasárnap vízkereszt után. Kat. ev. Mikor Jézus lejött a hegyről. Máté VIII. 1—13. Prot. ev. ugyanaz; olv. Róm. 12. 17—21. — Gör. ev. Elhagyván Názareth városát. Máté IV. r. 8. sz.									
24 Vas.	C 3 Sz. család	C 3 Timót	☾	11 D Teodóz ap.	7 38	4 46	9 32	7 58	2
25 Hétfő	Pál ford.	Pál ford.	☾	12 Taczián	7 37	4 48	9 59	9 19	3
26 Kedd	Polikárp pk. vt.	Polikárp	☾	13 Hermil	7 36	4 50	10 23	10 39	4
27 Sze.	Ar. sz. Ján. e. a.	Krizosztóm	☾	14 R. és sz. vtk.	7 35	4 52	10 46	11 55	5
28 Csüt.	Apollónia sz.	Nagy Károly	☾	15 Kalib. Ján.	7 34	4 53	11 10	d. e.	6
29 Pént.	Szalezi Fer. †	Juventin	☾	16 Sz. Péter I.	7 33	4 54	11 35	1 10	7
30 Szo.	Mártonka sz.	Mártonka	☾	17 N. Antal ap.	7 32	4 55	d. u.	2 23	8 Sabb. Bo
5. IV. vasárnap vízkereszt után. Kat. ev. Bemenvén Jézus a hajóba. Máté VIII. 23—27. Prot. ev. ugyanaz; olv. Róm. 13. 8—10. — Gör. ev. A város és furizsauról. Luk. XVIII. r. 89. sz.									
31 Vas.	C 4 N. Péter hv.	C 4 Virgil	☾	18 D Triod. vt.	7 31	4 57	12 37	3 35	9

Hold fényváltozásai.

- ☉ Holdtölte 6-án 3 ó. 18 p. d. u.
- ☾ Utolsó negyed 14-én 7 ó. 11 p. d. u.
- ☉ Újhold 22-én 1 ó. 12 p. d. u.
- ☾ Első negyed 28-án 4 ó. 7 p. d. u.
- ☾ a földtávolban 11-én 4 ó. d. u.
- ☾ a földközlemben 28-án 2 ó. d. u.

7-én Farsang kezdete.

Bolygók járása.

E hó kezdetén Vénusz 5 óra után d. e. kél, Mars 4 ó. d. e., Jupiter esti 10 ó., Saturn 11 ó. után d. e. — 3-án a Nap a földközlemben. 27-én Merkúr a legnagyobb keleti kitérésbe.

30-án 5 ó. 11 p. d. u. a Nap a vízöntő (♊) jegyébe lép.

Időjárás Herschel szerint.

6-ig hó és eső; 14-ig aszóp és enyhe; 22-ig északi vagy keleti légáramlat mellett derült, hideg idő, déli és nyugati szél mellett hó vagy eső; 28-ig fagy, déli szél mellett enyhe; a hó végén kellemes időjárás.

1-én a nap hossza 8 ó. 28 p., a hó végeig 58 p. nő.

II. Télutó.	Február 29 nap.	Bőjtelő hava.
----------------	---------------------------	------------------

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Január, Február.	☉ Nap		☾ Hold		Izraelita naptár Sebat, Adar
					kél. ó. p.	nyug. ó. p.	kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Hétfő	Ignác pk.	Ignác	✠	19 Arsén	7 29	4 59	1 38	4 41	10
2 Kedd	Gy.-sz. B.-A.	Gy.-sz. B.-A.	✠	20 Eutim	7 28	5 0	2 6	5 40	11
3 Sze.	Balázs pk. vt.	Anszgár	✠	21 Jenő, Valér.	7 26	5 2	3 2	6 30	12
4 Csüt.	Veronika	Veronika	✠	22 Anasztáz vt.	7 25	5 4	4 3	7 13	13
5 Pént.	Ágota sz. †	Ágota	✠	23 Kelemen vt.	7 24	5 5	5 8	7 45	14 [Fákünn.
6 Szo.	Dorottya sz. v.	Dorottya	✠	24 Babilasz	7 22	5 6	6 13	8 13	15 S. Besalach

6. Septuagesima. Kat. ev. Hasonló mennyeknek országa a családos emberhez. Máté XX. 1—16.
Prot. ev. ugyanaz; olv. I. Kor. 9. 24—10. 5. — Gör. ev. A tékozló fiúról. Luk. XV. r. 79. sz.

7 Vas.	C Hetvened v.	C Rikárd	✠	25 D Hetven. v.	7 21	5 7	7 18	8 36	16
8 Hétfő	Math. Ján. hv.	Salamon	✠	26 Simon	7 19	5 9	8 21	8 57	17
9 Kedd	Alex. Cziril et.	Apollónia	✠	27 Krizoszt. er.	7 18	5 11	9 24	9 15	18
10 Sze.	Skolasztika sz.	Skolasztika	✠	28 Efrém	7 16	5 12	10 28	9 39	19
11 Csüt.	Dezső pk. vt.	Dezső	✠	29 Ignác erek.	7 15	5 14	11 32	9 53	20
12 Pént.	Eulália sz. †	Eulália	✠	30 Nagy Vazul	7 14	5 16	d. e.	10 12	21
13 Szo.	Ricci Katalin sz.	Benignusz	✠	31 Czir.ésJános	7 12	5 17	12 40	10 36	22 Sab. Jithro

7. Sexagesima. Kat. ev. Midőn nagy sereg gyült egybe. Luk. VIII. 4—15.
Prot. ev. ugyanaz; olv. II. Kor. 11. 19—12. 9. — Gör. ev. Az itéletéről. Máté XXV. r. 106. sz.

14 Vas.	C Hatvanad v.	C Bálint	✠	1 Febr. D Hh. v.	7 10	5 19	1 49	11 5	23
15 Hétfő	Fauszt. és Jov.	Fausztin	✠	2 Jéz. Kr. bem.	7 9	5 21	2 59	11 41	24
16 Kedd	Julianna sz. vt.	Juliánna	✠	3 Szim., Anna	7 7	5 22	4 8	d. u.	25
17 Sze.	Donát vt.	Donát	✠	4 Izidor	7 5	5 24	5 11	1 27	26
18 Csüt.	Simeon pk. vt.	Simeon	✠	5 Ágota	7 4	5 25	6 16	2 39	27
19 Pént.	Konrád hv. †	Konrád	✠	6 Julián orv.	7 2	5 26	6 50	4 00	28 [S. Sekalim
20 Szo.	Eleutér p.	Aladár	✠	7 ifj. Lukács	7 0	5 28	7 27	5 25	29 Sab. Mispat.

8. Quinquagesima. Kat. ev. Magához vevé Jézus a 12-ét. Luk. XVIII. 31—41.
Prot. ev. ugyanaz; olv. I. Kor. 13. 1—13. — Gör. ev. A menyeyi kincsről. Máté VI. r. 17. sz.

21 Vas.	C Farsang v.	C Meinrád	✠	8 D Vajh. vas.	6 59	5 30	7 57	6 51	30 Ros Chodes
22 Hétfő	Péter székfogl.	Didim	✠	9 Niczefor vt.	6 57	5 31	8 22	8 14	1 Adar R. Ch.
23 Kedd	Dam. Péter et.	Damián	✠	10 Pál vt.	6 55	5 33	8 47	9 36	2
24 Sze.	Hamvazó sz. †	Mátyás	✠	11 Teodóra	6 53	5 35	9 11	10 55	3
25 Csüt.	Géza vt. †	Géza	✠	12 Melét pk.	6 51	5 36	9 36	d. e.	4
26 Pént.	Sándor pk. †	Sándor	✠	13 Zoo	6 49	5 37	10 14	12 12	5
27 Szo.	Leánder pk. †	Leánder	✠	14 Máró	6 47	5 38	10 37	1 26	6 S. Theruma

9. Bőjt I. vasárnapja. Kat. ev. Jézus a pusztába vitették a lélektől. Máté IV. 1—11.
Prot. ev. ugyanaz; olv. II. Kor. 6. 1—10. — Gör. ev. Natánael kétékedéséről. János I. r. 5. sz.

28 Vas.	C I Invocabit	C I Román	✠	15 D Nagyb. I. v.	6 45	5 40	11 17	2 34	7
---------	---------------	-----------	---	-------------------	------	------	-------	------	---

Hold fényváltozásai.

- ☉ Holdtölte 5-én 9 ó. 25 p. d. e.
☾ Utolsó negyed 3-án 1 ó. 47 p. d. u.
● Újhold 20-án 11 ó. 52 p. d. e.
☾ Első negyed 27-én 3 ó. 49 p. d. e.

- C a földtávolban 8-án 6 ó. d. e.
C a földközépen 20-án éjfékor.

Bolygók járása.

E hó kezdetén Vénusz reggeli 6 ó. után kél, Mars reggeli 4 óra, Jupiter esti 7 ó. után, Szaturn 9 ó. után dél-előtt kél.

19-én 7 ó. 39 p. d. e. a Nap a hataik (☿) jegybe lép.

Időjárás Herschel szerint.

A hó kezdetén szép, kellemes idő; 5-ike után hideg, hóeső; 20-án változik az időjárás, hideg napok, erős széllel; 27-ike után hóeső, vihar.

1-én a nap hossza 9 ó. 30 p., a hó végeig 1 ó. 25 p. né

III. Tavaszelő	<h1>Márczius</h1> 31 nap.	Böjtmás hava.
-------------------	------------------------------	------------------

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Február, Márczius	☉ Nap		☾ Hold		Israelita naptár Adar, Nisan
					kél. ó. p.	nyug. ó. p.	kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Hétfő	Albin	Albin	☾	16 Pamfil vt.	6 43	5 42	d. u.	3 36	8
2 Kedd	Szimpliczius	Szimplicz	☾	17 Mariamna	6 42	5 44	12 57	4 26	9
3 Sze.	Kunig. Kán.	Kunigunda	☾	18 Leó pápa	6 40	5 45	1 56	5 12	10
4 Csüt.	Kázmér hv.	Adorján	☾	19 Filemon	6 38	5 47	2 59	5 48	11 Eszter böjt
5 Pént.	Ózséb vt.	Ózséb	☾	20 Leó pk.	6 36	5 48	4 4	6 17	12 [S. Szachor
6 Szo.	Koléta, Frigy.	Fridolin	☾	21 Eusztát	6 34	5 49	5 8	6 42	13 S. Tezawe

10. Böjt II. vasárnapja. Kat. ev. Maga mellé vevé Jézus Pétert, Jakabot és Jánost. Máté XVIII. 1-9. Prot. ev. Máté XV. 21-28; olv. I. Tessz. 4. 1-7. — Gör. ev. Az inaszkadról Márk II. r. 7. sz.

7 Vas.	C 2 Remiscere	C 2 Perpetua	☾	22 DNagyb. 2. v.	6 32	5 51	6 13	7 2	14 Purim
8 Hétfő	Istenes János	Zoltán	☾	23 Polikárp	6 30	5 53	7 16	7 22	15 Sus. Purim
9 Kedd	R. Franciska	Francziska	☾	24 Ján. f. megt.	6 28	5 55	8 19	7 39	16
10 Sze.	40 vértanú	40 vértanú	☾	25 Tarás	6 26	5 56	9 24	7 57	17
11 Csüt.	Konstantin	Konstantin	☾	26 Porfir	6 24	5 57	10 30	8 17	18
12 Pént.	Gergely ea.	Gergely	☾	27 Prokóp	6 22	5 58	11 38	8 34	19 [S. Parah
13 Szo.	Nicefor pk.	Roderig	☾	28 Vazul	6 20	6 0	d. e.	9 4	20 S. Ki Thiza

11. Böjt III. vasárnapja. Kat. ev. Jézus néma ördögöt űze ki. Luk. XI. 14-28. Prot. ev. ugyanaz; olv. Efez. 5. 1-9. — Gör. ev. A ki szőgyel engem. Márk VIII. r. 37. sz.

14 Vas.	C 3 Oculi, Matild	C 3 Matild	☾	1 Márc. Nb. 3. v.	6 18	6 2	12 47	9 35	21
15 Hétfő	Longin vt.	Longin	☾	2 Teodót	6 16	6 3	1 55	10 17	22
16 Kedd	Heribert pk.	Heribert	☾	3 Kleon	6 14	6 4	2 58	11 9	23
17 Sze.	Patrik pk. hv.	Patrik	☾	4 Pál, Juliána	6 12	6 6	3 55	d. u.	24
18 Csüt.	Jer. Cir., Sánd.	Sándor	☾	5 Konon	6 10	6 8	4 43	1 29	25
19 Pént.	József	József	☾	6 Amorii 42 vt.	6 8	6 9	5 22	2 52	26 [S. Hachod.
20 Szo.	Joachim hv.	Hubert	☾	7 Vazul és t.	6 6	6 10	5 54	4 17	27 S. Vaj., Pek.

12. Böjt IV. vas. Kat. ev. Jézus a galileai tengeren túl méne. János VI. 1-15. Prot. ev. ugyanaz; olv. Gal. 4. 21-31. — Gör. ev. Az ördögös némáról. Márk IX. r. 40. sz.

21 Vas.	C 4 Laetare	C 4 Benedek	☾	8 DNagyb. 4. v.	6 4	6 12	6 20	5 42	28
22 Hétfő	Oktávián vt.	Oktávián	☾	9 Szeb. 40 vt.	6 2	6 14	6 45	7 6	29
23 Kedd	Frumencius	Frumencz	☾	10 Kodrát és t.	6 0	6 15	7 10	8 29	1 Nizan R. Ch
24 Sze.	Gábor főangy.	Gábor	☾	11 Szoifron pk.	5 58	6 16	7 34	9 50	2
25 Csüt.	Gy.-o. B.-A.	Gy.-o. B. A.	☾	12 Teofánész	5 56	6 17	8 0	11 8	3
26 Pént.	Manó vt.	Manó	☾	13 Nicefor pk.	5 53	6 19	8 33	d. e.	4
27 Szo.	Dam. János	Rupert	☾	14 Benedek	5 51	6 20	9 11	12 22	5 S. Vajikra

13. Böjt V. vas. Fekete vasárnap. Passioia. Kat. ev. Ki fedd meg engem közlétek? János VIII. 46-51. Prot. ev. ugyanaz; olv. Zsidókh. 9. 11-15. — Gör. ev. Jakab és János nagyravágyása. Márk X. r. 47. sz.

28 Vas.	C Judica, Guszt.	C 5 Gedeon	☾	15 DNagyb. 5. v.	5 49	6 22	9 56	1 29	6
29 Hétfő	Ciril vt.	Eusztáz	☾	16 Szabinusz	5 47	6 23	10 49	2 26	7
30 Kedd	Kvirin vt.	Kvirin	☾	17 Elek	5 45	6 25	11 48	3 13	8
31 Sze.	Ámosz pr.	Ámosz	☾	18 Cirill pk.	5 43	6 26	d. u.	3 52	9

Hold fényváltozásai.

- ☉ Holdtölte 7-én 3 ó. 56 p. d. e.
- ☾ Utolsó negyed 15-én 4 ó. 42 p. d. e.
- ☉ Újhold 21-én 9 ó. 11 p. d. u.
- ☾ Első negyed 28-án 5 ó. 49 p. d. u.

- C a földtávolban 7-én 9 ó. d. e.
- C a földközéiben 21-én déltájban.

Bolygók járása.

E hó kezdetén *Vénusz* reggeli 6 óra után kél, *Marsz* hajnali 4 óra előtt, *Jupiter* esti 5 óra után, *Szatur* 8 ó. délelőtt kél.

21-én 7 ó. 13 p. d. e. a Nap a kos (♈) jegybe lép. — *Tavaszkézdét.*

Időjárás Herschel szerint.

28-ig esős, viharos idő; a hó főgén hideg, derült idő, kivéve ha a légáramlat déli vagy nyugoti.

1-én a nap hossza 10 ó. 59 p., a hó végeig 1 ó. 44 p. nő.

15-én a szabadság napja.

IV. Tavaszhó.	<h1>Április</h1> 30 nap	Szent- György hava.
------------------	----------------------------	---------------------------

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Március, Április	Nap		Hold		Izraelita naptár Nizan, Ijar
					kál ó. p.	nyug. ó. p.	kál ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Csüt.	Hugó pk. †	Hugó	☾	19 Krizz., Dária	5 41	6 28	1 54	4 22	10
2 Pént.	Fájdalmas sz. †	Teodónia	☾	20 Szabb. vtk.	5 39	6 29	3 0	4 47	11 [S. Hagadol
3 Szo.	Richard pk. †	Rikárd	☾	21 Jakab az ifj.	5 37	6 30	4 4	5 9	12 Sab. Zav.
14. Böjt VI. vas. Virág-vasárnap. In palmis. Kat. ev. Midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett. Máté XXI. 1-9. Prot. ev. ugyanaz; olv. Filíp. 2. 5-11. — Gör. ev. Jézus bevonulása Jeruzsálembe. Máté XXI. 83.									
4 Vas.	C Palmarum	C 6 Izidor	☾	22 D Nagyb. 6. v.	5 35	6 31	5 7	5 28	13
5 Hétfő	Ferr. Vincze †	Diodór	☾	23 Nikon	5 33	6 33	6 12	5 46	14
6 Kedd	Coslesztin p. †	Coslesztin	☾	24 Zakariás hv.	5 31	6 35	7 16	6 4	15 Passzah 1. n
7 Sze.	Epifán pk. vt. †	Epifán	☾	25 Gy.-o. B.-A.	5 29	6 36	8 22	6 23	16 Passzah 2. n.
8 Csüt.	Nagycsütörtök †	Dénes	☾	26 Gábor	5 28	6 37	9 30	6 43	17
9 Pént.	Nagypéntek †	Nagypéntek	☾	27 Nagypéntek	5 26	6 39	10 38	7 7	18
10 Szo.	Nagyszombat †	Ezekiel	☾	28 István	5 24	6 40	11 47	7 37	19 Sab.
15. Húsvét vasárnap. Kat. ev. Mária Magdolna és Mária Jak. Márk XVI. 1-7. Prot. ev. ugyanaz; olv. I. Kor. 5. 6-8. — Gör. ev. Kezdetben vala az ige. János I. r. 1. sz.									
11 Vas.	C Húsvét vas.	C Húsv. vas.	☾	29 D Húsvét-v.	5 22	6 41	d. e.	8 14	20
12 Hétfő	Húsv. hétfő	Húsv. hétfő	☾	30 Húsvét hétfő	5 20	6 42	12 52	9 1	21 Sebii sel P.
13 Kedd	Hermenegild	Ida	☾	31 Húsvét kedd	5 18	6 44	1 58	10 00	22 Achárom sel
14 Sze.	Jusztin vt.	Tibor	☾	1 Ápr. E. Már.	5 16	6 46	2 39	11 9	23 [Pasz.
15 Csüt.	Anasztázia vt.	Anasztázia	☾	2 Titusz	5 14	6 47	3 20	d. u.	24
16 Pént.	Lambert vt. †	Lambert	☾	3 Nikéta ap.	5 12	6 48	3 53	1 48	25
17 Szo.	Anicét p. vt.	Anicét	☾	4 György	5 10	6 50	4 20	3 11	26 S. Semini
16. Fehér vasárnap I. vas. húsvét után. Kat. ev. Midőn este lön azon nap. János XX. 19-31. Prot. ev. ugyanaz; olv. I. János 5. 4-10. — Gör. ev. A hitetlen Tamásról. János. XX. r. 65. sz.									
18 Vas.	C 1 Quasimodo	C 1 Apollón	☾	5 D Diodór	5 8	6 52	4 45	4 34	27
19 Hétfő	Timon vt.	Timon	☾	6 Eutik	5 6	6 53	5 19	5 57	28
20 Kedd	Tivadar hv.	Tivadar	☾	7 Kallióp vt.	5 5	6 54	5 33	7 20	29
21 Sze.	Anzelm pk. et.	Anzelm	☾	8 Herodion	5 3	6 56	6 8	8 41	30 Ros Chode
22 Csüt.	Szótérés Kajuss	Szótér	☾	9 Eupszik vt.	5 1	6 57	6 28	10 1	1 Ijar R. Ch
23 Pént.	Béla pk. vt. †	Béla	☾	10 Terenc	4 59	6 58	7 13	11 13	2
24 Szo.	György vt.	György	☾	11 Antipa	4 57	7 0	7 46	d. e.	3 S. Thazria
17. II. vasárnap húsvét után. Kat. ev. Én vagyok a jó pásztor. János X. 11-16. Prot. ev. ugyanaz; olv. I. Péter 2. 21-25. — Gör. ev. A kenethosó asszonyokról. Márk. XV. r. 69. sz.									
25 Vas.	C 2 Misericord.	C 2 Márk	☾	12 D Vazul pk.	4 55	7 1	8 37	12 16	4
26 Hétfő	Kletus és Marc.	Kilit	☾	13 Márton pápa	4 53	7 3	9 35	1 10	5
27 Kedd	Zita sz., Peregr.	Zita	☾	14 Arisztark	4 52	7 4	10 38	1 52	6
28 Sze.	Vitalis és Valér.	Valéria	☾	15 Kreszczenz	4 50	7 5	11 43	2 25	7
29 Csüt.	Péter vt.	Szibilla	☾	16 Irén	4 48	7 7	d. u.	2 52	8
30 Pént.	Zsófia sz. vt. †	Katalin	☾	17 Agapit	4 47	7 8	1 53	3 15	9

Hold fényváltozásai.

- ☾ Holdtölte 5-én 9 ó. 28 p. d. u.
☾ Utolsó negyed 13-án 3 ó. 30 p. d. u.
☾ Újho d 20-án 5 ó. 51 p. d. e.
☾ Első negyed 27-én 9 ó. 36 p. d. e.

Bolygók járása.

E hó kezdetén *Vénusz* reggeli 5 ó. után kél, *Marsz* reggeli 3 óra előtt, *Jup ter* 3 ó. d. u., *Saturn* reggeli 6 ó.

11-én *Nemzeti ünnep.*

20-án 6 ó. 58 p. délután a Nap a béta (☾) jegyébe lép.

Időjárás Herschel szerint.

A hó kezdete hűvös; 13-tól 20-ig szép és kellemes; 27-ig sok eső; a hó vége változó.

1-én a nap 12 ó. 47 p. hosszú, a hó végeig 1 ó. 34 p. nő.

C a földtávolban 3-án déltájban.

C a földközéleben 18-án 9 ó. d. u.

V. Tavasziutó		Május 31 nap.						Pünkösd- hava.	
Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	☾	Gör.-orosz napt. Aprilis, Május	☉ Nap kél ó. p.	☽ Hold nyug. ó. p.	☽ Hold kél ó. p.	☽ Hold nyug. ó. p.	Israelita naptár Ijar, Szivan
1 Szo.	Fülöp és Jakab	Fül. és Jak.	☾	18 János szerz.	4 45 7 10	2 57	3 34	10 S. Achre Ked.	
18. III. vasárnap húsvét után. Kat. ev. Egy hevessé, és már nem látok engem. János XVI. 16—22. Prot. ev. ugyanaz; olv. I. Péter 2. 11—20. — Gör. ev. Az inaszakadtról. Ján. V. r. 14 sz.									
2 Vas.	C 3 József olt.	C 3 Atanáz	☾	19 D Pafnuc	4 43 7 11	4 1	3 53	11	
3 Hétfő	Sz. ker. megt.	Ker. földalál.	☾	20 Teodór hv.	4 42 7 12	5 6	4 9	12	
4 Kedd	Flórián vt.	Flórián	☾	21 Január	4 40 7 13	6 12	4 28	13	
5 Sze.	V. Pius p.	Gotthárd	☾	22 Syc. Teodór	4 39 7 15	7 20	4 48	14	
6 Csüt.	Ol. f. János	Dam. János	☾	23 Sz. György	4 37 7 17	8 29	5 11	15	
7 Pént.	Szaniszló p.	+ Szaniszló	☾	24 Szaba vt.	4 36 7 18	9 39	5 38	16	
8 Szo.	Mih. főa. megj.	Arzén	☾	25 Márk ev.	4 34 7 19	10 47	6 13	17 Sab. Emor	
19. IV. vasárnap húsvét után. Kat. ev. Abhoz megyek, ki engem küldött. János XVI. 5—14. Prot. ev. ugyanaz; olv. Jakab 1. 16—21. — Gör. ev. A szamariai nőről. Ján. IV. r. 12 sz.									
9 Vas.	C 4 Cantate	C 4 N. Gerg.	☾	26 D Vazul pk.	4 33 7 21	11 47	6 57	18 Lag beomer	
10 Hétfő	Antonin pk. hv.	Antonin	☾	27 Simon J. rok.	4 31 7 22	d. e.	7 52	19	
11 Kedd	Mamertus pk.	Mamert	☾	28 9 vértanu	4 30 7 23	12 39	8 58	20	
12 Sze.	Germán pk. hv.	Pongrácz	☾	29 Szozipater	4 29 7 24	1 21	10 11	21	
13 Csüt.	Szervác pk.	Szervác	☾	30 Jakab ap.	4 27 7 26	1 55	11 30	22	
14 Pént.	Bonifác vt.	+ Bonifác	☾	1 Május Jer.	4 26 7 27	2 23	d. u.	23	
15 Szo.	Izidor, Zsófia	Zsófia	☾	2 N. Atan. hal.	4 25 7 28	2 48	2 10	24 S. Behar	
20. V. vasárnap húsvét után. Kat. ev. Ha mit kérsz tőlem az atyámtól. János XVI. 23—31. Prot. ev. ugyanaz; olv. Jak. 1. 22—27. — Gör. ev. A vakon születettől. Ján. IX. r. 34 sz.									
16 Vas.	C 5 Rogate	C 5 Peregrin	☾	3 D Teodoz	4 24 7 29	3 11	3 31	25	
17 Hétfő	Paskál hv.	Paskál	☾	4 Pelágia sz.	4 22 7 30	3 34	4 52	26	
18 Kedd	Erik kir. vt.	Venancz	☾	5 Iréne vt.	4 21 7 32	3 57	6 13	27	
19 Sze.	Ivó hv.	Ivó	☾	6 Jób	4 20 7 33	4 24	7 34	28	
20 Csüt.	Áldozó csütört.	Áld. csütört.	☾	7 Ur Jéz. meny.	4 19 7 35	4 57	8 51	29	
21 Pént.	Timót vt.	+ Konst. és II.	☾	8 János ev.	4 17 7 36	5 35	10 00	1 Sziván R.Ch.	
22 Szo.	Julia sz. vt.	Julia	☾	9 Izaiás prof.	4 16 7 37	6 23	10 59	2 S. Bamidd.	
21. VI. vasárnap húsvét után. Kat. ev. Mikor eljövöd a vigasztaló. János XV. 26—XVI. 4. Prot. ev. ugyanaz; olv. I. Péter 4. 7—11. — Gör. ev. En téged dicsőítettek. Ján. 17. r. 56. sz.									
23 Vas.	C 6 Exaudi	C 6 Dezső	☾	10 D Z. Simon	4 15 7 38	7 20	11 48	3	
24 Hétfő	Sz. M. ker. segít.	Eszter	☾	11 Mócz vt.	4 14 7 39	8 23	d. e.	4	
25 Kedd	Orbán. p. vt.	Orbán	☾	12 Germán	4 13 7 40	9 28	12 26	5	
26 Sze.	Ner. Fülöp hv.	Béda	☾	13 Gliczéria vt.	4 12 7 41	10 35	12 55	6 Sabuoth	
27 Csüt.	Beda hv. et.	Lucián	☾	14 Izidor vt.	4 12 7 42	11 41	1 19	7 Sabuoth	
28 Pént.	Emil vt.	+ Emil	☾	15 Akill	4 11 7 43	12 45	1 40	8	
29 Szo.	Pazzi Magdol.	+ Maxim	☾	16 Teodór	4 11 7 44	1 48	1 58	9 S. Nasszo	
22. Pünkösd-vasárnap. Kat. ev.: Ha ki engem szeret. János XIV. 23—31. Prot. ev. ugyanaz; olv. Apost. esel. 2. 1—13. — Gör. ev. Az ünnep utolsó nagy napján. János VII. r. 27. sz.									
30 Vas.	C Pünkösöd vas.	C Pünk. vas.	☾	17 D Pünkösöd v.	4 10 7 45	2 53	2 16	10	
31 Hétfő	Pünkösöd hétfő	Pünk. hétfő	☾	18 Pünkösöd h.	4 9 7 46	3 58	2 34	11	
Hold fényváltozásai.			Bolygók járása.			Időjárás Herschel szerint.			
☉ Holdtölte 5-én 1 ó. 8 p. d. u.			E hó kezdetén Fénuss reggeli 5 ó.			A hó kezdete változó; 5—12-ig sok eső; 12—19-ig szép idő; 19—27-ig változó; a hó vége hűvös, sok esővel.			
☽ Utolsó negyed 12-én 10 ó. 45 p. d. u.			kél, Mars hajnali 2 ó., Jupiter d. u.						
☉ Újhóld 19-én 2 ó. 42 p. d. u.			1 órakor, Szaturn reggeli 4 órakor.						
☽ Első negyed 27-én 2 ó. 28 p. d. e.									
☾ a földtávolban 1-én 1 ó. d. e.									
☾ a földközéltben 16-án 9 ó. d. u.			21-én 6 ó. 55 p. délután a Nap az			1-én a nap hossza 16 ó. 25 p., a hó			
☾ a földtávolban 28-án 6 ó. d. u.			tűrék (☿) jegybe lép.			végig 1 ó. 22 p. nő.			

VI. Nyárelő.	Junius 30 nap.	Sz.-Iván hava.
-----------------	--------------------------	-------------------

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Május, Junius	Nap		Hold		Israelita naptár Szivan, Thamusz
					h. p.	nyug. ó. p.	hál. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Kedd	Pamfil áld. vt.	Jusztin	☾	19 Patrik és t.	4 8 7 47	5 6 2 53	12		
2 Sze.	Eraz. pk. Kán.†	Erazmus	☾	20 Talalé	4 7 7 48	6 15 3 13	13		
3 Csüt.	Klotild kir.	Klotild, Kor.	☾	21 Konst. Pona	4 6 7 49	7 30 3 40	14		
4 Pént.	Quirin pk. vt. †	Kerény	☾	22 Baziliaszk	4 6 7 50	8 36 4 11	15		
5 Szo.	Bonifác pk. †	Bonifác	☾	23 Mihály pk.	4 5 7 50	9 40 4 53	16	S. Behaloth.	

23. I. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Minden hatalom nekem adatott. Máté XXVIII. 18—20.
Prot. ev. János III. 1—15; olv. Róm. 11. 33—36. — Gör. ev. Mindennek elhagyásáról. Máté X. r. 38. sz.

6 Vas.	C1 Szenthároms.	C Szenthár.	☾	24 D1 Mindszent	4 5 7 51	10 36 5 46	17	
7 Hétfő	Robert ap.	Robert	☾	25 Sz. Iván feje	4 5 7 52	11 22 6 49	18	
8 Kedd	Medárd pk. hv.	Medárd	☾	26 Kárpusz	4 4 7 53	11 59 8 1	19	
9 Sze.	Primusz és Fel.	Feliczián	☾	27 Hellád	4 4 7 54	d. e. 9 19	20	
10 Csüt.	Urnapija	Margit	☾	28 Nicét	4 3 7 54	12 29 10 38	21	
11 Pént.	Barnabás aps. †	Barnabás	☾	29 Theodózia	4 3 7 55	12 53 11 57	22	
12 Szo.	Ékesbesz. Ján.	Antonina	☾	30 Izác ap.	4 3 7 56	1 16 d. u.	23	S. Sel.-Lecha

24. II. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Egy ember nagy vacsorát szerze. Luk. XIV. 16—24.
Prot. ev. Luk. XVI. 19—31; olv. I. János 4. 16—21. — Gör. ev. Az apostolok meghívásáról. Máté IV. r. 9. sz.

13 Vas.	C2 Pádmai Ant.	C1 Tóbiás	☾	31 D2 Herma	4 3 7 56	1 38 2 34	24	
14 Hétfő	N. Vazul pk. ea.	Vazul	☾	1 Jun. Jusztin	4 3 7 57	2 0 3 52	25	
15 Kedd	Vid, Mod., Kre.	Vid, Aurél	☾	2 Niczefor p.	4 3 7 58	2 25 5 11	26	
16 Sze.	Reg. Ferencz	Jusztina	☾	3 Paula sz.	4 3 7 58	2 54 6 29	27	
17 Csüt.	Rainer, Adolf	Rainer	☾	4 Metrofán p.	4 3 7 59	3 29 7 44	28	
18 Pént.	Jézus Sz. Szive†	Marcellian	☾	5 Marczian	4 3 7 59	4 12 8 45	29	[R. Ch.
19 Szo.	Gyárf., Protáz	Gyárf. és Pr.	☾	6 Thekla	4 3 7 59	5 4 9 39	30	S. Korach

25. III. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Közeledének Jézushoz a vámosok. Luk. XV. 1—10.
Prot. ev. Luk. XIV. 16—24; olv. I. János 3. 13—18. — Gör. ev. Két urnak nem lehet szolgálni. Máté VI. r. 18. sz.

20 Vas.	C3 Szilvér p.	C2 Szilvér	☾	7 D3 Teodót	4 3 8 0	6 5 10 22	1	Thamusz
21 Hétfő	Gonz. Alajos hv.	Albin	☾	8 Teodór erek.	4 3 8 0	7 11 10 55	2	
22 Kedd	Paulin pk. hv.	Paulin	☾	9 Czir. és Ath.	4 3 8 0	8 19 11 23	3	
23 Sze.	Ediltrud kir. sz.	Szidónia	☾	10 Antonina	4 3 8 0	9 26 11 41	4	
24 Csüt.	Ker. sz. Ján. sz.	Iván	☾	11 Bartal, Barn.	4 3 8 0	10 31 d. e.	5	
25 Pént.	Vilmos, Febr. †	Vilmos	☾	12 Onufrius	4 4 8 0	11 35 12 4	6	
26 Szo.	János és Pál vt.	János és Pál	☾	13 Aquilina	4 4 8 0	d. u. 12 21	7	S. Chukoth.

26. IV. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Midőn a sereg Jézusra tódult. Luk. V. 1—11.
Prot. ev. Luk. XV. 1—10; olv. I. Péter 5. 6—11. — Gör. ev. A hívő anázadosról. Máté VIII. r. 25. sz.

27 Vas.	C4 László m. k.	C3 László	☾	14 D4 Elizеusz	4 5 8 0	1 42 12 38	8	
28 Hétfő	Leó p. ††	Irenaeus	☾	15 Amosz pr.	4 5 8 0	2 49 12 57	9	
29 Kedd	Péter és Pál	Péter és Pál	☾	16 Tikon pk.	4 6 8 0	3 57 1 17	10	
30 Szo.	Pál aps. emlék.	Pál emléke	☾	17 Szabel, Izm.	4 6 8 0	5 8 1 41	11	

Hold fényváltozásai.

- ☾ Holdtölte 4-én 2 ó. 25 p. d. e.
- ☾ Utolsó negyed 11-én 3 ó. 43 p. d. e.
- ☾ Újhold 18-án 12 ó. 28 p. d. e.
- ☾ Első negyed 25-én 7 ó. 43 p. d. u.

- C a földközlemben 12-én 5 ó. d. u.
- C a földtávolban 25-én 1 ó. d. u.

A leghosszabb nap 21-én: 15 ó. 57 p.

Bolygók járása.

E hó kezdetén *Venusz* reggeli 5 ó. előtt, *Marsz* hajnali 1 ó., *Jupiter* 11 ó. d. e., *Saturnus* hajnali 2 ó. kél. — 4-én holdfogyatkozás. — 17-én napfogyatkozás.

23-én Nyárkezdet.

23-én 2 ó. 57 p. d. e. a Nap a rák (♋) jegyébe lép.

Időjárás Herschel szerint.

A hó kezdete hűvös, esős; 18—25-ig kellemes idő; a hó végén északi légáramlat mellett szép, különben esős, szeles.

1-én a nap 15 ó. 39 p. hosszú, a hó 20-ig 16 p. nő, azután 3 p. fogy.

VII.
Nyárhó.

Julius

31 nap.

Szent-
Jakab
hava.

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-oroszm. Junius, Julius	☉ Nap		☾ Hold		Izraelita naptár Thamusz, Ab
					kél. ó. p.	nyug. ó. p.	kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Csüt.	Teodorik áld.	Theobald	☾	18 Leoncz vt.	4 7 8 0	6 18	2 9	12	
2 Pént.	Sarlós B. assz. †	Sarlós B.-A.	☾	19 Judás ap.	4 8 7 59	7 26	2 47	13	
3 Szo.	Heliodor, Jácint	Jácint	☾	20 Metód pk.	4 8 7 59	8 27	3 34	14	S. Balak
27. V. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Hogy ha nem lesz tökéletesebb a ti igazságok. Máté V. 20-24. Prot. ev. Luk. VI. 36-42; olv. Róm. 8. 18-23. — Gör. ev. Jézus ördögöt űz ki. Máté VIII. r. 28. sz.									
4 Vas.	C5 Jézus sz. vére	C4 Ulrik	☾	21 D5 Julián vt.	4 8 7 58	9 19	4 35	15	
5 Hétfő	Zacc. Antal M.	Vilma	☾	22 Özséb pk. vt.	4 9 7 58	10 00	5 47	16	
6 Kedd	Izaiás pr.	Izaiás	☾	23 Agrippina	4 10 7 57	10 32	7 6	17	Temp. elf. b.
7 Sze.	Cziril és Meth.	Exter	☾	24 Ker. Jan. sz.	4 11 7 57	10 58	8 26	18	
8 Csüt.	Kilián pk.	Kilián	☾	25 Febrón. és t.	4 12 7 56	11 22	9 46	19	
9 Pént.	Veronika sz. †	Cziril	☾	26 Dávid rem.	4 12 7 56	11 43	11 5	20	
10 Szo.	Amália sz.	Amália	☾	27 Sámson pap	4 13 7 55	d. e.	d. u.	21	S. Pinchász
28. VI. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Mígön nagy sereg volt együtt Jézussal. Márk VIII. 1-9. Prot. ev. Luk. V. 1-11; olv. I. Péter 3. 8-15. — Gör. ev. Jézus a bűnöket megbocsátja. Máté IX. r. 29. sz.									
11 Vas.	C5 Pius p. vt.	C5 Placzió	☾	28 D6 Cir., Jan.	4 14 7 55	12 6	1 40	22	
12 Hétfő	Gualb. Ján. ap.	Henrik	☾	29 Péter és Pál	4 15 7 54	12 29	2 58	23	
13 Kedd	Anaklét, Jenő	Jenő, Margit	☾	30 12 apostol	4 16 7 54	12 56	4 15	24	
14 Sze.	Bonaventura	Bonaventur.	☾	1 Jul. Kozma	4 17 7 53	1 28	5 25	25	
15 Csüt.	Henrik cászár	Apost. oszl.	☾	2 B.-A. meze	4 18 7 52	2 7	6 34	26	
16 Pént.	Karmel. B.-A. †	Rut	☾	3 Anstol	4 19 7 52	2 54	7 31	27	
17 Szo.	Elek hv., Endre	Elek	☾	4 Krétai Andr	4 20 7 51	3 52	8 17	28	S. Mat. Masz.
29. VII. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Óvakodjatok a hamis profétáktól. Máté VIII. 15-21. Prot. ev. Máté V. 20-26; olv. Róm. 6. 3-11. — Gör. ev. Jézus két vakot gyógyít meg. Máté IX. r. 33. sz.									
18 Vas.	C7 Legsz. Megv.	C6 Frigyes	☾	5 D7 Atanáz	4 21 7 50	4 56	8 54	29	
19 Hétfő	Paulai Vincez	Rufina	☾	6 Luczia	4 22 7 49	6 4	9 23	1	Ab, R. Chod
20 Kedd	Illés pr., Margit	Illés	☾	7 Cziriaka	4 23 7 48	7 11	9 47	2	
21 Sze.	Dániel pr.	Dániel	☾	8 Prokóp vt.	4 24 7 47	8 17	10 8	3	
22 Csüt.	Mária Magd.	Magdolna	☾	9 Czirill pk.	4 25 7 46	9 22	10 25	4	
23 Pént.	Apollinár pk. †	Apollinár	☾	10 Leoncz és t.	4 26 7 45	10 25	10 42	5	
24 Szo.	Krisztina vt.	Krisztina	☾	11 Eufémia vt.	4 27 7 44	11 30	11 0	6	S. Debarim
30. VIII. vasárnap pünkösd után. Kat. ev.: Vala egy gazdag ember, kinek sáfara vala. Luk. XVI. 1-9. Prot. ev. Márk VIII. 1-9; olv. Róm. 6. 19-23. — Gör. ev. Jézus a népet táplálja. Máté XIV. r. 58. sz.									
25 Vas.	C8 Jakab ap.	C7 Jakab	☾	12 D8 Proklusz	4 29 7 43	d. u.	11 19	7	
26 Hétfő	Anna asszony	Anna	☾	13 Gáb. fős., Ist.	4 30 7 41	1 40	11 40	8	
27 Kedd	Pantaleon vt.	Pantaleon	☾	14 Aqu., Priscz.	4 31 7 40	2 49	d. e.	9	Jer. elp. bőjt
28 Sze.	Incze p. hv.	Incze	☾	15 Kvirik, Juli.	4 32 7 38	4 00	12 6	10	
29 Csüt.	Beátrix, Mártha	Mártha	☾	16 Atenogén	4 34 7 37	5 8	12 39	11	
30 Pént.	Abdon, Szen. †	Judit	☾	17 Marina	4 35 7 36	6 12	1 22	12	
31 Szo.	Loyolai Ignác	Germán	☾	18 Jácint vt.	4 36 7 35	7 8	2 17	13	S. Voetchan

Hold fényváltozásai.

- ☉ Holdtölte 3-án 1 ó. 17 p. d. u.
 ☾ Utolsó negyed 10-én 7 ó. 58 p. d. e.
 ● Újhold 17-én 11 ó. 45 p. d. e.
 ☽ Első negyed 25-én 12 ó. 45 p. d. u.

- ☾ a földközében 7-én 9 ó. d. u.
 ☾ a földtávolban 23-án 7 ó. d. e.

Bolygók járása.

E hó kezdetén Vénusz d. e. 5 óra után kél, Marsz éjfél előtt, Jupiter 9 ó. után d. e., Szaturn éjjelkor. — 4-én Nap a földtávolban.

1-én a nap 15 ó. 53 p. hosszú, a hó végeig 54 p. foggy.

23-án Kanikula kezdete.

Időjárás Herschel szerint.

10-ig sok eső; 10-17-ig nedves, azeszes időjárás; a hó végén gyakori záporok.

23-án 2 órakor délután a Nap az oroszlan (☾) jegyübe lép.

VIII. Nyárutó.	<h1>Augusztus</h1> 31 nap.	Kis- asszony hava.
-------------------	-------------------------------	--------------------------

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Julius, Augusztus	☉ Nap		☾ Hold		Israelita naptár Ab, Elul
					kél ó. p.	nyug. ó. p.	kél ó. p.	nyug. ó. p.	

31. IX. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. A mint közeledett Jézus Jeruzsálemhez. Luk. XIX. 41—47.
Prot. ev. Máté VII. 15—23; olv. Róm. 8. 12—17. — Gör. ev. Jézus a tengeren jár. Máté XIV. r. 59. sz.

1 Vas.	C 9 Vas. sz. Pét.	C 8 V. Péter	☾	19 D 9 Makrina	4 37	7 34	7 54	3 25	14
2 Hétfő	Liguori Alf. et.	Gusztáv	☾	20 Illés próféta	4 38	7 32	8 30	4 42	15
3 Kedd	Istv. vt. t. mgt.	Eleázár	☾	21 Sim. és Ján.	4 39	7 31	9 00	6 5	16
4 Sze.	Domonkos hv.	Domonkos	☾	22 Mária Magd.	4 41	7 30	9 25	7 28	17
5 Csüt.	Havi B.-A.	Oszvald	☾	23 Ezekiel pr.	4 42	7 28	9 48	8 50	18
6 Pént.	Urunk színv. †	Urunk szín.	☾	24 Román, Dáv.	4 43	7 26	10 10	10 10	19
7 Szo.	Donát pk. vt.	Kajetán	☾	25 Olimpiasz	4 45	7 24	11 33	11 29	20 Sab. Ekew

32. X. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Két ember mene föl a templomba. Luk. XVIII. 9—14.
Prot. ev. Luk. XVI. 1—9; olv. I. Kor. 10. 6—13. — Gör. ev. A holdkörös ifjúról. Máté XVII. r. 72. sz.

8 Vas.	C 10 Csirjék vt.	C 9 Csirjék	☾	26 D 10 Hermol.	4 46	7 23	10 58	d. n.	21
9 Hétfő	Román vt.	Román	☾	27 Pantelemon	4 47	7 22	11 28	2 5	22
10 Kedd	Lőrincz vt.	Lőrincz	☾	28 Nikánor	4 48	7 20	d. e.	3 19	23
11 Sze.	Zeuzsana sz. vt.	Tibor	☾	29 Kallinik	4 49	7 19	12 5	4 26	24
12 Csüt.	Klára sz.	Klára	☾	30 János kat.	4 51	7 17	12 50	5 26	25
13 Pént.	Ipoly vt., Kasz. †	Ipoly	☾	31 Eudoczim	4 52	7 16	1 45	6 15	26
14 Szo.	Ózséb áld. ††	Ózséb	☾	1 Aug. Makka.	4 54	7 14	2 45	6 54	27 Sab. Reeh

33. XI. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Kimenvén Jézus Tyrus határából. Márk VII. 31—37.
Prot. ev. Luk. XIX. 41—48; o. I. Kor. 12. 1—11. — Gör. ev. A királyember azámot vet szolgálival. Máté XVIII. 77.

15 Vas.	C 11 N.-B.-Assz.	C 10 N.-B.-A.	☾	2 D 11 Istv. vt.	4 55	7 12	3 51	7 26	28
16 Hétfő	Jézint hv.	Rókus	☾	3 Izs., Faustus	4 56	7 11	4 58	7 50	29
17 Kedd	Anasztáz pk.	Liberát	☾	4 Efezi 7 gyer.	4 58	7 9	6 5	8 12	30 Ros Chodes
18 Sze.	Iona császárné	Iona	☾	5 Fabiusz vt.	4 59	7 7	7 11	8 31	1 Elul, R. Ch.
19 Csüt.	Tulúsi Lajos pk.	Szebald	☾	6 Ur színvált	5 0	7 6	8 15	8 49	2
20 Pént.	István király †	István király	☾	7 István király	5 2	7 4	9 18	9 5	3
21 Szo.	Bernát et.	Sámuel	☾	8 Emilian pk.	5 3	7 2	10 22	9 23	4 S. Seftim

34. XII. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Az irgalmas szamaritánusról. Luk. X. 23—37.
Prot. ev. Luk. XVIII. 9—14; olv. I. Kor. 15. 1—10. — Gör. ev. A gazdag ifjúról. Máté XIX. r. 79. sz.

22 Vas.	C 12 Joakim	C 11 Filibert	☾	9 D 12 Mátyás	5 4	7 0	11 27	9 43	5
23 Hétfő	Beniti Fül. hv.	Farkas	☾	10 Lőrincz vt.	5 6	6 58	d. u.	10 7	6
24 Kedd	Bertalan ap.	Bertalan	☾	11 Euplusz dia.	5 7	6 56	1 42	10 35	7
25 Sze.	Lajos kir.	Lajos	☾	12 Anicz., Fotin	5 8	6 54	2 50	11 12	8
26 Csüt.	Zephyrin p. vt.	Zephyrin	☾	13 Maxim hv.	5 10	6 52	3 55	d. e.	9
27 Pén.	Kalaz. Józsa. †	Gebhárd	☾	14 Marczel vt.	5 11	6 50	4 55	12 0	10
28 Szo.	Agoston pk.	Agoston	☾	15 N.-B.-Assz.	5 12	6 48	5 45	1 1	11 S. Ki Theze

35. XIII. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Mikor Jézus Jeruzsálem felé tartott Luk. XVII. 11—19.
Prot. ev. Márk VII. 31—37; olv. Apost. esel. 10. 24—33. — Gör. ev. A gonosz szőlőművelőkről. Máté XXI. 8.

29 Vas.	C 13 K. János f.	C 12 János f.	☾	16 D 13 Diomed	5 14	6 46	6 25	2 15	12
30 Hétfő	Limai Róza	Róza	☾	17 Miron vt.	5 16	6 44	6 57	3 35	13
31 Kedd	Rajmund hv.	Rajmund	☾	18 Florusz és L.	5 17	6 42	7 26	5 0	14

Hold fényváltozásai.

- ☉ Holdtölte 1-én 10 ó. 14 p. d. u.
- ☾ Utolsó negyed 8-án 1 ó. 10 p. d. u.
- ☉ Újhold 16-án 12 ó. 55 p. a. e.
- ☾ Első negyed 24-én 4 ó. 55 p. d. e.
- ☉ Holdtölte 31-én 6 ó. 8 p. d. e.

- C a földközében 4-én 5 ó. d. e.
- C a földtávolban 19-én újfélkör.

Bolygók járása.

E hó kezdetén Vénusz reggoli 7 ó.
kél, Mars est 10 ó., Jupiter 8 ó.
d. e., Szaturn éjjeli 10 óra után.

18-án Ő Felsege a király születésnapja.

24-én Kanikula vége.

Időjárás Herschel szerint.

A hó kezdete szép; 8—16-ig sok
eső; 16—24-ig kellemes idő; a hó
vége esős.

23-án 8 óra 44 percz déltűn a Nap
a szűz (♍) jegybe lép.

1-én a nap hossza 18 ó. 57 p., a hó
végeig 1 ó. 23 p. fogy.

IX.
Őszelő.

Szeptember

30 nap.

Szent-
Mihály
hava.

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Augustus, Szept.	☉ Nap		☾ Hold		Izraelita naptár Elul, 5670 Thisi
					kél. ó. p.	nyug. ó. p.	kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Sze.	Farkas pk. hv.	Egyed	☾	19 András és ta.	5 18	6 41	7 49	6 25	15
2 Csüt.	Jusztusz pk. hv.	Jusztusz	☾	20 Sámuel pr.	5 20	6 39	8 14	7 49	16
3 Pént.	Manzvet pk. †	Hildegárd	☾	21 Tádé	5 21	6 37	8 35	9 12	17
4 Szo.	Rozália sz.	Rozália Móz.	☾	22 Agatonik	5 22	6 35	9 00	10 33	18 S. Ki Thova

36. XIV. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Sanki két úrnak nem szolgálhat. Máté VI. 24—33.
Prot. ev. Luk. X. 23—37; olv. Gal. 3. 15—22. — Gör. ev. A menyegzőre hívottak vonakodása. Máté XXII. 89.

5 Vas.	C 14 Órangyalok	C 13 Herkul.	☾	23 D 14 Kall. p.	5 23	6 33	9 30	11 53	19
6 Hétfő	Zakariás pr.	Zakariás	☾	24 Eutik	5 24	6 31	10 4	d. u.	20
7 Kedd	Kassai vértanúk	Regina	☾	25 Bertalan ap.	5 26	6 29	10 47	2 21	21
8 Sze.	Kisasszony	Korbinian	☾	26 Adr., Natalia	5 27	6 27	11 38	3 23	22
9 Csüt.	Klaver Péter	Gorgón	☾	27 Libér	5 28	6 25	d. e.	4 14	23
10 Pént.	Tolent. Miklós †	Jodok	☾	28 Mózes rem.	5 30	6 23	12 37	4 57	24
11 Szo.	Jácint vt.	Teodóra	☾	29 Ker. sz. Ján. f.	5 32	6 21	1 42	5 29	25 S. Nizavim

37. XV. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Jézus Naim városába méne. Luk. VII. 11—16.
Prot. ev. Luk. XVII. 11—19; olv. Gal. 5. 16—24. — Gör. ev. Jézus megfeszítettéről. Ján. XIX. r. 60. sz.

12 Vas.	C 15 Mária neve	C 14 Guidó	☾	30 D 15 Sándor	5 33	6 19	2 48	5 56	26
13 Hétfő	Amát pk.	Amát	☾	31 B.-A. öv. t.	5 34	6 17	3 55	6 17	27
14 Kedd	Sz. † felm.	Kereszt fel.	☾	1 Szept. Sim.	5 36	6 15	5 1	6 36	28
15 Sze.	Eutr. öz. Kánt. †	Nikoméd	☾	2 Mamánt	5 37	6 12	6 5	6 54	29
16 Csüt.	Eufémia sz. vt.	Eufémia	☾	3 Teoktiszt	5 38	6 10	7 10	7 11	1 Thisi 5670
17 Pént.	Lambert pk. †	Lambert	☾	4 Babilasz érs.	5 39	6 8	8 13	7 28	2 (Res Hason.)
18 Szo.	K. József †	Titusz	☾	5 Zakariás pr.	5 40	6 6	9 17	7 47	3 Sab. Haazinu

38. XVI. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Bemont Jézus egy farizeus házába. Luk. XIV. 1—11.
Prot. ev. Máté VI. 24—34; olv. Gal. 5. 25—6. 10. — Gör. ev. Egy ember élőhívá szolgáit. Máté XXV. 103.

19 Vas.	C 16 Január vt.	C 15 Január	☾	6 D 16 Mihály	5 42	6 4	10 23	8 8	4 Gedalj. bójt
20 Hétfő	Euszták vt.	Euszták	☾	7 Szocront vt.	5 44	6 2	11 30	8 34	5
21 Kedd	Máté aps.	Máté	☾	8 Kisassz.-nap	5 45	6 0	d. u.	9 6	6
22 Sze.	Villan. Tamás	Móricz	☾	9 Szeverian	5 46	5 58	1 44	9 49	7
23 Csüt.	Linus p., Tekla	Thekla	☾	10 Menod. és t.	5 48	5 56	2 43	10 43	8
24 Pént.	Gellért pk. vt. †	Gellért	☾	11 Teodóra	5 50	5 54	3 36	11 49	9
25 Szo.	Kleofás Jézus t	Kleofás	☾	12 Antonóm	5 51	5 52	4 18	d. u.	10 S. Jom Kip.

39. XVII. vasárnap pünkösd után. Kat. ev. Jézushoz járulának a farizeusok. Máté XXII. 34—46.
Prot. ev. Luk. VII. 11—17; olv. Efez. 3. 13—21. — Gör. ev. A kanannai asszonyról. Máté XV. r. 62. sz.

26 Vas.	C 17 Juszt. sz.	C 16 Jusztina	☾	13 D 17 Fölt. te.	5 52	5 50	4 54	1 4	11
27 Hétfő	Adolf vt.	Kozma, Dö.	☾	14 Ker. felmag.	5 53	5 48	5 23	1 16	12
28 Kedd	Venczel kir.	Adolf	☾	15 Filoteusz	5 54	5 46	5 48	3 51	13
29 Sze.	Mihály főangy.	Mihály	☾	16 Ludmilla	5 56	5 44	6 12	5 17	14
30 Csüt.	Jeromos ea.	Jeromos	☾	17 Zsófia vt.	5 58	5 42	6 35	6 42	15 Szukothf.n.

Hold fényváltozásai.

- ☾ Utolsó negyed 6-án 8 ó. 44 p. d. u.
- ☉ Újhold 14-én 4 ó. 9 p. d. u.
- ☾ Első negyed 22-én 7 ó. 31 p. d. v.
- ☉ Holdtölte 29-én 2 ó. 5 p. d. u.

- C a földközében 1-én 8 ó. d. e.
- C a földtávolban 16-án 10 ó. d. e.
- C a földközében 29-én 6 ó. d. u.

Bolygók járása.

E hó kezdetén *Vénusz* 8 óra után d. e. kél, *Mars* esti 8 ó., *Jupiter* 6 óra után d. e., *Saturn* esti 8 óra után.

1-én a nap 13 ó. 21 p. hosszu, a hó végeig 1 ó. 33 p. fogy.

Időjárás Herschel szerint.

A hó első fele változó; 14—22 ig szép idő; a hó vége megint változó.

23-án 5 ó. 44 p. délután a Nap a *merleg* (♄) jegybe lép.

23-án Őszi kezdet.

X. Őszhó.	Október 31 nap.	Mindszent hava.
--------------	---------------------------	--------------------

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-orosz napt. Szept., Október	○ Nap		C Hold		Izraelita naptár Thisri, March.
					kül ó. p.	nyug. ó. p.	kül ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Pént.	Remig pk. hv. †	Remig	☾	18 Ariadne vt.	5 59	5 39	6 59	8 7	16 Szukk. 2. n.
2 Szo.	Leodegár pk.	Leodegár	☾	19 Trofim vt.	6 0	5 37	7 27	9 32	17 S. chal. ham.
40. XVIII. vasárnap pünkösöd után. Kat. ev. Bemenvón Jézus a hajócskába. Máté IX. 1—8. Prot. ev. Luk. XIV. 1—11; olv. Efez. 4. 1—6. — Gör. ev. A csodás halfogásról. Luk. V. r. 17. sz.									
3 Vas.	C 18 Rózsafüzér	C 17 Kandid	☾	20 D 18 Teopisz.	6 2	5 35	8 0	10 54	18
4 Hétfő	Assisi Ferencz	Ferencz	☾	21 Jónás pr.	6 3	5 33	8 41	d. u.	19
5 Kedd	Placid vt.	Placid	☾	22 Foka pk.	6 4	5 31	9 30	1 17	20
6 Sze.	Brúno hv.	Brunó	☾	23 Sz. Iván fog.	6 6	5 29	10 29	2 14	21 Hosana rab.
7 Csüt.	Agost áld. hv.	Amália	☾	24 Tekla sz. vt.	6 7	5 27	11 33	2 58	22 Semini azer.
8 Pént.	Brigittá assz. †	Pelágia	☾	25 Eufrozina sz.	6 8	5 25	d. e.	3 33	23 Szimch. thor.
9 Szo.	Areop. Dénes	Dénes	☾	26 Nilusz	6 10	5 23	12 39	4 1	24 S. Beresith
41. XIX. vas. pünk. ut. Kat. ev. Hasonló mennyeknek országa egy királyemberhez. Máté XXII. 1—14. Prot. ev. Máté XXII. 34—46; olv. I. Kor. 1. 4—9. — Gör. ev. Az ellenség szeretetéről. Luk. VI. r. 26. sz.									
10 Vas.	C 19 Magy. N.-A.	C 18 Gedeon	☾	27 D 19 Kalliszt.	6 12	5 21	1 46	4 24	25
11 Hétfő	Placidia sz.	Placidia	☾	28 Baruch pr.	6 13	5 19	2 52	4 44	26
12 Kedd	Miksa pk. hv.	Miksa	☾	29 Kiriák rem.	6 15	5 17	3 57	5 1	27
13 Sze.	Kálmán, Ede	Kálmán	☾	30 Gergely pk.	6 16	5 15	5 1	5 17	28
14 Csüt.	Kalliszt p. vt.	Kalliszt	☾	1 Okt. B.-A. v.	6 17	5 13	6 6	5 34	29
15 Pént.	Terézia sz. †	Teréz	☾	2 Jusztina	6 19	5 12	7 10	5 52	30 Ros Chodes
16 Szo.	Gallusz ap.	Gallusz	☾	3 Ar. Dénes	6 21	5 10	8 16	6 13	1 S. No March
42. XX. vasárnap pünkösöd után. Kat. ev. Egy királyember beteg fiáról. János IV. 45—53. Prot. ev. Máté IX. 1—8; olv. Efez. 4. 22—28. — Gör. ev. Az özvegy fiának feltámasztása. Luk. VII. 30.									
17 Vas.	C 20 Hedvig a.	C 19 Hedvig	☾	4 D 20 Hierót	6 22	5 8	9 23	6 37	2
18 Hétfő	Lukács ev.	Lukács	☾	5 Mamelta	6 23	5 6	10 30	7 6	3
19 Kedd	Alk. Pét. hv.	Luczián	☾	6 Tamás ap.	6 24	5 4	11 36	7 45	4
20 Sze.	K. János, Vend.	Iréne	☾	7 Szergius, B.	6 26	5 2	d. u.	8 34	5
21 Csüt.	Hilár., Orsolya	Orsolya	☾	8 Pelágia	6 28	5 1	1 32	9 34	6
22 Pént.	Kordula sz. vt. †	Kordula	☾	9 Jakab apost.	6 30	4 59	2 17	10 43	7
23 Szo.	Ignác patr.	Kapisztrán	☾	10 Eulamp	6 31	4 57	2 14	12 00	8 S. L.-Lecha
43. XXI. vas. pünk. ut. Kat. ev. A királyemberről, ki számot akar vetni szolgálival. Máté XVIII. 23—35. Prot. ev. Máté XXII. 1—14; olv. Efez. 5. 15—21. — Gör. ev. A magvetőről. Luk. VIII. r. 35. sz.									
24 Vas.	C 21 Ráfael főn.	C 20 Ráfael	☾	11 D 21 Teofan.	6 32	4 56	3 23	d. e.	9
25 Hétfő	Alacoq. Marg.	Krisánt	☾	12 Tarák	6 33	4 54	3 48	1 21	10
26 Kedd	Dömötör vt.	Dömötör	☾	13 Pápi	6 35	4 52	4 12	2 44	11
27 Sze.	Szabina vt.	Szabina	☾	14 Nazár es trs.	6 37	4 51	4 34	4 8	12
28 Csüt.	Sim. és Juda ap.	Sim. és Jud.	☾	15 Luczián vt.	6 38	4 49	4 58	5 33	13
29 Pént.	Narcisz pk. †	Narcisz	☾	16 Longin	6 40	4 47	5 23	6 58	14
30 Szo.	R. Alf., Kolos †	Kolos	☾	17 Ozeas pr.	6 41	4 46	5 54	8 24	15 Sab. Wajere
44. XXII. vasárnap pünkösöd után. Kat. ev. A farizeusok tanácsot tartanak. Máté XXII. 15—21. Prot. ev. János IV. 47—54; olv. Efez. 6. 10—17. — Gör. ev. A dűsgazdag és Lázár. Luk. XVI. 83.									
31 Vas.	C 22 Farkas pk.	C 21 Ref. eml.	☾	18 D 22 Lukács	6 43	4 44	6 33	9 47	16

Hold fényváltozásai.

- ☾ Utolsó negyed 6-án 7 ó. 44 p. d. e.
 ● Újhold 14-én 9 ó. 13 p. d. e.
 ☽ Első negyed 22-én 8 ó. 4 p. d. e.
 ☾ Holdtölte 28-án 11 ó. 7 p. d. u.
 ☾ a földtávolban 13-án 1 ó. d. u.
 ☾ a földközélen 28-án 6 ó. d. e.

Bolygók járása.

- E hó kezdetén Vénusz 10 ó. előtti
 d. e. kél, Mars 6 ó. előtt este, Jupiter
 reggeli 5 ó., Saturnus esti 6 ó. után.
 1-én a nap 11 ó. 40 p. hozza, a hó
 végig 1 ó. 39 p. fogy.
 4-én Ő Felsége a király nevenapja.

Időjárás Herschel szerint.

Az egész hónap időjárása nagyon
 változó.

24-én 2 ó. 24 p. d. e. a Nap a
 békély (☾) jegyébe lép.

XI.
Őszutó.

November

30 nap.

Szent-
András
hava.

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	C	Gör.-oroszm. napt. Október, Nov.	Nap		Hold		Israelita naptár Marchesván, Kiszl
					kül. ó. p.	nyug. ó. p.	kül. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Hétfő	Mindszent ű.	Mindszent	☾	19 Joel pr.	6 44	4 42	7 21	11 1	17 Seni böjt
2 Kedd	Halottak napja	Viktorin	☾	20 Artemiusz	6 46	4 41	8 16	d. u.	18
3 Sze.	Hubertus	Pirmin	☾	21 Hiláron ap.	6 48	4 39	9 19	12 55	19
4 Csüt.	Borr. Kár. pk.	Károly	☾	22 Abercz pk.	6 49	4 37	10 26	1 35	20
5 Pént.	Imre herczeg †	Imre	☾	23 Jakab apost.	6 50	4 36	11 35	2 6	21
6 Szo.	Lénárd hv.	Lénárt	☾	24 Arétasz és t.	6 51	4 34	d. e.	2 30	22 S. Cháje Sara

45. XXIII. vasárnap pünkösöd után. Kat. ev. Midőn Jézus a sereghez szólott, Máté IX. 18–26. Prot. ev. Máté XVIII. 23–35; olv. Filip. 1. 3–11. — Gör. ev. Az Ördögök kiűzése. Luk. VIII. r. 38. sz.

7 Vas.	C 23 Engelbert	C 22 Engelb.	☾	25 D 23 Marczl.	6 53	4 33	12 42	2 51	23
8 Hétfő	Gottfried pk.	Gottfried	☾	26 Demeter vt.	6 55	4 32	1 48	3 9	24
9 Kedd	Tivadar vt.	Tivadar	☾	27 Nesztor vt.	6 56	4 30	2 52	3 26	25
10 Sze.	Avell. András	Luther M.	☾	28 Terenez vt.	6 58	4 29	3 56	3 42	26
11 Csüt.	Márton pk. hv.	Márton	☾	29 Ábrahám r.	7 0	4 28	5 00	3 58	27
12 Pént.	Jozafát. Emili. †	Jónás	☾	30 Zenób	7 1	4 26	6 6	4 18	28
13 Szo.	Koszt. Szan.	Arkád	☾	31 Eyimak vt.	7 2	4 25	7 13	4 41	29 S. Toldoth

46. XXIV. vasárnap pünkösöd után. Kat. ev. Használó menyeknek országa a mustármaghoz. Máté XIII. 31–35. Prot. ev. Máté XXII. 15–22; olv. Filip. 3. 17–21. — Gör. ev. Jairus leánya feltámasztása. Luk. VIII. r. 39. sz.

14 Vas.	C 24 B.-A. olt.	C 23 Jukund	☾	1 Nov. D 24 Ko.	7 4	4 24	8 22	5 9	1 Kiszl. R. Ch.
15 Hétfő	Lipót hv.	Lipót	☾	2 Acindin vt.	7 6	4 23	9 29	5 44	2
16 Kedd	Ódön, Óthmár	Ódön	☾	3 Aczepszim.	7 7	4 22	10 33	6 30	3
17 Sze.	Csodat. Gergely	Alfeus	☾	4 Nikander	7 8	4 21	11 29	7 25	4
18 Csüt.	Odo ap., Ede	Ottó	☾	5 Episzteme	7 9	4 20	d. u.	8 31	5
19 Pént.	Erzsébet †	Erzsébet	☾	6 Pál pk.	7 11	4 19	12 55	9 45	6
20 Szo.	Valois Bódog	Emilia	☾	7 Lázár	7 13	4 18	1 26	11 3	7 Sab. Vajecze

47. XXV. vas. pünk. ut. Kat. ev. Midőn látjátok a pusztulás utálatosságát. Máté XXIV. 15–35. Prot. ev. Máté IX. 18–26; olv. Kol. 1. 9–14. — Gör. ev. A samaritánusról. Luk. X. r. 53. sz.

21 Vas.	C 25 B.-A. bem.	C 24 B.-A. b.	☾	8 D 25 Mihály	7 15	4 17	1 52	d. e.	8
22 Hétfő	Czecczilia vt.	Czecczilia	☾	9 Porfir vt.	7 16	4 16	2 14	12 22	9
23 Kedd	Lukr., Kelemen	Kelemen	☾	10 Oresz vt.	7 17	4 15	2 36	1 42	10
24 Sze.	Ker. János hv.	Krizogón	☾	11 Vinczenz	7 19	4 14	2 58	3 3	11
25 Csüt.	Katalin sz. vt.	Katalin	☾	12 Alam. János	7 20	4 13	3 21	4 26	12
26 Pént.	Konrád pk. †	Konrád	☾	13 Ar. sz. Ján.	7 21	4 12	3 49	5 50	13
27 Szo.	Virgil pk., Akos	Virgil	☾	14 Fülöp aps.	7 23	4 12	4 22	7 15	14 S. Vajslach

48. Advent. Urjövét I. vas. Kat. ev. Jelök lesznek a napban stb. Luk. XXI. 25–33. Prot. ev. Máté XXI. 1–9; olv. Róm. 13. 11–14. — Gör. ev. Az eszterlen gazdáról. Luk. XII. r. 66. sz.

28 Vas.	C 1 Rufusz vt.	C 1 Szosztén	☾	15 D 26 Szamó.	7 24	4 11	5 5	8 35	15
29 Hétfő	Szaturnin pk.	Szaturnin	☾	16 Máté aps.	7 26	4 11	5 58	9 46	16
30 Kedd	András ap.	András	☾	17 Neoc. Gerg.	7 27	4 11	7 00	10 45	17

Hold fenyváltozásai.

- ☾ Utolsó negyed 4-én 10 ó. 38 p. d. u.
- ☾ Újhold 13-án 3 ó. 18 p. d. e.
- ☾ Első negyed 20-án 6 ó. 29 p. d. u.
- ☾ Holdtölte 27-én 9 ó. 52 p. d. e.

- C a földtávolban 9-én 6 ó. d. u.
- C a földközéleben 25-én 2 ó. d. u.

Bolygók járása.

E hó kezdetén Vénusz 11 ó. d. e. kél, Marsz 3 óra után d. u., Jupiter reggeli 3 ó. után, Szaturn 4 órakor d. u. — 27-én holdfogyatkozás.

22-én 11 ó. 20 p. d. u. a Nap a nyílás (♋) jegyében lép.

Időjárás Herschel szerint.

A hó eleje hideg, szép; 13–20-ig szeles, eső vagy hó; a hó vége változó.

1-én a nap 9 ó. 56 p. hosszu, a hó végeig 1 ó. 14 p. fogy.

XII.
Télelő.

Deczember

Karácsony
hava.

31 nap.

Havi és heti nap	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	☾	Gör.-orosz napt. Nov., Decz.	☉ Nap		☾ Hold		Israelita naptár Kiszlev, Tebeth
					kél. ó. p.	nyug. ó. p.	kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Sze.	Eligiusz pk.	† Eligiusz	☾	18 Román vt.	7 28	4 10	8 9	11 31	18
2 Csüt.	Aurélia	Aranka	☾	19 Abdiasz pr.	7 29	4 9	9 19	d. u.	19
3 Pént.	Xav. Ferencz	† Ferencz	☾	20 Dek. Gerg.	7 30	4 9	10 28	12 34	20
4 Szo.	Borbála sz. vt.	Borbála	☾	21 B.-Assz. feia.	7 31	4 8	11 35	12 56	21 Sab. Vajesev
49. Urjövét II. vasárnapja. Kat. ev. Mikor meghalotta János. Máté XI. 2-10. Prot. ev. Luk. XXI. 25-36; olv. Róm. 15. 4-12. — Gör. ev. A 18 év óta beteg asszony meggyógyításáról. Luk. XIII. 71.									
5 Vas.	C 2 Szabbas ap.	C 2 Szabbas	☾	22 D 27 Filémo.	7 32	4 8	d. e.	1 15	22
6 Hétfő	Miklós pk. hv.	Miklós	☾	23 Amfilok pk.	7 33	4 7	12 40	1 31	23
7 Kedd	Ambrus pk.	Ambrus	☾	24 Kelemen	7 34	4 7	1 44	1 48	24
8 Sze.	B. A. szepl. fog	† B.-A. fog.	☾	25 Katalin vt.	7 35	4 7	2 47	2 5	25
9 Csüt.	Leokádia sz.	Joákim	☾	26 Nikon	7 36	4 7	3 54	2 23	26
10 Pént.	Melkiades p.	† Judit	☾	27 Perzs. Jak.	7 37	4 7	5 00	2 45	27
11 Szo.	Damaz p.	Damaz	☾	28 Irenark	7 39	4 7	6 8	3 10	28 S. Mikecz
50. Urjövét III. vas. Kat. ev. A zsidók papokat és levítákat küldték Jánoshoz. János I. 19-28. Prot. ev. Máté XI. 2-10; olv. I. Kor. 4. 1-5. — Gör. ev. Egy ember jöve Jánoshoz kísértvén őt. Luk. XVIII. 91.									
12 Vas.	C 3 Szinesz vt.	C 3 Szpirid.	☾	29 D 28 Param.	7 40	4 8	7 17	3 43	29 (Ros. Ch.)
13 Hétfő	Ottília, Lucza	Lucza	☾	30 András aps.	7 41	4 8	8 24	4 25	1 Tebeth
14 Kedd	Spiridion pk.	Nikáz	☾	1 Decz. Nahum	7 42	4 8	9 24	5 19	2
15 Sze.	Valerián Kánt	† Valerián	☾	2 Habakuk pr.	7 43	4 8	10 15	6 23	3
16 Csüt.	Albina sz. vt.	Albina	☾	3 Szofofiasz	7 43	4 8	10 57	7 34	4
17 Pént.	Lázár pk.	† Lázár	☾	4 Damas k. J.	7 44	4 8	11 29	8 53	5
18 Szo.	Gráciaián pk.	† Gráciaián	☾	5 Szabbasz	7 45	4 8	11 57	10 11	6 S. Vajig.
51. Urjövét IV. vas. Kat. ev. Tiberius császár uralkodásának 15. esztendőjében. Luk. III. 1-6. Prot. ev. János I. 19-28; olv. Filip. 4. 4-7. — Gör. ev. A tiz belpoklos férfuról. Luk. XVII. r. 85. sz.									
19 Vas.	C 4 Nemezius	C 4 Neméz.	☾	6 D 29 Miklós	7 46	4 8	d. u.	11 28	7
20 Hétfő	Ammon, Teofil	Teofil	☾	7 Ambrus ea.	7 46	4 9	12 41	d. e.	8
21 Kedd	Tamás ap.	† Tamás	☾	8 Patáp	7 47	4 9	1 1	12 46	9
22 Sze.	Zeno vt.	Zeno	☾	9 B.-A. fogant.	7 47	4 10	1 23	2 5	10 Jer. ostr. bőjt
23 Csüt.	Viktória sz. vt.	Viktória	☾	10 Hermogén	7 48	4 10	1 48	3 25	11
24 Pént.	Ádám és Éva	† Ádám és Éva	☾	11 Dániel stil.	7 48	4 11	2 17	4 47	12
25 Szo.	Nagy-Karácsony	Kar. I. Unn.	☾	12 Szpiridion	7 49	4 11	2 54	6 8	13 S. Vajekhi
52. Kat. ev. Ime én küldök hozzátok profétákat. Máté XXIII. 34-39. Prot. ev. ugyanasz; olv. Apost. cselek. 6. 8-7. 59. — Gör. ev. Egy ember nagy vascorát szerze. Luk. XIV. 76.									
26 Vas.	C István I. vért.	C Istvánvért.	☾	13 D Eusztrát	7 49	4 12	3 42	7 23	14
27 Hétfő	János aps. ev.	János	☾	14 Tirusz vt.	7 49	4 13	4 40	8 29	15
28 Kedd	Apró szentek	Apró szent.	☾	15 Eleutér vt.	7 49	4 14	5 46	9 21	16
29 Sze.	Tamás pk. vt.	Tamás	☾	16 Teofánia cs.	7 50	4 15	6 57	10 2	17
30 Csüt.	Dávid kir.	Dávid	☾	17 Dániel pr.	7 50	4 16	8 9	10 34	18
31 Pént.	Szilveszter p.	† Szilveszter	☾	18 Sebestyén	7 50	4 17	9 19	10 58	19
Hold fényváltozásai.			Bolygók járása.			Időjárás Herschel szerint.			
☾ Utolsó negyed 4-én 5 ó. 12 p. d. u.			E hó kezdetén Vénusz d. o. 11 ó. kél.			A hó eleje változó; 4-12-ig kellemes napok; 12-20-ig változó;			
☉ Újhold 12-én 8 ó. 59 p. d. u.			Mars 1 ó. után d. u., Jupiter hajnali 2 ó. után, Szaturn d. u. 2 ó. után. — 12-én Napfogyatkozás.			20-26-ig hó, viharos idő; a hó végén szép, hideg napok.			
☾ Első negyed 20-án 3 ó. 18 p. d. u.			A legrövidebb nap 21-én: 6 ó. 22 p.			1-én a nap hossza 8 ó. 42 p., a hó 21-ig 20 p. fagy, azután 5 p. hó.			
☾ Holdtölte 26-án 10 ó. 30 p. d. u.			22-én 12 ó. 20 p. d. u. a Nap a hat (☾) jegybe lép.			22-én Tükezet.			
☾ a földtávolban 7-én 10 ó. d. e.									
☾ a földközéiben 23-án 10 ó. d. e.									

II. RÉSZ. CÍMTÁR.

Királyi ház.

I. Ferenc József, ausztriai császár, Magyarország apostoli királya. Szül. 1830. aug. 18-án Schönbrunnban; magyar királlyá koronázott 1867. jun. 8-án.

Erzsébet (Amália, Eugénia) császárné és királyné. Szül. 1837. dec. 24-én Münchenben; meghalt 1898. szept. 10-én Svájcban.

Gyermekeik: 1. Zsófia † 1857. 2. Gizella. 3. Rudolf † 1889. jan. 30. (Leánya: Erzsébet Mária) 4. Mária Valéria.

Királyi udvartartás.

Magy. kir. testőrség kapitánya: galánthai Esterházy Alajos herceg, m. kir. darabont testőrség kapitánya: báró Fejérváry Géza, Magyarországi udvarnagy: gróf Apponyi Lajos.

Magyar kir. minisztérium.

Miniszterelnök: dr. Wekerle Sándor, Zichy Aladár Őfelsége személye körüli miniszter, Josipovich Géza horvát-szlavon-dalmátori miniszter, gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, gróf Apponyi Albert vall. és közokt. miniszter, Günther Antal igazságügyi miniszter, Jekelfalussy Lajos honv. miniszter.

Róm. kath. egyház.

A püspökség székhelye: *Gyulafehérvár*.

Püspök: dr. Majláth Gusztáv Károly gróf, v. b. t. t.

Kanonokok: Fábrián Sándor pápai prel. nagy-repost, apát; Ujfalussy József apát, Imets Fülöp apát, Beke Antal, a III. o. V. K. R. tulajdonosa, Tamási Áron oldalkanonok, az e. m. iroda vezetője, Gergely Ignác, Zomora Dániel, gyulafehérvári plébános Kovács Lajos.

Püspöki szentszék: Elnök Majláth G. Károly v. b. t. t. püspök; helyettes Fábrián Sándor kanonok, pápai prael., házasságvédő: Ujfalussy

József kanonok, titkár: dr. Vass Albert theol. tan. Ülnökök: Takó János, Vargha Sándor, Pál Antal, Butyka Sándor, Görög Joáchim, Bilinahy Lajos, Kórodi Péter, Balás András, Baráczy Albert, Hosszú Ferenc, Szabó György, Schwörer Sebestyén, Bándi Vazul Karácsonyi József, Soothy Gyula, Rettégi Viktor, Fejér Gergely, Balázs András. Szegények ügyvédje: dr. Kórodi Péter theol. tan.

Püspöki iroda: Oldalkanonok és irodaigazgató: Tamásy Áron kanonok; iskolaügyi referens: Kovács Lajos, kanonok; irodaigazgató: Neurihrer Ede e. apát; cerimoniárius: Márton Andor; actuarius: Wartha Ferenc; előadó: Vargha Ferenc.

1. *Zalatnai főesperesség*. Főesperes: — —

Boicza. Plébános: Müller János.

Felsőcsertés és Hondol. Pléb. Fodor Imre.

Kőrösbánya. Pléb. Krämer Bonifác, s.-lelk. Péter Humilis.

Nagyág. Pléb. Husek Gyula.

2. *Hunyadi főesperesség*. Főesperes Jánosó Ernő piskitelepi plébános.

Déva. Pléb. Kassai Kelemen. Szerzetesek: Andre Krizosztom, Farkas Miklós, Kristó Xav. Ferenc.

Govárdia. Pléb. Imre Károly.

Hátság. Pléb. Lány Gyula esperes.

Hunyaddobra. Pléb. Magáth Lajos.

Királybánya. Pléb. Jeszti János.

Lupény. Pléb. Mindszenti György s.-lelk. Braszay Imre.

Marosillye. Pléb. Medgyesi János.

Ósebeshely. Pléb. Németh Gellért.

Petrozsény. Pléb. Buday János, s.-lelk. Csabi Gyula József, Fekete János.

Piskitelep. Pléb. Jánosó Ernő főesperes, s. lelk. Huszár Ádám.

Szászváros. Pléb. Ferenczi Vendel.

Vajdahunyad. Pléb. György József; szerzetesek: Béres Gaudencius, Imre Márk, Sándor Vitélyos, Ferencz Pál, Kelemen Ágoston.

Szerzetesrendek.

Szentferenczrendi szerzetesek.

Provinciális: Kory Ottó.

Vajdahunyadi ház. Háztönök György József.

Szerzetesatyák: Béres Gaudencius, Imre Márk, Sándor Vitályos, Ferenc Pál, Kelemen Ágoston
Fráterek: Tóth Eleázár, Vojnár Quirin.

Dévai ház. Házfőnök Kaassay Kelemen. Szerzetesatyák: Andrée Chrizosztom, Farkas Miklós, Kristóf Xavér Ferenc. Fráterek: László Anzelm, Szabó György.

Szászvárosi ház. Házfőnök Ferenczy Vendel.

Kőrösbányai ház. Házfőnök Krámer Bonifác. Szerzetesatyá Peter Humilis.

Szentferenczerendi szerzetesnök működnek: Hátsegen, Lupényben, Petrozsényben.

Lugosi gör. kath. püspökség.

Püspök: Hosszu Vazul dr., pápai prelátus, főrendiházi tag.

Kanonokok: Pop Péter ált. püsp. helynök, pápai prel., nagyprépost, Demusan Benjámín, Boros János pápai prel., egyhm. tanfelügyelő, Madincea János, Nestor Miklós püspöki irodaig.

Püspöki iroda: Irodaiigazgató Nestor Miklós kanonok, titkár dr. Fircza Dániel pápai kamarás, levéltárnok Garbea Miklós, ügyvéd dr. Pop Izidor.

Hátszegi külhelynökség. Külhelynök és hátszegi plébános dr. Radu Jakab. Plébánosok Barbescu Romulusz (Kernyesd), Cesatian Vazul (Váralja), Chetián Péter (Demsus), Danescu János (Maczesd), Dobreán Dénes (Óraljabalogfalva), Jónás Septimin (Totesd), Ilul János (Haczassal), Mihacsun Áron (Felsőnyíresfalva), Nandra László (Alsószilvás), Nandra Péter (Felsőszilvás), Olteán Sofron (Reketyefalva), Pop Mihály (Páros-Pestere), Román Mózes (Felsőfarkadin), Simonetti Silviusz (Valióra), Stoica Péter (Nagycaula), Suciu Béni (Serél), Tarina Jusztin (Stejvaspatak), Todorán Miklós (Alsónyíresfalva).

Bábolnai esperesség. Esperesplébános Stupineán József (Nagyág). Plébánosok: Boka Vazul (Csigmó), Bucur Ábrahám (Renget), Jancu Péter (Bábolna), Migia Aulon (Algyógy), Pop János (Pojána), Popovics Miklós (Cseb).

Kudzsiri esperesség. Esperesplébános dr. Fren-tin Valér (Szászváros). Plébánosok: Balomiri Aimon (Balomir), Bitea György (Martinesd), Crisan Tivadar (Kudzsir), Ciomas János (Berény), Draghici János (Kudzsir), Lázár Miklós (Perkász), Lupor Ádám (Tordos), Munteán Miklós (Alkenyér), Avram János (Paad), Popovics József (Vajdej), Todor Izidor (Romoszhely), Vaidean János (Romosz).

Vajdahunyadi esperesség. Esperesplébános Pop János (Vajdahunyad). Plébánosok: Bárdosi József

(Nagybarcsa), Bodocan János (Gyalár), Chira Tivadar (Bós), Joneszku Tivadar (Jóvalosel), Juhás Mihály (Vecel), Pop Antal (Máesó), Popovics Béni (Bácsi).

Zsili esperesség. Esperesplébános Radic István (Petrozsény). Plébánosok: Berinde István (Kimpulujnyág), Bocaniciu János (Puj), Bologa Athanáz (Lupény), Bora János (Petrósz), Chirián Lázár (Ponor), Draghici Elek (Borbátvíz), Pepenár János (Felsőbarbatény), Pataky János (Korojesd), Saturn Isidor (Merisor), Suciu Alimpiusz (Alsóbarbatényisakrony), Suciu János (Galac), Todorán György (Parozsény), Voin Miklós (Farkaspatak), Voin Péter (Nagybár), Vladisláv Zsigmond (Mezőlivádia), Zugrav Miklós (Hobicza-urikány).

Nagyhalmágyi esperesség. Esperesplébános Pop Constantin (Kőrösbánya) Plébánosok: Boticiu Miklós (Bukuresd), Guga János (Zdrápcz).

Várhelyi esperesség. Esperesplébános Munteán Miklós (Várhely). Plébánosok: Bernát János (Malomvíz), Boca Viktor (Paucsinesd), Bora Jusztin (Bukova), Bociat P. András (Felsőpancár), Ciachi Péter (Nagyosztó), Elin Joáchim (Nagy-petény), Nicolescu Jakab (Klopotia), Juhás Mihály, Raca Romulusz (Alsóbaucár), Páska Károly (Zajkány), Pop Mihály (Vályadils), Varvanin Líviusz (Kispestény).

Gör. kel. rom. egyház.

I. Nagyszebeni egyházmegye.

Az érsekség székhelye Nagyszeben.

Érsek-metropolita: Metianu János, II. O. V. R. és I. O. F. J. R. tul.

Egyházi tanács: dr. Puscariu Hiláriusz, Lázár Mózes, Voileanu Mátyás, Iván Miklós, dr. Cristea E. Miron r. tagok, Baiulescu Bertalan, Rosca R. Özséb (n.-szebeni szemináriumi rektor), Medean Sergius tisztt. tagok.

Iskolai tanács: Triteanu Lázár r. tag, Damián Vazul, Pletoşu Gergely, Moldován Demeter, Barseanu A., dr. Lemény Líviusz, dr. Mihu János, Onitiu Virgil, dr. Proca G. tisztt. tagok.

Érseki iroda: dr. Proca György titkár, Préda János ügyvéd, Campean Demján levéltáros, Sut. D. János iktató, Garbacea János kiadó, Moga Ávrám, Oprea János, Peicu János hivatalnokok.

Dévai főesperesség.

Székhelye: Déva.

Főesperes: —. Helyettes: Morárius József.

Lelkészek: Keresztény-Almás: —, Szárazalmás: Cinteá János, Bácsi: Gyila György, Bánpatak: Curia Simeon, Kisbarcsa: Troanca Miklós, Berkeszó: Tiu Miklós, Bezsán: Berariu Miklós, Dédács: —, Boholt: Mareu Joachim, Alsókajanel; Popovics Const., Kersecz: Platos Miklós, Felsőcsertés: Gábor Péter, Kerges: Patran Sándor, Kecskedága: Popovics Miklós, Csernakeresztúr: Teacoie Chirie, Gyalumare: Glava Ábrahám, Déva: Curea Lőrinc, Fűzesd: Poenariu Loughin, Fornádía: Popa János, Haró: Tilcea József, Hondol: Mihucz Péter, Lesnyek: Popovics György, Magura: Pisco Ilie, Nyavalyásfalva: Sinea János, Nozság: Mócza János, Szentandrás: Bera Avel, Nagyg: Jula János, Szelistyóra: Stoika Sándor, Marossolymos: Guga György, Szüliget: Popa Tóbiás, Tompa: Popovics Ádám, Valisóra: Copos György, Vormága: Duma Miklós, Vulcesd: Berariu Demeter.

Dobrai főesperesség.

Székhely: *Dobra*.

Főesperes: Moráriu József.

Lelkészek: Bástyá: Stoica Parteniu, Batrina: Stanila Aurél, Briznik: Bart Ábrahám, Hunyad-dobra: Moráriu József, Fintóág: Munduca Demeter, Alsólapugy: László Lajos, Felsőlapugy: Moráriu J., Lapusnyak: Sujága Emánuel, Mihaled: Opreán Aurél, Nagymuncsel: Ringea Tamás, Pánk: Árone György, Pojeniczatomi: Stan Sándor, Radulesd: Hadan Joachim, Roskány: Memczu Tamás, Szakamás: Salagean J. Viktor, Tyej: Sujága János, Tisza: Petruczoniu János.

Algyógyi főesperesség.

Székhely: *Szászváros*.

Főesperes: Domsa Vazul.

Lelkészek: Nagyalmás: Pascau Vazul, Onea István, Középalmás: —, Kisalmás: Todea Miklós, Erdőfalva: Glodean Vazul, Bakonya: Cristea T., Bokajalfalu: Maniu Miklós, Balsa: Demian Miklós, Bábolna: Lula Péter, Boj: Costesu Eftimie, Bózes: —, Bulbuk: Balsau János, Bokajfalu: Boka József, Cseb: Cossea József, Csigmó: Necessa Eremie, Feredőgyógy: —, Folt: Lula Ádám, Algyógyfalu: Botean Lákács, Algyógyfalu: Popa Dániel, Glod: Hanches Péter, Homoród: Armean J., Gasdau J., Mada: Bogdán József, Nyírmező: —, Nádasfia: Costea Dioniziusz, Pojana: Jancu János, Porcra: Popa Miklós, Nagyrapolt: Paltinean Vazul, Kisrapolt: Jantea Radu, Renget: Filimonescu Simion, Tekerő: Duma Pé-

ter, Arany: Ungur Antal, Vályajepi: Marián György, Vályamare: Ziehil J., Voja: Micu Simon.

Hátszegi főesperesség.

Székhely: *Hátszeg*.

Főesperes: dr. Popescu Kornél.

Lelkészek: Bajend: Farkas János, Baresd: Sandru Viktor, Baczalar: Ciocan Miklós, Bosorod: Popa Miklós, Kitió: Cerbicean Ignác, Kovrágy: Popovics Aurél, Pegyer: Muntean Mihály, Fűzesd: Daju Athanáz, Gonczága: Popovics Mózes, Grid: Terhetea Gergely, Hátszeg: dr. Popescu Kornél, Lívazény: Socol Vazul, Lunkány: Samoilescu János, Mácsó: Buzdugan György, Nuksóra: Cerbicean Joachim, Nagyoklos: Popovics János, Kisoklos: Popovics György, Kőaljáhozába: Armean Péter, Petrilla: Preda János István, Suciú Simeon, Petroszény: Stanca Ábrahám, Bea: Ungur Dioniziusz, Russ: Medrea György, Rusor: Ungur Joachim, Felsőszálláspatak: Cerbicean Miklós, Szentpéterfalva: Petrinca György, Kőboldogfalva: Popovics Péter, Alsószilvás: Suman János, Felsőszilvás: Pisco Oktávián, Sztrigyyplop: Medrea János, Sztrigyzsacsal: Georgescu Miklós, Sztrigysszentgyörgy: Uriat Jeromos, Jóvalcsel: Popovics György, Poholvalcsel: —, Szentgyörgyválya: Ciocan Sebestyén, Vulkán: Stanca Sebestyén.

Hunyadi főesperesség.

Székhely: *Vajdahunyad*.

Főesperes: Pacuráriu Ábrahám.

Lelkészek: Álun: Stanciu József, Királybánya: —, Batiz: Sinea Péter, Boz: Suciú Simon, Cserbel: Sirb János, Cserisor: Musa János, Csolnakos: Ghise János, Erdőhátgaunósza: Vasu Miklós, Gyalár: Ungur György, Hosdó: —, Vajdahunyad: Pacuráriu Ábrahám, Zsoszán: —, Lelész: Hentia György, Magyarosd: Dancila Konstantin, Alsónádasd: Rain György, Felsőnádasd: Popovics György, Nándorválya: Pacuráriu Theofil, Alpestes: Pinciu Joachim, Pinciu János, Ruda: —, Szentkirály: Sinea György, Szocset: —, Alsótelek: Zevoean Mihály, Zevoean Simon, Zalasd: Ungur Leontin.

Marosillyei főesperesség.

Székhely: *Marosillye*.

Főesperes: Oprea György.

Lelkészek: Almásszelistye: Chirciu Miklós, Bácsfalva: Oláriu Gerasim, Baresd: Albáni Ok-

távián, Bóz: Opreán János, Bradaczel: —, Branycska: Oláriu Szerafim, Burszuk: —, Kimpurszurdúk: Budoj János, Karmazinesd: Luchu János, Cserbia: Jacob Viktor, Alsócsertés: Taposu György, Fűzesd-Bogara: Laslo János, Furksóra: Popa Theodóziusz, Gyalakuta: —, Glodgiled: —, Godinesd: Crisan Sándor, Crisán Aurél, Gothátya: Opreán Miron, Guraszáda: Jakob Romulus, Marosillye: Oprea György, Mikanesd: Stef Péter, Szirb: Miclea Emil, Tataresd: Popa Longin, Vizsaka: Popovics Theodor, Vorca: Motora Traján, Zám: Popa János.

Szászvárosi főesperesség.

Székhely: Szászváros.

Főesperes: Domsa Vazul.

Lelkészek: Balomir: Suciú Miklós, Berény: Trifon János, Benzencz: Botean János, Bucsum: Oláriu János, Kasztó: Andreiu Miklós, Nagydenk: Cotrus János, Kisdenk: Pascu János, Gyalmar: Popovics János, Ludesd: Boteán Vazul, Magura: Josan Joáchim, Martinesd: Necsa Vazul, Szászváros: Domsa Vazul, Mőcza János, Alsóvárosvíz: Dragotel József, Dumitru József, Felsővárosvíz: Romosan János, Petrény: Bobeiu Simon, Bobeiu Dioniziusz, Piskinc: Bude Oktavián, Perkász: Stare Miklós, Romosz: Basaráb Ádám, Romoszahely: Román Miklós, Szereka: Costescu Miklós, Ósebeshely: Popovics Illés, Alkenyér: Secarea Simeon, Ópiski: Truca András, Tamáspatak: Andreiu Oktavián, Nagytóti: Jar Manasse, Tordos: Teodor Ádám, Vajdej: Tilicea Zakariás, Felkenyér: Pacuráriu Dániel.

Zarándi főesperesség.

Székhely: Brád.

Főesperes: Damián Vazul.

Lelkészek: Boicza: Dragan György, Birtin: Mihutiú Miklós, Slugan Péter, Blezseny: Rus Salamon, Siortan János, Stanciu Péter, Brád: Damián Vazul főesperes, Rimbás Péter, Albu István, Germán János, Stoia Mihály, Bucsesd: Birau János, Bukuresd: Pop Emánuel, Bulzesd: Stanila János, Giurgiu Dániel, Felső-kajanel: Matees Dioniziusz, Karács: Andreiu János, Karasztó: Mihutin János, Czebe: Jurca János, Tisu József, Krecsunesd: Rusan Sebestyén, Kristyór: Perián János, Kurety: Todoran Péter, Dupapiátra: Borza János, Ardeu Simon, Grohot: Pável Simon, Herczegány: Mateias Miklós, Zsunk: Rusu János, Lunka: Sipos János, Alsólunkoj: Fugata János, Felsőlunkoj: Román Áron, Mesz-

tákon: Irimie János, Mihelény: —, Ormingya: Pop Miklós, Pestyere: Mateiu János, Podelé: Iván Athanáz, Pottingány: Faur Áron, Prihodesd: Colf Miklós, Ribicesóra: Toma János, Ribicze: Stanila Sáva, Riska: Flórea Miklós, Rovina: Campean János, Campean Péter, Ruda: Costea Péter, Szkrófa: Szelistye: Perián Tóbiás, Seszúr: Gláva György, Szatanizza: Vraciu Pável, Campean János, Czereczel: Bogdán András, Tomnatek: Draia János, Treasztia: Perián Péter, Váka: Costea József, Váleabrád: Folca János, Zdrápez: Comsa Joáchim.

II. Aradi egyházmegye.

Központi személyzet.

Püspök: Papp J. János püspök.

Előadók: Popovics György esperes (az egyházi tanácsban), dr. Cuihanda György diakonus (az iskolai tanácsban), Szerb Geraszim (a gazdasági tanácsban), Olariu Vazul lelkész, segédelőadó (a gazdasági tanácsban).

Pénztár: Puscariu György pénztáros, Caluicean Aurél elő könyvvezető és ellenőr, Sevius Sáva második könyvvezető.

Püspöki iroda: Goldis László szentszéki titkár, Trutia Péter szentszéki ügyész, Popovics Mózes iktató és levéltárnok.

A hunyadmegyei lelkészek a nagyhalmágyi esperességhez tartoznak. Ez esperesség székhelye: *Nagyhalmágy*, — esperese Lázár Kornél.

Az egyes községek lelkészei: Baldovin: Miclutia János, Baszarabásza: Pisau Miklós, Csungán: Petrisor János, Dobroc: Dalon Miklós, Oberasia: Tamas Miklós, Prevaleny: Miclutia György, Risculica: Miclutia János, Stej: Stefia János, Tyinlest: Florea Miklós, Tomesd: Viád János, Felváca: Giurgin János.

Leányegyházak: Baldovin tartozik Biskulicához, Brotuna tartozik Baszarabászához, Alváca tartozik Felvácháoz, Ternovica tartozik Oberasiához, Válemáre tartozik Fényeshez (Arad m. lelkésze: Florea Sándor.)

Református egyház.

I. Egyházkerületi főgondnokok:

Br. Bánffy Dezső v. b. t. t., lakik Budapest, Bimbó-utca 7. szám. Br. Kemény Kálmán főrendiházi alelnök, lakik Marosvécsa, Simó Lajos országgy. képviselő, lakik Blenkemező u. p. Galgó. Zeyk Dániel nyug. főispán, lakik Nagy-

enyed. Gróf Bánffy György v. b. t. t. főajtón-
álló mester, lakik Bonchida. Kenessey Béla
püspök lakik Kolozsvár.

II. Egyházkerületi főhivatalnokok:

Kenessey Béla püspök. Nagy Károly theolo-
giai ig.-tanár, egyh.-kerületi főjegyző Kolozsvár.
Janosó Lajos esperes, egyh.-kerületi közügyigaz-
gató, lakik Maros-Ujvár.

III. Igazgató tanács:

A) Hivatalból tagjai a fent elsorolt főgondno-
kok és főhivatalnokok.

B) Választott tagjai: *egyháziak*: Ravasz János
marosi, — Deési Gyula kolozskalotai, — Sós-
falvy Károly széki, — Csékme Ferenc görgényi
esperesek és Pokol József theolog. tanár;
világiak: br. Bánffy Ernő, Lészai Ferencz, dr.
Schilling Ottó, Rozsnyai Ferenc és gr. Beth-
len Pál.

C) Igazgatótanácsai tisztviselők: Ifj. Péter
Károly egyh.-ker. titkár, Pünkösti Pál egyh.-
ker. számvevő, Moky Elek ellenőr és könyv-
vezető, Mihály József ügyész, Kilyén Sándor
iktató és kiadó. Püspöki titkár: Biró Lajos,
segédlelkész.

A hunyadi református egyházmegye hivatalos személyei.

1. Főgondnokok: Barcsay Béla és Mara László.
2. Algondnokok: Pogány, Károly és Réthy
Lajos.
3. Esperes: Jánó Albert hátszegi lelkész.
4. Főjegyző: Juhász Izidor piaki lelkész.
5. Számvevő: Kiss Mózes m.-németi lelkész.
6. Aljegyző és tanügyi előadó: Kállay István
hosdátí lelkész.
7. Egyházmegyei pénztáros: Botha Sándor
bácsi lelkész.
8. Gyámintézeti pénztáros: Kovács Lajos
m.-illyei lelkész.

Az egyházmegye lelkészei.

Algyógy: Puskás Kálmán. *Alpestes*: Muzsnai
Ödön. *Bácsi*: Botha Sándor. *Brád*: Kónya Dé-
nes. *Déva*: Bitay Béla. *Hátszeg*: Jánó Albert.
Hosdát: Kállay István. *Kisbarcsa*: László Zsig-
mond. *Körösbánya*: Szolga József. *Kristyor*:
Mátyás János. *Lozsd*: Pásztóhy Dénes. *Maros-
illye*: Kovács Lajos. *M.-Németi*: Kiss Mózes.

Nagypestény: Ferenc Gyula. *Nagyrapolt*: Tö-
vissi József. *Ó-Brettye*: Fülöp Gyula. *Óralja-
baldogfalva*: Vásárhelyi Lőrinc. *Petrozsény*:
Kósa Mihály. *Piskitelep*: Juhász Izidor. *Rákosd*:
Imreh István. *Szászváros*: Bodor János és Baczó
Mózes. *V.-Hunyad*: Kovács Sándor.

Megjegyzés: *Borbátvizen*, *Haróban* és *Tordo-
son* ezidőszereint a.- illetve h.-lelkészek működ-
nek, nevezetesen Deák Gábor, Magyar Domokos
és Tökés Ernő.

Ágostai ev. egyház.

Püspök: Teutsch Frigyes. Székhelye: *Nagy-
szében*.

Konkisztorium: dr. Wolf Károly (Nagyszében).
Herfurth Ferenc (Kerezsényfalu), Orendi Gott-
fried (Szászrégen), Lehrer János (Medgyes), Hie-
mesch Ferenc (Brassó), Walbaum Frigyes (Se-
gesvár), Kramer Frigyes (Beszterce), Brandsch
Henrik (Báránkyút), Thuliner Ernő (Nagyapold),
Boch Károly (Nagyszében), Melcer Vilmos (Nagy-
szében), Gündisch György (Nagyszében).

Püspöki iroda: Fritsch Károly titkár, Orendi
Frigyes, Moches Frigyes, Tachuel Max, Wallen-
tin Rudolf.

Lelkészek: Orendi Gyula (Szászváros), Schusster
Ed. Gyula (Szászváros), Pelger Mihály (Petro-
zsény), dr. Amlacher Albert (Romosz), Schusster
János (Romosz).

Hunyad megye területén működő rabbik és rabbihelyettesek.

Dr. Diósi Sámuel főrabbi, Déva, Rosenblüh
Jenő rabbi, Szászváros, Friesch Ede rabbihelyet-
tes, Hátszeg, Leitner József rabbihelyettes, Pet-
rozsény, Krausz Salamon rabbihelyettes, V.-Hu-
nyad.

Katonaság.

1. Déva.

A nagyszébeni m. kir. 23. honvédgyalozegred
2. zászlóalja.

Zászlóaljparancsnok: arnótfalvi Arnotfalvy Al-
fréd százados.

Zászlóalj s. tiszt: Gallyasy Imre; zászlóalj-
kezelőtiszt: Mezey Lajos; zászlóaljorvos: dr.
Meskó Zoltán.

Századosok: ghyezy, assa- és ablánczkürti
Ghyezy Zoltán, felsőtornjai Kozma Lajos, Per-
laky Lajos, Somogyi Károly.

Főhadnaggyok: Dobay Ferenc, Aiguer Sándor, Voszotkó János.

Hadnaggyok: Tomanóczy Gusztáv, Angyal Nándor, Gyurssy László, Regele Károly (élelm. tiszt), Floekenstein Kamilló, Máyer Vilmos, Csorba Károly, báró Majthényi László, Babochay László, Tavaszai Sándor, Bors Kornél.

Tiszthelyettesek: Gyárfás Győző, Gaspárik Géza.

2. Szászváros.

28. cs. és kir. vadászászlóalj.

Ezredes: Marschner József.

Századosok: Bauer Ferenc, Klempa Kálmán, Famira Róbert, Putzker József.

Főhadnaggyok: Becker Aóolf, Rieger Oswald, Knapek Ferenc, Liezner Rudolf, Gierlich János, Leist András, Székely János, Jurovich Henrik.

Hadnaggyok: Rehner Károly, Rizzoli János, Marginean Miklós, Tamás György, Rosenthal Tódor, Szóts István, Bágya Ferenc, Gaudernak Emil, Rehner Vilmos.

Tiszthelyettesek: Bocicariu Aurél, Georgievics Manfred.

Ezredorvos: dr. Gansl Károly.

Élelmezőtiszt (hadnagy): Vorko József.

64. cs. és kir. zászlóaljkeret:

Ezredes: Berger András.

Századosok: Bánts György, Horák Adolf, Pap Emil.

Hadnagy: Haász Géza.

Ezredorvos: dr. Seidner Sámuel.

Élelmezőtiszt (főhadnagy): Florea Emánnel.

64. cs. és kir. gyalogezred 4. zászlóalja:

Őrnagy: Hefner János.

Századosok: Zajicek Emánnel, Luxbacher Károly, Divizioli Károly, Putsch Gusztáv, Phleps Gusztáv.

Főhadnaggyok: Czernautzan Titus, Tepser Rikárd, Keul Hermann, Fidler Ferenc, Kletler Oszkár.

Hadnaggyok: Zsilinszky Károly, Popa Traján, Löschner József, Keinzel Oszkár, Markovics Antal.

Tiszthelyettesek: Faragó András, Peiker József, Hesi Simon, Tschamler Ferenc.

Nyugalmazott tiszttek: dr. Philipp György főtörzsorvos, Eötvös Béla ezredes, dr. Popu János törzsorvos, Goika Péter, Hubrich Kamilló őrna-

gyok, Margitai Károly főállatorvos, Jaksch Ferenc százados.

M. kir. esendőrség.

Csendőrkerületi parancsnokság Brassóban.

Kerületi parancsnok: Nemes Várady Ede őrnagy.

Kerületi parancsnokhelyettes: Nemes Szányi Árpád őrnagy.

Másodtörzstiszti teendőket megbízza: Spalla Aurél százados.

Szárnyparancsnokság Déván.

Szárnyparancsnok: Gencay Arnold százados.

1. szakasz Déván: Szakaszparancsnok: Szentléleki Hajdó Márton főhadnagy. 2. szakasz Hátzegen: Szakaszparancsnok: Sóllyom Antal hadnagy. 3. szakasz Brád: Szakaszparancsnok: Hausenblasz Oszkár hadnagy.

Csendőrőrök: Déva: Illyés János j. őrm. Piskitelep: Ruzs Mihály c. őrm. Marossolymos: Bajka Sándor őrm. Lesnyek: Inoze Márton c. őrm. Alsókajanel: Endrész István őrv. Hondol: Ferencz Lajos őrv. Vajdahunyad: Szabó József j. őrm. Vádudobri: László Dénes őrv. Gyalár: Szász Márton őrv. Pusztakalán: Móré Agoston c. őrm. Cserbel: Kristó Károly őrv. Szászváros: Bitai Tamás j. őrm. Alkenyér: Rend Lajos őrv. Kudzsir: Sándor Lajos c. őrm. Alsóvárosvis: Miklós Mózes c. őrm. Algyógyalfalu: Kelemen József j. őrm. Nagyrápolc: Kesse György c. őrm. Pojána: Joó Bálint c. őrm. Erdőfalva: Tamás Ignác c. őrm. Hátzseg: Farkas János j. őrm. Kitéd: Magyarosi Mihály őrv. Demsus: Biró Bódog c. őrm. Várhely: Koós József c. őrm. Bukova: Becze Jándor c. őrm. Uncsukfalva: Erdős András őrv. Oláhbretye: Szécsi Sámuel őrv. Alsónyíresfalva: Márton István c. őrv. Petrozsény: Kovács Bálint j. őrm. Kimpulujnyág: Kovács Ferenc őrm. Lupény: Bartók Ferenc c. őrm. Vulkán: Bende Lajos őrm. Szurdukszoros: Szőke János c. őrm. Csinyasa: Márton Lajos c. őrm. Puj: Horváth Sámuel őrm. Nagybár: Péter András őrv. Felsőszállásptak: Lőrinci Lajos őrv. Brád: Árus József j. őrm. Boica: Csökönyi Imre c. őrm. Bucsesd: Szász Dávid őrv. Bárzabánya: Sift Mihály c. őrm. Kristyor: Sándor István őrv. Kőrösbánya: Kacsó József j. őrm. Riskulica: Miningesz Márton c. őrm. Alváca: Pakulár György c. őrm. Marosillye: Palóczy Mihály j. őrm. Zám: Vlád Szilárd őrm. Dobra: Klámer

György c. őrn. Viszka: Fejér András őrv. Felsőlapugy: Nagy Issák őrv. Burzsuk: Fejér Ferenc őrv.

Hunyadmegye országgyűlési képviselői.

1. Dévai kerületben: gr. Thoroczkay Miklós. 2. Dobrai kerületben: Moskovitz Iván. 3. Hátszegi kerületben: dr. Ajthay Aladár. 4. Vajdahunyadi kerületben: Szentiványi Gábor. 5. Szászvárosi kerületben: dr. Vlád Aurél. 6. Kőrösbányai kerületben: Demján Vazul.

Hunyadvármegye tiszti-, segéd- és kezelőszemélyzetének névsora.

Főispán: Kászoni báró Bornemissa Lipót.

Főispáni titkár: Dr. Tóth Géza.

Irodakezelő: Réman Ferenc díjnok.

A) Központi tisztviselők.

Alispán: Nagyklóptivai Pogány Béla. Főjegyző: Nagycsulai Csulay Lajos. Tb. főjegyző, L. alj.: Misínski Vilmos. Tiszti főorvos: dr. Balog Pál K. A. É. K. tulajd. Kiss Ernő II. aljegyző, Szentiványi Lajos III. aljegyző, dr. Gerbert Ottó szolgabíró, tb. aljegyző ifj. Pietsch Lajos közíg. gyak., Korányi Mór törvhat. állatorvos, Alexander L. törvhat. állatorvos.

Tiszti főügyési hivatal.

Tiszti főügyész: Nagytóti dr. Apáthy Árpád. Közíg. gyakornok: Kénosi Sándor Sándor. Irnok: Nikula János.

Levéltári hivatal.

Lipták Máté főlevéltárnok, Bratán János, allevéltárnok, Kenderessy Gábor alispáni iktató, Farkas Lajos irnok, Szabó Károly irnok.

Kiadóhivatal.

Irodaigazgató: Nagysolymosi Kontz Aladár. Mihalovits Antal irnok, Maskaric Árpád irnok, Zára Károly irnok, Liedemann Hugó irnok, Nastics Mladen díjnok, Lup Miklós díjnok.

Árvaszék.

Száldobosi Borbáth Vilmos árvaszéki elnök, Ponori Török Géza elnökhelyettes, árvaszéki ülnök, Székely László árvsz. ülnök, Kandrea Valér árvsz. ülnök, Nagycsulai dr. Csulay Andor vm. II. aljegyző, Zehrmann Gyula közgyám, Jánosi György iktató, Hoffinger Domokos kiadó, Nagycsulai Csulay Sándor irnok, Györbíró Ferenc díjnok, Szarvady Gyula díjnok, Vitán István díjnok, Gerendi Gusztáv díjnok.

B) Kültisztviselők:

1. Algyógyi járás:

Nagyklóptivai Pogány Árpád főszolgabíró Székely Sándor szolgabíró, dr. Karácsonyi Miklós járásorvos, dr. Mendl Márk körorvos, Kiss Andor állatorvos, Mircse Dénes irnok, Góla Sándor díjnok, Lugossy István útmunkafelügyelő Medgyesi Dezső járási számvevő.

2. Brádi járás:

Krasznay Olivér főszolgabíró, Kardos Árpád tb. szolgabíró, Baternay Károly szolgabíró, Körmeny Gyula járásorvos, Tisu Tiberius körorvos, dr. Moldován Kornél körorvos, Buder Nándor állatorvos, Hesz Imre irnok, Csorfika János díjnok, Brádi Árpád útbiztos, Mártonffy József jár. számvevő.

3. Dévai járás

Boér Gábor főszolgabíró, Gligor Ámosz szolgabíró, tb. főszolgabíró, dr. Mailand Henrik tb. vm. főorvos, járásorvos, dr. Cserey Zsigmond körorvos, Porsch József közíg. gyakornok, Reich János állatorvos, Martinek Nándor irnok, Szabó Árpád díjnok, Wágner János útbiztos, Budai Péter járási számvevő.

4. Hátszegi járás:

Fekete Károly főszolgabíró, dr. Bartha Dezső szolgabíró, Pap Ernő szolgabíró, dr. Kőnezei Gerő járásorvos, dr. Székely Dezső körorvos, Szarvas Jakab körorvos, Antal Zsigmond állatorvos, Szönkup József irnok, Koppandi Simon útbiztos, Mohor Géza díjnok, Szilvássy Elemér díjnok, Vitán Gábor járási számvevő.

5. Vajdahunyaiti járás:

Höhn Károly főszolgabíró, Bercesényi Sándor szolgabíró, Rimbás Győző szolgabíró, dr. Dragits Gusztáv járásorvos, dr. Csiky Tivadár körorvos, dr. Cseh Sándor körorvos, Fürst Ede állatorvos, Sziukovits Géza írnok, Csucs Nándor díjnok, Fekete Károly járási számvevő.

6. Körösbányai járás:

Ifj. Lázár Farkas főszolgabíró, dr. Bágya Iván szolgabíró, Buzás Antal szolgabíró, dr. Lendvay Márk járásorvos, dr. Robu Miklós körorvos, Fehér Sámuel állatorvos, Barabás Tatár Lajos írnok, Buftya József díjnok, Boér Mihály járási számvevő.

7. Marosillyei járás.

Finna János főszolgabíró, Baresay Ákos szolgabíró, ifj. Deésy János tb. szolgabíró, dr. Schilling Károly járásorvos, dr. Petrik Lőrinc körorvos, Révész Imre állatorvos, Beregszász Gábor útbiztos, Raduly József írnok, Kubik István díjnok, Fogarassy Oszkár díjnok, Balázs Sándor jár. számvevő.

8. Petrozsényi járás.

Janza Vazul főszolgabíró, Prileszky Pál szolgabíró, Barna Gábor tb. szolgabíró, dr. Schulek Jenő járásorvos, dr. Weisz József körorvos, dr. Gidró Jenő körorvos, Erdős László állatorvos, Tribusz Aladár közg. gyak. Baresay István útfelügyelő, Nicolajevits Plátó írnok, Schuster Endre díjnok, Kodra Gyula jár. számvevő.

9. Puji járás:

Török Arpád főszolgabíró, Eperjessy István szolgabíró dr. Jäger Ferenc járásorvos, Láhni József állatorvos, Frischholz Jenő útbiztos, Bodi Miklós írnok, Gábor Péter díjnok, Brázovay E. járási számvevő.

10. Szászvárosi járás:

Fodor Gyula főszolgabíró, Imre István szolgabíró, dr. Tóth Sándor járásorvos, dr. Dobó Romulusz körorvos, dr. Erdély István körorvos, Wyhnanek József állatorvos, Gyoni István útbiztos, Ginsel Lajos írnok, Gyárfás Bálint díjnok, Fuhrmann József díjnok, Mallás József járási számvevő.

Községi és körjegyzők.

I. Algyógyi járás (Algyógy alfalu).

1. Algyógyfalfalu (Algyógyalfalu, Feredőgyógy) Simon Zsigmond. 2. Bábolna (Boj, Csizmó, Folt) Székely Akos. 3. Balsa (Kisalmás, Mada) Pogány Béla. 4. Bokajalfalu Bokajfalfalu, Bulbuk, Kurpeny, Valemare) Horváth Imre. 5. Bózes (Bakonya, Erdőfalva, Renget) Krisztea Káldin. 6. Homoród (Nyirmező) Góla Káldin. 7. Nagyalmás (Cseb, Glod, Nádasdia) Farkas János. 8. Nagyrápolc (Arany, Gyertyános, Kiszápolc) Marton Gyula. 9. Pojána (Középalma, Porkura, Tekerő, Voja, Valeajepi) Benedek Sándor.

II. Brádi járás (Brád).

1. Alsólunkoj (Felsőlunkoj, Pödele, Ruda, Szkrófa) Pietsch József. 2. Boicza (Felsőkajanel, Herezegány, Krecsunesd, Ormingya, Pestyere, Szelistye, Tresztia) Szida Dénes. 3. Brád (Czereczel, Váka, Vályabrád) Szabó Lajos. 4. Bucsesd (Dupapiatra, Sztanizsa) Kommár János. 5. Kristyor (Bukuresd, Kurety, Rovina, Seszur, Zdrápez) Kilin Mihály. 6. Mihaleny (Blezsény, Pottingány) Plástea Pauffl.

III. Dévai járás (Déva).

1. Alpestes (Árki, Csernakeresztur, Kisbarasa, Nagybarasa, Popesd) Sarudy Elemér. 2. Alsókajanel (Bezsán, Fornadia, Szuliget) Gosztonyi Jakab. 3. Bácsi (Nagytóti, Opiski, Petrény, Tompa) Filipás Lukács. 4. Berekszó (Barbura, Boholt, Fűzesd, Magura, Toplicza) Budai István. 5. Felsőcsertés (Hondol, Nagyág, Nozság) Vitán Géza. 6. Haró (Bánpatak, Kéménd, Vormága) Baló Káldin. 7. Kersecz (Brettyelin, Kerges, Korolja, Szárazalmás) Kádár Lajos. 8. Marossolyos (Burdánfalva, Kecskedága, Nyavalyásfalva) Keresztes Káldin. 9. Piskitelep (Dédács) Bugyul Sándor. 10. Szentandrás (Sárfalva, Szántóhalma) — 11. Valisóra (Grujelács, Gyalumáre, Szelistyora, Sztójenyásza) Maschalkó István. 12. Veczel (Bojabirz, Herepe, Kaun, Leanyek, Marosnémeti, Merisor, Vulesesd) Herbay Ágoston.

IV. Hátszegi járás (Hátszeg).

1. Klopótiva, Batternay Ákos községi jegyző. 2. Alsónyiresfalva (Felsőnyiresfalva, Kékesfalva) Oprea Miklós. 3. Alsószilvás (Felsőszilvás, Kurpeny, Lindzsina) Susman Péter. 4. Baczalfár (Po-

kolvalesel, Sztrigyohába, Sztrigyiszentgyörgy, Sztrigyazacsal) Farkas Béla. 5. Bukova (Alsóbauczár, Felsőbauczár) Frischoltz Béla. 6. Demus (Haczacsal, Pojény, Stejvaspatak) Brázovay Ödön. 7. Felsőfarkadin (Alsófarkadin, Boicza, Gauricsa, Kraguis, Tustya) Rácz Ámosz. 8. Kitiđ, (Bosoród, Lunkány, Szentgyörgyválya) Ajtay Géza. 9. Malomviz (Ohábasibisel, Szentpéterfalva, Uncsukfalva, Vályadilsi) Fekete Károly. 10. Nagypestény (Brázova, Kispestény, Kisosztró és Nagysztró) ifj. Tornya Gyula. 11. Oláhbrettey (Gonczága, Jóvalcsel, Kovrágy) Albert Elek. 12. Óraljaboldogfalva) Balomir, Baresd, Csopca, Szacsal, Váralja) Tornya Sámuel. 13. Reketyefalva (Kisecula, Nagyecula, Valióra) Babó Béla. 14. Russ (Mácsó, Magyarbrettey, Sztrigyflop, Zeykfalva) állás üres. 15. Tótesd (Kernyesd, Naláczvád, Poklisa, Rea) Tordai Bertalan. 16. Várhely (Hobiczavárhely, Pancsinesd, Zajkány) Litsék Gyula.

V. Vajdahunyadi járás (Vajdahunyad).

1. Alsótelek (Cserna, Csolnakos, Felsőtelek) Tornya Ödön. 2. Batiz (Kiskalán, Kőboldogfalva, Pusztakalán) Istvánffy Endre. 3. Bunyilla (Alun, Caernisórafloresza, Pojeniczapojni, Vádudobri) Enyedi Géza. 4. Cserbel (Aranyos, Feresd, Pojánarekiczeli, Pojeniczatomi, Szocset, Ulm) Rimbás Péter. 5. Felsőpestes (Bujtur, Erdőhát, Erdőhát-runk, Keresztényalmás, Nándor, Nándorválya, Zsoszány) Tornya Ákos. 6. Govasdia (Cserisor, Lelesz, Nagyrunk, Plop, Szohodol) Muntyán Eremiás. 7. Gyalár (Ruda) Pára Zsigmond. 8. Hosdát (Alsónádasd, Felsőnádasd, Nagykilós, Szentkirály) Tulea Teofil. 9. Királybányatoplicza (Doboka, Góles, Hosdó, Párosza, Valár) Buday László. 10. Rákosd (Bós, Grós, Magyarosd, Zalasd) Tornya Ákos.

VI. Kőrösbányai járás (Kőrösbánya).

1. Kőrösbánya, Major Gyula községi jegyző. 2. Alvácza (Baszarabásza, Brotuna, Csungány, Felvácza, Karanesd, Prevaleny) Csiky Mihály. 3. Birtin (Karaszó, Lunka, Prihodesd, Tatarosd) Szentiványi Béla. 4. Czebe (Karács, Measztákon, Riska) Papp Károly. 5. Ribicze (Ríbicsóra, Ujbared, Zsunk) Veress Gyula. 6. Riskulicza (Bulzesd, Grohot, Tomnatek) Kozma Mihály. 7. Tomesd Bálodvin, Dobrócz, Lyaucz, Obersia, Steja, Strimba Ternáva, Tyiulesd, Valeamáre) Csutak Lajos.

VII. Marosillyei járás (Marosillye).

1. Dobra, Hita Károly községi jegyző. 2. Alsócsertési körszék. Székhelye: Vorca (Alsócsertés Danulesd, Karmazinesd, Kózza, Viszka, Vorca) Fritsch Ernő. 3. Alsólapugy (Bástya, Felsőlapugy, Holgya, Koszesd, Ohába) Petrovita Valér. 4. Branyicska (Bóz, Tirnáva, Tirnávica) Keresztes Árpád. 5. Burzsuk (Bradaczel, Glodgilesd, Godinesd, Petresd, Tamasesd, Tatarasd) Sztójkovits György. 6. Furksóra (Baresd, Gyalakuta, Kabesd, Lunksóra) Dreeschmiedt Domokos. 7. Guradobra (Abuccsa, Fintóág, Gerend, Lasszó, Sztrettye-Tisza, Tyej) Henger Kornél. 8. Guraszáda (Alsóboj, Felsőboj, Gothátya, Kimpenszurduk, Kimpur, Runksor, Vika) Dragomir Simon. 9. Lapusnyak (Briznik, Dumbravicza, Kismuncsel, Nagymuncsel, Radulesd, Szakamás, Sztancesdohába, Sztragonya) Ilyés Szabin. 10. Marosillye (Bácsfalva, Kullyes, Ulyes) Halassy András hely. 11. Roskány (Batrina, Fazacsal, Mihalesd, Pánk, Pánkszelistye) Munteán János. 12. Szirb (Dumesd, Fűzesdbogara, Marosbrettey, Valealunga) Farkas Zsombor. 13. Zám (Almasel, Almásszelistye, Brassó, Csabria, Mikanesd, Poganesd) Rignáth Béla.

VIII. Petrozsényi járás (Petrozsény).

1. Petrozsény, Varjasy István községi jegyző. 2. Hobiczaurikány (Kimpulujnyág) Klein Jakab. 3. Livazeny (Alsóbarbatenyiszikrony) Bocsa Mihály. 4. Lupeny (Felsőbarbateny) Pietach István. 5. Petrilla (Banicza, Krivádia, Merisor) Sorbán István. 6. Zsilyvajdejvulkán (Zsilykorojesd, Zsilymaczesdparoseny) Krausz Sándor.

IX. Puj járás (Puj).

1. Borbátviz (Farkaspatak, Hobicza, Serél, Urik) Balázs Farkas. 2. Fehérviz (Bajesd, Koroesd, Kőaljaohába, Maczesd, Ruosor, Vajdej) Fekete Máté. 3. Felsőszálláspatak (Alsószálláspatak, Malajesd, Nuksóra, Párospestero) Brázovay Zoltán. 4. Mezőlivadia (Hegyaljalivadia, Kisbár, Nagybár, Petrosz). 5. Puj (Fenyér, Fűzesd, Galacz, Ohábaponor, Ponor) Szállási Károly.

X. Szászvárosi járás (Szászváros).

a) Községi jegyzőségek és jegyzők: 1. Alkenyér, állás üres. 2. Balomir, Varga Árpád. 3. Felkenyér, Herlea Sándor. 4. Kudzsir, Herlea Prokop. 5. Romosz, Grediņa Kornél. 6. Romosz-hely, Truca Péter. 7. Vajdej, Bercián Lőrinc.

b) Kőrjegyzőségek és jegyzők: 8. Alsóvárosvíz Bucsum, Felsővárosvíz, Gredistye, Kozstsed, Ludesd) Vitéz József. 9. Benczenecz (Gyalmár, Piskince) Farkas Árpád. 10. Berény (Szereka) Demián Péter. 11. Kasztó (Magureny, Osebeahely) Szintion László. 12. Lozsád (Magura, Martinesd, Paad, Répás, Tormás) Súlyom Ferencz. 13. Nagydenk (Grid, Kisdenk, Kisoklos, Tamáspatak) Szász Pál. 14. Tordos (Perkász) Rosiu János.

Hunyadvármegye virillistái.

1. Kendeffy Gábor, Ó.-A.-Boldogfalva, nagybirtokos, 7154 K 62 f. 2. Maderspach Viktor, A.-B.-Iszkrony, földbirtokos, 5667 K 76 f. 26. §. 3. Csernovics Mihály, Zám, földbirtokos, 4672 K 92 f. 26. §. 4. Vulk J., Zám, földbirtokos, 4285 K 44 f. 5. Báró Kemény József, M.-Németi, földbirtokos, 3886 K 74 f. 26. §. 6. Gróf Toroczka Miklós, Kérnyesd, földbirtokos, 3692 K 19 f. 7. Fáy Béla, Dédács, földbirtokos, 3480 K 03 f. 8. Schulleri Frigyes, Szászváros, szeszgyáros, 3373 K 58 f. 9. Dr. Mihu János, Felkenyér, földbirtokos, 3056 K 61 f. 10. Gerbert Gujdo, Petrozsény, földbirtokos, 3025 K 36 f. 26. §. 11. Fáy Viktor, Nalácsvád, földbirtokos, 2940 K 90 f. 12. Peceol Jenő, Ó.-A.-Boldogfalva, fűrészgáros, 2931 K 23 f. 13. Schalát József, V.-Hunyad, főbányatan., 2825 K — f. 26. §. 14. Dr. Barcsay Andor, N.-Barcsa, orsz. képvis. 2681 K 42 f. 26. §. 15. Pogány Károly, Poklisa, ny. főispán, 2664 K 80 f. 16. Binder Vilmos, Szászváros, ny. erdőmester, 2608 K 84 f. 17. Cs. Lázár László, Lapusnyák, földbirtokos, 2477 K 26 f. 26. §. 18. Báró Zeyk József, Zeykfalva, földbirtokos, 2308 K 60 f. 19. Dr. Vlád Aurél, Szászváros, ügyvéd, 2325 K 10 f. 20. Vlád Miklós, Szászváros, gyógyszerész, 2000 K 90 f. 26. §. 21. Lázár Lajos, Budapest, műszaki tan., 1984 K 24 f. 26. §. 22. Gróf Lónyai Menyhért, A.-Farkadin, földbirtokos, 1923 K 19 f. 23. Dr. Apáthy Árpád, Déva, tiszti főügyész, 1873 K 46 f. 26. §. 24. Reichenberger Jakab, A.-Lunkó, vállalkozó, 1862 K 10 f. 25. Stefanescu Juonuc, Petrosz, vállalkozó, 1837 K — f. 26. Schulleri Károly, Szászváros, szeszgyáros, 1832 K 48 f. 27. Dr. Schulhof Zsigmond, Déva, ügyvéd, 1823 K 74 f. 26. §. 28. Dr. Schul Győző, Szászváros, ügyvéd, 1815 K 40 f. 26. §. 29. Bergh Tivadar, Kudzsir, bányatanácsos, 1809 K — f. 26. §. 30. Mara László, Demsus, földbirt., 1806 K 21 f. 31. Ponorí Sándor, Oláhtrettye, földbirt., 1799 K 60 f. 32. Dr. Antoni Ede, Szászváros, ügyvéd, 1767 K 02 f. 26. §. 33. Berivoy János, Szászváros,

földbirt., 1694 K 28 f. 34. Róth Floria, Petrozsény, bányaigazgató, 1628 K — f. 26. §. 35. Krisko Bohus, Lupény, bányaigazgató, 1628 K — f. 26. §. 36. Dr. Markovinovich Viktor, Szászváros, orvos, 1620 K 42 f. 26. §. 37. Benedikty Lajos, Guraszáda, földbirt., 1577 K 92 f. 38. Dr. Ábráhám József, Petrozsény, ügyvéd, 1507 K 22 f. 26. §. 39. Dr. Munteán Aurél, Szászváros, ügyvéd, 1488 K 50 f. 26. §. 40. Dr. Rosenberg Ignác, Petrozsény, ügyvéd, 1483 K 94 f. 26. §. 41. Szereday Aladár, Lesnyek, földbirt., 1453 K 95 f. 42. Steiner Ferenc, Déva, keresk., 1436 K 57 f. 43. Buczak József, V.-Hunyad, főmérnök, 1431 K — f. 26. §. 44. Schervansky Ferenc, Boicza, vállalkozó, 1431 K 12 f. 45. Blum Zsigmond, Déva, keresk., 1397 K 83 f. 46. Fried Eszkeless, Algyógy, földbirt., 1371 K 76 f. 47. Balázs József, Borbátviz, földbirt., 1342 K 52 f. 48. Salamon Andor, Algyógy, földbirt., 1287 K 76 f. 49. Kenderessy Árpád, Puj, földbirtokos, 1287 K 03 f. 50. Issekutz Pál, Déva, iparkam. kult., 1241 K 72 f. 26. §. 51. Fejér Áron, Brád, keresk., 1241 K 59 f. 52. Cseh László, V.-Hunyad, földbirtokos, 1226 K 20 f. 53. Kohn Lajos, Déva, szeszkeresk., 1203 K 96 f. 54. Szentiványi Gábor, M.-Solymos, orsz. képvis., 1164 K 24 f. 26. §. 55. Ács Sándor, Déva, főerdész, 1158 K 54 f. 26. §. 56. Buda Lajos Oláhtrettye, földbirt., 1147 K 69 f. 57. Kiss Sándor, Kolozsvár, földbirtokos, 1143 K 78 f. 58. Szenté Béla, M.-Brettye, földbirt., 1136 K 87 f. 59. Körmendi Gyula, Brád, orvos, 1130 K 28 f. 26. §. 60. Doboí Tódor, Hátszeg, koresmáros, 1119 K 97 f. 61. Fábrián Imre, Déva, törvénzféki bíró, 1121 K 24 f. 26. §. 62. Makray László, Felpestes, földbirtokos, 1116 K 50 f. 63. Barcsay Tamás, Nagybarcsa, földbirtokos, 1113 K 49 f. 64. Zakó István, Kolozsvár, táblabíró, 1102 K 03 f. 65. Szvoboda Péter, Piskitelep, földbirtokos, 1099 K — f. 66. Dr. Kölgiesy Adrián, Hátszeg, kir. közjegyző, 1078 K 62 f. 26. §. 67. Melicska János, Szászváros, vendéglős, 1068 K 80 f. 68. Lefkovic Ármín, Szászváros, keresk., 1030 K 78 f. 69. Dr. Szöllősy János, Szászváros, ügyvéd, 1027 K 38 f. 26. §. 70. Hirsch Ignác, Hátszeg, keresk., 1025 K 85 f. 71. Hertsik Mendel, Várhely, fakeresk., 992 K 60 f. 72. Deák Gerő, Szászváros, ny. tanár, 990 K 24 f. 26. §. 73. Kohn Lázár, Petrozsény, keresk., 986 K 38 f. 74. Bernád Béla, Hátszeg, földbirt., 966 K 89 f. 75. Sternberg Bertalan, Petrozsény vállalk., 956 K 12 f. 76. Buchwald Ö., Petrozsény, vállalk., 945 K 46 f. 77. Zsula János, Petrozsény, vállalk., 931 K 80 f. 78. Orbonás Valér, Szászváros, vendéglős, 917 K 90 f. 79. Herczeg Sándor, Cs.-Keresztúr, vendég-

108. 909 K 35 f. 80. Smlén Béla, Beszterce, határszéli rkpt., 907 K 52 f. 81. Marek Mór, Petrozsény, keresk., 906 K 53 f. 82. Janky Lajos, Szeged, ny. altábornagy, 897 K 41 f. 83. Sarkadi Viktor, Déva, vendéglős, 886 K 33 f. 84. Hirsch Adolf, Déva, keresk., 886 K 05 f. 85. Wegner Frigyes, Szászváros, téglagyáros, 883 K 92 f. 86. Schelker Frigyes, Szászváros, keresk., 874 K 39 f. 87. Stefáni János, Szászváros, vendéglős, 872 K 50 f. 88. Barcsi János, Szászváros, keresk., 870 K 08 f. 89. Dr. Büchler Mór, V.-Hunyad, orvos, 869 K 86 f. 26. §. 90. Dr. Dubles György, V.-Hunyad, ügyvéd, 857 K 02 f. 26. §. 91. Naláczy Ákos, Nalácsvád, földbirt., 854 K 88 f. 92. Ábrahám Manó, Szászváros, keresk., 844 K 45 f. 93. Beke Ferenc, Déva, földbirt., 840 K. 76 f. 26. §. 94. Sárói Szabó Péter Szászváros, kir. közjegyző, 840 K 61 f. 26. §. 95. Dr. Dobó Romulusz, Szászváros, orvos, 836 K 76 f. 26. §. 96. Graffius Vilmos, Petrozsény, gyógyszerész, 836 K — f. 26. §. 97. Dr. Moldován Szilvusz, Szászváros, ügyvéd, 830 K 64 f. 26. §. 98. Bárány Nopesa Elek, Szaesal, földbirt., 414 K 56 f. 99. Brády Albert, Brád, földbirt., 808 K 88 f. 100. Barsay Gábor, Csőza, földbirtokos, 801 K 53 f. 101. Indrea József, Bokaj, földbirt., 799 K 19 f. 102. Dr. Ajtay Aladár, Hátszeg, orsz. képvis., 798 K 04 f. 26. §. 103. Seiden József, Alpestes, földbirt., 795 K 53 f. 104. Dr. Ulain Ferenc, Déva, ügyvéd, 794 K 42 f. 26. §. 105. Kugel Károly, Brád, keresk., 792 K 28 f. 106. Lőrincz Istv., Szászváros, szappanos, 787 K 62 f. 107. Brády Lipót, Brád, földbirt., 777 K 61 f. 108. Stern Adolf, Petrozsény, keresk., 776 K 16 f. 109. Kohn Jónás, Marosillye, keresk., 773 K 81 f. 110. Sándor János, Szászváros, ny. tanár, 773 K 50 f. 26. §. 111. Berger Márton, Tustya, keresk., 769 K 50 f. 112. Lobstein Henrik, Vulkán, keresk., 767 K 66 f. 113. Dániel János, Déva, birtokos, 764 K 11 f. 114. Wilhelm Ede, V.-Hunyad, főmérnök, 758 K 70 f. 26. §. 115. Fehér Ignác, Petrozsény, keresk., 753 K 62 f. 116. Simon Ferenc, Szászváros, igazg. tanár, 751 K 90 f. 26. §. 117. Bocx Géza, Szászváros, erdőmester, 747 K 90 f. 118. Braier Sámuel, Déva, korcsmáros, 746 K 24 f. 119. Dósa Dénes, Szászváros, ny. tanár, 741 K 82 f. 26. §. 120. Grausam Károly, Petrozsény, keresk., 738 K 53 f. 121. Papp Sándor, Vulkán, gyógyszerész, 735 K 82 f. 26. §. 122. Kugel Jakab, Brád, keresk., 732 K 97 f. 123. Schul Zsigmond, Szászváros, vámbérlő, 730 K 24 f. 124. Löwy Sámuel, Balsa, keresk., 729 K 50 f. 125. Dr. Meskó Aladár, Déva, orvos, 728 K 88 f. 26. §. 126. Latinak Gyula, V.-Hunyad, főmérnök, 723 K 60 f. 26. §. 127. Németh János, Szászváros, iparkam. póttag, 715 K 34 f. 26. §. 128. Pap Adolf, M.-Solymos, földbirt., 713 K 96 f. 26. §. 129. Stiene János, Déva, bankigaz., 705 K 59 f. 130. Dr. Deák Ágoston, Szászváros, ügyvéd, 705 K 40 f. 26. §. 131. Gerbert Béla, Petrozsény, bankigazg., 705 K — f. 132. Kohn Lajos Déva, szénkeresk., 703 K 68 f. 133. Kohn Ferenc, Déva, szénkeresk., 703 K 98 f. 134. Simon Gábor, M.-Illye, ügyvéd, 703 K 56 f. 26. §. 135. Kugel Miksa, Brád, Keresk., 703 K 98 f. 136. Bordeaux Pál, Déva, keresk., 702 K 74 f. 137. Schwarz Zsigmond, M.-Illye, bérlő, 614 K 40. 138. Mihályi Béla, Déva, táblabíró, 693 K 84 f. 26. §. 139. Eisenburger Gyula, Szászváros, cukrász, 688 K 22 f. 140. Dr. Koczander József, Lupény, orvos, 687 — f. 26. §. 141. Grausam József, Lupény, keresk., 683 K 96 f. 142. Ábrám Izsák, Szászváros, keresk., 680 K 70 f. 143. Mohilla Antal, Piskitelep, vendéglős, 679 K — f. 144. Kohn Adolf, Szászváros, fakeresk., 678 K 60 f. 145. Spitz József, Zám, keresk., 669 K 42 f. 146. Dr. Amlacher Albert, Romos, ág. ev. lelkész, 664 K 36 f. 26. §. 147. Gyöngyösy Lajos, Lupény, vállalkozó, 659 K 10 f. 148. Berkovics Henrik, Hátszeg, vendégl., 657 K 72 f. 149. Dr. Sucin Gábor, Hátszeg, ügyvéd, 656 K 90 f. 26. §. 150. Nabráczi Gyula, Kőrösbánya, ügyvéd, 656 K 86 f. 26. §. 151. Löwy Herman, Vulkán, keresk., 651 K 81 f. 152. Ferenczy József, V.-Hunyad, gyógyszerész, 642 K 50 f. 26. §. 153. Preisich Jakab, Szászváros, keresk., 642 K 13 f. 154. Olár Szilárd, Lupény, vállalk., 635 K 70 f. 155. Nussbaum Herman, Déva, sörraktáros, 633 K 47 f. 156. Schlésinger Adolf, F.-Szálláspatak, keresk., 632 K 36 f. 157. Dr. Szegő Henrik, Algyány, ügyvéd, 625 K 94 f. 26. §. 158. Pogány Béla, Déva, alispán, 622 K 58 f. 159. Hirschenhauser József, V.-Hunyad, keresk., 621 K. 70 f. 160. Dr. Farkas Béla, Déva, kir. közjegyző, 620 K 98 f. 26. §. 161. Amlacher Guszt., Szászváros, földbirt., 619 K 20 f. 162. Báts János, Hátszeg, keresk., 612 K 53 f. 163. Dr. Hosszu Ferenc, Déva, ügyvéd, 611 K 66 f. 26. §. 164. Berkovits Izidor Alvácza, keresk., 611 K 57 f. 165. Dr. Nemes József, V.-Hunyad, kir. közjegyző, 610 K 40 f. 26. §. 166. Weil Lajos, Demsua, vendéglős, 605 K 57 f. 167. Wiegenfeld Adolf, Petrozsény, keresk., 605 K 37 f. 168. Pap Jenő, Déva, törvsz. bír., 604 K 38 f. 26. §. 169. Belsner Dávid, Renget, keresk., 603 K 84 f. 170. Jár Manászi, Opiski, gör. kelet. lelkész, 602 K — f. 26. §. 171. Chirka Simon, V.-Hunyad, ker., 599 K 60 f. 172. Török Géza, Déva, árv. eln.-helyettes, 599 K 40 f. 173. Dr. Török Artur, Kristyor, tb. járásorvos, 595 K 40 f. 26. §. 174. Jakab Pál, V.-Hunyad, keresk., 592 K 82 f. 175. Balogh Gyula, Déva, magánzó, 592 K 73 f. 176. Sándor Lajos,

Déva, nyug. főszolgabíró, 512 K 41 f. 177. Buda Adám, Rea, földbirt., 591 K 31 f. 178. Borostyán Béla, Déva, tanár, 588 K 60 f. 16. §. 179. Harth János, Szászváros, ker., 587 K 94 f. 180. Dr. Mende Manó, Déva, orvos, 585 K 64 f. 26. §. 181. Török Árpád, Puj. főszolgabíró, 584 K 70 f. 182. Váradi Vilmos, Petrozsény, sörraktáros, 582 K 98 f. 183. Dr. Tóth Sándor, Szászváros, orvos, 581 K 40 f. 26. §. 184. Puy László, Hátszeg, földbirt., 581 K 03 f. 185. Steiner Gáspár, Arany, földbirt., 580 K 29 f. 186. Henrik Viktor, Petrozsény, főmérnök, 580 K — 26. §. 187. K. Sándor Sándor, Déva, közig. gyakornok, 579 K 62 f. 188. Báró Jósika Samu, Kolozsvár, földbirt., 573 K 38 f. 189. Dr. Pap Domokos, Déva, törvzs. elnök, 572 K 40 f. 26. §. 190. ifj. Korvin Simon, Szászváros, keresk., 569 K 48 f. 191. Kaers Rezső, Szászváros, vállalk., 567 K 57 f. 192. Milosevits György, F. nyiresfalva, váll., 564 K 80 f. 193. Dr. Eisenmenger Rezső, Szászváros, orvos, 564 K 40 f. 26. §. 194. Dr. Margita János, Algyógy, ügyvéd, 562 K 90 f. 195. Rafael Ignác, Algyógy, birtokos, 554 K 20 f. 196. Knales Albert, Szászváros, keresk., 548 K 51 f. 197. Stern Ármin, Branyieska, keresk., 546 K 48 f. 198. Hollaki Atilla, Lesnyek, földbirtokos, 543 K 51 f. 199. Obeden Miklós, Brád, keresk., 543 K 30 f. 200. Dr. Horváth Kamilló, Déva, ügyvéd 542 K 24 f. 26. §. 201. Loboncz Miklós, Piskitelep, földbirt., 542 K — f. 202. Petrovics József, Dobra, keresk., 541 K 49 f. 203. Salamon Lípót, Vulkan, keresk., 540 K 80 f. 204. Rudolf József, Petrozsény, mérn., 540 K 28 f. 205. Oprea Aurél, Szászváros, ügyvéd, 535 K 60 f. 26. §. 206. Naláczy Géza, Puj. földbirt., 533 K 85 f. 207. Luidá János, Szászváros, mészáros, 531 K 26 f. 208. Skuteczky Lajos, Piskitelep, oszt. mérnök, 529 K 20 f. 26. §. 209. Dr. Deák Lajos, Hátszeg, ügyvéd, 528 K 86 f. 26. §. 210. Herczeg Győző, Tótesd, földbirt., 527 K 40 f. 211. Hermann Károly, Szászváros, keresk., 526 K 26 f. 212. Lőrincz Benő, V.-Hunyad, koresmáros, 518 K 24 f. 213. Hercz Arnold, Petrozsény, keresk., 508 K — f. 214. Kugel Sándor, Brád, ker., 507 K 90 f. 215. Dr. László Lázár, Déva, ügyvéd, 507 K 82 f. 26. §. 216. Onca Péter, Nagymás, tanító, 507 K 02 f. 217. Csut József, M.-Illye, bankigazgató, 501 K 63 f. 218. Altmann Ferenc, Kudzsir, mészáros, 501 K 17 f. 219. Zobel M. Gotfried, Szászváros, keresk., 499 K 93 f. 220. Pénzes Benő, V.-Hunyad, főmérnök, 499 K 50 f. 26. §. 221. Berkovits Herman, Brád, keresk., 492 K 39 f. 222. Dr. Hoessz Sándor, Déva, ügyvéd, 490 K 36 f. 26. §. 223. Dr. Leitner Mihály, Déva, ügyvéd, 489 K 44 f. 26. §. 224. Szóts F. Lajos, Déva, szabó, 488 K 38 f. 225. Romankovits Jenő, Dobra, keresk., 488 K

18 f. 226. Strauss Adolf, V.-Hunyad, vendéglős, 488 K 12 f. 227. Léb Adolf, Hátszeg, keresk., 485 K 20 f. 228. Wachter József, Hátszeg, keresk., 483 K 84 f. 229. Pietsch Lajos idsb., Fehérviz, földbirt., 479 K 73 f. 230. Jaazenovits István, Déva, tvsz. bíró, 478 K 64 f. 26. §. 231. Karácsonyi Ferenc, Lupény, vállalkozó, 476 K 83 f. 232. Zudor József, Lozsád, földbirt., 472 K 58 f. 233. Gyárfás Ferenc, N.-Pestény, ny. kuriai bíró, 474 K 52 f. 26. §. 234. Dr. Pap János, Szászváros, ny. törzsorvos, 472 K 25 f. 235. Kohn Salamon, Lupény keresk., 470 K 20 f. 236. Szokol Miklós, Petrozsény, vállalkozó, 471 K 28 f. 237. Mannheim Ármin, Déva, 469 K 34 f. 238. Zeitler Frigyes, Déva, pékmeister, 468 K 12 f. 239. Opinkar Miklós, Szászváros, mészáros, 468 K 12 f. 240. Zobel Károly, Szászváros, keresk., 465 K 99 f. 241. Csulay Albert, Déva, törvzs. bíró, 464 K 78 f. 26. §. 242. Balog Géza, Déva, keresk., 464 K 20 f. 243. Spörl Gusztáv, V.-Hunyad, keresk., 462 K 80 f. 244. Igaz Kálmán, M.-Solymos, földbirt. 462 K 77 f. 245. Sinka Péter, Batiz, gör. kel. lelkész, 462 K 60 f. 26. §. 246. Roth Józsa, Dániel, Szászváros, kalapos 461 K 22 f. 247. Singer Adolf, Szászváros, keresk., 458 K 87 f. 248. Pesthy Mihály, Déva, gyógyszer., 457 K 60 f. 26. §. 249. Salamon Ignác, Valkán, keresk., 455 K 23 f. 250. Dr. Schulek Jenő, Petrozsény, orvos, 454 K 60 f. 26. §. 251. László Zsigm., Kisbárcsa, ref. lelkész, 453 K 24 f. 26. §. 252. Sieláriu István, Hátszeg, keresk., 452 K 32 f. 253. Graffius József, Szászváros, gyógyszerész, 452 K 32 f. 254. Hajducsky Józsa, Déva, ny. tanár, 451 K 85 f. 26. §. 255. Dr. Susich István, Kőrösbánya, kir. közjegyző, 450 K 40 f. 26. §. 356. Salamon Sámuel, Lupény, keresk., 449 K 13 f. 257. Dr. Reisz Béla, V.-Hunyad, ügyvéd, 449 K 02 f. 26. §. 258. Ferber János, Piskitelep, kereskedő, 448 K 50 f.

Hunyadvármegye választott törvényhatósági bizottsági tagjainak névjegyzéke.

1. *Petrozsényi vál.-ker.* Prileszky Pál szolgabíró, Petrozsény. Janza Vazul főszolgabíró, Petrozsény. Radik István g.-kath. esperes, Petrozsény. Dr. Schulek Jenő orvos, Petrozsény. Varjassy István kgi jegyző, Petrozsény. Róth Flóris bányagazgató, Petrozsény. Boesáth Mihály körjegyző, Livasény. Schreiner József bányahivatalnok, Petrozsény. Privári Géza gimn. igazgató Petrozsény. Küllei Elemér bányagazgató, Petrozsény.

2. *Pujai választóker.* Balázs Farkas körjegyző,

Borbátvíz. Balázs József birtokos, A.-B.-Iszkrony. Frischholz Jenő útibiztos, Puj. Szállási Károly körjegyző, Puj. Fekete Máté körjegyző, Fehérvíz. Székely László árvasz. ülnök, Déva. Dénes Károly tanfelügyelő, Déva. Puy Aladár birtokos, Déva. Vitán Péter földész, Puj. Czinkora János s.-jegyző, Kudzsír. Mailand Oszkár tanár, Déva. Nalácay Géza birtokos, Hátszeg. Popovics Miklós körjegyző, Bácsi. Bóra János g.-kel. lelkész, Puj. Vladonya János tanító, Petrosz. Szilágyi Károly ügyvéd, Ponor. Ungur Péter földész, Puj. Balázs Ferenc tanító, M.-Livadia. Dr. Boér Géza járásbíró, Puj. Luncsa Péter földész, M.-Livadia. Puy László birtokos, Hátszeg. Betea György birtokos, Fehérvíz.

3. *Felsőszálláspataki vál.-ker.* Brázovay Zoltán körjegyző, Felsőszálláspatak. Dr. Parasca Leó körorvos, Hátszeg. Szabó Sándor tanító, Felsőszálláspatak. Brády Lajos birtokos, Felsőszálláspatak. Kenderessy Ferenc birtokos, Felsőszálláspatak. Grosmann Herman kereskedő, Felsőszálláspatak. Barcsay Béla birtokos, Felsőszálláspatak. Mara Samu birtokos, Déva. Brázovay Ödön körjegyző, Felsőszálláspatak. Tyira János (a László) földész, Felsőszálláspatak. Eperjessy István szolgabíró, Puj. Székely Mózes erdőfelügyelő, Déva.

4. *Pestényi vál.-ker.* Baternay Ákos körjegyző, Klopotiva. Sztójkovics Sándor kereskedő, Brád. Litsék Gyula körjegyző, Bukova. Tornya Samu körjegyző, Ó.-A.-Boldogfalva. Id. Tornya Gyula ny. szolgabíró, Hátszeg. Susmann Péter körjegyző, A.-Szilvás. Dr. Radu Jakab g.-kel. főesperes, Hátszeg. Ifj. Tornya Gyula körjegyző, Nagy-Pestény. Goró Ferenc alerdőfelügyelő, Déva. Puy Zsigmond birtokos, Hátszeg. Csulay Sándor várm. őrnök, Déva. Dr. Bartha Dezső szolgabíró, Hátszeg. Dr. Cseh Sándor körorvos, P.-Kalán. Baló Béla körjegyző, Nyíresfalva.

5. *Hátszegi vál.-ker.* Jovian Viktor járásbíró, Hátszeg. Gheja V. Titusz birtokos, Hátszeg. Takács János rendőrbiztos, Hátszeg. Szakács Emil városi főjegyző, Hátszeg. Jánó Albert ev. ref. lelkész, Hátszeg. Lenkes József rendőrkapitány, Hátszeg. Dr. Székely Dezső járásorvos, Hátszeg. Lány Gyula r. kath. lelkész, Hátszeg.

6. *Rákosdi választóker.* Jakab István törvényszéki bír., Déva. Rettégi Gyárfás adótárnok, Déva. Pogány Béla alispán, Déva. Fekete Aladár postafőnök, Hátszeg. Bikfalvi Árpád hivatalnok, V.-Hunyad. Istvánffy Endre körjegyző, Batiz. Csuts Lajos körjegyző, Rákosd. Schrammel István birtokos, V.-Hunyad. Farkas Antal körjegyző, Russ. Benedikty József birtokos,

V.-Hunyad. Rimbás Győző szolgabíró V.-Hunyad. Szabó István kórházi gondnok, Déva. Tornya Ödön körjegyző, Felpestes. Nagy Lajos járásbíró, V.-Hunyad. Id. Imre István birtokos, Rákosd. Vadas Gyula főerdész, V.-Hunyad.

7. *Vajdahunyadi vál.-ker.* Dr. Büchler Mór orvos, V.-Hunyad. Strojny Román főmérnök, V.-Hunyad. Pupa János g.-kel. esperes, Vajdahunyad. Strausz Ferenc birtokos, V.-Hunyad. Butsi Lipót birtokos, Vajdahunyad. Buda Béla kereskedő, V.-Hunyad. Wöhr Gyula rendőrkapitány, V.-Hunyad. Kőváry Ernő orvos, Vajdahunyad.

8. *Dévai vál.-ker.* Toth Elemér rendőrkapitány, Déva. Imets Ignác ügyvéd, Déva. Herbay Ágost körjegyző, Déva. Székely Károly törvényszéki bír., Déva. Budai Péter jár. számvevő, Déva. Csűrös Antal városi főjegyző, Déva. Péntek Elek fényképész, Déva. Dávid József pénztáros, Déva. Dr. Tolnay Lajos ügyvéd, Déva. Dr. Leitner Mihály ügyvéd, Déva.

9. *Alpestesi vál.-ker.* Bakcsy Lajos körjegyző, Alpestes. Farkas Béla körjegyző, Bacsalár. Ifj. Csánády István földész, Alpestes. Csulay Lajos várm. főjegyző, Déva. Barcsay Lajos birtokos, Déva. Tornya Ákos körjegyző, Felpestes. Jancsó Ernő szbíró, Petrozsény. Barcsay Tibor birtokos, Alpestes. Dr. Mótz Miklós főorvos, Déva. Bugyul Sándor körjegyző, Piski. Dr. Mailand Henrik orvos, Déva. Meskó János műhelyfőnök, Piski. Szörényi Antal tisztartó, Alpestes. Makray Aladár ny. árvasz. ülnök, Déva. Kádár Lajos körjegyző, Kersetz. Pap József földész, Alpestes.

10. *Dobrai vál.-ker.* Fehér Róbert. Dr. Hozvány István ügyvéd, M.-Illye. Sujága Emánuel g.-kel. lelk., Lapusnyak. Opreán Miron g.-kel. lelk., Gottátya. Vrács Lázár könyv., Dobra. Jugs Miklós birtokos, M.-Bretteye. Dr. Petrik Lőrinc körorvos, Dobra. Lesnyekán Ádám postamester, Dobra. Morár József g.-kel. esperes, Dobra. Hadán Péter g.-kel. lelkész, Radulesd. Muntyán Áron földész, Dobra. Kriszte Josip kereskedő, M.-Illye.

11. *M.-Illyei vál.-ker.* Sorbán István körjegyző, Petrilla. Pavits József asztalos, M.-Illye. Dr. Halász Ákos kir. körjegyző, M.-Illye. Bleyer Henrik állatorvos, M.-Illye. Frits Ernő körjegyző, M.-Illye. Báró Bornemisza János nagybirtokos, M.-Illye. Magáth Lajos lelkész, M.-Illye. Dr. Komlós József ügyvéd, M.-Illye.

12. *N.-Rápolti választóker.* Marton Gyula körjegyző, N.-Rápolt. Buda Imre tak. pénztárnok, Déva. Ifj. Fekete Károly főszolgabíró, Hátszeg. Vitán Géza körjegyző, F.-Csertés. Gáspár József igazgató, Algyógy. Veress József táblabíró, Szász-

város. Székely Ákos körjegyző, Bábolna. Id. Fekete Károly körjegyző, Malomvíz. Gligor Ámosz szolgabíró, Déva. Bigner József kir. ügyész, Déva. Benedek Sándor körjegyző, Benczenecz. Baló Kálmán körjegyző, Haró. Budai István körjegyző, Bereksző. Székely Sándor szolgabíró, Algyógy.

13. *Romoszi vál-ker.* Beresán Lőrinc jegyző, Vajdej. Mihaiba Miklós birtokos, Algyógy. Osvalda Vazul kpt. igazgató, V.-Hunyad. Baszarába Ádám lelkész, Romosz. Todor Ádám lelkész, Tordos. Dr. Oláriu Virgil ügyvéd, Déva. Vajdeán János g.-kath. lelkész, Romosz. Popovics János g.-kel. lelkész, Gyalmár. Vlaik Demeter földész, Benczenecz. Andrei Miklós földész, Romosz.

14. *Lozsádi vál-ker.* Zudor György földész, Lozsád. Pap József ev. ref. tanító, Szászváros. Kovács Lajos ev. ref. lelkész, Marosillye. Fodor Gyula főszolgabíró, Szászváros. Pogány Árpád főszolgabíró, Algyógy. Dr. Tassi B. László ügyvéd, Déva. Solyom Ferenc körjegyző, Lozsád. Mallás József jár. számvevő, Szászváros. Görög József tanár, Szászváros. Botha Sándor ev. ref. lelkész, Bácsi.

15. *Szászvárosi vál-ker.* Dr. Pataki Dániel ügyvéd, Szászváros. Szász Sándor városi tanácsos, Szászváros. Domsa Vazul g.-kel. esperes, Szászváros. Lazarof János g.-kel. lelkész, Szászváros. Branga János bankhivatalnok, Szászváros. Florea Gyula hivatalnok, Szászváros. Graef János keresk., Szászváros. Balogh József táblabíró, Szászváros. Bodor János ref. lelkész, Szászváros. Lepedát János, Szászváros. Orendi Gyula ág. ev. lelkész, Szászváros. Schuster József ág. ev. lelkész, Szászváros. Wagner Guisztáv birtokos, Szászváros. Wiedmann Frigyes kereskedő, Szászváros.

16. *Brádi vál-ker.* Bedea Miklós írnok, Bucevad. Bota Péter körjegyző, Mihalécs. Plastea Paulil körjegyző, Brád. Krasznay Olivér főszbíró, Brád. Molnár Lajos főerdész, Brád. Krasznay Béla közgyám, Brád. Szabó Lajos körjzö, Kristyor. Dr. Böhm Vilmos körorvos, Brád. Mirus Ferenc igazgató, Brád. Demián Vazul orsz. képviselő, Brád. Pirva László g.-kel. lelkész, Bucevad. Bireu János g.-kel. lelk., Brád. Bogdán Andron birtokos, Válea. Russu Junon. Brád. Demián Ádám, Brád. Peru György, Brád. Bolku György, Brád. German János tanító, Brád.

17. *Boiczai vál-ker.* Dr. Moldován Cornél körorvos, Boicza. Moldován Demeter ny. körjegyző, Kristyor. Dr. Bontescu Victor ügyvéd, Hátszeg. Kozma Gyula Illés lelkész, Krecsunesd. Perian János lelkész, Kristyor. Román Áron lelkész, F.-Lunkoj. Dr. Stroiczár Ágoston ügyvéd, Hátszeg.

Nicora Agoston ügyvédjelölt, Déva. Pakurariu Miklós bíró, Szelistye. Dr. Pap János ügyvéd. Brád, Perian Miklós g. kel. lelkész, Szelistye. Mates Dénes g.-kel. lelkész, F.-Kájanel. Szida Dénes körjzö, Boicza. Igna Miklós tanító, Déva. Pap Miklós g.-kel. lelkész, Ormingya. Perian László birtokos, Boicza. Joachim Iván lelkész, Podels. Dr. Pop Jusztin ügyvéd, Déva. Dregán György lelkész, Boicza. Fugeba János lelkész, Lunka.

18. *Alvécsei vál-ker.* Andersen László p. ú. igazgató, Déva. Bulzán János kgi bíró, Alvéca. Csutak Lajos köjzö, Tomesd. Id. László Farkas mérnök, Körösbánya. Stefea János g.-kel. lelkész, Lyaucz. Turuk Miklós tanító, Alvéca. Dr. Veress Jenő ügyvéd, Körösbánya. Boér Mihály jár. számvevő, Körösbánya. Dr. Baumgarten János ügyvéd, Körösbánya. Onk János kgi bíró, Tomesd. Csiki Mihály körjegyző, Alvéca. Vlád János g.-kel. lelkész, Tomesd. Inkó János körjzö, Alvéca. Piszeu Miklós g.-kel. lelkész, Baszarabásza. Parasakai Gyula jbró, Körösbánya. Szakács István jbró, Körösbánya. Dr. Baternay Károly szolgabíró, Körösbánya. Dr. Bágya Iván szolgabíró, Körösbánya.

19. *Körösbányai vál-ker.* Brády Atila járásbíró, Körösbánya. Misinger János raktárnok, Körösbánya. Major Gyula k. jegyző, Körösbánya. Nábráczki Gyula ügyvéd, Körösbánya. Sipos János g.-kel. lelkész, Lunka. Pap Konstantin g.-kel. lelkész, Körösbánya. Florea Miklós ügyvéd, Körösbánya. Kozma Mihály körjegyző, Riskulicza. Zsurka János birtokos, Riskulicza. Veress Gyula körjzö, Ribicza. Tiszu József g.-kel. lelkész, Czebe. Ancsán Viktor g.-kel. lelkész, Körösbánya. Gróf Rob Miklós ügyvéd, Körösbánya. Kraemer Bonifác r. kath. lelkész, Körösbánya. Indrei János g.-kel. lelkész, Czebe. Pap Károly körjzö, Körösbánya. Serbán Konstantin földbirtokos, Czebe. Kiss József kgi bíró, Körösbánya.

Vármegyei bizottságok.

1. Közigazgatási bizottság.

A) Hivatalból.

Elnök: báró Bornemisza Lipót főispán.

I. Megyei tisztviselők: Pogány Béla alispán, Csulay Lajos főjegyző, dr. Apáthy Árpád tiszti főügyész, Borbáth Vilmos árvászéki elnök, dr. Balog Pál m. tiszti főorvos.

II. Állami közegek: Andersen László pénzügyigazgató, Dénes Károly kir. tanfelügyelő, Mahler Ignác kir. főmérnök, Bigner József kir. ügyész, Pietsch Lajos közigazd. előadó.

B) *Választott tagok.*

(1909—10. évre.)

Maderspach Viktor, gróf Thoroetzki Miklós, Kendeffy Gábor, Berivoy János, Demián Vazul. 1908—1909. évre: br. Kemény József, dr. Ajtay Aladár, Róth Flóris, Zudor József, Binder Vilmos.

2. *Központi választmány.*

(1908—1910. évre.)

Elnök: Pogány Béla alispán; Andrae József, dr. Ajtay Aladár, dr. Apáthy Árpád, dr. Baumgarten János, Imets Ignác, Naláczy Géza, Buda Imre, Demián Vazul, Orendy Gyula, Misniski Vilmos, Pietsch Lajos, Radik István, dr. Nemes József, gr. Thoroetzki Miklós, Hajduczky József, Andersen László, dr. Amlacher Albert, Kendeffy Gábor, báró Bornemisza János, dr. Csernovits Mihály, Danilla György, Simon Ferenc, Dénes Károly, Halász Ákos, Róth Flóris, Magáth Lajos, Lány Gyula, br. Kemény József, Binder Vilmos, ifj. Brády Albert.

3. *Állandó választmány.*

(1908—1910. évre.)

Elnök: Pogány Béla alispán; Andersen László, dr. Ajtay Aladár, dr. Amlacher Albert, dr. Apáthy Árpád, dr. Balog Pál, Naláczy Géza, Berivoy János, Binder Vilmos, Imets Ignác, br. Bornemisza János, dr. Csernovits Mihály, Maderspach Viktor, Demián Vazul, br. Kemény József, Fáy Viktor, dr. Radu Jakab, Hajduczky József, Kendeffy Gábor, Fáy Béla, dr. Klein Ármin, dr. Halász Ákos, Zudor József, dr. Munteán Aurél, Kriszó Bokus, Pietsch Lajos, dr. Nemes József, Dénes Károly, dr. Rosenberg Ignác, dr. Szucs Gábor, Borbáth Vilmos, dr. Komlós József, dr. Deák Lajos, gr. Thoroetzki Miklós, dr. Tolnay Lajos, gr. Vass Ármin.

4. *Igazoló választmány.*

(1909. évre.)

Elnök: Alispán.

I. Választott tagok: Andersen László, dr. Horváth Kamiló, Simon Ferenc, Beke Ferenc, Issekutz Pál.

II. Főispán által kinevezettek: Elnök: báró Kemény József. Tagok: dr. Halász Ákos, dr. Munteán Aurél, Binder Vilmos.

5. *Állandó bíráló választmány.*

(1908—1910. évre.)

Elnök: Alispán; dr. Nemes József, Hajduczky József, Buda Imre, dr. Komlós József, Dénes Károly.

6. *Egészségügyi bizottság.*

(1908—1910. évre.)

Barcsay Béla, Barcsay Lajos, Dénes Károly, Beke Ferenc, Buda Imre, Balog Gyula, dr. Erdélyi István, Tóth Elemér, Hajduczky József, Issekutz Pál, Issekutz Gergely, Kontz Domokos, Mailand Oszkár, Lenkes József, dr. Schulhof Zsigmond, Nicora Ágoston, dr. Petrik Lőrinc, Puy Zsigmond, Moldován Sándor, Sándor Lajos, Igaz Kálmán, dr. Hosszu Sándor, Stiene János, dr. Tolnay Lajos, dr. Balog Pál, dr. Mailand Henrik, Pesthy Mihály.

7. *Kórházi bizottság.*

(1908—1910. évre.)

Elnök: Pogány Béla alispán; Andersen László, dr. Mailand Henrik, Buda Imre, Hajduczky József, Issekutz Gergely, Mahler Ignác, Nicora Ágoston, Imets Ignác, Kovács Lajos, Balog Gyula, dr. Tolnay Lajos, dr. Balog Pál, dr. Motz Miklós, dr. Weszter Henrik.

8. *Lóavató bizottság elnökei.*

(1909. évre.)

Dévai kerület: elnök Goró Ede, alelnök dr. Csernovits Mihály. Hátszegi kerület: elnök Buda Géza, alelnök Puy Zsigmond. Szászvárosi kerület: elnök Berivoy János, alelnök dr. Mihu János. *Becsülők:* Dévai kerület: báró Kemény József, Barcsay Lajos, báró Bornemisza János, Alexander Lajos. Hátszegi kerület: Buda Lajos, Puy László, Naláczy Ákos, Láhni József. Szászvárosi kerület: Amlacher Gusztáv, Zudor József, Bocz Géza, Wichnaneck József.

9. *Lótenyésztési bizottság.*

(1908. évre.)

Elnök: Kendeffy Gábor.

10. *Adófelszólamlási bizottság.*

(1908—1910. évre.)

Elnök: Alispán. Rendes tagok: Balog Gyula, Buda Imre. Póttagok: Szöllősy Imre, Bordeaux Pál

11. Bányaadó-kivető bizottság.

(1908—1910. évre.)

I. Dévai adóhivatali kerület. Rendes tagok: Imets Ignác, Naláczy Géza. Póttagok: dr. Szőlősy János, Segesvári János. II. Körösbányai adóhivatali kerület. Rendes tagok: id. Lázár Farkas, dr. Körmendy Gyula. Póttagok: Dózsa Gergely, Mirusz Ferenc. III. Hátszegi adóhivatali kerület. Rendes tagok: Kriskó Bohus, Buda Lajos. Póttagok: Gerbert Béla, Kantner János. IV. Szászvárosi adóhivatali kerület. Rendes tagok: Berg Tivadar, dr. Klein Ármin. Póttagok: dr. Moldován Szilviusz, Kaes Rudolf. V. Vajdahunyadi adóhivatali kerület. Rendes tagok: Schalát József, Szabó József. Póttagok: Buczek József, Csák Gusztáv. VI. Marosillyei adóhivatali kerület. Rendes tagok: dr. Csernovits Mihály, Goró Ede. Póttagok: Thorocezkai Vendel, gr. Vass Ármin.

12. Bányaadó felszólamlási bizottság.

(1908—1910. évre.)

Elnök: Alispán. Rendes tagok: Róth Flóris, br. Bornemisza János. Póttagok: Krausz Lajos, Likkor István.

13. Várm. tisztviselők stb. nyugdíj-választmánya.

(1908—1913. évre.)

Elnök: Alispán; Andersen László, Hajduczky József, Lipták Máté, Pietsch Lajos, Csulay Lajos, Borbáth Vilmos, Apáthy Árpád, Imets Ignác.

14. Központi árvaszéki ülésen döntő szavazattal bíró bizottsági tagok.

Hajduczky József, dr. Tolnay Lajos, Issekutz Gergely, dr. Hoszku Sándor, Moldován Sándor.

15. Esküdtészeki bizottsági tagok.

(1909. évre.)

Dr. Ajtay Aladár, Puy László, Issekutz Gergely, Balogh Gyula, id. Buda Géza, Naláczy Géza, dr. Amlacher Albert, Berivoy János, Maderspach Viktor, br. Kemény József, dr. Tolnay Lajos, Brády Albert.

16. Járásai mezőgazdasági bizottságok.

(1908—1910. évre.)

I. Dévai járás. Rendes tagok: Baresay Tibor, Boér Gábor, Igaz Kálmán, br. Kemény József. Póttagok: Herezeg Sándor, Dániel János, Várady Bertalan. II. Szászvárosi járás. Rendes tagok: Zudor József, dr. Mihu János, Berivoy János, Bócz Géza. Póttagok: Jaga Dénes, Herlea Miklós, Vajdeán János. III. Algyógyi járás. Rendes tagok: Gáspár József, Fried Eszkelecz, Salamon Andor, Simon Zsigmond, László Zsigmond, Mezey Miklós, Marton Gyula. IV. Vajdahunyadi járás. Rendes tagok: Makray László, Benedikty József, Danila György, Tuba Teofil. Póttagok: Bikfalvi Árpád, Butsi Lipót. V. Hátszegi járás. Rendes tagok: Buda Lajos, Brádi Elemér, Naláczy Ákos, Buda Géza. Póttagok: Brázovay Elek, Fáy Viktor, Herezeg Győző. VI. Puji járás. Rendes tagok: Balázs József, Pietsch Lajos, Mara Samu, Kenderessy Ferenc. Póttagok: Frischholz Jenő, Sebesy Farkas, Puy Sándor. VII. Petrozsényi járás. Rendes tagok: Maderspach Viktor, Gerbert Béla, Kósa Mihály, Radik István. Póttagok: Pap Sándor, Sorbán István, Varjassy István. VIII. Marosillyei járás. Rendes tagok: Lázár László, Csathó Pál, Simon Gábor, Goró Ede. Póttagok: Bauer Sándor, Gosztája Miklós, Szilágyi Albert. IX. Brádi járás. Rendes tagok: Brády Albert, Molnár Lajos, Hegyi Pál, dr. Böhm Vilmos. Póttagok: Protschek József, Szabó Lajos, Rimbás Péter. X. Körösbányai járás. Rendes tagok: Nábráczy Gyula, Pop Károly, Veress Gyula, Bakcsi Lajos. Póttagok: Kiss József, Onk János, Ádám Rezső.

17. Pénzügyi szakosztály.

Elnök: Andersen László; dr. Deák Lajos, Hajduczky József, dr. Klein Ármin, Kriskó Bohus, dr. Rosenberg Ignác, Pietsch Lajos, dr. Badu Jakab, dr. Suciú Gábor.

18. Állandó vál. közjogi és szervezési szakosztály.

Elnök: gr. Thorocezkai Miklós; br. Bornemisza János, dr. Apáthy Árpád, Imets Ignác, dr. Tolnay Lajos, Dénes Károly, dr. Halász Ákos, dr. Ajtay Aladár, Nemes József.

19. Állandó vál. közig. szakosztály.

Elnök: Kendeffy Gábor; Borbáth Vilmos, Binder Vilmos, dr. Balog Pál, Demián Vazul, dr. Komlós József, Maderspach Viktor, dr. Munteán Aurél, dr. Amlacher Albert.

20. Állandó vál. közgazd. szakosztály.

Elnök: br. Kemény József; Berivoy János, Fáy Béla, Fáy Viktor, gr. Vass Ármin, dr. Cserevits Mihály, Zudor József.

21. Számonkérőszék.

Főispán, Alispán, Tisztí főügyész, Kendeffy Gábor, Andersen László, báró Kemény József, gr. Thoroczkai Miklós.

22. Ipartanács.

Rendes tagok: Issekutz Pál, Kroll Gyula, Pótagok: Harth János, Betegh Károly.

23. Italmérési illeték felszólaml. bizottság.

Báró Jósika Lajos, Benedikty Lajos.

24. Fegyelmi választmány.

Elnök: Főispán; Rendes tagok: br. Kemény József, Andersen László, dr. Ajtay Aladár, Dénes Károly. Pótagok: Róth Flóris, Mahler Ignác.

25. Gyámügyi főlebbviteli küldöttség.**a) Választott tagok.**

Rendes tagok: Maderspach Viktor, dr. Ajtay Aladár. Pótag: Demián Vazul.

b) Főispán által kinevezettek.

Rendes tagok: br. Kemény József, Kendeffy Gábor. Pótag: Róth Flóris.

26. Erdel II-fokú társasbíróság.

Rendes tagok: Zudor József, Kendeffy Gábor, br. Kemény József. Pótagok: gr. Thoroczkai Miklós, Maderspach Viktor, Binder Vilmos, Demián Vazul.

27. Törvh. pótagó felszólaml. küldöttség.

Andersen László, Zudor József, br. Kemény József, Binder Vilmos.

28. Tanftói nyugdíjazási bizottság.

Andersen László, Pogány Béla.

29. Kegyelmi bizottság.

Borbáth Vilmos, Csulay Lajos.

30. Közig. erdőészeti bizottság.

Elnöke: Pogány Béla. Alelnök: Kendeffy Gábor. Tag: Maderspach Viktor.

31. Börtönvizsgáló bizottság.

Báró Kemény József, Dénes Károly, Andersen László, Binder Vilmos.

32. Mezőgazdasági munkásügyekben illetékes II-fokú albizottság.

Rendes tagok: dr. Ajtay Aladár, Berivoy János, br. Kemény József, Zudor József. Pótagjai: gr. Thoroczkai Miklós, Maderspach Viktor, Róth Flóris, Demián Vazul.

33. Építészeti bizottság.

Mahler Ignác, Varsaji Boldizsár, Pesthy Mihály.

34. Közlekedési albizottság.

Maderspach Viktor, Naláczy Géza, Szilvássy Aladár, Binder Vilmos, gr. Thoroczkai Miklós, Demián Vazul.

35. Borellenőrző bizottság.

(1907—1909. évre.)

A) Főispán által kinevezett tagok.

1. Algyógyi járás. Elnök: Gáspár József. Tagok: dr. Karácsonyi Miklós, Fried Eszkelesz. 2. Brádi járás. Elnök: Brádi Lipót. Tagok: ifj. Brádi Albert, Balia Ödön. 3. Dévai járás. Elnök: báró Kemény József. Tagok: Várady Bertalan, Kompolti Aladár. 4. Hátszegi járás. Elnök: Fáy Viktor. Tagok: Puy Zsigmond, Buda Géza. 5. Vajda-

hunyadi járás. Elnök: Buczek József. Tagok: dr. Cseh Sándor, ifj. Sütő János. 6. Marosillyei járás. Elnök: dr. Csernovits Mihály. Tagok: Simon Gábor, Caus József. 7. Körösbányai járás. Elnök: Nábráczky Gyula. Tagok: Major Gyula, dr. Lendvay Márk. 8. Petroszéni járás. Elnök: Róth Flóris. Tagok: dr. Schulek Jenő, Rudolf József. 9. Puji járás. Elnök: Naláczy Géza. Tagok: Szállásy Károly, Kenderessy Ferenc. 10. Szászvárosi járás. Elnök: dr. Amlacher Albert. Tagok: Berivoy János, Herlea Prokop. 11. Déva város. Elnök: Issekutz Gergely. Tagok: Steinmann Frigyes, Bordeaux Pál. 12. Hátszeg város. Elnök: Papp Árpád. Tagok: Szöllösy Elek, Bács János. 13. Szászváros város. Elnök: Simon Ferenc. Tagok: Prunk Frigyes, Sándor János. 14. Vajdahunyad város. Elnök: Benedikty József. Tagok: Bucsy Lipót, Ferenczy József.

B) Közgyűlés által választott tagok.

1. Algyógyi járás: Kontz Imre, Marton Gyula. 2. Dévai járás: Herczeg Sándor, Pap Adolf. 3. Brádi járás: Körmeny Gyula, Krasznay Béla. 4. Hátszegi járás: Szilvássy Aladár, Naláczy Ákos. 5. Vajdahunyadi járás: dr. Büchler Mór, dr. Kővári Ernő. 6. Körösbányai járás: Gligor Péter, Pap Károly. 7. Marosillyei járás: Lászlár László, Thoroczka Venczel. 8. Petroszéni járás: Gerbert Gujdó, Kriskó Bohus. 9. Puji járás: Balázs Farkas, Frischholz Jenő. 10. Szászvárosi járás: Zudor József, Herlea Miklós. 11. Déva város: Balog Gyula, Beke Ferenc. 12. Hátszeg város: Tornya Gyula, Bontescu Mihály. 13. Szászváros város: Dósa Dénes, Bóka Jeremiás. 14. Vajdahunyad város: Buda Béla, Strauss Ferenc.

36. Mezőgazdasági bizottság.

(1907—1909. évre.)

Nabráczky Gyula, Berivoy János, Barsay Lajos, Brády Albert, Pietsch Lajos, Sándor Lajos, Buda Géza, Benedikty József, Cseh László, dr. Csernovits Mihály, Mara László, Lászlár László, Naláczy Géza, Pap Adolf, Sándor János, Maderspach Viktor, Goró Ede, gr. Vass Ármin, Székely Mózes.

37. Munkásközvetítő.

Szentiványi Lajos.

38. Bányafelhasználási bizottság.

Pietsch Lajos.

39. Aradi kereskedelmi és iparkamara tagjai.

Elnök: Csulay Lajos. Tagok: Issekutz Pál, Bordeaux Pál, Balogh Gyula, Zadvorniczky József, Telegdi Ede, Szócs F. Lajos.

40. Körjegyzői nyugdíj-választmány.

Elnök: Pogány Béla alispán. Tagok: Andersen László, Dénes Károly, Borbáth Vilmos törvényhatósági bizottság által megválasztva. Hivatalból: megyei tisztii főügyész, megyei tisztii főorvos, Popovics Dénes, Fekete Máté, Bugyul Sándor, Marton Gyula, Sorbán István, Tulea Teofil, Koncza Kálmán, Bakcsy Lajos, Rignáth Béla. Póttagok: Brázovay Zoltán, Dragomir Simon, Tornya Ákos.

41. Megyei árvaház-választmány.

Gróf Vass Ármin, Fáy Béla, Buda Imre, Borbáth Vilmos.

42. Ipartanács.

Dobozi Károly, Herman Kálmán, Németh János, Sapler Mihály.

43. Közig. bizottsági ipartanács.

Issekutz Pál, Kroll Gyula rendes tagok, Harth János, Kéméndy Albert póttagok.

44. Italmérségi bizottság.

Steinmann Frigyes, Steiner Ferenc.

45. Adókvetési bizottság.

(1908—1910. évre.)

I. Dévai kerület. Rendes tagok: Issekutz Gergely, Pap Adolf. Póttagok: Stiene János, Kompóthy Aladár. II. Szászvárosi kerület. Rendes tagok: Zudor József, Lezerói János. Póttagok: Schulleri Frigyes, Linda János. III. Körösbányai kerület. Rendes tagok: ifj. Brády Albert, Stojkovits Sándor. Póttagok: Haltrich Frigyes, Zeyk Árpád. IV. Vajdahunyadi kerület. Rendes tagok: Buda Béla, Bikfalvi Árpád. Póttagok: Erdős József, Cserna Domokos. V. Hátszegi kerület. Rendes tagok: Puy Zsigmond, Marek Mór. Póttagok: Buda Lajos, Dobozi Tódor. VI. Marosillyei kerület. Rendes tagok: Goró Ede, Varró Ferenc. Póttagok: Baár Sándor, Csucs József.

46. Hunyadvármegyei nőegyleti választmány.

Dénes Károly, dr. Tassy B. László.

**Országgyűlési képviselőket
választó kerületek.****Dobrai választókerület 742 választó.**

Almasel, Alsóboj, Alsócsertés, Alsólapugy, Abucsa, Almásszelistye, Baresd, Branyicska, Boóz, Bradaczel, Bezsán, Batrina, Brassó, Burzsuk, Bácsfalva, Briznik, Bástya, Cserbia, Dumbra-
vicza, Dobra, Danulesd, Dumesd, Felsőboj, Furk-
sora, Fűzesbogara, Felsőlapugy, Fazacsel, Fintóág,
Fornádia, Gothátya, Guraszáda, Glodgilesd, Go-
dinesd, Gyalakuta, Gerend, Guradobra, Gyalu-
mare, Grujelács, Holgya, Kimpennyssurduk, Kim-
pur, Kabesd, Kulyes, Kozsa, Karmazinesd, Kos-
sesd, Kismuncsel, Kajanel, Lunksora, Lapusnyak,
Lassó, Marosbrette, Marosillye, Mikanesd, Miha-
lesd, Nagymuncsel, Ohába, Petresd, Poganesd,
Pánk, Runksor, Roskány, Radulesd, Szirb, Szak-
kamás, Szelistye, Stancesdohába, Sztragonya,
Sztrettye, Szuliget, Szelistyora, Sztojenyásza, Tir-
nava, Tirnavicza, Tyej, Tisza, Tataresd, Tama-
sesd, Ulyes, Voreza, Viszka, Valisora, Vika, Va-
lealunga, Zám.

Dévai választókerület 1874 választó.

Alpestes, Alsóvárosviz, Árki, Bánpatak, Bar-
bura, Bácsi, Batiz, Berekszó, Boholt, Bujtur,
Burjánfalva, Bucsum, Bojabirz, Brettyelin, Cserna-
keresztur, Déva, Dédács I. és II. Piskitelep,
Erdőhátrunk, Erdőhát, Felpestes, Felsőcsertés,
Felsővárosviz, Fűzesd, Gredistye, Grid, Haró,
Herepe, Hondol, Kaun, Kerges, Kisdenk, Kéménd,
K.-Almás, Kersocz, Kecskeága, Kosztesd, Ko-
zolya, Kisbarcsa, Kőboldogfalva, Lesnyek, Lozsád,
Ludesd, Martinesd, Magura, Magura, Magureny,
Marossolyos, Marosnómeti, Merisor, Nagytóti,
Nagydenk, Nagyág, Nyavalyásfalva, Nagybarcsa,
Nándorválya, Nándor, Nozság, Paad, Piski, Pet-
rény, Popesd, Répás, Szántóhalma, Sárfalva,
Szarazalmás, Szentandrás, Szentgyörgyválya, Ta-
máspatak, Tompa, Toplicza, Tormás, Ulm, Ve-
czel, Vormága, Vulcesd, Zsoszány.

Hátszegi választókerület 2392 választó.

Alsóbauczár, Alsóbarbatyeny-Iszkrony, Alsó-
szálláspatak, Balomir, Banicza, Baresd, Borbát-
viz, Bukova, Brázova, Bajesd, Csopea, Farkas-
patak, Fűzesd, Fehérviz, Felsőszálláspatak, Felső-

bauczár, Felsőbarbatyeny, Fegyör, Galacz, Hátszeg,
Hobiczaurikány, Hobiczavárhely, Hobicza, H.-Li-
vadia, Kernyesd, Klopotiva, Korojesd, Kőalja-
ohába, Kisbaár, Kimpulujnyág, Kispestény, Kri-
vadia, Lívazény, Lupény, Maczesd, Malajesd,
Malomviz, Merisor Mezőlivadia, Nuksora, Nagy-
baár, Nagy- és Kisosztró, Nagypestény, Nalács-
vád, Ohábasibisel, Ohábaponor, Órajaboldog-
falva, Paucsinesd, Párospesterre, Petrozsény, Puj,
Petrilla, Petrosz, Ponor, Poklisa, Rea, Rusor,
Serél, Szentpéterfalva, Szacsal, Totesd, Urik, Un-
csukfalva, Várhely, Váralja, Vajdej, Vályadilzai,
Zajkány, Zsilyvajdejvulkán, Zsily-M.-Paroseny,
Zsilykorojesd.

**Körösbányai választókerület 3842
választó.**

Alvácza, Alsólunkoj, Baszarabásza, Báldovin,
Brád, Blezseny, Birtin, Boicza, Brotuna, Bucsesd,
Bukured, Bulzesd, Csebe, Csungány, Czereczel,
Dupapiatra, Dobrocz, Felvácza, Felsőkajanel,
Felsőlunkoj, Grohot, Herczegány, Karács, Ka-
rasztó, Kazanesd, Körösbánya, Kristyor, Kurety,
Krecsunesd, Lyaucez, Lunka, Mesztakon, Mihe-
lenny, Obersia, Ormingya, Pestyere, Pottingány,
Podole, Prevaleny, Prihodesd, Riskulicza, Riaka,
Ribicsora, Ribicze, Rovina, Ruda, Sztaniasa,
Sztrimba, Steja, Szkrofa, Szelistye, Seszur, Tata-
resd, Ternáva, Tomesd, Tomnatek, Tresztia, Tyin-
lesd, Ujbarosd, Valeamára, Váka, Valeabrád,
Zsunk, Zdrápcz.

**Szászvárosi választókerület 1274
választó.**

Arany, Balomir, Balsa, Bakonya, Bábolna, Ben-
czenez, Berény, Bokajalfalu, Bokajfalfalu, Boj, Bó-
zes, Bulbuk, Cseb, Csigmó, Erdőfalva, Felkenyér,
Füldőgyógy, Folt, Gyertyános, Gyalmár, Glod,
Gyógyfalfalu, Gyógyfalfalu, Homoród, Kasztó, Kis-
almás, Kurpeny, Kudzair, Középalmás, Kisrápolt,
Máda, Nagyalmás, Nádastia, Nagyrápol, Nyir-
mező, Ó-Sebeshely, Perkász, Pojána, Porkura,
Piskincez, Renget, Romosz, Romoszhely, Szász-
város, Szereka, Tekerő, Tordos, Uj-Sebeshely,
Vajdej, Valeamara, Valeajepi, Voja, Zsibóth-Al-
kenyér.

**Vajdahunyadi választókerület 1108
választó.**

Alun, Alsónádasd, Aranyos, Alsónyiresfalva,
Alsófarkadin, Alsószilvás, Baczalár, Bós, Bosorod,

Boicza, Bunyila, Cserna, Cserbel, Csernisora-floresza, Cserisor, Csolnakos, Demsus, Doboka, Felsőszilvás, Felsőfarkadin, Felsőnádasd, Felsőnyirefalva, Feresd- és Pojánarekiczei, Gauricsa, Gonczága, Goles, Govasdia, Gyalár, Haczaessel, Hosdát, Hosdó, Jónalesel, Kisoklós, Kitid, Krágus, Kovrágy, Kékesfalva, Kiscsula, Kiskalán Királyb.-Toplicza, Lindzsina, Lelesz Lunkány, Magyarosd, Magyarbretteye, Mácsó, Nagyoklós, Nagyrunk és Vádudobri, Nagycsula, O.-Bretteye, Pusztakalán, Pokolvaessel, Pojeny, Pojeniczatomi, Pojeniczavojni és Buzdulár, Plop, Rákosd, Beketyefalva, Russ, Ruda, Szentkirály, Szohodol, Szocset, Sztrigyohába, Sztrigyplop, Sztrigyszentgyörgy, Sztrigyszaessel, Stej, Telek, Tustya, Vajdahunyad, Valár, Valióra, Zalasd, Zeykfalva.

Vármegyei törvényhatósági bizottsági tagokat választó kerületek.

1. Petrozsényi választókerület. Székhely: Petrozsény. Választóinak száma: 233. Választ 10 biz. tagot. Alsóbarbatényiszakrony, Banicza, Felsőbarbatény, Hobiczaurikány, Kimpulujnyág, Krievadia, Livazény, Lupény, Merisor, Petrilla, Petrozsény-Dílsa, Zsilykorojesd, Zsilymacsesdparozsény, Zsily-Vajdejvulkán.

2. Puj választókerület. Székhely: Puj. Választóinak száma: 573. Választ 22 biz. tagot. Bajesd, Borbátviz, Farkaspaták, Fegyver, Fehérviz, Fűzesd, Galacz, Hegyaljalivadia, Hobicza, Kisbaár, Mezőlivadia, Nagybaár, Ohábaonor, Petrosz, Ponor, Puj, Rusor, Serél, Urik, Vajdej.

3. Felsőszálláspataki választókerület. Székhely: Felsőszálláspatak. Választóinak száma: 307. Választ 12 biz. tagot. Baresd, Óraljaboldogfalva, Balomir, Csopea, Malomviz, Gureny, Szuszeny, Osztrovel, Ohábasibisel, Szacsal, Szentpéterfalva, Uncsukfalva, Valendísi, Váralja, Alsószálláspatak, Felsőszálláspatak, Kóaljachába, Korojesd, Maczesd Malajesd, Nuksora, Párospeatore.

4. Nagypestényi választókerület. Székhely: Nagypestény. Választóinak száma: 396. Választ 14 biz. tagot. Alsóbanczár, Felsőbanczár, Bukova, Brázova, Hobiczavárhely, Kernyesd, Kispestény, Klopotiva, Nagypestény, Nagykisostró, Paucainesd, Poklisa, Pojeny, Várhely, Zajkány, Alsószilvás, Alsónyirefalva, Boicza, Demsus, Stejvaspaták, Felsőszilvás, Felsőfarkadin, Felsőnyirefalva, Gauricsa, Haczaessel, Kékesfalva, Kiscsula, Krágus, Lindzsina, Kurpeny, Nagycsula, Rekettyefalva, Tustya, Valióra.

5. Hátszegi választókerület. Székhely: Hátszeg.

Választóinak száma: 208. Választ 8 biz. tagot. Hátszeg, Tótesd, Nalácsvád, Rea, Alsófarkadin.

6. Rákosdi választókerület. Székhely: Rákosd. Választóinak száma: 441. Választ 16 biz. tagot. Alsónádasd, Felsőnádasd, Pusztakalán, Kiskalán, Nagyoklós, Szentkirály, Alun, Aranyos, Bunyilla, Booz, Pojeniczavojni és Buzdulán, Cserna és Párosza, Csolnakos, Cserbel, Cserisor, Csernisora-floresza, Doboka, Feresd és Pojánarekiczei, Goles, Gyalár, Govasdia, Hosdó, Hosdát, Lelesz, Magyarosd, Nagymunesel, Plop, Pojeniczatomi, Rákosd, Ruda, Szocset, Szohodol, Királybányatoplicza, Alsó- és Felsőtelek, Erdőhát, Nagyrunk és Vádudobri, Zalasd és Boos, Baczalár, Bosoród, Gonczága, Jovalesel, Kovrágy, Kitid, Lunkány, Mácsó, M.-Bretteye, Ó-Bretteye, Pokolvaessel, Russ, Sztrigyohába, Sztrigyszentgyörgy, Sztrigyszaessel, Sztrigyplop, Zeykfalva, Kisoklos, Batrina.

7. Vajdahunyadi választókerület. Székhely: Vajdahunyad. Választóinak száma: 249. Választ 8 biz. tagot. Vajdahunyad város.

8. Dévai választókerület. Székhely: Déva város. Választóinak száma: 258. Választ 10 biz. tagot. Déva város, Bretteyin, Kerges, Marosnémeti, Kaun, Vulesesd, Veczel, Merisor, Bojabirz, Herepe, Lesnyek.

9. Alpestesi választókerület. Székhely: Alpestes. Választóinak száma: 418. Választ 16 biz. tagot. Alpestes és Tamástelek, Árki, Dédács és Piskitelep, Csernakoresztur, Kisbarcsa, Kersetz, Kozolya, Nagybarcsa, Popesd, Sárfaiva, Szántóhalma, Szárazalmás, Szentandrás, Bujtur, Erdőhát, Erdőhátrunk, Felpestes, Keresztényalmás, Nándor, Nándorválya, Ulm, Zsoszány, Kismunesel.

10. Dobrai választókerület. Székhely: Dobra. Választóinak száma: 316. Választ 12 biz. tagot. Abucsa, Alsólápugy, Bátya, Briznyik, Dobra, Dumbravicza, Fazacsal, Felsőlapugy, Fintóág, Gereud, Guradobra, Holgya, Kosesd, Lapusnyak, Lasszó, Mihalesd, Ohába, Pánk, Radulesd, Roskány, Szakamás, Szelistye, Sztáncsesdohába, Sztregonya, Sztretye, Tisza, Tyej, Gothátya.

11. Marosillyei választókerület. Székhely: Marosillye. Választóinak száma: 218. Választ 8 biz. tagot. Bácsfalva, Baresd, Booz, Branyicska, Dumesd, Fűzesdbogara, Furksóra, Gyalakuta, Kabesd, Kulyes, Lunkosra, Marosbretteye, Marosillye, Szírb, Ternáva, Tirnavicza, Ulyes, Valealunga, Almasesl, Almásszelistye, Alsóboj, Alsócertés, Bradaczel, Brassó, Burzsuk, Cserbia, Danulesd, Felsőloj, Godinesd, Glodgilesd, Guraszáda, Karmarinesd, Kimpeny és Kimpenyszurdok, Kozsa, Mikanesd, Petresd, Poganesd, Runkosor, Tamasesd, Tataresd, Vika, Viszka, Voroza, Zám, Bersán,

Fornádia, Gyalumáre, Grujelács, Alsókajanel, Szeletyóra, Sztójenyásza, Szuliget, Valióra.

12. Nagyrápolti választókerület. Székhely: Nagyrápolt. Választóinak száma: 381. Választ 14 biz. tagot. Bánpatak, Bárbura, Berekszó, Boholt, Burjánfalva, Felsőcsertés, Fűzesd, Haró, Hondol, Kecskeháza, Kéménd, Magura, Marossolymos, Baláta, Nagyg, Nyavalyásfalva, Toplicza, Vormága, Nozság, Arany, Bábolna, Bokajalfalu, Bokajfalfalu, Csígmó, Feredőgyógy, Folt, Gyertyános, Gyógyalfalu, Gyógyfalfalu, Homoród, Kisrápolt, Nagyrápolt, Renget, Bakonya, Balsa, Bózes, Bulbuk, Cseb, Erdőfalva, Glod, Kísalmás, Közélpalmás, Kurpeny, Mada, Nádasdia, Nagymás, Nyirmező, Pojana, Porcura, Tekerő, Valeajepi, Valeamáre, Voja, Bojabie.

13. Lozsádi választókerület. Székhely: Lozsád. Választóinak száma: 282. Választ 10 biz. tagot. Alsóvárosviz, Bucsum, Felsővárosviz, Gredistye, Grid, Kisdenk, Kosztesd, Lozsád, Kistóti, Ludesd, Martinesd, Magura, Magureny, Nagydenk, Paad, Répás, Tormás, Tamáspatak, Bácsi, Nagytóti, Piski, Petrény, Tompa, Batiz, Kőboldogfalva, Szentgyörgyválya.

14. Romoszi választókerület. Székhely: Romosz. Választóinak száma: 253. Választ 10 biz. tagot. Alkenyér, Berény, Balomir, Szereka, Felkenyér, Kasztó, Ósebeshely, Kudzsir, Romosz, Romoszahely, Vajdej, Perkász, Tordos, Benczenéz, Gyalmar, Piskincz.

15. Szászvárosi választókerület. Székhely: Szászváros. Választóinak száma: 350. Választ 14 biz. tagot. Szászváros.

16. Brádi választókerület. Székhely: Brád. Választóinak száma: 473. Választ 18 biz. tagot. Mihály, Blezsény, Pottingány, Bucsesd, Dupapiatra, Sztanizsa, Brád, Czereczel, Váka, Valeabrád.

17. Boiczai választókerület. Székhely: Boicza. Választóinak száma: 518. Választ 20 biz. tagot. Boicza, Bukuresd, Herczegány, Felsőkajanel, Krecsunesd, Kristyor, Kurety, Alsólunkoj, Felsőlunkoj, Mesztákob, Ormingya, Pestyere, Podelo, Rovina, Ruda, Seszur, Szelistye, Szkrófa, Tresszia, Zdrápez.

18. Alváczi választókerület. Székhely: Alvácza. Választóinak száma: 511. Választ 18 biz. tagot. Obersia, Valeamáre, Tyulesd, Ternáva, Dobrócz, Lyaucz, Brotuna, Báldovin, Tomesd, Tataresd, Kazanesd, Felvácza, Alvácza, Prihodest, Lunka, Steja, Csungány, Prevalény, Sstrimba, Baszarabása.

19. Kőrösbányai választókerület. Székhely: Kőrösbánya. Választóinak száma: 501. Választ 18

biz. tagot. Ujbared, Birtin, Bulzesd, Czebe, Grohot, Karács, Karasztó, Kőrösbánya, Ribicze, Ribicsóra, Riaka, Riskulicza, Tomnatek, Zsunk.

Déva r. tan. város.

Kontz Domokos polgármester, Csürös Antal v. főjegyző, polgm. h., dr. Hosszu Sándor, Issekutz Gergely tiszteletbeli tanácsnok, Tóth Elemér rendőrkapitány, Imets Ignác tiszti ügyész, dr. Mailand Henrik v. orvos, Strausz Nándor árv. ülnök (h. bíró), Dávid József pénztáros, Moldován Jusztinon aljegyző, Hank Adolf ellenőr, Seidelhoffer János számvevő, Lenárd Géza irodatiszt, Gáspár Sándor v. gazda, Kossovsky Lajos v. írnök, Nagy Béla v. írnök.

A városi képviselőtestület tagjai.

Legtöbb adófizetők: Dr. Apáthy Árpád, Bors Emil (Hitelbank), Buda Imre (Takarékpenzt.), Balogh Gyula, Blum Zsigmond, Bordeaux Pál, Breier Sámuel, Daniel János, dr. Farkas Béla, dr. Horváth Kamilló, Komáromi Kálmán, Hajduczky József, Hirsch Adolf, Issekutz Pál, Jaszenovits János, Janky Lajos, Kohn Lajos, Kohn Ferenc, dr. László Lázár, dr. Leitner Mihály, ifj. Moldován Sándor (Hunedora), Mihály Béla, dr. Mende Manó, Linda János, Nikora Ágoston, (Industria), Nusabaum Herman, Pap Adolf, dr. Schulhof Zsigmond, Szentiványi Gábor, Steiner Ferenc, Stummer Gusztáv (Iparszövetk.), dr. Szöllösy János, Sarkadi Viktor, Stiene János, Szereday Aladár, Szöts F. Lajos, Vály Ferenc (kincstár), Winkler Jakab.

Választott tagok.

(1909. év végéig terjedő megbizással.)

Andersen László, Baresay Béla, Csész Károly, Hajtmán Pál, Ihm János, Kroll Gyula, Moldován Sándor, Pogány Béla, dr. Pap Domokos, Rettegi Gyárfás, Reisz Vendel, Sándor Lajos, Soltész Sándor, Tóth Ferenc, Varajthy Boldizsár, Zádorniczky József, Zsok István.

(1912. év végéig terjedő megbizással.)

Ardelean Dénes, Beke Ferenc, Becker Károly, Borbáth Vilmos, Csulay Lajos, Cserey Zsigmond, dr. Diósi Sámuel, Deutsch Miksa, Gergelyfy Tamás, Gyila György, id. Kovács András, Péntek Elek, Pesthy Mihály, Székely Mózes, Schumann

Ernő, Szöllősy Imre, Rhemann Zsigmond, Mahler Ignác.

Hátszeg r. tan. város.

Polgármester: Muzsnay Béla; tanácsnokok: 1. Bursau Ambrus h. polgármester, 2. Sielarin István, 3. Meskó János, főjegyző: Szakács Emil, tiszti ügyész: dr. Deák Lajos, tiszti orvos: dr. Székely Dezső, pénztárnok: Görög János, ellenőr: Jaali Sándor, számvevő: Theodonie Mark, állatorvos: Berkovits Rezső, rendőrkapitány: Lenkei József, rendőralkapitány: Takács János, ifj. Tudoszi Miklós, Tudoszi Cezár, Tudoszi Mark, Vadas Gyula.

Városi képviselőtestület.

Dr. Ajtay Aladár, Ábrahám Salamon, dr. Bartha Dezső, Báts János, Betegh Károly, Berkovits Henrik, Berkovits Rezső, Benczelits György, Bernát Béla, Bersan Ambrus, Bontescu Mihály, dr. Bontescu Viktor, dr. Deák Lajos, Demeter Lázár, Doboí Tódor, Fekete Aladár, Fogaras Tivadar, Gaáli Sándor, Gozere Viktor, Görög János, Groszek Károly, Hirsch Ignác, Hornyák Károly, Hirsch Zalek, Jáno Albert, Jovian Viktor, Kendoff Gerő, Kindler Mór, Klein Izidor, Kolgyessi A. Antal, Lány Gyula, Léb Adolf, Lenkes József, Muzsnay Béla, Meskó János, Munteán János, Nikora György, Pap Árpád, dr. Popeszk Kornél, Popeszk Tivadar, Popovits Ottó, Popovits Vidor, Puy László, Puy Zsigmond, dr. Radu Jakab, Savu Mózes, Schaum Antal, Schuller Endre, Szakács Emil, Sielarin István, dr. Székely Dezső, Szimzian Miklós, dr. Sueiu Gábor, Szöllősy Elek, dr. Streitiarin Ágost, Takács János.

Szászváros r. tan. város.

Polgármester: Andrae József, Szász Sándor tanácsos, Muresan Aurél főjegyző, Baksai Endre rendőrkapitány, Kidély Róbert aljegyző, Bocz Géza erdőmester, dr. Markovinovich Viktor t. orvos, dr. Erdélyi István alorvos, Grosz Rezső pénztáros, Proczinkevics Szavér ellenőr, Hollitzer József számvevő, Szász Károly irattárnok, Imre Károly iktató, Fülöp György számtiszt, Szöcs Ferenc végrehajtó, Szekerea János, Stirk György, Velczán Gyula írások, dr. Antoni Ede tiszti ügyész, Margitai Károly vár. állatorvos, Budái József rendőrőrmester, Fehér József erdővéd.

Városi képviselőtestület tagjai.

Amlacher Gusztáv, Amlacher Vilmos, Andrae József, dr. Antoni Ede, Balog József, Baksay Endre, Baresi János, Baumann Károly, Belei Péter, Berivoy Janos, Binder Vilmos, Bocz Géza, Bodor János, Bránya Janos, Csűrös Pál, dr. Dávid Kornél, Dalinten Adolf, dr. Deák Ágoston, dr. Dózsa József, dr. Dobó Romulusz, Domsa Vazul, Ferenczi Vendel, Fodor Gyula, Fülöp György, dr. Görög Ferenc, Graef Gusztáv, Graef János, Graffius József, Grosz Rezső, Hollitzer József, Kaesz Rudolf, Kapranczai Mátyás, Kétes Sándor, Kovács Gyula, dr. Kristóf György, Lapedat János, Lazaroj János, Lefkovicz Ármin, Lorencz István, dr. Markovinovich Viktor, Melicska János, dr. Moldován Szilviusz, dr. Muntján Aurél, Muresán Aurél, Müller Ernő, Németh János, dr. Oprea Aurél, Orbonás Valér, Orendi Gyula, dr. Pápiu Enea, dr. Pataki Dániel, dr. Pop János, Proczinkevics Szavér, Rob Dumitru, Sándor János, Schelker Frigyes, Schulleri Károly, Schulleri Frigyes, dr. Schul Győző, Schul Zaigmond, Simon Ferenc, Schuster Gyula, Szász Sándor, Sárói Szabó Péter, dr. Vlád Aurél, Vlád Miklós, Vulkú János, Wegner Frigyes, Widmann Frigyes, Winkler Károly, Zobel M. Gottfried Kidély Róbert.

Vajdahunyad r. tan. város.

Polgármester: Danila György, főjegyző Csonka Béla, tanácsos Koneza Kálmán, pénztárnok Tulea Teofil, pénztári ellenőr Papp György, számvevő Nikora Péter, rendőrkapitány Wöhr Gyula, rendőrfogalmazó Kaun Lipót, számtiszt Muntján Simon, iktató Szállasy Károly, kiadó Csonka Gyula, adóvégrehajtó Kerekes Ferenc, tiszti orvos dr. Kőváry Ernő, állatorvos Ungár Vilmos, tiszti ügyész dr. Strauss Árpád, mérnök Sartoris Kálmán, anyakönyvvezető Koneza Kálmán, anyakönyvvezető h. Papp György.

Vajdahunyad r. tanácsú város képviselőtestületi tagjainak névsora.

Legtöbb adót fizetők: Buczek József, Imre Mór, Musa Dániel, Schalát József, Osváda C. Vazul, dr. Büchler Mór, M. kir. vall. és közokt. minister, Lőrincz Benő, Strauss Adolf, Ferenczy József, Hirschenhauser József, Gyárfás Bálint, P. György József, Schmidt Ferenc, dr. Nemes József, Chirka Simon, dr. Dublesiu György,

Wachter József, Hacker Márton, Læker Viktor, Spörl Gusztáv, Benedikty József, Mesztrik István, Junga István.

Választott tagok.

Buda Béla, Schrammel István, Cseh László, id. Cseh József, Czirják Gyula, Csuts Miklós, Csuts Károly, Dima Miklós, dr. Dragits Ágoston, Höhn Károly, Kovács Sándor, Jakab Adolf, Krausz Salamon, Keller Nándor, Muntyán Árimie, Nagy Lajos, Popu János, Pakurár Ávrám, dr. Reisz Béla, Strauss Ferenc, ifj. Cseh József, Vinolea Miklós, Vadas Gyula, Zalányi Miklós.

Dévai kir. törvényszék.

Elnök: Pap Demokos; Weress József kir. ítélőtábla. bírói cím és jelleggel felruházott bíró; Pap Jenő kir. ítélőtábla. bírói cím és jelleggel felruházott bíró; Jaszenovics István, Fábian Imre, Jakab István, Hidegh István, Székely Károly, Wildt József, Foris Gábor, Sávu Mózes, Csulay Albert, Seres Barna bírák; dr. Indre László, Fodor Ferenc, Szenkovits Lajos, Dóczy Bálint, Saxun János, dr. Frits József, Dezső Zsigmond, Lányi Lajos, Rád Márton törvényszéki jegyzők; Dali Zoltán, Mikhe János, Bauer, Zsigmond, dr. Nagy Kázmér törvénz. joggyakornokok; Zudor Elek díjtalan törvénz. joggyakornok; Takácsy Béla irodaigazgató; Schmidt Ede, Grapka Ernő telekkönyvvezetők; Korondy Miklós, Fornszek Adolf, Darkó Sándor irodatisztok; Orbók Kálmán, Osáklány György, Varga István, Popa Romulus, Muntyán Tamás, Meyssonier János, Horváth Sándor, Tomasevics Dusan írnokok.

1. Algyógyi kir. járásbírótság.

Szarka Jenő vezető járásbíró; dr. Pop Miklós albíró; Dezső Sándor, Issekutz János jegyzők; Balassa Károly telekkönyvvezető; Ringler Jenő, Zsibay Hubert, Lukács Márk, Székely Mihály írnokok.

2. Dévai kir. járásbírótság.

Kovács Károly vezető járásbíró; Gorove Viktor járásbíró; Bonyi György, Kilyén Ferenc járásbírák; Schwesster Ferenc albíró; Metter Ferenc irodatiszt; Battyáni Vilmos, Wermescher József írnokok.

3. Hátszegi kir. járásbírótság.

Jovian Viktor vezető járásbíró; Borsai Mór, Hegedűs Lipót albírák; Birtalan Sándor jegyző;

Kovács Antal, Negru Sebestyén, Cseh Ottó telekkönyvvezetők; Vermes Vilmos, irodatiszt; Máthé József, Horváth Aladár, Köller Béla, Szabó Gyula, Kolosy Vazul írnokok.

4. Körösbányai kir. járásbírótság.

Brády Attila vezető járásbíró; Szakáts István, Paraszka Gyula, Anceán Viktor járásbírák; Mifka Károly jegyző; Kiss Ferenc, Kincses Dezső telekkönyvvezetők; Alexy István, Beovita Kornél, Bendő Károly, Medgyessy Árpád, Fark Gerő, Kostyál Pál írnokok.

5. Marosillyei kir. járásbírótság.

Fehér Róbert vezető járásbíró; Buzás Pál, beöltés alatti albírák; Geraszim Aurél jegyző; András János tkvezető; Opreán Miklós irodatiszt; Kónya Béla, Todorovics Gerő, Hupér Péter írnokok.

6. Puji kir. járásbírótság.

Géczy Imre vezető járásbíró; dr. Bóér Géza járásbíró; Onucsan Miklós albíró; Solymosy Gyula jegyző; Magyar János, Denositor Péter, Laddó Ferenc írnokok.

7. Szászvárosi kir. járásbírótság.

Balog József ítélőtábla. bírói cím és jell. vezető járásbíró; Fekete Mihály járásbíró; Sebestyén Árpád, Lukács Ignác albírák; dr. Balog János jegyző; Mihályi Ernő díjtalan joggyak.; Borsos Sándor, Varga Béla tkvezetők; Benrád Ottó irodatiszt; Hankovszky Varga Árpád, Itoszan Miklós, Czetz Zakariás írnokok.

8. Vajdahunyadi kir. járásbírótság.

Nagy Lajos vezető járásbíró; Nagy Kálmán, Sárkány Balázs járásbírák; Veress Mihály telekkönyvvezető; Hajnal Isidor, Nagy Antal, Bíró Dénes, Brassay János írnokok.

A dévai kir. ügyészség.

Bigner József, dr. Török Ákos, Kovács Zoltán kir. ügyészek; Dezső Zsigmond kir. törvényszéki jegyző, ügyészi megbízott; Rothmann József, Molnár József kir. ügyészségi írnokok; Kiss József kir. törvénz. fogházfelügyelő.

A dévai m. kir. pénzügyigazgatóság.

Pénzügyigazgató: Andersen László pénzügyi tanácsos; Raskó Imre pénzügyigazgató helyettes; Tegze Sándor, Schuster Olivér pénzügyi titkárok; Láncezy Gyula, Köves Andor, dr. Székely József pénzügyi segédtitkárok; dr. Csiba Mór, Kiss Sándor pénzügyi fogalmazók; Alzner János, Gáspár Lázár, Genesy Emil pénzügyi fogalmazók, földadó nyilvt. biztosok; Kovács Károly kataszteri irattárt kezelő irodatiszt; Brechtl János számtanácsos, számvevőügyi főnök; dr. Weszter Henrik, Kovács János számvizsgálók; Knopf Árpád, Radosavjevič Tivadar, Jeczó Imre számellenőrök; Szabó Imre, Hillebrand Alfréd, Ferenczy Dénes, Marovits Péter, Scholler Rezső, Szentmiklóssy Árpád számtisztek; Cserny Vilmos díjtalan szatnyyakornok; Szentkirályi István irodavezető; Kirner Géza, Schlesinger Lípót irodatisztok; dr. Weltzán Viktor, Lindauer Ferenc, Szabó Sándor, Mihály István áll végrehajtók.

Kir. adóhivatalok.

Déva: Rettegi Gyárfás pénztárnok; Likker Rezső ellenőr; Walter Béla adóhiv. segéd; Szakács Mózes, Kounert Károly, Eckert Elek, Ujlaky K. György, Baló Aladár adótisztek; Szilágyi János díjt. adóhiv. gyak. Hátszeg: Sipos József pénztárnok; Farkasházi Ferenc ellenőr; Péter Mihály adóhivatali segéd; Hirsch Béla, Groó Aladár, Tóth László, Szalay Sándor adótisztek; Daczó Ernő díjas gyak. Kőrösbánya: Mischinger János pénztárnok; Péterfy János ellenőr; Koczovszky János adóhivatali segéd; Reischel Oszvöld, Turek Sándor, Tóthiaszegi János adótisztek. Marosillya: Breinich Ignác pénztárnok; Serbán József ellenőr; Nagy János adóhivatali segéd; Hoffmann János adótiszt. Szászváros: Papp János pénztárnok; Steiner Fülöp ellenőr; Breicha A. Emil, Ferenczy János, Guttenstein Frigyes adótisztek; Mihályi Béla díjas adóhiv. gyakorn. Vaidahunyad: Koliny József pénztárnok; Jády Ferenc ellenőr; Hersch Ignác, Bálint Béla adótisztek; Huber Endre díjas gyak.

Pénzügyőrség.

Főbíró: Wanka Béla. Biztosok: Fekete Domokos Hunyad-Boiczán, Gál Domokos Déván, Klinga József Petrozsény, Csűrös Zoltán biztoshelyettes Hátszegen.

Vámhivatal: Wellesz Jenő Ákos vámszedő, Vulkán. Finta József ellenőr, Szurduki kirendeltségnél.

Dohányárú-raktár.

Déva: Óriás József kezelő, Sükösd Ernő ellenőr.

Kir. tanfelügyelőség.

Kir. tanfelügyelő: Dénes Károly. Kir. segéd-tanfelügyelő: Poppov Péter. Kir. tanf. tollnok: Komjáthy Győző. Berendelt áll. tanító: Telkes István. Díjnok: Kemény Károly.

Brádi kir. tanfelügyelőségi kirendeltség.

A kirendeltség vezetője: Benkő András kir. s.-tanfelügyelő.

A dévai áll. tanítóképző-intézet igazgatótanácsa.

Elnök: Dénes Károly kir. tanfelügyelő. Tagok: Andersen László pénzügyigazgató, Kontz Domokos polgármester, dr. Papp Domokos törvényszéki elnök, Pogány Péla Hunyad vármegye alispánja, jegyző és előadó: Sarudy Ottó tanítóképző-intézeti igazgató.

A dévai áll. tanítóképző-intézet.

Igazgató: Sarudy Ottó. Tanárok: Balázs Béla, Hajtman Pál (gyak. isk. tan.), Heves György, Kandray Géza, Kovács Ernő, Kuzsilla Péter, Makay Jenő, Németh Jenő (gazd. szaktanár), Szalatsy Rezső. Hitoktatók: Bárdosy József (gör.-kath.), Bitay Béla (ref.), Cúrea Lőrinc (gör.-kel.), Kassay Kálemen (róm. kath.), Löwy József (izr.). Intézeti orvos: dr. Balogh Pál. Internátusi nevelők: Péter Gyula, Soós József.

Polgári iskolák.

Brádi áll. polg. fiúiskola.

Igazgató: Varga Jenő. Tanár: Szeifart Vilmos. Énektanító: Hegyi Pál.

Hátszegi közs. polg. fiúiskola.

Igazgató: Nagy Géza. Tanár: Sándor Lajos. Román nyelv tanítója: Pinteá Aurél.

Dévai áll. polg. leányiskola.

Igazgató: Borostyánné Schnegon Vilma. Tanítónők: Éhenné Keményffy Katinka, Lidemanné Czako Olga, Makayné Horváth Katinka, Molnárné Doucha Bozsenna, Szakácsné Máriássy Berta.

Szászvárosi áll. polg. leányiskola.

Igazgató: Simonné Horvay Malvin. Tanítónők Balogné Bukát Ilona, Bokor Irma, Gergelyffy Ida, Kigyóssy Margit, Neumanné Haidvogel Paula.

Vajdahunyadi közs. polg. leányiskola.

Igazgató: Egry Hermin. Tanítónők: Both Ilona, Feldl Felícia, Ferenczi Ida, Hank Julia.

Petrozsényi áll. polg. leányiskola.

Apácák tanítanak.

Szászvárosi felső népiskola.

Fielk Herman.

Állami elemi iskolák.

Alsóbarbatenyiszakrony: Boka János, Bokáné Csopca Lukrécia. Algyógy: Balogh Gizella, Balogh Elek, Csighy Sándor. Alpestes: Csösz Gábor, özv. Debreczenyné Buttykay Aranka. Alsótelek: Bartha Vilma, Zsidáv Ábrahám. Alsószilvás: Musát Mózes, Susmanné Mészáros Anna. Arany: Mikola Lajos, Bácsi Körmöci István. Bajcsd: Kapus István, özv. Prekupné Lőrinci Erzsé. Berekszó: Kemény Péter, Lukács Albert. Birtin: Gyulai György, Borbátviz: Grosz Vilma, Simon Emília. Brád: Hegyi Pál, Istóczy Róza, Som Ernő, Zeyk Alexandrin Branyieska: Kaposi Károly, Csernakeresztur: Keresztes Sándor. Déva fiú: Antal János, Benkőné Füller Olga, Bereczky Lajos, Kiss József, Máthé Albert, Déva leány: Baresay Ágnes, Killyénné Mangezius Hermin, Kuzailáné Schösser Berta, Réthy Leontin, Vitán Vilma. Déva (csángótelep): Boga János, Dobra: Buga Szilárd, Márton Gergely, Mártonné Kemény Paula. Felsőcsertés: Donáth Gábor. Felsőszállás-patak: Kovács József, Kovácsné Pálffy Ilona, Soós István. Szabó Sándor, Tinnagl Rafella. Felsőszilvás: Ungur Gábor, Ungurné Gajdos Irma. Felvácza: Mihajlovics György. Fornádia: Oana Zénó. Gonczága: Lukács Zoltán, Muresán Ida, Govasdia: Hecze Pál, Gyalár: Csűrös Antal, Csűrösné Szilágyi Józsa, Griga, Pál, Harró: Balóné Soós Laura, Szóts János, Hosdát: Guti István, Kisbarena: Pál Lajos. Királybányatoplicza: Budayné Borsaföldy Eszter, Czinczás Márton. Kőrösbánya: Brádlné Hazelmayer Irma, Schiessel Mária,

Urbán József, Kudzsir: Bria Demény, Csesznik Emil, Csesznikné Pap Margit, Garami Jolán, Murányi Árpád, Ambrus Antal. Lopusnyak: Fogarassy Kornélia, Münstermann Ernő, Lindzsina: Reichard János, Lozsád: Görög József, Görögné Maskaricz Hermina. Lupény: Csiki Domokos, Hencné Szabó Emma, Kekel József, Kekeiné Fedor Irma, özv. Schmidtne Ulrich Ida, Sztojka Béla, Sztojkané Csúcs Anna, Vittkóné Tóth Janka. Mácsó: Nikula Elek. Magurataplicza: Rajkics Antal, Wittkovszkyné Étsy Etelka, Marosillye: Deézsy János, Laufer Teréz, Pálffy Gyula, Marosnémeti: Pap Bocsa Ágoston, Marossolymos: Lukács Béla, Pavkovic Miléva. Mezőlivádia: Baláss Ferenc, Pfeiffer Anna, Barabás Ibolyka. Nagyg: Győri Nagy Imre, Izsépi Irén, Kiss József, Sztás Piroška. Nagypestény: Juhász Margit, Murányi János, Szentgyörgyi Gábor. Nagyrapólt: Király Árpád, Páska Gábor, Oláhbréttye: Fazakas Endre, Ósebeshely: Puskás Gergely. Óraljaboldogfalva: Bende János, Petrilla (Csimpatelep): Deák Lajos, Koffron Ilona, Petrilla (Deakbánya): Nána Aurél, Poppov Darinka, Petrilla Lónyatelep: Bácsi Frigyes, Keresztes Ilona, Petrozsény: Babics Jozéfa, Gaál János, Janesóné Kapeza Anna, Jezerniczky Elemér, Kapeza Margit, Koffronné Schnegon Ilka, Pfeiffer Ilka, Salló Károly, Sallóné Takács Teréz. Piskitelep: Beerné Végh Gabriella, Bocsné Szatmáry Margit, Gara Irén, Lámpé Ferenc, Nemes Károly, Nemesné Rudassy Julia, Schiller Imre, Szathmáryné Bahéry Irén, Pokolvalcsel: Stögel Nándor, Ponor: Matheovics Illés, Matheovicsné Joanovics Olga, Puj: Berkes Ferenc, Tireáné Réthi Erzsébet, Pusztakalán: Barthel Hermina, Druhara Gábor, Tőry Győző. Rákosd: Keresedy Árpád, Keresedyné Vida Irma, Russ: Vásárhelyi János. Szászváros: Antos Irma, Csűrösné Pénteki Blanka, Tomásovics Paula, Tokaji Erzsébet, Szentpéterfalva: Jászfalusi Lajos, Jászfalusiné Selmeci Erzsébet, Totesd: Kőrödi György, Kőrödiné Vots Gabriella, Vádudobri: Sottnik Mihály. Vajdahunyad: Biró Jenő, Both Piroška, Czírják Gyula, Imre Ida, Járosi Szilárd, Klein Róza, Szentpétery János. Vajdahunyad (Csángótelep): Lantos Gusztáv, Lantosné Varga Mária, Zajkány: Pápai Dezső, Zám: Molnár Zsófia.

Községi iskolák.

Alsónádasd: Aranyosi Antal; Bábolna: Koszta Báy Vazul; Bacsalár: Szakács Jusztin; Bojabirz: Fábian László (áll. tan.); Bosorod: Popovics Tamás, Tergovecz Jusztin; Cserna-Csolna-

kos: Siketes Sándor; Fehérvíz: Rónai Antal; Hátszeg: Pinte Aurél, Szimzian Miklós, Szimziané Papp Eugenia; Jóvalcsel: Jubás Mihály, Szakács Margit; Kerseez: Paskota József; Kudzsir: Bria Jánosné, Lupea Traján; Kitid: Tóth Ferencz; Kisoklos —. Marosbretteye: Retyezán Szilárd; Nagybaár: Opris János; Paad: Tódor Miklós; Sutrígyszentgyörgy: Rád János; Veczel: Dégány Ágoston.

Társulati iskolák.

Kristyór: Filó Ferenc, dr. Suciuné Cristea Mária; Lívazeny (Aninóza): Lévy Gábor, Kovács János, Márton Endre; Petrozsény: Ródl Frigyes; Ruda: Klier Ferenc; Zsilvajdejvulkán: Bakó Lajos, Károlyi Lajos, Vass Imre, Feiler Lajos.

Róm. kath. iskolák.

Boicza: Tombác Vendel, Wachek Zsófia; Déva: Titz Ferenc; Hátszeg; Demeter Lázár; Hátszeg (zárda): Ambrozia Nikom.; Petrozsény: Drágos Ilona, Fischer M. Jakobina; Szászváros: Ferenci Miklós; Vajdahunyad: P. Kelemen Ágoston.

Ev. ref. iskolák.

Hátszeg: Magyar Albert; Klopotiva: Rácz Pál; Tordos: Gruja Farkas; Szászváros: Kiss József, Makkai Dániel, Orbán Mihály, Pap József.

Ág. h. ev. iskolák.

Batiz: Schorr Jakab; Benczenec: Felberth György; Boicza: Wachner Ida; Romosz: Hedvig Zakarides; Szászváros: Wachsmann Márton, Fielk Herman, Gollnek Vilmos, Liebhart János, Fernengel Rezső, Schuster Gyula.

Gör. kath. iskolák.

Alsónyiresfalva: Pestyán Sándor; Alsóbauczár: Olteán Ilona; Bukova: ; Csigmó: Dregán Pál; Demsus: Lates Miklós; Farkaspatak: Gotheász Lukrécia; Felsőbarbatény: Nikora Emilia; Felsőbauczár: Suciú Miklós; Felsőfarkadin: Lupán Anna; Felsőnyiresfalva: Zepa János; Hobiczaurikány: Turku Péter; Kernyesd: Costea János; Kimpulujnyág: Berinde István; Klopotiva: Gliga Flórián; Lupeny: Sándor György; Malomvíz: Muntean Oktavián; Merisor: Dávid János; Nagyesula: Papp Antal; Nagy- és Kis-Osztró: üresedésben; Paucsinesd:

Tiarina István; Petrosz: Botezán Athanáz; Rekettyefalva: Dáriú Pompej; Romosz: Drágán János; Serél: Serbán Serban; Stejvaspatak: Grék György; Tustya: Lupán Róza; Váleadilái: Szokol Gedeon; Váralja: Ciora János; Várhely: Greku András; Zsilkorojesd: Voin Vidor; Zsilmaeesdpározsény: Hurubeán Paraszkiva.

Gör. kel. iskolák.

Algyógyalfalu: Boteán Miklós; Alkenyér: Aszló Péter, Krisán Teofil; Alsócsertés: Ceposzu György; Alsókajanel: Popovics László; Alsólapugy: Pika Gábor; Alsólunkoj: Kimpeán János; Alsóvárosvíz: Popovics Miklós; Alun: Ghira Kornél; Alváca: Turuk Miklós; Alváczzselistye: Golea Miklós; Bácsfalva: Pop Joanike; Balsa: Zsurzs Dénes; Balomir: Balomiri János és Zsurzs Péter; Bánpatak: Bogdán Szabin; Baresd (hátszegi j.): Reitesen B. György; Baresd (marosillyei j.): Opreán Partenie; Bástya: Vlád Simon; Batiz: Anareiku Athanasz; Batrina: Stasula Aurél; Benczenec: Viad János; Berény: Dumitroi József; Bezsán: üresedésben; Blezsény (alsó): Jezán Ádám; Blezsény (felső): Mih János; Boholt: ; Boicza: Julia Szabin; Boj: Popovics Miklós; Bokajalfalu: Andreán Dániel; Bokajfalfalu: Snif Ágoston; Boz: Popovics Illés; Bózes: Ordeán Dániel; Brád: Julia György, Costin Roma; Brád (gimm. előkészítő): German János, Stoja Mihály; Bradacel: Jakob József; Branyicska: üresedésben; Brassó: Korpás Péter; Briannik: Incican Péter; Bucsesd: Faur Miklós; Bukuresd: Glava Silvius; Bulbuk: Vaszilie Dragomir; Bulzesd: Zsurzs Péter; Burszuk: Garvin György; Czebe: Ruszu Péter és Zsurka Romulus; Czerecel: Lung Tódor; Cseb: Kosztea Miklós; Cserbel: Otta István; Cserbia: Jakab Viktor; Cserisor: Krisztea Paraszkéva; Csungány: Indris György; Déva: Igna Miklós; Doboka: Pop János; Dobrócz: Majer Traján; Dupapiátra: Tódor György; Erdőfalva: üresedésben; Erdőhát: Vass Miklós; Fazacsél: Muntyán Mihály; Fegyver-Füzesd: Dács Athanáz; Felkenyér: Herlea Miklós, Nikora Porfirie Filon, Popovics Miklós; Felsőboj: Pop Szevór; Felsőkajanel: Faur Miklós; Felsőlapugy: Demeter Miklós; Felsőlunkoj: Monate Demeter; Felsőnádasd: Szavu Demeter; Felsővárosvíz: Bácsi János; Feredőgyógy: Miska Ambrozie; Fintóág: Literat Galini; Furksóra: üresedésben; Füzesd: Román Vazul; Glod: Moga György; Glodgilesd: Herbei József; Grohot: üresedésben; Godinesd: 1907-től zárva; Gothátya: Oláriu Joanichius;

Grid: üresedésben; Guraszáda: Furduj György; Gyalmár: Vasin Ádám; Gyalumare: Muntyán Miklós; Gyalakuta: üresedésben; Herzegány: Mátés Gábor; Herepe: Mojszeszk Mihály; Holgya: Popa Curescu János; Homoród: Anarej Domsa János; Hondol: Jován Sándor; Hunyaddobra: Buga Szilárdné Stinghe Elefentie, Serbán Vazul, Rosu Tamás; Karasztó: Flórea Sándor; Karmazinesed: Luch Jónás; Kasztó: Dániil György; Kocskedága: Stenila Áron; Kerges: Grék Ábel, Kimpenszurduk; Imbanus Virgil; Kimpur: Gyura Karolin; Kisalmás: Zsurzs János; Kisdenk: üresedésben, Kisrápolt: Doroga Péter; Kosztésd: Temesoj Péter; Kozolya: Popa János; Kőaljaohába: Papp Judit; Kőboldogfalva: Hodos Anna; Középalmás: Zsurzs János; Krecsunesd: Popovica Pompeius; Kristyór: Faur János; Kurety: Todor János; Kurpény: Tniif Ágoston; Lelesz: üresedésben; Lesnyek: Deák Miklós; Livazény: Nisztor Tamás; Lunka: Flórea Sándor; Lunkány: üresedésben; Mada: Tomeszk János; Magura: Rosku Péter; Marosillye: Bukur Longin; Martinesd: üresedésben; Merisor: Dávid János; Mesztákon: Lázár Pál; Mihalény: Almesán György; Mikanesd: Stef Péter; Nagyág: Juba János; Nagyalmás: Onea Péter; Nagydenk: Bura Illés; Nagymuncesl: Gosztea Lipót; Nagyoklos: Paraján Miklós; Nagyrápolt: Fleseriu János; Nagyrunk: Than János, Nándorválya: Savu Demeter; Nozság: Orgyán Vazul; Nuksóra: ifj. Cserbiesán Joachim, Nyavalyásfalva: Ávrám Ángyel; Ósebeshely: Kalimán János; Ormingya: László Ábrahám; Ópiski: Budoj Ábrahám; Perkáss: Petruczeszk János; Pestyere: Groza Ábrahám; Petrilla (felső): Bukován György; Petrosény: Nikuloi János; Piskincz: Bude Octávián; Pojána: Budoj Fülöp; Pojánarekiezeli: Zsoszán György; Porkura: Popa Áron; Prevalény: Lup Jánk; Radulesd: Hadán Péter; Renget: Sztojka Lázár; Ribicze: Hucz Márk; Ribicsóra: Popa Péter; Riskulicza: Popovics Axente; Romosz: Száfta Szábin, Bunea János; Romoszhely: Dubles Ábrahám; Sataneasza János; Roskány: Neáme Tamás; Rovina: Oancsa János; Ruda: Holder Gyula; Szaszur: Oancsár János; Szakamás: Orosz Aurélia; Szászváros: Baicu Konstantin, Branga János, Fleser János, Racolta Mária; Szelistye: Popovics Miron; Szelistyóra: Joneszku Mihály; Szentandrás: Popovics János; Szentkirály: Sinka György; Szirb: Debel Parten; Szocset: Sztare János; Sztancsesdohába: Muntyán Mihály; Sztanizza: Krecsun Miklós; Szúliget: Otteán János; Toma-

sed: Petruczony Szilvius; Tamáspatak: Joveszk Florea; Tataresd (körösb. j.): Slugan Péter; Tataresd (marosillyei j.): Moris Dregan; Tompa: Popovics Ádám; Tomnatek: Drája György; Tomesd: Duma János; Tirnavicza: Koldea Anna; Tirnava: üresedésben; Tisza: Petruczony János; Tordos: Raduez János; Tyej: Sujága Fülöp; Vajdahunyd: pályázat I. tan. állásra folyamatban, II. megszünt; Vajdej: Baszaráb Vazul és Voina Miklós; Váka: Barna János; Váleamára: Zikil János; Váleabrád: Mátés Péter; Valisora: Kopasz György; Váleasantgyörgy: Hudra Gábor; Vika: Zsursán Péter; Viszka: Popovics Tivadar; Voja: Ávrám György; Vormága: Muntyán Theodor; Ulyes: Mikle Ágoston; Zám: Popa János; Zdrapez: Ujbár János; Zsunk: Lázár Lázár.

Ovodák.

Állami ovodák: Algyógy: Fábiánné Szenté Irén; Brád: Aschner Irén; Gyalár: Gergely Jolán; Körösbánya: özv. Szegedyné Darvas Vilma; Marosillye: Késmárky Anna; Petrosény: özv. Tribuszné Balogh Gabriella; Piskitelep: Bóthi Mária; Rákosd: Csizsér Gizella; Vajdahunyd: Papp Irén.

Községi ovodák: Déva: Csiky Róza.

Állandó menhelyek: Alsótelek: özv. Törökné Várszeghy Laura; Hunyaddobra: özv. Nagy Károlyné; Petrilla: Nána Aurélné.

Emke oroda: Vajdahunyd: Brassayné Papp Irma.

Egyesületi ovodák: Hátszeg: Biróné Ulrich Anna; Szászváros: Tankóné Nagy Ida.

Ág. h. ev. oroda: Szászváros: Amlacher Luiza. Görög keleti menhely: Szászváros: Munteán Leontina.

Ifjusági egyesületek.

Ifjusági egyesületek működnek a következő községekben, részben az állami, részben a közs. és társ. iskolák mellett: Alpestes, Aninószatelep, Brád, Borbátvíz, Bosorod, Csernakeresztúr, Déva, Felsőcsertés, Felsőzálláspatak, Fornádia, Haró, Kudzsir, Lindszina, Lupény, Maguratóp-lieza, Mezőlivádia, Nagyág, Petrilla (Deákbanya), Puj, Pusztakalán, Rákosd, Szászváros, Szentpéterfalva, Vajdahunyd, Vajdahunyd (csángótelep), Vulkán, Zám.

A hunyadvármegyei általános tanító egyesület.

Elnök Csighy Sándor algyógyi áll. el. isk. igazgató tanító; alelnök Salló Károly petrosényi

áll. el. isk. ig. tan.; titkár Csűrös Antal gyalári áll. el. isk. ig. tan.; jegyző Szentpétery János vajdahunyadi áll. el. isk. tan.; pénztáros Kiss József dévai áll. el. isk. ig. tan.; ellenőr Antal János dévai áll. el. isk. tan.; könyvtáros Boga János dévacsangótelepi áll. el. isk. tan.

A választmány tagjai, a járáskörök elnökei és fenti hivatalbeli tagokon kívül: Márton Gergely dobrai áll. ig. tan., Berecky Lajos dévai áll. el. isk. ig. tan., Borostyány Béláné dévai áll. polg. isk. igazgató, Vitán Vilma dévai áll. leányisk. tanítónő, Hajtmann Pál dévai áll. tanítóképzői gyak. isk. tanító, Görög József lozsdai áll. el. isk. tan., Nemes Károly piski-telepi áll. ig. tan., Szabó Sándor felsőszállás-pataki áll. ig. tan., Urbán József kőrösbányai áll. ig. tan., Ungur Gábor felsőszilvási áll. ig. tan., Lantos Gusztáv vajdahunyad-csangótelepi áll. tan., Gaál János petrozsényi áll. tan., Keresedi Árpád rákosdi áll. tan., Szakács Jusztin baezalári községi tan., Vass Imre vulkáni társulati tan.

A járáskörök tisztviselői: A dévai járásban: elnök Bereczky Lajos dévai áll. tan.; alelnök idősb Lukács Albert berekszői áll. isk. ig. tan.; jegyző ifjabb Lukács Albert marossolymosi áll. tanító.

A vajdahunyadi járásban: elnök Cirják Gyula vajdahunyadi áll. ig. tan.; alelnök Lantos Gusztáv vajdahunyad-csangótelepi áll. tan.; jegyző Csösz Gábor alpestesi áll. tan.

A sztrigyvölgyi körben: elnök Druhora Gábor pusztakaláni áll. ig. tan.; alelnök Szakács Jusztin baezalári közs. tan.; jegyző Tóry Győző pusztakaláni áll. tan.

A puji körben: elnök Herceg András borbátvízi áll. ig. tan.; alelnök Balázs Ferenc mező-livádiai áll. ig. tan.; jegyző Németh György felsőszállás-pataki áll. tanító.

A petrozsényi körben: elnök Salló Károly petrozsényi áll. ig. tanító; alelnök Vass Imre vulkáni társulati tan.; jegyző Gaál János petrozsényi áll. tan.

A szászvárosi körben: elnök Murányi Árpád kudzsiri áll. ig. tan.; jegyző Csesznik Emil kudzsiri áll. tan.

A brádi kör: elnök jelenleg nincs; alelnök Schissel Mária kőrösbányai áll. tanítónő; jegyző Urbán József kőrösbányai áll. isk. ig. tan.; pénztáros Filó Ferenc gurabarzai társ. tan.

Dévai állami főreáliskola.

Igazgató: Göllner Károly. Rendes tanárok: Balkányi Ernő, Barthos Indár, Borostyány Béla,

Bottyán József, Brauner Ferenc, Gaál István dr., Korber Ernő, Mailand Oszkár, Mihályi Elemér, Pais Elek, Surányi Károly, Szeles Henrik, Szirtes Henrik, Tóth Ferenc tornatanár és vívómester, Vargha Lajos. Helyettes tanárok: Boda Gyula, Schneider József, Tarján Kristóf, Tarján Ödön. Hitoktatók: P. d'Andrée Chrisoston róm. kath., Bárdosi József gör. kath., Curea Lőrinc gör. kel., Bitay Béla egyesített protestánsok, Diósi Sámuel dr. az izraeliták vallásánitója. Egészségtanár és iskolaorvos: Meskó Aladár dr. Ének és zene: Titz Ferenc kath. tanító. Az intézet nyugalomban élő tagjai: Matusik Nep. János első igazgató, Téglás Gábor címz. főigazgató, második igazgató, Hajduczky József, Ferenczy Gyula, Weiss Károly, Csonka Lajos rendes tanárok; Fogolyán Sándor internátusi felügyelő.

Petrozsényi m. kir. állami főgimnázium.

Igazgató: Priváry Géza. Tanárok: Esztergályos Ágoston, Lakner József, Marer József, Jámbor Miklós, Reuter Aladár, Cirbesz Dezső, Derzi Ödön, Darvay István, Félégyházy Gyula, Gerber Árpád, dr. Marót Károly h. tanár, dr. Gidró Jenő egészségintanár, Borsos Szabó Imre tornatanár, Salló Károly énektanító, Fekete János r. kath., Kósa Mihály ev. ref., Pelger Mihály ág. ev., Leitner József izr., Radik István gör. kath., Stanca Ábrahám gör. kel. hitoktatók.

Szászvárosi ref. Kun-kollégium.

I. Előjáróság.

a) Világi tagok: Faji Fáy Béla cs. és kir. kamarás, főgondnok; Balog József kir. ítélőtáblai bíró, főgondnok; Sárói Szabó Péter kir. közjegyző, gondnok; Sándor János nyug. tanár, gondnok; Szász Sándor városi tanácsos.

b) Egyházi tagok: Bodor János szászvárosi I. lelkész; Baczó Mózes szászvárosi II. lelkész; Juhász Izidor piskii lelkész; Kiss Mózes maros-németi lelkész; Bitay Béla dévai lelkész.

c) Tanártagok: Simon Ferenc igazgató, Csűrös Pál, Dózsa József dr., Tankó Béla, Máyer János r. tanárok.

d) Hivatalnokok: Tóth Sándor dr. koll. orvos, Boz Soma pénztáros.

II. Főgimnázium tanárkara.

Simon Ferenc igazgató, Csűrös Pál, Dózsa József dr., Tankó Béla, Nagy Sándor dr., Nagy

Ödön, Mayer János, Jánó Béla, Kristóf György dr., Görög Ferenc dr., Orbán Lajos, Róth Ágoston, Vecseri Imre tanárok, Szerémszi Gyula, Gál Jenő, Szemerey Gergely h. tanárok. Egészségtan tanára: Tóth Sándor dr. Tornatanár: Firtos Ferenc. Ének és zenetanár: Kürthy Sándor.

Brádi g. kel. algimnázium.

Oprisa Pál dr. igazgató; tanárok: Albu István, Boneo Vazul, Badu János dr., Suciú Traján dr.

Algyógyi m. kir. állami gr. Kún Kocsárd Székely földművesiskola.

(Emke-alapítás.)

Gáspár József igazgató, Csepreghy Gyula, Nyárády János a. tanítók, Gergely István kertész-tanító, Székely Győző, Sárosy Lajos gazd. gyakornokok, Kopniczky Kamill oszt. néptanító, dr. Karácsonyi Miklós házi orvos, Kiss Andor m. kir. állatorvos. (Az év elején volt 62 tanuló, az év végén 55.)

Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Déván.

Fáy Béla elnök, Pogány Béla alelnök, Barthos Indár titkár, Balkányi Ernő könyv- és levéltáros, Mailand Oszkár múzeumigazgató, Botyán József segédtitkár-jegyző, Kuzaila Péter pénztáros, dr. Leitner Mihály ügyész, Hajduczky József várbizottsági elnök.

Igazgató választmány, dévaiak: Dr. Apáthy Árpád, Balázs Béla, Balog Gyula, Beke Ferenc, Benkő András, br. Bornemisza Lípót, Borostyány Béla, Borostyány Béláné, Buda Imre, Csulay Lajos, Dénes Károly, dr. Gaál István, Göllner Károly, Kontz Domokos, Lipták Máté, Pais Elek, dr. Pap Domokos, Szabó Imre, Szeles Henrik, Székely Mózes, Szirtes Henrik, Wanka Béla; nem dévaiak: dr. Amlacher Albert, Romosz, Buda Ádám Rea, Derzsi Ödön Petrozsény, dr. Görög Ferenc Szászváros, br. Jósika Lajos Tihó (Szilágy m.), br. Kemény József Marosnémeti, dr. Kristóf György Szászváros, Mallász József Szászváros, Mara László Budapest, Nagy Lajos Vajdahunyad, Orbán Lajos Szászváros, Priváry Géza Petrozsény, dr. Strauss Árpád Vajdahunyad, Schalát József Vajdahunyad, gr. Wass Ármin Guraszáda.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület hunyadmegyei osztályának tisztikara és választmánya (tisztujtítás évenként) az 1909. évre.

Elnök: Székely Mózes kir. erdőfelügyelő, alelnökök: Báncs Emil pénzt. felügyelő, Göllner Károly főrealisk. igazgató, titkár: dr. Gaál István főrealisk. tanár, jegyző: ifj. Schneider József főrealisk. tanár, pénztáros: Balázs Béla tanítóképzői tanár, ellenőr: Knopf Árpád p. ü. számellenőr, osztálymérnök: Teimer Boleszláv mérnök, osztályorvos: dr. Mendl Manó főorvos.

Választmány: Ács Sándor, Balázs Árpád, Balkányi Ernő, Barthos Judás, Benkő András, Bodnár Richard, Botyán József, Brauner Ferenc, Buda Imre, Csulay Lajos, Dénes Károly, Görög Ferenc, Hillebrandt Alfréd, Kiss József, Kontz Domokos, Kovács Ernő, Kuzaila Péter, Mallász József, Pogány Béla, Sarudi Ottó, Scholler Bezső, Szabó Imre, Szeles Henrik, Szentiványi Lajos, Tarján Ödön, dr. Tassy B. László, Tóth Elemér, dr. Török Ákos, Vályi Ferenc, Vargha Lajos.

EMKE hunyadmegyei választmánya.

Elnök: Dénes Károly kir. tanfelügyelő, titkár: Szentiványi Lajos vm. alj., jegyző: Boga János áll. hiv.

A Hunyadvármegyében megjelenő lapok.

«Hunyadvármegye» politikai hetilap, megjelenik minden vasárnap. Fennáll 32 év óta (27 évig «Hunyad») Felelős szerkesztője: B. Szabó István, társszerkesztő: dr. Tassy D. László, belső munkatársak: Révai Károly, az erdélyi irodalmi társulat választott tagja, Serestély Béla, «Nemo» (dr. Balog Pálné), «Szamosközi» (dr. Tóth Sándor), dr. Török Artur (Effendi), Mallász József, Boska Zelma, Liszkayné Horváth Jolán, Bereczky Lajos, Fáyiné Hentaller Mária.

«Déva és Vidéke». Politikai hetilap; megjelenik minden vasárnap. Felelős szerkesztője dr. Leitner Mihály, belmunkatársak: Kosztolánszky István, «Szamosközi» (dr. Tóth Sándor). Fennáll 17 éve.

«Szászváros». Politikai hetilap. Megjelenik hetenként egyszer, minden csütörtökön. Felelős szerkesztő: Szántó Károly, belső munkatársak: Simon Ferenc, dr. Görög Ferenc, Papp János. Fennáll 12 éve.

«Petrozsény és Vidéke». Társadalmi hetilap.

Megjelenik minden vasárnap. Felelős szerkesztője Zádory Károly. Fennáll 12 éve.

•*Közérdek.* Politikai hetilap. Megjelenik minden vasárnap (Hátszegen). Felelős szerkesztője dr. Deák Lajos. Fennáll 6 éve.

•*Zarónd.* Társadalmi hetilap. Megjelenik minden vasárnap. Felelős szerkesztő: Brády Albert. Belmunkatársak: dr. Török Artur és Auer Imre. Fennáll 6 éve

•*Vajdahunyad.* Társadalmi hetilap, megjelenik minden vasárnap. Felelős szerkesztője Ferenczy József. Fennáll 4 év óta.

•*Libertateas.* Politikai hetilap. Megjelenik minden vasárnap. Szerkesztője Joanovits Gyula. Fennáll 6 éve. Ennek melléklete a *•Foia Interessanta.* Szépirodalmi oláh hetilap. Szerkesztője Mótza János. Megjelenik Szászvárosban.

•*Kukus.* Oláh humoros lap. Megjelenik hetenként egyszer Déván. Szerkesztője Nicora Ágoston.

Folyóiratok.

•*A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Értesítője.* Megjelenik havonként egyszer. Szerkesztő dr. Barthos Indár titkár.

Hunyadvármegyei Tanúgy. Hunyadvármegyei Általános tanítóegyesület Közlönye. Megjelenik kéthetenként egyszer. Szerkesztője: Szentpéteri János vajdahunyadi áll. tanító.

Dévai kir. államépítészeti hivatal.

Főnök: Mahler Ignác kir. főmérnök, mérnökök: Kolumbán József kir. mérnök, Hajdu Sándor kir. s. mérnök, Breier Lípót kir. s. mérnök.

Erdészeti hatóságok.

1. Kincstári erdőhivatal. Székhelye: Szászsebes. Hivatalfőnök: Hubay Zs. erdőtanácsos, Szászsebes, kezelő erdőmester: Vadas Gyula Vajdahunyad, kezelő főerdész: Vály Ferenc Déva, Bihar: Ödön Szászváros, a kudsiri betöltetlen.

2. M. kir. áll. erdőhivatal. Székhely: Déva. Hivatalfőnök: Bodnár Richárd erdőmester, beosztva: Horváth Miklós erdőszelölt, Leber György erdőgyak., Fröhlich György erdőgyak. M. kir. járási erdőgondnokságok. *Brád* vezetője: Michalusz Sándor főerdész; *Déva*: Ács Sándor főerdész; *Hátszeg*: Popovics Ottó főerdész; *Maros-Bye*: Létai Gyula erdősz; *Petrozsény*: Sajgyártó József erdősz; *Szászváros*: Schusster József főerdész.

3. Erdőfelügyelőség. Székhelye: Déva. Erdőfelügyelő: Székely Mózes, alerdőfelügyelő: Goró Ferenc.

4. A brádi 12 apostol bányatársulat főerdésze: Molnár Lajos; a salgótarjáni köszénbánya társ. petrozsényi főerdésze: Fábry Alajos; a lupényi köszénbánya társ. főerdésze: Székely György; Szászváros erdőmestere: Bocz Géza.

Piskitelepi M. Á. V. műhely, szertár, a hunyadmegyei osztálymérnökségek és fűtőházak.

Meskó János főmérnök, műh.-főnök, Halbauer Antal főmérnök, Pünkösti János, Máthé József mérnökök, Schaack Kálmán hivatalnok, Czirmay Antal műsz. hivatalnok, Bossányi Dezső, Vasvári János, Bezerédj Mihály gyakornokok, Petrysin Kálmán, Both Viktor, Serestély Béla, Pülöp Gábor hivatalnokok, Pataky István, Verebely Sebestyén, Sziebig Adolf főművezetők, Németh Gyula művezető, Baky Zoltán műsz. hiv. gyak., Deutschmann József főművezető, Poratzky Pál művezető.

Piskitelepi osztálymérnökség: Skuteczky B. Lajos főmérnök, Sebők Salamon, Steiner Elemér, Deutsch Nándor mérnökök, Radó Béla irodakezelő, Verő Károly, Szathmáry Károly pályafelügyelők.

A piskitelepi osztálymérnökséghez tartozik: Szepegy Béla pályafelügyelő Soborsin. Binder János pályafelügy. Soborsin, Bagi Balázs pályafelügy. Zám, Hajdu István pályafelügy. Marosillye, Ehrlich József, Solymosi János pályafelügyelők Déva, Pall Traján pályafelügy. Vajdahunyad.

Piskitelepi fűtőház. Szaitz Sándor főmérnök, Bocz Károly, Harmati Vincze mérnökök, Jakab Samu hivatalnok, Pajor József, Kende Antal, Tröster Jenő irodakezelők, Farkas János, Sándor Alfréd mozdonyfelügyelők.

Piskitelepi M. Á. V. szertár: Beer Lajos Ferenc szertárfőnök, Kárpinzsky Lajos hivatalnok, Liszka Nándor, Somodi Ernő főszertárnokok, Halasi Lajos, Moldoványi György szertárnokok.

Petrozsényi osztálymérnökség: Spiegel Sándor osztálymérnök, Polgár Lajos, Rab Sándor, Dorogi Lajos mérnökök, Somogyi János irodakezelő, Kemény Ferenc irodatiszt.

Petrozsényi fűtőház. Sárközi Tihamér fűtőházi főnök, Horváth Vilmos mérnök, Gyömbér István irodakezelő.

M. Á. V. forgalmi személyzet. Piskitelepi forgalmi főnökség.

Balázs Arpád máv. felügyelő, forg. főnök, Balázs Géza Béla, ellenőr, h. forg. főnök, Halpern

Henrik, Bilinszki János, Lengyel Gergely, Kurjatkó Rezső, Nagy Vilmos, Gyöngyösi József ellenőrök, Nyokó József főkalauz, Buday Endre, Schlögl Károly irodakezelők.

Állomások:

Piski. Óra Zoltán áll. főnök, Hügyecz János, Lovas József, Spiraitzky Gyula, Lévai János, Dobozai Ferenc hivatalnokok, Jancsó Amália, Grand Ilona pénztárosok, Ungvári Antal irodakezelő, Simon Ede, Hajós Emil, Kotsis Gyula tart. hivatalnokok, Oggolder Gyula, Maurer Lajos távirdafelügyező.

Zám. Fischer Adolf áll. főnök, Orbán Ferenc, Szabó Lajos áll. felügyezők.

Marosillye. Hajdúffy Sándor áll. főnök, Horváth Emil, Hite Béla hivatalnokok, Bak Imre áll. felügy.

Branyicska. Olaasi Sándor áll. főnök, Gazdag Péter, Berzeviczi István áll. felügyezők.

Déva. Vincze Lajos áll. főnök, Róka Szilveszter, Parai László, Guta István hivatalnokok, Heitzmann Anna, özv. Simó Antalné pénztárosok.

Szászváros. Jánosi Pál áll. főnök, Buretzky Béla, Zalay Gusztáv, Bíró Ágh János hivatalnokok.

Alkenyér. Bartos Károly áll. főnök, Jámbor Károly hivatalnok, Balázs József áll. felügyező.

Kudzsir. Tajthy Zoltán áll. főnök, Demeter Rezső felügyező.

Vajda-hunyad. Fodor Aladár áll. főnök, Tarnai János, Gálffi Ernő hivatalnokok, Papp György áll. felügy.

Bécsi. Kovács Antal áll. előljáró, Papp Takács Károly, Mihályi János áll. felügyezők.

Kalán-Zeykfalva. Láger János áll. főnök, Dobai Ernő, Pazar Sándor áll. felügyezők.

Russ. Hazai Ferenc áll. előljáró, Vaas Antal, Pittner István áll. felügyezők.

V. Hátzeg. Halász Elek áll. főnök, Schindler Gyula hivatalnok, Istvánffy Miklós forg. díjnok, Óre Ferenc, Zsögön Gyárfás, Pázsit János áll. felügyezők.

Bajcsó. Aranyosi Ottó áll. előljáró, Frits Károly, Krausz Sándor áll. felügyezők.

Púj. Győri Győző áll. főnök, Lajos Sándor, Eisenmann György áll. felügyezők.

Livádia. Magyar Mihály áll. előljáró, Popa János, Moldoványi István áll. felügyezők.

Krivádia. Balogh József áll. előljáró, Polgár István, Gábor Mihály áll. felügyezők.

Merisor. Nagy József áll. előljáró, Simon Manó, Néveri László áll. felügyezők.

Banicsa. Muzanay János áll. főnök, Werner Adolf, Csajkovits József áll. felügyezők.

Petrozsény. Tribusz Gyula áll. főnök, Kuszál József, Varga Ignác, Gegő Lajos, Fialkovszky László, Hajbok Lajos, Fekete Zsigmond hivatalnokok, Molnár Mariska, Papp Mariska pénztárkezelők.

Livazény. Meisner Zsigmond áll. előljáró, Weisz Hermann áll. felügy.

Alsó-Barbatény. Gremesperger Dezső áll. előljáró.

Vulkán. Susnek Rezső áll. főnök, Szász Dávid hivatalnok, Rädermacher József, Rónai Alajos áll. felügyezők.

Lupény. Sebő J. Jakab áll. főnök, Bodrogh András hiv., Fejér József, Garai L. áll. felügy.

Posta-, távirda- és telefonhivatalok.

Igazgatóság Kolozsvárott.

Igazgató: Vuchetich Sándor.

Hivatalok: *Déva.* Hivatali főnök: Bános Emil felügyelő, Imreh Mihály, Baksa János tisztek, Somogyi Mór, Szórányi Mihály segédellenőrök, Daday Aladár, Biró Vendel, Székely Árpád segéd-tisztek, Kosztolánuskyné Weszely Anna, Szenté Matild kezelők, Székely Ferenc gyak. jelölt, Szilágyi Dénes s. tisztjelölt, Nemes Klára, Kállay Kornélia kiadók.

Petrozsény. Hivatali főnök: Rotter Antal fő-tiszt, tisztek: Kádár József, Bartel József, s.-tisztek: Dalik Miklós, Tóth Gergely, Derzsi Károly.

Szászváros. Hiv. főnök: Ehrlich Ágoston felügyelő, tisztek: Miklós Benedek, Hankó Nándor, id. Szabó János, s. tiszt: Csepreghy László.

Vajdahunyad. Hiv. főnök: Dragomán Izsák fő-tiszt, segéd-tisztek: Damó Ödön, Derencsin Károly, kezelő: Pető Piroška.

Nem kincstári hivatalok.

1. Posta- és távirдахivatalok. Algyógy (táv.), Boicza, Déva mellett (táv.), Brád (táv.), Hátzeg (táv.), Körösbánya (táv.), Kudzsir, Lupény (táv.), Marosillye (táv.), Piski p. u. (táv.), Pusztakalán (táv.), Púj (táv.), Vulkán, Zám.

2. Postahivatalok. Alkenyér, Alváza, Branyicska, Csernakeresztúr, Demsus (táv.), Fehérviz, Felsőcsertés (táv.), Felsőszálláspatak, Guraszáda, Gyalár, Hunyaddobra, Kernyesd (táv.), Kristyór, Lászó p. u., Livazény p. u., Lozsád, Marossolymos (táv.), Nagygág, Nagymás (táv.) Russ p. u., Szurduk, Várhely (táv.).

A vajdahunyadi m. kir. vasgyár.

Buczek József felügyelő, gyárfőnök, Wilhelmb Ede, Latinák Gyula, Bogsch Aladár főmérnökök, Vajk József, Sartoris Kálmán, Ferjentsik György mérnökök, Török István, Skamla Jenő, Kadlik Bezsó, Fizély B., Ferko K. s. mérnökök, Gerey Gyula, Gyárfás B., Polgár Ödön. Husovszky G. főellenőrök, dr. Büchler Mór főorvos, Parkas Sámuel, Borecsizky Béla, Csillager Albert ellenőrök, Bernolák Béla, Zsemley Oszkár, Beck Arthur, Adorján Béla, Berecz Vilmos, Páljános Károly, Török Miklós, Antosch Ferenc hivatalnokok, Kandray András, Filesák János, id. Orentsák Simon, ifj. Orentsák Simon művezetők, Chaura Ottokár, Reibli J., Butsy J., Pekurár S. üzem-felvigyázók, Haber V., Buczek Artur, Csény J., Járdánházy Dániel, Justh József, Gottsalk József, Zatoschil Ferenc, Halmai Frigyes, Bángi József, Dizmaecsek Árpád, Schvank Mór, Jeszkely István, Nagy Benjamin irodakezelők.

Govásdiai vasolvasztó. Pénzes Benő főmérnök (a govásdiai üzem főnöke), Urszini Gyula művezető, Ecsy László műhelyszámadó.

Gyalári vasbánya üzem. Csák Gusztáv mérnök, Istvánfi László, Acker Viktor, Lányi Ödön mérnökök, dr. Csiky Tivadar orvos, Werner József, Pálya János művezetők, Szigyártó Sándor, Buda János, Bisztrán Sándor irodakezelők.

A kudzsiri m. kir. vas- és acélgyár.

Bergh Tivadar kir. bányatanácsos, gyárfőnök, Hoensch Szilárd felügyelő, főnökhelyettes, a hengermű ügyosztály főnöke, Terény János főmérnök, az öntőmű ügyosztály főnöke, Mészáros József főmérnök, a számosztály főnöke, Csaszkoecy Gyula ellenőr, Marton István ellenőr, az anyagszerkezelés és szállítási ügyosztály főnöke, dr. Csepely Albert vasgyári orvos, Rimeg Emil mérnök, a vegyműhely ügyosztály főnöke, Fejes Győző hivatalnok, Staha Gusztáv segédmérnök, Birkler Károly hivatalnok, Lőrincz József pénztárnok.

A nagyági m. kir. és társulati bányamű.

Sziklay Alfons m. kir. bányatanácsos, a bányamű igazgatója, Balázsy Imre m. kir. bányafőmérnök, a bányamű pénztárnoka, dr. Szmik Gyula m. kir. bányamű főorvos, Vasitsek Károly m. kir. bányaműfőorvos. (Lakás: Felsőcsertés), Deutsch Aladár m. kir. bányamérnök, a Ferenc-József-altárna üzemvezetője (lakás: Felsőcsertés),

Papp László m. kir. s.-bányamérnök, a Ferenc-bánya üzemvezetője, Janesy Imre m. kir. segédbányamérnök, a József-bánya üzemvezetője, Gindl István s. kezelőtiszt.

M. kir. zsilvölgyi köszénbányahivatal.

Kosztela János m. kir. bányatanácsos, bányahivatali főnök, Kantner János m. kir. főmérnök, bányaiskolai tanár, Schmid Jenő, Hekel János m. kir. mérnökök, Wagner Elek, Valaska Ferenc, Baumerth Dániel, Bajkó Andor, Kocsis János, Leskó Béla, Sopp Adolf m. kir. s.-mérnökök, Fényes Gyula m. kir. tisztjelölt, dr. Tallatschek Ferenc m. kir. bányorvos, Csillik Lajos m. kir. kezelősegédtiszt.

A petrozsényi m. kir. határrendőrség.

Báthory Zsigmond rendőrkapitány, Perian György, Kindris János, Bárkányi Ferenc rendőrbiztosok.

Dévai m. kir. állattenyésztési ker. felügyelőség.

Felügyelőség vezetője: Surgóth Jenő kir. felügyelő. Beosztva Nagyenyed lakhelylyel: Putnoky József kir. s.-felügyelő.

Gazdasági szaktanár.

(Hunyad vármegye területére).

Németh Jenő.

Telepítési felügyelőség.

Telepítési felügyelő: Szász István (Kolozsvar). Telepítési csoportvezetők: Herszényi Imre (Alsófarkadin), Csiky Sándor (Folt), Nagy Lajos (Marosolymos), Jeziersky Mihály (Alpestes).

M. kir. gyümölcsészeti kísérleti telep.

Telepvezető: Horn János.

Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársaság petrozsényi igazgatósága.

Bányai igazgató: Róth Flóris, Rudolf József, Henrich Viktor, Hroxtencsik István, Frosek Pál bányagondnokok, Blascheck Aladár bányafőmérnök, Huszth Aladár, Fischer Ferenc, Westhoff Károly, Lugosi István, Roszner Vilmos, Fritz

Károly bányamérnökök, Csasztava Ignác, Dubovasky Elemér, Strausz S. Aurél, Schreiner Jenő, Timók Tiberiusz s. bánya mérnökök, Esztó Péter bányamérnök gyak., Rozeknál János felügyelő, Fürber Ferenc főkönyvelő, Muschong Rezső könyvelő, Schreiner József titkár, Fábry Béla főerdész, Ehrenberg Benő br. anyaggondnok, Végh János, Tuschák Kálmán élelmetári tisztek, Pistel Ödön, Hacker Márton irodatisztek, Miloikovic Lyubomir számtiszt, Seide József élelmetári tiszt, Hajdu László, Mard Iván irodatisztek, Varjassy Béla gépmester, Huszti Jenő, Koháry Géza, Ott Vilmos, Ladányi Albin gyakornokok, Blankenberg János, Biró Ernő, Röck Gyula építőmesterek, Erdélyi Gyula, Branszky János, Régeni József, Stark János, Kekel József, Pirty József bányamesterek, dr. Rosenberg Ignác ügyész, dr. Schulek Jenő bányafőorvos, dr. Nesztor Kamill, dr. Gidró Jenő, dr. Remiszovszky János h. orvosok, Rédl Frigyes, Vaas Imre, Lévy Gábor ig. tanítók, Jakó Lajos, Károlyi Lajos, Kovács János, Márton Endre tanítók.

Urikány-zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság. Székhely Lupény.

Krizko Bohus műszaki igazgató, Külley Elemér adm. igazgató, dr. Kalmann János titkár, Eliasz Vilmos üzemvezető, Blasian Viktor, Vörös Jenő, Lehotzky Kelemen bányamérnökök, Székely György erdőmérnök, Henz Mihály gépészmérnök, Szentessy József építész, Rieger Endre szállító, Vitke Kornél könyvelő, Penna Miklós segédkönyvelő, Iovag Schöinfeld Antal pénztáros, Hopp Viktor és Farkas Ignác levelezők, Szalánczy Zoltán irodatiszt, dr. Kaczander József bányorvos. *Kokszgyár*: Gollért Jenő üzemvezető.

Rudai 12/ apostol bányatársulat.

Brád. Dr. Buchrucker Leonhardt igazgató, Mirus Ferenc cégvezető, Papp Gyula cégvezető, Manner Kálmán bányamérnök, Molnár Lajos főerdész, Woblich Ferenc pénztáros, Havlic Emil, Bock Albert hivatalnokok, Popper Ignác levelező, Patsch Berthold könyvelő, Schubert Róbert levelező.

Általános társaspénztárnál: Auer Imre könyvelő, Citron Simon pénztárnok, dr. Böhm Vilmos kórházi főorvos, dr. Török Artur bányorvos.

Bárza, Ruda: Jung Dániel inspektor, Niederman Samu, Dominik József, Galligh Miksa, Findig Jakab üzemvezetők, Lager Rudolf főfelőr, Grünwald Gusztáv főfelőr.

Gurabárza: Popper József zúzda inspektor, Ziermann János, Titt János mérnökök, Domin Károly, Király F. műhelyvezetők, Urbancsik K., Stein János hivatalnokok, Bulza Tódor főfelőr, Domjansits Mór főgépész, Csutak Gyula, Damjanschits Rudolf gépészek, Adamovics Angusz, Haas László, Lautenbach G., Pollák Zsigmond rakt., Bottár Ferenc szerelő, Haber Károly erdővéd, Filó Ferenc, dr. Suciú Trajáné tanítók.

Muszari: Lager Károly üzemvezető, Sieber Adolf mérnök, Schlett József főfelőr, Göbbel Lajos raktárfőnök, Kiss Nándor raktárnok, Klier Ferenc tanító.

Valeamarc: Wodack Herman inspektor, Pfeilmayer Jenő, Bruck Gusztáv, Schmol Vilmos üzemvezetők, Grünwald Károly főfelőr.

Kaláni bánya- és kohó részvénytárs.

Pusztakalán telep. Igazgató: Semlitsch Alajos, egyuttal a társaság központi igazgatója, főmérnök: Ringelsen Emil, mérnökök: Bauman Gyula az öntöde üzemnél, Glozer Győző a lakatos- és kovacs-műhelynél, Neiger Salamon vegyész-mérnök, Barthel Ottó pénztáros és könyvvezető, Bodon Imre titkár (levelező), ifj. Botter Ferenc a vasraktár kezelője, Wollman Adólf az élelmi raktár kezelője, Galát Lajos díszítőszobrász, gyári orvos: dr. Cseh Sándor.

Alsótelek. Szabó József bányamérnök. A segédmérnöki állás üres. Az alsóteleki bányüzem a pusztakaláni kohóigazgatóság felügyelete alatt áll. A társulat vasműveket tart még fenn Krassószörény megyében: Ruskabánya, Ruskicza és Nándorhegy községekben, továbbá irodát Budapesten, a kereskedelmi ügyek lebonyolítása végett.

Ügyvédi kar.

Ügyvédi kamara székhelye: *Arad*.

Elnök: Szalay Károly, alelnök: Péterffy Antal, titkár: dr. Schütz Henrik. pénztárnok, dr. Mandl Vilmos, ügyész: dr. Parecz Béla. Választmányi tagok: Avarfy Ferenc, dr. Czédly Károly, dr. Köpf János, dr. Mittler Izidor, dr. Pop C. István, dr. Priegl István, dr. Tolnai János, dr. Trutia Péter. Póttagok: dr. Kell Lipót, dr. Králitz Lajos, dr. Suciú János, ifj. dr. Szalay Károly.

Hunyadmegyei ügyvédek:

Algyógy: dr. Margita János, dr. Szegő Henrik.

Brád: dr. Kugel Dezső, dr. Papp János.

Déva: dr. Apáthy Árpád, dr. Glück Ede, dr. Haragos Ádám, dr. Horváth Kamilló, Hosszu

Ferenc, dr. Hosszu Sándor, Imecs Ignác, dr. László Lázár, dr. Leitner Mihály, dr. Meskó Miklós, dr. Oláriu Virgil, Pogácsnik Miksa, Pop Jusztin, dr. Schulhof Zsigmond, dr. Szöllösy János, dr. Tolnay Lajos, dr. Klein Ferencz.

Hátszeg: dr. Ajthay Aladár, dr. Bontescu Viktor, dr. Deák Lajos, dr. Déri Jakab Jenő, dr. Straitiáriu Ágoston, Suciú Gábor, dr. Vajna Farkas.

Kőrösbánya: dr. Baternay Károly, dr. Baumgarten János, Nábráczky Gyula, dr. Nemes Viktor, Nogáll Károly, dr. Veress Jenő.

Lupény: dr. Gross Nánthán.

Marosillye: dr. Fischer Lajos, dr. Komlós József, dr. Rozvány István, Simon Gábor.

Petrozsény: dr. Ábrahám József, dr. Halmos Brunó, dr. Makrai Lipót, dr. Rosenberg Ignác.

Púj: dr. Jenciu Tamás, Szilágyi Ferenc, Szilágyi Károly, dr. Vasincá Tamás.

Szászváros: dr. Antóni Ede, dr. Deák G. Ágost, dr. Klein Ármin, dr. Moldován Szilviusz, dr. Munteán Aurél, dr. Oprea Aurél, dr. Pataki D., dr. Schull Győző, Szabó Károly, dr. Vlád Aurél,

Vajdahunyad: dr. Dublesiu Gyula, dr. Gerasim Viktor, Nemes Zoltán, dr. Reisz Béla, dr. Strauss Árpád.

Kir. közjegyzői kar.

Közjegyzői kamara székhelye: *Arad.*

Kamarai elnök: — Választmányi r. tagok: dr. Márki János titkár, Folyovich Sándor, Kirilleszku Gyula, dr. Téri Odön. Póttagok: Bales János, Török Árpád.

Hunyadmegyei közjegyzők: Farkas Béla Déva, Halász Ákos Marosillye, Kölgyessy Adrián Antal Hátszeg, dr. Nemes József Vajdahunyad, dr. Susich István Kőrösbánya, sárói Szabó Péter Szászváros.

Orvosok.

Hunyadvármegyei tisztí-főorvos: dr. Balogh Pál.
Orvosok:

Algyógyfalu: dr. Karácsonyi Miklós, dr. Mendel Márkus.

Boicza: dr. Moldován Kornél.

Brád: dr. Böhm Vilmos, dr. Körmendy Gy., dr. Tisu Tibériusz.

Déva: dr. Balogh Pál vmegyei tisztí-főorvos, dr. Cserey Zsigmond, dr. Majland Henrik, dr. Mende Manó, dr. Meskó Aladár, dr. Mosiu Miklós.

Dobra: dr. Petrik Lőrinc.

Felsőcsertés: dr. Vasitsch Károly.

Gyalár: dr. Csiky Tivadar.

Hátszeg: dr. Karathnai Könczey Gerő, dr. Parasca Leó, dr. Székely Dezső.

Hunyad-Kristyor: dr. Török Arthur.

Kőrösbánya: dr. Lendvai Márk-dr. Robu Miklós,

Kudzsir: dr. Csepely Albert.

Lupény: dr. Kaczander József.

Marosillye: dr. Atlasz Ede, dr. Schillinger Károly.

Nagyág: dr. Szmik Gyula.

Petrozsény: dr. Ceatt Aurél, dr. Nesztor Kamill, dr. Schulek Jenő, dr. Weisz József.

Piski: dr. Hankó Vilmos, dr. Pásztor Sándor.

Púj: dr. Jäger Ferenc.

Pusztá-Kalán: dr. Cseh Sándor.

Szászváros: dr. Dávid Kornél, dr. Dobó Romulusz, dr. Eisenmenger Rezső, dr. Erdélyi István, dr. Markovinovich Viktor, dr. Saentpétery Ignác, dr. Tóth Sándor.

Vajdahunyad: dr. Büchler Mór, dr. Dragits Ágoston, dr. Kővári Ernő.

Vulkán: dr. Gidró Jenő.

Gyógyszerészek.

Pap Sándor Petrozsény és Vulkán, Kreva Benő Púj, Vots Ottó Hátszeg, Szöllösy Elek Hátszeg, Ferenczy József Vajdahunyad, Lichtensteiger Albert özvegye Piskitelep, Vlád Miklós, Grafus József Szászváros, Széles Endre Algyógy, — — Kudzsir, Schiessl Károly Kőrösbánya, Schusnek Albert Brád, Balia Odön Kristyor, Graffiusz Vilmos Petrozsény, Frohmayer Győző Boicza, Vanó Ferenc, M.-Ilye, Unberát, Vilmos Dobra, Baumgartner Károly Déva, Erős Aladár Déva, Remenyik Lajos Gyalár, Hári István Lupény, Petrilla, dr. Cseh Sándor, Kéri György P.-Kalán, dr. Szmik Gyula Nagyág.

Kórházak.

1. Megyei közkórház. Igazgató-főorvos: dr. Mótz Miklós, segédorvos: dr. Mende Manó, orvos: felsőkubini dr. Meskó Aladár, gondnok: B. Szabó István, ellenőr: Huszár Albert, irnok: Patay Tibor.

2. Kőrösbányai nyilv. jellegű kórház. Igazgató: dr. Lendvai Márk, gondnok: Bartha Árpád.

3. Rudai aranybánya-társaság által fenntartott m. kórház. Orvos: dr. Böhm Vilmos bányorvos.

4. Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság által fenntartott m. kórház. Orvos: dr. Schulek Jenő járási és bányorvos.

5. Vulkáni m. kórház. Orvos: dr. Gidró Jenő kör- és bányorvos.

6. Lupényi Kőszénbánya-Társulat által fenntartott m. kórház. Orvos: dr. Kaczander József.

Dévai önkéntes tűzoltóság.

Székely Mózes parancsnok, Tóth Ferenc alparancsnok tb. parancsnok. Lurez Vilmos mászó oszt. parancsnok, tb. alp., Schumann Ernő, Kroll Gyula fecskendő oszt. parancsnok, Rheman Zsigmond jegyző, dr. Leitner Mihály titkár, Reisz Vendel szertárnok. Szöcs F. Lajos pénztáros, Theimer Boleszláv mérnök, dr. Cserey Zsigmond orvos, Holtzer Ferenc mászó oszt. h. parancsnok, altisztek: Szász Miklós, Kotzándor Ábel őrparancsnokok. Roser Miksa, Klink Sándor rajvezetők, Nagy Károly őrvezető, Ihm János sebész, Werner Rudolf törzskürtös, tűzoltók: Fekete Ferenc, Mahler Bernáth, Schneeweis Hermán, Májer István, Porzsolt János, Kovács János, Kirschenbaum Dávid, Goldstein Herman, ifj. Schulleri Frigyes, Laufer Vilmos, Rothgerber János, Szöcs Gyula, Frank Victor, Gonda Sándor, Keresz Frigyes, Szirb Lajos, Stojka Gusztáv, Kőkösi Sándor, Gáll Sándor, Hild Adolf, Kozma Antal, Lada Antal, Murár János, Kremzer Mihály, Hirsch Károly, Raday Ferenc, Fejér János, Rácz Adolf, Keszenbaum Izidor, Wagner Frigyes, Popov Péter.

Dévai Takarékpénztár Részvénytárs.

Elnök: b. Bornemisza Lipót. Alelnök: Kenderessy Árpád. Igazgatóság: Hajduczki József vezérigazgató, Csonka Lajos igazgató-helyettes. Tagok: dr. Apáthy Árpád jogtanácsos, dr. Horváth Kamilló, báró Kemény József, Kontz Domokos, Hirsch Adolf, Boér Gábor, Török Géza, Baresay Tibor. Felügyelő-bizottság: Pogány Béla elnök. Tagok: Göllner Károly, Csulay Lajos. Póttagok: Rettegi Gyárfás, Mayland Oszkár. Tisztviselők: Buda Imre pénztáros, ifj. Antony Sándor főkönyvelő, Herczeg Samu irodatiszt, Malárik Pál és Szótsa Árpád könyvelő gyakoronokok, Lengyel Margit napidíjas.

Puji fiókinézet vezetősége: N. Naláczy Géza főnök, Fritsch Henrik könyvvezető, Bokanits János pénztáros. Ellenőrző bizottsági tagok: Török Árpád elnök, Lészaz Zoltán, Balázs Farkas, Fekete Máté, Duncser Péter.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság.

Bors Emil igazgató, Vitán László főkönyvelő, Pachter Alajos cégjegyző, Issekutz Márton pénz-

táros, Solymossy László könyvelő, Bános Ernő váltókezelő, Faragó Marcell az áruosztály főnöke, Reiner Aranka, Zöld Olga levelezők, Kovordányi Erzsike, Kovács Lajos raktárfőnök, Papp Vilmos raktárgondnok, dr. Horváth Kamilló ügyész, Vitán Albert irodatiszt.

Dévai Közgazdasági Bank.

Sztienne János vezérigazgató, Sztójkovics Viktor pénztárnok, Szenes Béla könyvelő.

Hunyadmegyei Első Takarékpénztár (Hátszeg).

Vezérigazgató: Pap Árpád. Főkönyvelő: Meskó János. Pénztárnok: Puy László. Könyvelő: Schuster Norbert. Irodatiszt: Mischinger József, segédkönyvelő: Groszek Rezső. Igazgatóság: Mara László elnök, Kenderessy Ferenc alelnök, dr. Ajtay Aladár jogtanácsos, Tagok: Bernát Béla, Brázovay Elek, Fáy Viktor, János Albert, Kendeff Gábor, Kendoff Gerő, Mara Samu Naláczy Ákos, báró Nopcsa Elek, Pietsch Sándor, Pogány Károly, Puy Zsigmond. Felügyelő-bizottság: Buda Ádám, Groszek Károly, Mina János, Pretsch Lajos.

Hunyadvármegyei bankok, takarékpénztárak, szövetkezetek.

1. Dévai Takarékpénztár.
2. Dévai Előlegezési Szövetkezet.
3. Dévai Hitelbank.
4. Dévai Közgazdasági Bank.
5. «Hunedoara» Előlegezési és Hitelszövetkezet, Déván.
6. «Industria» Ipar és Gazdasági Bank, Déván.
7. Dévai Iparosok Hitelszövetkezte, Déván.
8. Szászvárosi Takarékpénztár.
9. «Ardeleána» Takarékpénztár és Hitelintézet, Szászváros.
10. Szászvárosi Előlegezési Egylet.
11. Hunyadmegyei Első Takarékpénztár, Hátszeg.
12. Ipar és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság, Hátszeg.
13. «Hátiegána» Takarékpénztár és Hitelintézet, Hátszeg.
14. Körösbánya és Vidéke Takarékpénztár.
15. Kerületi Takarékpénztár, Maros-Ilye.
16. Petrossényi Takarékpénztár Részvénytársaság.

17. Hitelbank Részvénytársaság, Petrozsény.
18. Puj Takarékpénztár R.-T., Pujon.
19. Takaréék és Hitelintézet Részvénytársaság, Pujon.
20. «Progressus» Takaréék és Hitelintézet R.-T. Maros-Illyén.
21. Vajdahunyadi Takarékpénztár Részvénytársaság.
22. «Corvineána» Pénz- és Hitelintézet R.-T., Vajda-Hunyad.
23. Zárádeána Pénz- és Hitelintézet R.-T., Boicza.
24. Boiczai Takarékpénztár Részvénytársaság.
25. «Geogeána» Takaréék és Hitelintézet, Gyógy.
26. «Dácia» Pénz- és Hitelintézet, Gyógy.
27. «Graniterul» Takaréék és Hitelintézet, H.-Dobra.
28. «Cugierána» Pénz- és Hitelintézet, Kudzsir.
29. «Iiána» Takaréék és Hitelintézet, Petrozsény.
30. «Ulpiána» Hitel és Takarékpénztár, Várhely.
31. Dévai Takarékpénztár Fiókintézete, Puj.
32. Szászvárosi Takarékpénztár fiókintézete, H.-Dobra.
33. «Crisána» Takaréék és Hitelintézet, Brád.
34. «Agricola» Pénz- és Hitelintézet, Vajda-Hunyad.

Hunyadmegyei gyümölcsstermelők és községek pálinkafőző és gyümölcsértékesítő szövetkezet.

Elnök: br. Bornemisza Lápót. Alelnök: br. Kemény József. Ügyvezető igazgató: Blum Zsigmond. Igazgatóság: dr. Apáthy Árpád, dr. Barcsay Andor, Boér Gábor, Bors Emil, Brády Albert, Dóssa Dénes, Hajduczky József, dr. Horváth Kamilló, Kohn Lajos, Lázár László, Pogány Béla, dr. Schulhof Zsigmond, Török Géza. Felügyelő bizottság: dr. Ajthay Aladár, Ács Sándor, Kenderessy Ferenc, Máderspach Viktor, Pekol Jenő, Pietsch Lajos, Puj László. Ügyész: dr. Wein Ferenc.

Kerületi munkásbiztosító intézet.

Elnök: Rhemann Zsigmond. Igazgató: Péntek Elek. Pénztárnok: Malkisz Ede. Ellenőr: Lukács Lajos, Nyilvántartó: Gámentzy Domokos. Számfejtő: Vass Dénes. Díjnokok: Stefánovitz Anna, Lukács Anna. Gyakornok: Németh Kálmán. Főorvos: dr. Meskó Aladár. Kezelő orvos: dr. Szegő Ernő. Szolga: Kovács Ferenc.

Magánmérnökök

Teimer Boleszláv Déva, Kovács Sándor Szászváros, Kovács Károly Szászváros, Antóni Sándor Szászváros.

Kereskedők, iparosok, vendéglősök, kávéosok és vállalatok.

Algyógy.

Bodnár Balázs cipész, Boilla Miklós asztalos, Csinger Péter takács, Dvorzák József vendéglős, Feller Herman mészáros, Gancz József borbély, Ferencz Sámuel vendéglős, Herkel József kereskedő, Knobloch Antal sütő, Nikora Tivadar vendéglős, Mumetu József molnár, Reiser Dávid, kereskedő, Rosengarten Ignác szabó, Wurm Ede cipész.

Boica.

Andrádi József kovács, Balázs Arthur kereskedő, Benya Péter timár, Boicai takarékpénztár, Bogdán Ámosz malombérlő, Czepnik József cipész, Eisler József kereskedő, Fekete Máté timár, Herman János asztalos, Horváth Mihály kovács, Mihók Péter szabó, Moldován György birtokos, Munkenás János cipész, Popovics Anna malomtulajdonos, Segesvári István kereskedő, Valentin Lajos kereskedő, Zárádeána pénzügyintézet.

Brád.

Aczél Tamás kőműves, András Gyula kerégyártó, Ábrahám István kereskedő, Bartha János, bognár, Bankó László szabó, Berkovits Herman kereskedő, Braun György borbély, Brády Albert italmérő, Busa Katuca szíjgyártó, Darvas János vendéglős, Dávid és Haltrich kereskedő, Ender, F. József cipész, id. Farkas József asztalos, ifj. Farkas József asztalos, Fejér Dani fodrász, Fejér Viszalon csizmadia, Fejértől Gyula kőművesseprő, Flovnik Péter cipész, Frank Eszter vendéglőtulajdonos, Gagy János szabó, Gerber Henrik órás, Göbbel Károly rézműves, Hajdu Ede vendéglős, Hergesheimer Lajos kovács, Holtzner Gyula utóda fakaresk., Holmik István kereskedő, id. Irodenka László csizmadia, Kain József szűcs, Klein József cipész, Karácsony Dénes asztalos, Klimsineky Cyprián sütő, Knapel József asztalos, Kosztya Valér kovács, özv. Kovács Sándorné varrónő, Krucsiu Vaszi csizmadia, Kugel Sándor kereskedő, Kugel testvérek,

keresk., Kutyán János keresk. László Antal kalapos, László István vendéglős, László Viktor Molnár, Matkovics Máttyás keresk., Pap Emil szíj-Pap Jeremiás cipész, Pratscher József vendéglős, Rafael Izák malomtulajdonos (Podela), Radu Áron csizmadia, Rákoczy István órás, Rieger István Kovács, Róth Manó kötélgyártó, Róth Ferenc nyomdatulajdonos, Róth György asztalos, Róth János fodrász, Szatmáry János borbély, Isidor Ignác órás, Sztóján György sütő, Sztójkovits Sándor keresk., Timbus Miklós hentes, Vlád Sándor mosóintézet, Vostmár Traján csizmadia, Schmidt Péter borbély, Weisz Jenő szobafestő, Zádori Ferenc mészáros, Zerna Ilia tímár.

Déva.

Anca Sándor cipész, Annuska Miklós cipész, Ásványvíz vállalat, Balogh Gyula utódai kereskedő, Barna Samu utóda szabó, Baum Mihály és Fiai kereskedők, Becker Károly kereskedő, Benesik Zsigmond cipész, Blum Zsigmond botgyáros, Bogdan Miklós szabó, Bozsinov Jordán sütő, Bökönyi Mihály szabó, Breier Adolf kereskedő, Breier Isidor kereskedő, Bruckner János cipész, Chencinszky Ódön kéményseprő, Danity Mladen fodrász, ifj. Dániel János szabó, Demeter János cipész, Deutsch Emma szabó, Deutsch Miksa szeszkerek., Diamantstein Jakab keresk., Dick Péter vámbérlő, Dobozi Károly eukrász, Dósa Domokos ács, Dudják János bádogos, Duma János kőműves, Engel Eugenia szabó, Erki Béla Kovács, Ehrlich Lajos bádogos, özv. Farkas Gergelyné szabó, Farkas Lajos szíjgyártó, Farkas Róza szabó, Feuerstein Adolf cipész, Floresku Flórián asztalos, Gagy János szabó, Gál Géza szűcsm., Gál Zsigmondné szűcs, Gergely Lázár Kovácsm., Girsik Adolf vendéglős, Glück Testv. lisztraktár, Gondos János sütő, Grünwald Ferenc sütő, Gyulai György mészáros, Hencsilla Miklós asztalos, Hegyei Róza szabó, Heretek István kádár, Komáromy Kálmán asztalos, Hirsch Adolf nyomdász, Hirsch Károly vendéglős, Hirsch Mór szobafestő, Hirsch Testvérek kereskedő, Hirtl Ádám asztalos, Hódor Sándor cipész, Holtzer Károly keresk., Holtzer Ferenc kereskedő, Holnik Emma szabó, Ihm János fodrász, Ince Lajos fényképész, Issekutz Pál kereskedő, Jurácska Mihály Kovács, Kádár Antal cipész, Kálai Dénes csizmadia, Kárres Frigyes kereskedő, Kaiser Lajos mosóint. tulajd., Kilvady Ágoston lakatos, Kischenbaum Dávid szobafestő, Kiszely János ács, Klein Miksa kereskedő, Klötzel József kőműves, Kotzándor Ábel szabó, Kotzándor Ignác

keresk., Kolozsváry József szabó, Kohn Jonás és fiai malomtíjd., Kohn Mihály fuvaros, Korgya Sándor cipész, Kovács János mészáros, Kozián Péter Kovács, Kőkőssy Sándor cipész, Krisán János kőműves, Kroll Gyula nyomdász, Kucsera Ferenc szabó, Kunes János borbély, Laufer Vilmos nyomdász, Láda Antal asztalos, Legránd Lőrinc kötélverő, Lázár Ádám cipész, Linda János mészáros, Lobstein Vilmos keresk. Löbb Márton cipész, Lövinger F. és Fia keresk., Lukács Lajos önkéntes v., Lurex Vilmos kéményseprő, Mallász és Gritscher keresk., Mahler Bernát asztalos, Mayer Sebestyén kőfaragó, Maschalkó János keresk., Metz János molnár, Mihály Pál Kovács (M.-Solymos), özv. Milos Izákné fodrász, özv. Misák Józsefné szítás, Muntyán Aurél malomtíjd., Muntyán Miron bádogos, Nagy Ferenc kőműves, Nagy Károly bádogos, Nagy Miklós kalapos, Nagy Sándor cipész, Neumann Simon vendéglős, Nuszbaum Adolf keresk., Nuszbaum Herman szörrakt., Oregyán Mihály ács, Oszura Antal kereskedő, Pap László Kovács, Pap Róza szabó, özv. Pálinka S.-né cipész, Peer László cipész, Pilita J.-né kötélverő, Posta D. Kovács, Preisich Mór keresk., Reisz Vendel vendéglős, Rhemann Zs. keresk., Réthy és Schreithoffer mészáros, Robb István kéményseprő, Robb Istvánné kenyérsütő, Roser Miksa szobafestő, Róth J. órás, Róth János kádár, Róthgerber János fodrász, Sajtos István cipész, Salamon Jakab kereskedő, Salamon Lipót M.-Solymos keresk., Salamon Samu vállalk., Sarkadi Viktor szállodás, Serbán Péterné malomtulajd., Sétzer Frigyes lakatos, Slager Károly fésűs, Schmiedegg Adolf nagytözsédés, Soltész Sándor téglagyártó, Sommer Károly sütő, Somodi László Kovács, Schön Adolf órás, Spák Alajos béltisztító, Spleisz Istvánné kefekötő, Schreiber Ferenc cipész, Stepánek Károly mészáros, Steiner Ferenc nagykeresk., Schuller Frigyes keresk., Schumann Ernő keresk., Suscecky Ferenc kádár, Schwarz Nánán vendéglős, K. Szabó János nyerges és kárpitos, Szász Miklós ács, Száva Ábrahám bérc., Szemenyei István lakatos, Szent-János nyomda, Szilágyi Ignác keresk., Szirb Lajos lakatos, Szoboszlai Samu fodrász és fogtechnikus, Szóts Gizella szabó, Szóts Gyula asztalos, Szöllösy Imre keresk., Szöcs József szabó, Szöcs F. Lajos szabó, Sztójka Áronné szabó, Sztójka Sándor keresk., Sztójka Ágost borbély, Szusetzky Ferenc kádár, Telegdy Ede lakatos, Thiess Mihály vendéglős, Tovi Ábrahám malomtulajd., Trocken János kőfaragó, Ujváry Jenő asztalos, Vadnai Béla fényképész, Vaszilievics Dusan borbély, Veres József keresk.,

Werner Rudolf vállalkozó, Winkler Jakab vendéglős, Visky Lajos kovács, Zádorniczky József pincér, Zeidler Frigyes sütő, id. Zöldi László kőműves, Zsurzs Sámuel sütő.

Gyalár.

Boros Sándor cipész, Marcsakovszky Lajos cipész, Prosehek Ferenc vendéglős.

Hátszeg.

Almágyi Emánnel szabó, Apjok Ferenc kerékgyártó Órboldogfalva, özv. Balia Istvánné cipész, Bartli Péter ác, Báts János kereskedő, Bencelits György asztalos, Berkovits Róza szabó, Betegh Károly kereskedő, Blága János fazekas, Blezsán Márkus fazekas, Böszörményi Albert cipész, Dániel Károly sütő, Dobai János szücs, Dobai Tódor mészáros, Eperjesy György cipész, Eperjesy János szabó, Fleischer Vilmos szobafestő, Fodor József asztalos, Fogarasi Tódor tímár, Gauger Mihályné sütő, Glauber Károly lakatos, Glud Pál kovács Órboldogfalva, Gréger Lajos kerekes, Grosek Károly kereskedő, Grossmann Dávid vendéglős, Grossmann Jakab bérk. tulajd., Haskó Gyula kovács, Heindel Károly lakatos, Hermann József bádogos, Hirsch Czaller sütő, Hirsch Ignác vendéglős, Homán József asztalos, Hornyák Károly asztalos, Izidor Áron kovács, Izrael Izidorné keresk., Jakab Tivadar keresk., Jakab Tivadar keresk., Jakab Vilmos kovács, Kenderes Ábrahám cipész, Kéméndy Albert keresk., Klizs János kerékgyártó, Kósa Márton hentes, Kreiter Miklós borbély, Léb Adolf keresk., Litsauer Jánosné kovács, Lőrinc Márton bérkoesia, Mester János nyomdász, Nagy Károly asztalos, Nemes Miklós kovács, Nicora György szabó, Peimel Károly sütő, Popeszk Márk mészáros, Popovits és Fiai kereskedő, Popovits Gyula kereskedő, Rimmer János kőműves, Salamon Márton vendéglős, Schaum Antal hentes, Sielári István keresk., Schojpira Arnold órás, Schuleri Károly vendéglős, Schusztter Ferenc szatler, Szilágyi János fazekas, Szokol Ilyés fodrász, Tolusz Ferenc szabó, Tornya G. keresk., Vass Béla vendéglős, Vásárhelyi Albert vendéglős, Vesmás Károly kötélvaró, Viesek Ferenc fodrász, Vojták Kálmán asztalos Borbátvis, Zubreczky György kőműves.

H-Dobra.

Csig József eszmadia, Chnell János cipész, Dáné Ferenc kőműves, Dioniszia Antal szabó,

Genior Milán sütő, Gruja János kötélvaró, Folnusz Antal cipész, Hanes Najos cipész, Katona István asztalos, Kandeá Iia tímár, Katona József cipész, Kaufmann Péter cipész, Kohn Jakab és József gőzfűrés, Komlóssy János kereskedő, Krisán József szücs, Lipták Sándor kerékgyártó, Magurián Lajos asztalos, Milch Oszkár vállalkozó, Muntján János szabó, Musztécz György kereskedő, Musztécz János keresk., Nándra Ádám cipész, Nándra Lajos kovács, Nándra Vikenti cipész, Oesdeán János szabó, Opreán György malomtulajd., Petrovits József kereskedő, Rác György kovács, Románkovics Izidor kereskedő, Rosú Tomály malomtulajd., Stagl Jakab tímár, Schusztter János sütő, Szímers Mihály malomtulajd., Toll Péter borbély, Zsoszán malomtulajdonos.

Kőrösbánya.

Balázs Ágost kereskedő, Berkovits Izidor kereskedő, Berkovits Herman keresk., Bernáth Ignác keresk., Blagailla Ágost asztalos, Bozsejovszky István lakatos, Cotion Romulusz keresk., Dragosa Péter cipész, özv. Gligor Péterné vendéglőtulajd., Ilyés Béné kovács, id. Knobloch József vendéglős, Lambing Béla fodrász, Schneider András mészáros, Schwarz Benedek mészégető, Szücs Gusztáv cipész, Templer György kéményseprő, Topfer Jenőné sütőmester, Todorán György sütő, Trifán Péter cipész, Tyirala Mihály szabó, Veszely Adolf ác, Vuk Imre cipész.

Kristyór.

Baráth József hentes, Galogi István molnár, Grósz Adolf sütő, Komáromi Ödön mészáros, Müller Ákos cipész, Niska Sámson cipész, Paska György cipész, Rafael Hani keresk., Toderás János kovács.

Kudzsir.

Altman Ferenc mészáros, Aradi János cipész, Bruiza Chirila szücs, Bruiza Miklós szücs, Dizmatsek Albert szabó, Dizmatsek Keresztély ác, Hercza Miklós asztalos, Kirsch Péter fodrász, Kudzsiri Fogyaszt. Szövetk., Meisl József cipész, Seeman Márton cipész, Toderás Simon kovács, Otyán Simon malombérlő.

Livazény (Aninósza).

Anyi Péter cipész, Bozics Markó vállalkozó, Del-Ros László vállalk., Gadó Albert vállalk.,

Huszerl Artur mészáros, Jank János vállalk., Juhász Gáspár vállalk., Juhász József asztalos, Kárdos Mózes vállalk., Krausz Lajos vállalk., Mladin György vállalk., Morár Miklós vállalk., Nagy Mózes vállalk., Nasku Márton vállalk., Prettezebner Miklós cipész, özv. Rédlér Józsefné vállalk., Vencel Jakab vállalk., Zipperfennig Frigyes vállalk., Zipperfennig Károly vállalk.

Lupény.

Fusz János borbély, Flores Péter kőfejtő, Gecző Rudolf mészáros, Grausam József mészáros, Grémen Jenő borbély, Grünberger J. órás, Grünfeld Lipót cipész, Guttmann József szabó, Háger Mendel órás, Hartlauer Jakab borbély, Hersch Adolfné cipész, Jevkovits Jónás szabó, Klein Henrich szabó, Kohn Salamon keresk. Lázár Miklós cipész, Lemer Sámuel cipész, Mandel Herman keresk., Nicora Aurél kovács, Pollák I. vállalk., Papp J. cipész, Renovits A. fodrász, Róth V. sütő, Sándor György vállalk., Schöffler Samu vendéglős, Seidenfeld Mór keresk. Simon Vilmos asztalos, Schubert Hugó mészáros, Wagnmann Hercl kereskedő.

Marosillye.

Almasán János cipész, Braunstein György szabó, Csuts József keresk., Dán György kovács, Delman József asztalos, Holtzinger József fodr., Incze Aladár kerékgyártó, Lotháry Demeter sütő, ifj. Martonosi János asztalos, Mészáros Ferenc fodrász, Muntyán Sándor timár, Nagy József asztalos, Neumann Jakab szabó, Pávits József kovács, Pogány Sándor kovács, Schafrank Róbert molnár, Simon Károly cipész, Schächter Mór szobaf., Schneider Károly kéményseprő, Schwarz Zsigmond bérlő, Vesztermayer Géza sütő, Veisz János keresk., Wéber Antal kádár.

Petrilla.

Aragyanin Száva borbély, Dinmacsek Mihály, Gosztischa Ferenc vállalk., Bauer Izó mészáros, Keiling Károly vállalk., Pollák Sámuel cipész, özv. Ritter Józsefné cipész, Tomus György vállalkozó, Triff Bazil mészáros, Sándor József csizmadia.

Petrozsény.

Angel és Schvalb szabó, Arzola B. János Bánca vállalk., Bartalits János sütő, Bágy János kőműves, Berger Adolfné vendéglős, Biber M. órás- és ékszerész, Bodzilla Floria vállalk., Borsi

János kőműves m., Both József asztalos, Boldisár Miklós vállalk., Braun Albert keresk., Csanos Márkus mészáros, Dékány Imre építőmester, Divvek Béla szobafestő, Doela Károly áca, Dunay Mihály áca, Eisler Ferenc cipész, Éder Ottó asztalos, Farkas J. asztalos V. asztalos, Fehér I. keresk., Feigenbaum Mór fuvaros, Figuli Antal nyomdász, Fodor István szijgyártó, Földeáki József cipész, özv. Gadó Balázné női szabó, Gadó Béla asztalos, Gerbert Béla fűrésztelep, Gerbert hengermalom, Glauber Ignác szatócs, Goldstein Albert kárpitós, Gundel Károly vállalk., Grauzám Károly keresk., Grosz Herman keresk., Groszek Viktor mészáros, Grosz Jakab fodrász, özv. Grün Mórné keresk., Grünblatt Gerzson kereskedő, Grünfeld Dávid cipész, Győrösy Jenő asztalos, Halász és Klein keresk., Hercz Henrich keresk., Hercz Arnold keresk., id. Henicz Ferenc cipész, Herman Béla keresk., Herman Adolf keresk., Hommer Ábrahám keresk., Horváth Jenő ácsmester, Imling Antal vállalk., Israel Mózes sörrakt., Jankocs József áca, Jakoby Gy. borbély, Jakos János asztalosm., Janik Gáspár asztalos, Jekkel József vállalk., Joánovits János fényképész, Joszin László gépiakatos, ifj. Junger József mészáros, Katz Salamon fűrészgéáros, Kálly Jenő vendéglős, Kerekes Mihály cipész, Kerekes József kőműves, Keszler Jakab borbély, Kohn H. kereskedő, Kleits Péter borbély, Koch Lajosné szabó, Klein Testv. kereskedők, Klein Lipót keresk., Kluger Fülöp mészáros, Kozák Gy. mázoló, Krahtusz István kovács, Krausz József órás, Krausz Mihály vállalk., Krecsuk Péter vállalk., Lázár Leopold szobafestő, Loj János vállalkozó, Lukács Demeter keresk., Manilla János áca, Mannheim Farkas szabó, Maldacker György szabó, Matuska György cipész, Martina Oszkár vállalk., Marek Mór haszonbérlő, Mäder Lajos sütő, Máthé Sándor asztalos, Márkovics Márton cipész, Májor Henrik és Társa fűróváll., Menis Antonino téglavető, Moskovics Herman cipész, Müller Sándor asztalos, Nagy András téglavető, Nagy Mózes lakatos, Nagy Ferenc cipész, Nemes Pál faipari vállalk., Nemes János keresk., Pohl Mihály órás, Petrasits Lajosné fodrász, Puky Ferenc szabó, Reich Jakab órás és ékszerész, Reiszner József keresk., Remete György kőműves, Roth Ede nyerges és kárpitós, Roth Béla mészáros, Ruder Rezső koresmáros, Rum Márton kőműves, Sárosy Viktor bádogos, Sohr Henrik szállodás, Spáth Antal reszelővágó, Stern és Pick utóda keresk., Steiner Ferenc és társa kereskedő, Steiner Ferenc vállalk., Stein Lajos sütő, Steiner Róza nyomdatulajd., Skovván Ákos

vállalk., Spitzer Ferenc vendéglős, Spitzer Fábán szabó, Streiterferdt Péter cipész, Svábl Náthán óras, Schöffler Mihály sörrakt., Schneveisz Dessó keresk., Schuhan József asztalos, Schwarz Vilmos szobafestő, Schwarz Zsigmond vállalkozó, Szabó József kerékgyártó, Szigethy József fűró-vállalat, özv. Szabó Károlyné cipész, Szedlácsek János vállalkozó, Szentgyörgyi Ferenc kovács, Szentpályi Dezső kenyérsütő, Székely Gyula fuvaros, Szikna György vállalkozó, Szokol Dénes asztalos, Szokol Miklós kovács, Szmodics Miksa bádogos, Szűszer Bernát keresk., Szűszer Mihály és Fia keresk., Tute Józsefné kéményseprő, Tománi Ferenc vállalkozó, Toth és Társa asztalos, Trauz és Társa fűróosztály, özv. Veit Adolfné nőiszabó, Vékony János cipész, Wiegenfeld Adolf kereskedő, Wagner Gyula vendéglős, Warhenek Nándor üveges, Weisz Rezső kereskedő, Weisz Adolf cipész, Zámbo Lajos ácsmester, Zárda Vencel takács, Zuberecz János cipész, Tröszter József kőműves, Ujhelyi István cipész, Vadvei Lőrinc vállalkozó, Varga György ác, Váradi Vilmos sörrakt., Weinberger Bernát keresk., Weisz József szabó.

Piski.

Ács Árpád cipész, Bágyu Tamás cipész, ifj. Bosero Antal kőfaragó, Böhm Adolf mészáros, Bréh Györgyné fodrász, Csernocki Testvérek cipész, Depta János reszelővágó, Domokos József cipész, Ferber János kereskedő, Fischer Herman vendéglős, Esch Jakab szabó, Fogyasztási szövetkezet Piski, Gáyer István kéményseprő, Gál András géplakatos, Gavenda Imre szabó, Grósz István kereskedő, Grosfeld Manó italkimérő, Goilez Nándor bádogos, Gutt Testvérek kereskedők, Jéger Lajos fodrász, Kaufmann Gábor cipész, Kis László lakatos, Kovács Lajos cipész, Mairovits Emil vállalkozó, Marjai Hermin mészáros, Müller Alajos kovács, Müller József keresk., Mohilla Antal vendéglős, Neuhold Ferenc szabó, Nagy Ferenc cipész, Neuman Sámuel vendéglős, Osztálymérnökség Piski, Papp Gyula fodrász, Pintér János mészáros, Pintér Marika szabó, Rajka Károly asztalos, Scherván Agnes szabó, Steiner Gáspár révbérlő, Székely Gyula bádogos, Sziebig János asztalos, Szirb Antal hentes, Szűcs János cipész, Uteás Lajos cipész, Zabava Mihály sütő, Zeidner Ágoston kereskedő.

Puj.

Fusz Márton cipész (Kisbaár), Gusitza János (Felsőszálláspatak), Heuter Ferenc kovács, Kata-

raga Emánuel cipész, Klekán Péter kereskedő, Klódy János borbély, Pap Árpád kereskedő, dr. Ráczkóvy Samu agyagipar-vállalata (Nagybaár), Stefanek J. és társai vállalkozók Petrozsény, Stöckel Mátvás szabó, Tóth György kovács, Zajzon Aladár cipész.

P.-Kalán.

Brenner Ede sütő, Nemes József kovács, Voda János cipész.

Szászváros.

Adler Arthur fényképész, Ajtay József csizmadia, Amlacher Vilmos borkereskedő, Andre Emil szobafestő, Andre Péter csizmadia, Andreszku János borbély, Antoni Emil építész, Antoni Frigyes kerekas, Antoni Rudolf építész, Antoni Rudolf bádogos, Ábrahám Albert mészáros, Ábrahám Manó kereskedő, Balogh Gyula csizmadia, Balogh Lajos csizmadia, Baresi János kereskedő, Bartha Mózes csizmadia, Baumann Károly sütő, Báts György kereskedő, Bone Lajos szabó, Balomiri Antal cipész, Benke Ede szabó, Benkő Lajos szabó, Benicsék Márton cipész, Beregszászi István kötélvaró, Besztercei Géza csizmadia, Besztercei József csizmadia, Besztercei Samu csizmadia, Binder Vilmos téglagyáros, Birtler Sámuel gőzfűrdős, Bodnár Ferenc nyerges, Bodor János cipész, Boér Ignác csizmadia, Borbély András keféskötő, Borza Miklós kőműves, Brassai G. Rezső asztalos, Brassai György asztalos, Carpinian Simon mészáros, Czifra Miklós asztalos, Csernovicz Mór mészáros, ifj. Coroin Simon kereskedő, Dahinten Adolf kereskedő, Dahinten Ca. kereskedő, Dán András csizmadia, Dáné Zsigmond lakatos, Deák Zsigmond szíjgyártó, Dörner Antal borbély, Eberstein János borbély, Ehardt Miklós kovács, Eisenburger Gyula cukrász, Fabini Edéné szíjgyártó, Frank Károly csizmadia, Fülöp László mázoló, Farkas Jakab kocsigyártó, Fehér Ferenc szűcs, Ferenczi Albert molnár, Ferenczi Béni csizmadia, Ferenczi István csizmadia, Fritsch Emil mészáros, Francu János fodrász, Furka Demeter szabó, Ganger Frigyes kovács, Genstaber János óras, Gombos György kerekas, Gombos Gyula szíjgyártó, Gönczi Sándor asztalos, Graef Albert asztalos, Graef Guztáv kalapos, Graef H. kereskedő, Graef Károly szíjgyártó, Graffius Adolf malom-tulajdonos, Gravenhorst Gyula szíjgyártó, Gyenge Mihály kéményseprő, Harth János kereskedő, Hámos Imre cipész, Hejus József cipész, Helmecki József csizmadia, Helmecki Kálmán csizmadia, özv. Hemerling

Ignácné esztorgályos, özv. Hentschel Istvánné szücs, Herca János kőműves, Herold Jakab borbély, Holtrich Ede kereskedő, Jüttner Gusztáv kárpitos, Kapronczai Mátyás kovács, Károly János borbély, Kohn Jónás és fiai, Kinda Ilyés kőműves, Kiss Sándor fazekas, Kohn Adolf fakereskedő, Kolenovics Imre molnár, Kolovráth Oszkár pogácsás, Konba Antal kovács, Ladár Ilyés kovács, Láng Károly kalapos, László Elemér asztalos, Lászaró János cipész, Lefkovicz Ármin terménykereskedő, Leitner József sütő, Leviczki József asztalos, Leviczki Károly asztalos, Licecsk Ilyés ács, Linhardt József szabó, Lobstein Lázár kereskedő, Lorenc István szappanos, Mahler Áron fakereskedő, Major Imre csizmadia, Mánás József vendéglős, Margel Nina órás, Martin Demeter asztalos, Martinek Albert csizmadia, Mateák Ádám asztalos, Megyesi Ernő kovács, Melitska János vendéglős, Metea János kőműves, Metea Izsó kőműves, Molnár Ferenc hentes, Molnár János szabó, Muntján Angim keresk., Muntján Péter szücs, Müller Adolf sütő, Müller Lujza szücs, Müller Vilmosné borbély, Nagy István csizmadia, Nagy Sándor cipész, Nagy Albert asztalos, Nemes Gyula cipész, Németh János kereskedő, Nicora Tivadár vendéglős, Oralt Albert kalapos, Oláh Gyula kerekes, Opinkár Miklós mészáros, Opinkár N. szücs, Opris Miklós cipész, Pap János csizmadia, Pap László csizmadia, Paron Miklós építész, Paulini János csizmadia, Páris Albert asztalos, Pelcz György szítás, Pozdina Urbán kerekes, Preisich Jakab kereskedő, Procinkevics Jenő szabó, Recska István cukrász, Redlich Nándor cipész, Rein Frigyes pogácsás, Renesikovszki József, Rob János kereskedő, Röhrich János cipész, Salamon Sámuel kereskedő, Sakler Károly tímár, ifj. Selker János kereskedő, Sichra Vince hentes, Singer Adolf kereskedő, Singer és Társa varrógépraktár, Schmidt Arthur tímár, Schneider Károly téglav., Stari Krisztina takács, Solymosi Gyula asztalos, Szekulja Máncsila kövező, Sponor Péter cipész, Sommer Mária csizmadia, Schöffler Ferenc kádár, Spengler Károly kádár, Schuller Adolf fényképész, Schumacher Lajos sütő, Schun Guidó szódagyáros, Schusztler János rézműves, Schranc Mór pogácsás, Szöcs és König szobafestő, Szamoila György kőműves, Székely Sándor szücs, Sztebeszku Bernát szobafestő, Theil József lakatos, Tendler Mátyás fodrász, Técsy István csizmadia, Todornucz Simon cipész, Takács András

csizmadia, Tracher Árpád szücs, Trosztel Károly molnár, Uhlrich Emil késes, Vaszilov Miklós takács, Váci János asztalos, Veltzer Ede sütő, Vidmann F. kereskedő, Vig Gábor szücs, Vlád Sándor cipész, Vormágéan János cipész, Vulku J. János kereskedő, Vulku és Comsa malomtulajdonosok, Wagner József szabó, Weisz Dezső kereskedő, Wégner Frigyes téglagyáros, Wolf Károly kovács, Zalányi László mészáros, Zágonyi István csizmadia, Zelhofsky Józsefné kereskedő, Zobel Károly kereskedő, Zobel M. G. kereskedő.

Vajdahunyad.

Albu Nicolaé I. János szücs, Bacsilla Sándor kéményseprő, Biksa Dániel kovács, Bisztrián Dániel szabó, Butár M. kereskedő, Bretán Miklós vendéglős, ifjabb Cseh József szabó, Cseh István cipész, Dávid Emanuel vendéglős, Dima Romulus kereskedő, Dima Miklós italmérő, Dornständer József borbély, Erdős József kereskedő, Haberman Rezső bérlő, Hersch Sámuel vendéglős, Istvánfi Domokos bádogos, Izrael Mór kereskedő, Jakab Adolf vendéglős, Jakab Fülöp vendéglős, Jancsó István szobafestő, Junger József cipész, Kiss Mózes kereskedő, Keller Nándor vendéglős, Keller Antalné szabó, Klein Adolf kereskedő, Koszta György csizmadia, Koszta Péter cipész, Körmeny József autómester, Malkin Mihály fodrász, Markgraf Testvérek asztalos mester, Máyer Sándor cipész és kocsmáros, Mesztrik István vashámor bérlő, Milos Szimon cipész, Özv. Miskolczi Illyésné kerékgyártó, Milos György csizmadia, Milos Györgyné vendéglős, Markgraf József asztalos, Markgraf János asztalos, Moldován Dani vendéglős, Németh Sándor fodrász, Priplata Frigyes asztalos, Russ János reszelővágó, Salamon Izidor kereskedő, Segesdy József tímár, Solymos József szücs, Strausz Lajos vendéglős, Steigewald János sütő, Panna Simon szücs, Sternheim Salamon kereskedő, Özv. Stoikitia Miklósné mészáros, Spörl Gusztáv kereskedő, Schervan Alfréd lakatos, Szirb Miklós kovács, Szora János cipész, Tóth Ferenc cipész, Trekát János kovács, Tropper Lajos cipész, Zalányi Miklós mészáros, Timár Péter mészáros, Wachter József nyomdász, Walther Károly fodrász, Valtér Lipót fodrász, Weisz Mór kereskedő, Weisz Ignác kereskedő és vállalkozó, Vitéz Nándor cipész, Szücs György kovács,

III. RÉSZ. IRODALMI KÖZLEMÉNYEK.

Az élet.

Szalay

Büszkén áll az erős, magas
Tölgy a bérenek ormán.
Rázogatja, döntögeti
A téli nagy orkán.
Recseg, ropog ága, gallya
Hajlong koronája,
De a törzse, mint a szikla,
A vihart úgy állja.

Hócsillagok, tündöklő szép,
Apró gyémántocskák,
A kemény tölgy ágin ülve
A vihart nem bánják.
Mérgeledik a tél-vihar,
Dül-fül haragjában:
«A nagy tölgy, a kis csillag is,
Erősebbek nálam!»

Ám, amint a tavasz megjő
Enyhe szellőjével,
Mely a fényes napsugárral
Játszik örömeiben:
Boldogságtól részegülve
Elolvad a csillag,
Üneplőbe, zöld ruhába
Öltözik a nagy fa.

Én a férfi, dacolok az
Élet viharával,
Küzdök, vívok a pokolnak
Ezer fajzatával.
Testem, lelkem sebtől vérzik
A kemény tusában:
Homlokom magasra tartom
Erőm tudatában.

És az élet-halál harcban
Itt vannak a gondok;
Velem tartnak hűségesen,
Róluk bármit tartok.
Velem együtt a nagy vihar
Őket is csak rázza,
Mégis élnek; állok én is,
Mint a tölgy sudára.

De ha lázban, poros arccal
Végre hazatérek,
S homlokomon feleségem
Forró csókja éget;
Elrepülnek mind a gondok
Istennek hírével,
Boldog vagyok, nem cserélek
Dárius kincsével.

Dénes Károly.

Hunyad vármegye története 1544-ig.

Örömmel köszöntöm az »Almanach«-ot, cik kem se kíván »oknyomozó történet« mint régi vágyam megtestesülését. S így cimmel ékeskedni, mert nem egyéb lexi-

BÁRÓ BORNEMISZA LIPÓT,
Hunyadvármegye főispánja.

szíves örömet fogadtam a szerkesztő-kiadó megtisztelő felszólítását, hogy csekély tehetséggel én is hozzájáruljak e munka megjelenéséhez.

Fenti sokatmondó és a szerkesztő által kijelölt cím ugyan messze túlhaladja fogatékos erőmet, de pár oldalon nem is vár senki kimerítő munkát, amint hogy

konszerüen, innen-onnan összeszedett rövidke ismertetésnél.

Nemcsak Hunyadvármegye, de egész hazánk kő-, réz- és bronzkori lakosságáról és történetéről nincs biztos tudomásunk. Herodotostól (mintegy ötöd-fél századdal Kr. e.) tudjuk, hogy az időben egy thrák eredetű nép, az agathyr-

Dr. APÁTHY ÁRPÁD,
Hunyadvármegye tiszt főgyógyasa.

BORBÁTH VILMOS,
Árvaszéki elnök.

FOGÁNY BÉLA,
Hunyadvármegye alispánja.

CSULAY LAJOS,
Hunyadvármegye főjegyzője.

Dr. BALOGH PÁL,
Hunyadvármegye tiszt főorvosa.

zek lakták a mai Erdélyt a Maris (Maros) mentén és így Hunyad megyét is, a kik itt élénk bányászatot (Nagyág, Tresztia, Boicza) folytathattak, s ezzel a görögökkel kereskedtek. A kelta népvándorlás (Kr. e. 400) tauriszkokat vet ide, de ide húzódnak a Balkánról, a szintén thrák eredetű géták is, kik itt dák elnevezés alatt szerepelnek. A dákoknak Decebál idején (K. e. 100) Hunyad megyébe Szarmizegethuszán (a római Ulpia Traiana a mai Várhely) és a Godeán alján (Sebes-

ben megyénket is mintegy 13—14-féle népmaradvány lakta. Attila halálával a nagy hún birodalom szétfoszlott. A hún sereg egy része a mai székelyföldre húzódott s nem éppen lehetetlen, hogy Hunyad vára s megyénk neve Attila húnjainak nevével s emlékét őrzi (dr. gr. Kuun G.). 460 táján Erdélyt a gepidák lakják, kiket 566-ban az egyesült longobard-avar sereg legyőz, s szolgáskorba süllyeszt. A longobárdok ezután Itáliát kerítve hatalmukba, Erdély és egyéb birtokaik har-

A VÁRHELYI AMPHITHEATRUM.

hely) volt nagyobb városuk illetve várak, melyeket Traján római császár 107-ben elfoglal. Dáciában (körülbelül a Tisza-Pruth köze) mint római provinciában igen sok latin elem és a Duna-Tisza között korábban elhatalmasodott barbár szármata jazygok közül is több maradt. A római uralom alatt a Kr. u.-i II. század folyamán néhány győztes, kisebb germán törzs (búr, ligur) telepszik meg Dáciában. A III. század közepén már győzedelmeskedő gótokkal találkozunk itt, akik idővel ki is szorítják a rómaikat, hogy azok helyébe saját rokonaikat, a vandálokat telepítsék be, úgy hogy a húnok bejövetelekor Erdélyt és eb-

madfélszáz éven át avar kézen vannak. Az avarok közt azonban szlávok is fordulnak elő, kiktől számos hunyadmegyei helynév ered (Dobra, Cserna, Lesnyek). A hetedik század közepén előbb Pannoniába nyomult bolgárok Erdélybe is átjönnek, úgy hogy a honfoglaláskor Menumarot alatt kazárok, Glád alatt bolgárok, Gelu fejedelemsége alatt szláv és dák népek lakták Erdélyt, hun, avar és gepida maradványokon kívül, kik nagyjára már keresztény (keleti) hitet vallottak. Az avar uralmat a kilencedik század első éveiben Nagy Károly frank király dönti meg, s az avar nép utolsó marad-

ványai éppen megyénkben, Hátszeg vidékén vonulnak meg. («Zsily» avar szó). Hunyad vármegye honfoglalás előtt való múltjáról bővebben tájékoztat a vármegye kiadásában (Athenaeum 1902.) megjelent, s dr. gr. Kuun Géza, dr. Torma Zsófia és Téglás Gábor által szerkesztett «Hun-nyad vármegye földjének története, az őskortól a honfoglalásig» című monográfia.

A honfoglalásban Erdély Tőhötöm vé-
rérnek jutott, ki Gelut egy ütközetben le-
is győzte és életétől is megfosztotta.

nyert, míg a székelység kedvezésből a ha-
tárországért külön ispánság alatt maradt
s a nagyobb tömegben egy helyet (Hun-
nyad,

GRÓF THOROCZKAY MIKLÓS,
a dévai ker. orsz.-gyűl. képviselője.

Erdélyt mint külön vajdaságot később is a Tőhötöm leszármazottjai bírják. Ezek közül unokája I. Gyula, Hierotheus nevű szerzetese által a magyarságot a keresztény (keleti) hitre térítette. De már II. Gyula alatt visszatérnek az ősi hithez, ami miatt Géza vezérrel is folyton hadi lábón állottak, míg végre a villongásoknak Szent István király által II. Gyula vajdán ejtett győzelme és az erdélyi magyarságnak a latin vallásra való térítése vet véget. Az oláhság azonban továbbra is a görög vallást követte. Szt. István alatt Erdély is várszerkezetet (várispán, alispán)

DR. AJTHAY ALADÁR,
a hátszegi ker. orsz.-gyűl. képviselője.

MOSKOVITZ IVÁN,
a dobrai ker. orsz.-gyűl. képviselője.

Zaránd!?) lakó oláhság kenézségeket alkotott. Endre, Béla és Salamon királyaink alatt Erdély vissza-visszatér a pogány hitre, sőt ebben a sűrűn betörő s itt megtelepedő pogány künoknak és bessenyők-

ZAJKÁNYI HUNYADI EMLÉK.

nek is részük van. E meg-megújuló betöréseknek Szt. László király vet véget, ki a kúnokat több csatában (Cserhalom) legyőzi. Ám e küzdelmek során a lakosság nagy része elpusztul, amin II. Géza király telepítésekkel igyekszik segíteni. Ebből a német telepítésből ered Szászváros város és vidékének szászszága.

Az Erdélybe telepített flamandokat II. Endre erdélyi bullája a magyar és székely mellé Erdély harmadik nemzetévé teszi és sokféle kiváltsággal ruhazza fel. E telepítés nyomán épülnek állandó lakohelyek, városok, melyek önkormányzattal (bíró, tanács) láttatnak el, sőt egyházilag is kivételt képeznek. IV. Béla Erdély különállását — vajdaságát — megszünteti, s a tatárjárás után a kipusztított helyeket újra telepíti. IV. Béla István nevű fiát, mikor ez 5 éves lett, már királlyá koronáztatta és Erdély urává tette. Emiatt később folytonos ellenségeskedés és háborúskodás támadt atya és fiú között. Egy ilyen csata 1264-ben Déván folyt le, ahol IV. Béla kún-magyar seregén István embere, Csák Péter aratott győzelmet; István a győzőket donációkkal halmozta el. Az 1285-iki második tatárjárás Hunyad megyét alig érintette, azonban az itt maradt tatárok és az V. László által kegyelt kúnok garázdálkodásai az oláhságot összetömörítik, s jogok követelésére, meg a szászokéhoz hasonló kiváltságok elnyerésére ösztönzik. E kísérletek eredményre nem vezetvén, az oláhság 1288—1289-ben kezd

VAJDAHUNYAD VÁRA.

a Havasalföldre vonulni, III. Endre ugyan Gyulafehérvárott országgyűlést tart, sőt ezen a sérelmeket orvosolja is, de a kifelé gravitálókat ezzel meg nem akasztja.

Vegyesházbeli királyaink közül Róbert Károly idején László erdélyi vajda ellenszegülései miatt az erdélyiek sokat szenved-

Nagy Lajos alatt a szászság folytonos belháborúi mellett két újabb tatárhad dúlásait szenvedti át megyénk 1345 és 1352-ben, míg végre Laczkfi Endre erdélyi vajda legyőzi őket, sőt vezérüket is elfogja. E tatárjárás után települt át Hunyad és Máramaros megyékből az oláhság

A KENYÉRMEZEI EMLÉK.

nek, ami a szászság kezdeményezésére 1320-ban formális forradalomban tör ki. E zavargásokat Róbert Károly hamarosan legyőri, de ezek alkalmul szolgálnak Baszaráb Mihály havasalföldi vajdának a hűbéradó megtagadására. A király ezért hadba is száll ellene, de serege az oláhok által csellel a hegyek közé csalatva, a szó szoros értelmében lemészároltatik, a király maga is alig-alig menekedik meg.

Drágos alatt Moldvába, ki velök idővel — a magyar király szuverénitása alatt — külön oláh államot is alkotott. Ezen önállóság által csiklandva, az oláh kenézségek velleitása is folyton zavarja megyénk nyugalalmát. A XIV-dik század végén kezdődik az új ellen: a török szereplése, ki ettől kezdve csaknem háromszáz éven át keresztül-kasul gázolt vármegyénken.

1420-ban Zsigmond király Hátszeg mel-

lett török csatát vesz, melynek nyomán rablás, tűz és halál arat. 1421 és 1432-ben újabb török betörések. Zsigmond király huszita-irtó törekvései kenézségeinket a Havasalföldre közelebb vitték. 1437-ben Erdély minden részén a jobbagyság fel-lázad, melyet a nemesség csak több város véres ostroma után tud elfojtani. 1438-ban újabb törökdúlás és ismét Hátszeg vidékén. E belső bajok s a török ellen a végvidékre Ulászló király alkalmas egyént

ország zilált pénzügyei rendezésére új adórendszert állít be, melynek kedvezőtlenebb volta miatt az erdélyi magyarság Szentgyörgyi János vezetése alatt pártot üt, de Mátyás könnyen leveri a lázadókat és szigorúan bünteti. 1468/1469-ben ismét oláh kenéz mozgalmak és István havasalföldi vajda betörései nyugtalanítják megyénk magyarságát. 1475-ben Báthory vajda Erdély széléről az oláhföldet dúló törököt Erdély érdekében már vissza-

METIANU JÁNOS,
nagysszebeni gör. kel. rom. érsek-metropolita.

GRÓF MAJLÁTH G. KÁROLY,
erdélyi püspök.

keresve, Hunyadi Jánost teszi meg erdélyi vajdává. 1440-től Hunyadi János marosszentimrei és zajkányi (vaskapui) csatákban, a török rettenthetetlen ellenfele lett. De leverte a csalafinta Drakul oláh vajdát is és a vajdaságot Dánnak adta. Hunyadi János megyénket különösen kedvelte (tán itt is született, s neve is innen való), sokszor járt Vajdahunyad várában és emberei, rokonai hűségét bő adományokkal ismerte el.

V. László Hunyadi János érdemeit Déva várával is honorálta. Hunyadi János vitézsége fiát Mátyást trónra juttatta, ki az

veri, míg 1479 október 13-án a Kenyérmezőn (Alkenyér) Kinizsivel világraszóló diadalt arat rajta. 1486-ban újabb oláhlázadást kell Mátyásnak elfojtania. — A Mátyás halála utáni zavaros állapotokat Báthory István zsarnokoskodásai teszik megyénkben még súlyosabbakká. S mind e belső bajok mellett Telegdi vajda 1493-ban szedett-vett seregével Verestoronynál az országba törő törököt mégis legyőzte. Vármegyénk életében Ulászló idejéből Algyógy sorsa érdekes, melyet a király 1505-ben Tarcsai János székely ispánnak adományoz, hogy 1508-ban már

Radul vajdát boldogítsa vele. 1514-ben Bakács Tamás érsek tervezett keresztes-hadjárata a Dózsa-féle kegyetlen parasztlázadást és ennek vérbefojtása a keresztes-hadak rablásait hozta nyakunkra. II. Lajos alatt 1521-ben új törökbetörés Erdélybe és 1526-ban: «Nemzeti nagylétünk nagy temetője Mohács».

Luther tanai is ezidőben kezdenek nálunk terjedni, amikkel újabb zaklatások jártak.

1531-ben a vajdahunyadi várjóság birtoklása fölött támadt vita, melyet Szapolyai Czibaknak adományozott, de melyhez mint Corvin János hagyatékához, Ferdinánd is jogot formált s amely kérdés sorsa Czibak orv megöletésével dőlt el. Szapolyai János holttestét és kincseit (Szászsebesen hunyt el) 1540 szept 15-én történt székesfehérvári ünnepélyes eltemetéséig a dévai vár őrizte.

1541-gyel János Zsigmond uralmával

Dr. HOSSZU LÁSZLÓ,
lugosi gör. kath. püspök.

TEUTSCH FRIGYES,
erdélyi ág. ev. püspök

A szerenesetlen mohácsi vész után a Ferdinánd és Szapolyai János közötti vetélkedés a koronáért 1527-ben szomorú emlékü megyénkre. Cserni, Ferdinánd embere, Szapolyai erdélyi vajdáját, Perényit legyőzve, egész Hunyad megyét végig rabolja és dúlja. Ez év végén a Sztrigy és Maros mentén több guerilla-harcban mérkőzött össze a két király újból szervezett serege. 1530-ban megint török betörés.

kezdődik tulajdonképpen Erdély különválása, amely tart a Rákóczi-korig, helyesebben az 1848-iki unióig.

Mennyi vér! Csoda-e, hogy poliglottok vagyunk?

Hogy minő sorsot élt át ezidőtől kezdve megyénk, idő és tér hiánya miatt a jövő évi Almanachra marad, melyet részletebben és gondosabban tervezek ismertetni.

Lipták Máté.

Képek a szabadságharcból.

I. Harc a Felszegen.

Holdas estéken, amikor minden mesét mond: a Várhegy, a Maros és a Decsebal, suttogás támad a Felszeg felé, tán meg is mozdul néha egy árnyék, sóhajtanak a

PAPP DOMOKOS,
a dévai kir. törvényszék elnöke.

rögök és lenn a templom körül egy-egy fajkiáltás is, úgy rémlik, zavarja a csendet. Néha úgy hallom, egész moraj kél, dulakodás, fegyvercsörgés, halálhörgés... Szomorú mesék ezek, de nekünk — gyönyörűek...

A Felszeg-utcán, ahol még akkor szélesek, nagyok voltak a telkek és több a sövény, a kerítés az utca során, mint a ház, le a kálvinista templomig, sok ember álldogál, azaz hogy várakozik a kapuban. Néznek le a piac felé, ahol a kis kápolna köré szépen sorakoznak a házak s a boltok. A piacon is járnak-kelnek az emberek s így van ez a Nagyutcán, a

vár felé és a Magyar-utcán is. Legtöbbszörire asszonyok és gyermekek ezek és egy pár öreg bácsi. A férfiak nincsenek itthon. Azokat a jó Isten tudja, hová dobta a szabadságharc vihara és ki tudná, hol, melyik részében az országnak gondolnak most az itthonhagyott kedvesekre. Talán kiéhezve, fáradtan, talán betegen, vagy talán már sehogyan sem... eh, félre ezekkel a szomorú gondolatokkal, hisz örömnapp van ma! Nem látjátok, hogy mosolyog kipirult arccal az a szép leány ott az ablakon kitekintve s néz a Hunyadi-út felé türelmetlenül. «Jönnek-e már?» kérdi az arra menőktől, de be nem várhatja a feleletet, mert édes anyja visszahívja a konyhába malacot forgatni, fánkot sütni. Kedves vendégeket várnak.

Vendégeket, akiket ma jókedvre kell deríteni, akiket ma tejbe-vajba kell füröszteni, mert holnap, ki tudja, nem fognak-e valahol a mezőn feküdni véresen, mozdulatlanul!...

A várhegyről néhány fincska lélekszakadva rohan le, amint az első porfelleget meglátja és már a Magna Curiánál kiáltják a városiaknak: «Itt vannak, itt vannak!» Hogy sziet mindenki feléjük. Hisz hősök ők, a poros, kopott ruhás Kossuth-huszárok.

Lépésben haladnak fáradt lovaikon a piacig és az emberek olyan imádatlaltal, tisztelettel fogadják őket, hogy már ez a soknál még csak előlegezett dicsőség is elég arra, hogy még elszántabban nézzenek a veszély elé. Kossuth-huszárok! Bizony nem igen hasonlítotatok ti a mostani nyalka, vörös bricseszes, aransujtásos, ragyogó lakkcsizmás fiúkhoz, akiket mi huszároknak ismerünk.

Fakó, elszánt arcok, kopott, rongyos menték, sáros csizmák, ezek azonban a hír, a tett, a dicsőség fénykörében ragyognak! . . .

Az a boldog, aki kap belőlük és viheti haza a terített asztalhoz őket. De sok háziasszony marad könnyes szemmel vendég nélkül a jó ebéd mellett. Kevés a vendég; maroknyi kis sereg a Kemény Farkas csapata. Két napot pihennek, aztán mennek tovább. Az a két nap csupa derű, csupa mosoly! . . .

A második nap estéjén Arad felől hosszú sorokban vonul be előzetes hír nélkül egy pár ezer honvéd, csendesen, zaj nélkül. Ezek is kapkodott, szívesen látott, becézett vendégek. Tyúkkal, kaláccsal tartják őket. Sokan vannak, megtelik a város is, mire az estét felváltja az éjjel, minden dévai házban mélyen alszik, ágyban, pam-lagon, szalmazsákon és a földön, ki hol fér, a sok vendég.

Az egyik csapat pihen, mert most jött, a másik pihen, mert most megy tovább.

A szőlőhegyek felől, a bokros úton nesztelen léptekkel lopóznak be a városba a Szalomon Nikulae boeskoros, darócruhás, prémsüveges oláhjai. Fölvezette őket a kém, aki Déváról értük ment. Idején érkeztek. Vérszomjas, elszánt alakok; kaszákkal, fejszékkel, nagy botokkal. Jönnek felprédálni a várost és lemészárolni a Kemény Farkas kis seregét.

Kém uram, egy kicsit tévedtél; később kellett volna véreidért indulnod, hogy igaz hírt vihess; azóta, hogy elmentél, tele van honvéddel a város . . .

És jönnek lejjebb a Felszegen. Döngetik ordítva a becsukott kapukat. Egy kis zsellérházat valamelyik kertben az utca végén felgyujtanak, az bevilágít a piacig. Jól látni a borzalmas rémeket, akikről olyan rég retteg a város népe.

A honvédek és a huszárok nem a kapukon mennek ki hozzájuk. A kerteken át

a Magyar-utcaára lopóznak ki s egy része a Fő-utcaára tér le, a másik fele a szőlők aljára és egyszerre kerítik be a biztos prédára érkezett, felbiztatott, elvakított oláhokat.

A dévai nép — hisz tudjátok, hogy fegyverforgató alig volt otthon — csak a házakra ügyel, nehogy belekapjon a tűz valamelyik fődélbe. Az asszonyok imádkoznak, az ablakon ki nem merne nézni egy sem. Behallatszik az ordítás, a hör-

ANDERSEN LÁSZLÓ,
dévai kir. pénzügyigazgató.

gés, a puskaropogás, a jaj . . . Uram, irgalmazz!

*

Másnap reggel csendes a Felszeg. Akik halomban fekszenek nem bántanak már, nem mozdulnak már. A honvédek fáradtan, véresen, ásókat kérnek; — ma még itt maradnak temetni.

A huszárok tovamentek reggel. Vágtató lovaik után nem mernek kinézni a lányok, mert vértócsák vannak az ablakok alatt és meredt szemü, báránybórsüveges oláhok fekszenek az utcán, most is szorosán tartva markukban a kaszát, a fejszét.

*

Mondom, így holdas estén meséket mondanak a Várhegy, a Maros és a Decebal. Hallgassuk meg őket és akkor nem fogjuk elfelejteni azokat a régen porló hősokeket sem, akiknek köszönhetjük, hogy Déva nem osztotta Brád, Nagyenyed és még sok más magyar helység sorsát.

II. Egy régi emlék.

A vajdahunyadi vár a szabadságharc alatt csöndes, békés hivatali helyiség volt s ott, ahol annyi hős lakott, ahol minden kő és minden porszem egy-egy legendát mesél el a heroszok életéből, ahol nemcsak a világhírű nagyok, mint a Hunyadiak, hanem a Törökök, Bethlenek, Zólyomi Dávid és Thököly Imre is laktak, éltek, építettek, akik nekünk nagyok, mert a magyar történelem a hősoke közé sorozza őket, mondom, ott azok között a falak között csend van.

Pedig az egész ország lángba borult. Mindenütt félnek, mindenkit izgalomban tart a puskaropogás és ágyúdörgés. Itt alig tudnak arról.

A vár alatt a Zalasd loccsanva siet az Egregy felé. Néha, mikor egy-egy nagyobb szikla akad az útjába, habos tajtéket ver, meg-megakad a partjáról belednyúló fűzek, égerfák gyökerébe és igyekszik a halastóhoz, aminek vizéből Mátyás király is szeretett inni — ott találja meg az Egregyét. A kis város olyan csöndes, békés polgárai, a kecskenyűzőknak csúfolt timárok és a hámorban dolgozó munkások még mélyen alusznak, még nem ébresztette föl őket a szabadság üde, friss árama, nem tudta őket felrázni a sok ide szállott borzalmas hír sem és egykedvűen áztatják a bőroket a vízben, számitgatva, mikor lesz a dévai, mikor a hátszegi vásár; a vargákat csak ez érdekli, a hámor munkásait az sem, csak az, hogy mikor tehetik le este a bőrkötényt . . .

Ma is, csak úgy, mint máskor, a Zalasd csobogását csak a hámorból ütemesen egybehangzó pörölyök zavarják meg; verik az acélt kaszának, ásonak, kapának, békés, hasznos szerszámoknak. A bástyán virágok virítanak, a medvevermet befutotta a repkény, az aranyházból ásitozva néz ki olykor egy-egy unatkozó irnok. A Bethlen-traktus üveges folyosója meg van rakva muskátlival, szegfűvel, ott lakik most az inspektor úr. Ő itt a kincstár első embere. A «tudós fejedelem» háza öfeti illeti meg. A tudós fejedelem . . . itt szövögette álmait, itt gondolkozott a népe művelésén, itt siratta meg az első feleségét és itt gondolt először a másodikra, Brandenburgi Katalinra. Hogy az aranyházat közelebb kapja, lenyírálta a közbeeső kápolna tökéletes gót iveit, ott sétált át egyik lakosztályból a másikba; még ez a szépet szerető, művelt fejedelem is tudott ilyet tenni! De olyanok vagyunk mi magyarok mind — amit az egyik épít, azt a másik nem respektálja. Ej, de messze eltévedtem, hisz nem erről akartam most mesélni.

A hidon, amelyik a huszárudvarból átvezet a várba a Zalasd fölött, két kis leány játszik, pimpimpóréből láncoszorút kötnek, azt odaakasztják a hidfőn álló Szent János-szoborra, aztán mikor ezt megúnják, le-lenéznek a hidon; nem szédülnék, már megszokták a mélységet nézni, most is azon gyönyörködnek, hogyan hoz a Zalasd magával egy nagy zöldlombos ágat; valami pásztorgyerek dobhatta bele, az ág erre-arra fordul, amerre az ár sodorja; a két kis leánynak tetszik az nagyon.

A Bethlen-kapun két férfi jön be a huszárudvarba; az egyik alacsony, csúnya ember, galléros köpenybe burkolózik, a másikon zsinóros atilla, kihajtott inggalér van, a szeme csodálatosan ég; az egész csontos, sápadt arcot ez a két sötét szem

uralja. Feljönnek a dombon és a hídfőnél megállnak, nézik sokáig a várat — és mélyen hallgatnak. A karfához támaszkodva, merengnek, egészen addig, míg a franciskánus-klastrom harangja föl nem rezzenti őket. Akkor megindulnak a vár felé. A két ember álmodozva megy, ezer emlék, ezer gondolat fűződik a falakhoz, amit most maguk előtt látnak. A két gyermek félve néz reájuk, meglapulva simúlnak egymáshoz, a kisebbik szepegni is kezd, nyilván félt a kardtól, amelyik a fiatalabb idegen oldalán volt. «Nyitva van-e a kapu, kis lányok?» kérdik tőlük és a nagyobbik bátran felel: «Nyitva, csak tessék velünk jönni.» És megindulnak, a két gyermek s a két férfi a kaputorony felé . . .

A Bethlen-traktus lépcsőjén egy jóképű magyar úr áll és szívesen fogadja az idegeneket; amikor reájuk néz, gondolkozik, ugyan honnan is ismerős neki a két idegen arc és szíves parolával üdvözli őket, az inspektorné se sokat késik; magyar menyecske nem sokáig várhatja a vendégeit, már is ott áll a virágos folyosó ajtajában. De neki jobb a szeme, nem hiába tette el olyan gondosan a Barabás rajzait, amiket az újságok hoztak; hirtelen lenn terem egy örömsikoltással: «Az Isten hozta hozzánk!» és nem tudja, kit fogadjon szívesebben a két vendég közül.

Az egyik Bem volt, a másik Petőfi. Hogy megpihentek, megnézték a várnak minden zugát. Petőfi a «Nye bojszába» is fölment egyedül, sokáig maradt ott és amikor lejött, könny ragyogott a szemében. A múlt nagysága, a jelen szomorúsága vagy a jövő sejtelve sajtolta ki ezeket a könnyeket, ki tudná ezt megmondani? Az ebéd alatt kedvesen társalogtak a ház serdülő leányaival, a ház asszonyával s a kicsikkel. Bem kedvéért olykor németül is beszélnek. Petőfi enyeleg a hölgyekkel s emlegeti Juliáját, akitől hogy milyen

messze van, olyan nagyon érzi. Az egész család boldog, hogy ezt a két embert, akit az egész ország imád, itt láthatja és figyelmüknél csak szeretetük nagyobb irántuk.

Ebéd után a három férfi egyedül marad, poharaznak és halkán beszélnek, később az ajtókat is behajtják, fontos ügyük lehet.

Amikor alkonyodik, búcsút kell venniök, az egész család megsiratja a távozókat, ki

BIGNER JÓZSEF,
a dévai kir. ügyosztály vezetője.

tudja, holnap mi vár reájuk?! Az inspektorné áldást kér reájuk és meghatva csókolja meg Petőfit. A vár hátuk mögött marad régmúlt fényével az esthomályban s a két hős megy, siet tovább Piski felé. Pár nap múlva nehéz szekerek döcögtek a honvédtábor felé, vajdahunyadi vasaskocsik azok, felül kaszák és kapák voltak, alattuk szépen sorjában a kardok, amiket az inspektor úr csináltatott rendre, lopva, a fejével játszva.

A békés kis város csendjében is lobbogott a szabadság zászlója és lángolt a tűz ott, ahol kellett, titokban, csöndesen.

Az inspektor Kászonjakabfalvi László emlékkönyvét Bem aláírásával és Petőfi József volt Leányai: Ágnes és Róza versével. Ott írták azokat a bástyán.
Vajdahunyadon mai napig őrzik atyjuk . . . *Lászkayné Pálóczy Horváth Jolán.*

Bakaálmom.

A nagy kaszárnnyára rászállott az éjjel,
Álmom és csend honol benne szerteséjjel.
Félig alszik az őr, koppanik a lépte,
Hogy a német posztját búsan végig mérte.
De az udvar mélyén — ime — mozgás támad
Egy nagy furcsa madár most bontogat szárnyat . . . *
Lomhán száll vasteste a talapatáruul,
Görbe hosszú csőre éhségtől kitáruul . . .
Most felemelkedik . . . száll a kaszárnnyába . . .
Horgas nagy karmait az alvókba vágja . . .
Nehéz sora van a magyar katonának,
Nehéz álma lehet sok magyar anyának . . .
De virrad keletről, hajnalodik éppen
Leszáll és reggelre újra szobor lézsen.

Ha ez a kaszárnnya más országban lenne,
Az a furcsa madár biz nem ülne benne,
Az az egyik feje valahogy leválnék
S a csoda-madárból büszke turul válnék.
Vigan felrepülne, hogyha leng a zászló,
«Rajtát» rikoltna, ha száll magyar vezényszó.
De az álmom való, csak a jogunk álmom . . .
Mikor lesz valóság jó magyar királyom?

B. Szabó István.

* A szászvárosi kaszárnnya udvarán egy csataemlék van, rajta kétfejű sas látható.

Úti vázlatok Hunyadmegyéből.

Széles e hazában ki ne hallotta volna hírét Biharországnak? De Bácskaországot még csakúgyabban ismeri minden ember, legalább — jó híreből!

Ezeket a vármegyéket kívül még csak egyet hallottam barangolásaim közben ily magas rangon emlegetni, s ez — Gömör megye, a Felvidéknek egyetlen országmegyéje. Mindjárt ki is tűnik, hogy valóban méltó e kitüntetésre.

Igaz ugyan, hogy egyáltalán nem vagyunk fukar természetűek, ha csupán címek osztogatásáról van szó. A spanyolok és délamerikai népek után — akiknél a zsebkendőt és villát használó személyiségek az «excellenza», illetve «ezredes» címmel élnek — nyomban mi következünk, mert hiszen a föntebbi census alapján nálunk mindenkinek a «nagyságos» titulus jár ki, ami pedig — nem is oly rég — csak fejedelemnek dukált. De ha ez így van is, mégis feltűnő lehet, hogy csak az említett három vármegyét tiszteltük meg ily magas címmel.

Erre azonban a következő fontos mozzanatok indíthaták honfiainkat:

1. Az említett megyék tekintélyes kiterjedésűek. (Gömör ugyan nem kelhet versenyre Biharral meg Bácskával, de az öt környező közt szintén elég tekintélyes nagyságú vármegye.)

2. Földjük kimeríthetetlen kincsesbánya. (Bihar és Bácska «Aranykalász-Oceán»-jai, Gömörnek pedig ásványkincsei s erdőségei óriási vagyont jelentenek.)

3. Területükön sokféle nemzetiségű és sokféle foglalkozású nép lakik.

4. Mind a három megyében fejedelmi vagyonnal rendelkező kis-királyok vannak s végül

5. Biharban itt-ott még azt is fölemlen-

getik, hogy e vármegye vallja szülöttének Arany Jánost, a költő-királyt. S mintha Gömörben is hivatkoztak volna ily értelemben Tompa Mihályra. (Sőt még «aszszony-király»-uk is van: Blaha Lujza!) Csak természetes, hogy Bácskában ilyenfajta érdemekkel nem lehet a polgártársak fölé emelkedni. Itt tehát szigorúan demokratikus a nemzeti érzület.

Ily távolesőnek, ide nem tartozónak látszó bevezetés után tekintsük meg egy igen nagy darab dúsgazdag földnek, Hunyad vármegyének egyik-másik szebb, érdekesebb vidékét. Fogadjuk el általános utitervnek azt, hogy a Maros, Sztrigy és Egerügy (Cserna) folyók völgyein épített vasuti vonalak mentén tekintünk széjjel első sorban, alkalmas pontokról pedig — az E. K. E. hunyadmegyei osztályának kipróbált beosztásával — egyes távolabb eső helyeket is meglátogathatunk.

Bizony, csak tallózás lesz az, amit végzünk, de a gyűjtött kalászból is fogalmat szereshetünk a föld termőerejéről s a vármegye — rangjáról.

1. A hunyadmegyei Marosvölgy tágabb (keleti) szakasza.

A vármegyét két félre osztó Maros Alkenyérnél lépi át a határt. Innét a megyén keresztül tett útjának fele eléggé tágas medencében vezet, míg Dévánál hirtelen összeszorul a völgy s útjoknak második felét jóformán szurdokvölgynek nevezhető szorosban teszik meg a Maros hullámai, Zámánál pedig a szomszéd Arad megyét érik.

Ezt a fölosztásunkat azonban még elfogadhatóbbá teszik a geológiai viszonyok.

Kiderül ugyanis, hogy a Dévaig terjedő

tágabb Marosvölgy öble volt a mediterrán-korszak «Erdélyi beltengeré»-nek s ennek az öbölnek több pontján vannak foszlányai annak a sötömsznek, melynek anyagát Marosujvárott bányásszák.

S ez a tágabb, szelíden hullámos völgyszakasz sem tájképi szépségek nélkül való. Kivált nyár elején, amikor a hajdani ártér kitünő termőtalaján ott hullámszik a vetés s már öles magasságot ért el a tengeri, keretül pedig a kudzsiri havasok s a gyógyi hegyek kéklő rengetegei szolgálnak.

Ennek a vidéknek kellős közepén Szászvárost, a hajdani Szászvárosszék főhelyét találjuk. Hogy jó és szép helyen fekszik, már az eddigiekből is kitűnik s ha hozzátesszük, hogy a szorgalmas és előrelátó szász nép alapította, sőt részben maig is lakja Szászvárost, még inkább hihető az az állításunk, hogy környéke valóságos kis Kánaán. No, de most már csakugyan nagyot mondtam — gondolja magában az olvasó. Erre azonban előállok a legfényesebb bizonyítékkal, t. i. megsúgom, hogy a szászvárosi ember csak híreből ismeri — a városi pótdát!

Megtekintésre érdemes nevezetessége ezidőszerint az ősrégi ref. főgimnázium, helyi néven «Kún-kollégium». Ódon falai azonban már kivénültek a modern pedagógia világából; a csákány lebontja őket, hogy helyet adjanak az új főgimnáziumi épületnek. Ezenkívül el ne mulasszuk dr. Torma Zsófia kiváló régészünk tanulságos archeológiai gyűjteményének megtekintését sem.

Szászváros környékén hajdan többnyire szász, sőt egy-két magyar lakosságú falu is volt. Máig azonban elnyelte őket az oláh tenger, alig maradt egy-egy hirmondónak.

Tanulságos kirándulást három irányban tehetünk Szászvárosról.

Kudzsirra ugyan legújabbban egy szárnyvonal vezet Alkenyérről, így hát innen

könnyebb szerrel juthatunk a kudzsiri állami vasgyár megtekintésére. De a vidék is oly festői, hogy a kirándulás csak élvezetes lehet.

A szász Kárpát-Egyesület — mely már jó ideje működik megyénkben is, míg az E. K. E. jóformán csak napjainkban fogott munkához — pontosan kidolgozott egy szép túristautat a Sebeshelyi hegység Godián nevű csúcsáig, melynek tövével, a «Naja» havasi réten, menedékházat («Berger»-Hütte) épített. Az ide vezető út a Riu mare völgyén festői részletekben bővelkedik.

A harmadik hely a Maros tulsó partján Algyógy, illetve Feredőgyógy környéke. A határt észak felől körülövező krétakorú mészhegyek lejtőin dúsan tenyészik a tölgy és a bükk s ezek árnyában gyönyörű sétákat tehetünk a környéken s ha a képződő karszt-területen vagy az új szanatórium környékén elfáradtunk, Feredőgyógy ősrégi fürdőjének üdítő hullámaiban újra megacélozhatjuk izmainkat. A történelemből emlékezhethetünk rá, hogy Apaffy Mihály fejedelem ő nagysága is szívesen és gyakran tartózkodott itt.

(Az E. K. E. szászvárosi osztálya működési körébe bevonta Algyógyot is s így remélhető, hogy rövid időn belül túristajelzések fogják kalauzolni a valóban szép környéket megismerni szándékozókot.)

Hogy ennek a tágabb völgyszakasznak többi érdekes pontját kényelmesebben közelíthessük meg, főhadiszállásunkat Dévára helyezzük át.

Innen hazafias érzületünk első sorban Piski megszentelt földjére vezéreljen. Járjuk be áhitattal a honvédtértől ázott halmozatok, a régi piskii hid környékét, Bem apó történetének egyik halhatatlan lapját.

A Sztrigy folyón, mely Piskinél torkollik a Marosba, a régi helyén épült új híd től fölfelé, tanulságos egy hatalmas kotrószerkezet működése. Ezzel tulajdonosa

(Paikert Henrik nagybirtokos) a Sztrigy medrének kavicsából aranyat mos.

Piski nagy vasuti indóházával szemben, a Maros tulsó partján, az Aranyi-hegy vulkáni kúpja emelkedik, melyet már Kazinczy dúcos kenyérhez hasonlított. Még nagyobb azonban ennek a hegynek tudományos hirneve, mert ásványai dicsőséget szereztek a magyar mineralógusoknak.

De tekintsük meg Déva közvetlen környékét is, melyet az andezit-kitörések hegytömegei: a Decebal, Szárhegy és Várhegy valóban festőivé tesznek. Legkönnyebben természetesen a Várhegy járható meg, amelyen gondos sétautak vezetnek a látogatót; de csakugyan meg is érdemli a gondozást, mert nemcsak szép cukorsüveg formája, (amely már a laikus előtt is elárulja vulkáni természetét) dús és a szakembereket valósággal elragadó flórája és faunája van, hanem a kilátás is látványosságzámba mehet. Délre a Retyezát vadul szaggatott gránitbércei — melyek hasadékaiból jóformán az egész éven át előcsillog a hólepel egy-egy fehér fozlánya — délnyugatra a százszebesi hegység ugyancsak tekintélyes tömegei s kiválóbb csúcsai (Godián, Surián stb.) emelkednek, míg az említett két hegytömeg közt a háttérben a Pareng hatalmas vonulata látszik, a romániai határszélen őrtálló havas csúcaival. Észak felől az Erdélyi Érc-hegység legdélibb nyúlványainak dácit-tömegei (az ú. n. Csetrás-hegység) állják el a szemhatárt, de a híres Nagyágnak szinte a veséjébe láthat innen az ember. Csak nyugat felől van elzárva a kilátás a Kolez sziklá miatt, ehelyett hát a hegy lábánál kigyózó Maros folyásában gyönyörködünk.

S hogy ez sem közönséges látványosság, sőt szépségével csakugyan meglepő, fényesen bizonyítható azzal, hogy legújában a Tiszát s kanyarulatainak törvényeit tanulmányozó dr. Cholnoky Jenő profesz-

szor (a sárkányok országának alapos ismerője) nem győzött betelni a kanyarulatok szemlélésével.

A Várhegy természeti viszonyaival s az őt koronázó vár történetével kimerítően foglalkozik Balkányi Ernő tanár sajtó alatt levő, «A Dévai Várhegy Kalauza» című munkája, így hát erre most nem térünk ki. Úgyszintén mellőzzük magának Déva városának leírását is. Ehelyett egy kis sétára indulunk a városon keresztül folyó

SZÉKELY MÓZES,
erdőfelügyelő, az E. K. E. hunyadmegyei osztályának
elnöke.

réz-bányai patakon fölfelé, melynek fejenél az oly sok gazdát eserélt «Hungária» rézbánya van.

Valóban sajnálható, hogy oly gazdag s nagytömegű rézérc (chalkopyrit) a nemzeti vagyonra nézve eddig meddően hever a Decebal gyomrában s még szomorúbb, hogy a kincseket előreláthatólag külföldi vállalkozók fogják a maguk számára értékesíteni.

A rézbányától tovább délnyugati irányban haladva, az E. K. E. jelzése nyomán megkerülhetjük a Decebal tömzsét s a kozolyai sziklák vadul össze-vissza

hányt tömegében gyönyörködve, a veceli savanyuvíz-forrást érzük. E falu közelében a hajdani római táborhely némi maradványai is láthatók.

Innen a Maros völgyén haladva, Maros-németi érintésével — amelynek nemcsak kastélyára, hanem egész környezetére is reányomta hatalmas bélyegét néhai gróf Kuún Géza kiváló szelleme — Dévára visszatérhetünk.

itt a bányamivelés. Jelenleg egy társulat a birtokos. (A társulat részvényesei sorát a király nyitja meg 37 drb részvénnyel.) Legújabbán szó volt arról, hogy egy angol pénzcsoport veszi meg a nagyági bányákat.

Valóban, igen jelentősnek mondható az a kincs, amit itt aranyban és ezüstben kinyertek. Sőt annak idején a tudományos világot is élénken foglalkoztatta a nagyági *arany-tellur érc* — amelynek egyik fajtát

A KANYARGÓ MAROS A DÉVAI VÁRBOMOKRÓL TEKINTVE.

Ha pedig valamivel nagyobb a jóval fárasztóbb túristaútra is elszánhatjuk magunkat, úgy nem szabad elmulasztanunk Nagyág meglátogatását.

Gyalogsétával a harói kompon átkelve a Maroson, Veremága (Vormága) felől hatolunk a nagyági hegyek tömkelegébe. Ezek tulajdonképp a világhírű Erdélyi Érchegység legdélibb kiágazásai; földrajzi néven Csetrás-hegységnek mondják.

Négy órai erős kapaszkodó út után elérjük célunkat.

A nagyági aranyérc bányászatának történetéről e helyen röviden csak annyit, hogy a XVIII. század közepe óta folyik

Nagyágitnak nevezték el — mert ez volt az első eset, hogy az aranyat más fém-mel való kapcsolatban, szóval érc formájában találták. Azóta már Kaliforniában is megtalálták a Nagyágítot (6% arany, 18% tellur, 60% antimon, 6% ólom), Sylvanitot (27% arany, 59% tellur, 11% ezüst, 3% ólom), amely Transsylvaniaiáról és Krenneritet (34% arany, 58% tellur, 6% ezüst, 2% vas), amely Krenner József dr. egyet. tanárról van elnevezve.

A nagyági aranybányászat hanyatlását külsőleg tán az mutatja leginkább, hogy az itt fennállott bányaiskolát néhány év előtt beszüntették.

Borongós gondolatainkat azonban alkalmas lesz eloszlatni, ha a Nagygág fölött emelkedő hatalmas vulkáni kúpok valamelyikére (Hajtó, Gurgujata) fölkapaszzkodunk. Tiszta időben ez utóbbiról Erdélynek nagyrészt beláthatjuk. De hiszen egyébként már maga Nagygág oly magasan fekszik (817 m.), hogy innen a dévai hegyek s főkép a Várhegy alig látszanak egy vakondtúrásnál nagyobbban.

A nagyági bányaműveket megtekintve, jól tesszük, ha egy kis vargabetűt csi-

dékesek, őskoriak és másod-, illetve harmadkorból származók. Különösen a jobbparton, Zám környéke s a tőle északra-keletre elterülő vidék volt színhelye a harmadkori vulkáni működésnek. S csakugyan, itt épp úgy, mint a dévai, illetve nagyági hegyekben dús érceket találtak. Főként a rézkovandok mutatkoznak nagy mennyiségben, úgy hogy komolyan remélhető a rézbányászat föllandulása.

S igen érdekes, hogy a harmadkorú tenger Dél-Magyarország felől nyomult be

NAGYGÁG. (Háttérben a dévai várhegy.)

nálunk a Csertési-tó festői vidékére s innen az E. K. E. turista-jelzéseinek nyomán térünk vissza dévai főhadiszállásunkra.

2. A Marosvölgy szűkebb (nyugati) szakasza.

Dévától Zámig — mint említettem — keskenyebb a Maros völgye; csak egy helyen, Marosillyénél szélesedik ki egy kissé, melynek közelében a Jófő vize torkollik be dél felől.

A völgyet szegélyező hegyek igen változatos fölépítésűek: vulkánikusak s üle-

a mai Marosillye környékéig, de nem volt összeköttetésben a Dévaig terjeszkedő erdélyi tengerrel.

A Maros balpartján a háttérben a Pojana-Ruszka csillámpala-tömegének végső nyúlványait látjuk, mintegy 1000 méter magas, éles gerincek alakjában, melyek hálózatában, illetve a tőlük alkotott föntérségeken, az etnográfusok hálás talaja: az *Erdőhátság* terül el.

Csakugyan, különös és tanulmányozásra érdemes oláh nép az, amelyik itt a legmostohább viszonyok közt tengeti nyomorult életét. Csupán pásztorkodásból él, mert sovány földje még a kukoricát is

silányul termi meg. Egész esztendőn keresztül juhtúróval s puliszkával táplálkozik, de még ebből sem lakhatik jól kedvére. A nyomor s ennek ikertestvére, a piszok, csak ázsiai mértékkel mérlegelhetők. Némi fogalmat úgy szerezhethetünk magunknak erről, ha megpróbáljuk elgondolni, hogy földbevert s némi sárral betapasztott putriban — amelyben közepes

ERDŐHÁTSÁGI OLÁHOK.
(Padurányok.)

termetű ember csak meggörnyedve állhat — malac, gyermek, borjú, liba, beteg vén ember, kutya, mind viaskodnak egy kis zugért s némi levegőért!

Óriási módon edzett idegzet kell ahhoz is, hogy ilyen házba (!) belépünk. Két percnél tovább azonban lebetetlen kibírni.

Ruházatuk a házilag gyapjúból font és szótt gunya.

Ez a vidék a kulturának úgyszólván hozzáférhetetlen; csak az apró, mokány lovak hátán járhatjuk be a hegygerinceken

vezető ösvényekkel összekötött, nagy területen elszórt viskókból álló falvakat.

A százados bükk óriási területeket borít. Dúvaddal is bőven találkozhatunk benne. A farkas még nyáron is belátogat az udvarba s néha egy-egy borjú is bánhatja a látogatást.

De nincs terünk a részletezésre. Tudunkkal úgyis egy neves etnográfusunk, Szabó Imre tanulmányozta legújabbban az Erdőhátság néprajzi viszonyait, az érdeklődőt tehát az ő munkáira utaljuk. Itt még csak azt említem meg, hogy az Erdőhátság kristályos palavonulataiban gazdag vasérc-telepeket találtak. Ezekről részletesebben a következő fejezetben.

Marosillyéről Jófő helységen keresztül vasúti vonal vezet Verseczig, amely Hunyad megyét Holgyánál hagyja el, alagúton bújván keresztül a Hunyad-Krassó határát képező Maros-Bega vízvázalástóján.

3. Az Egerügy völgye. — Vajdahunyad.

Sajnos, hogy a régi jó magyar Egerügy vagy Egregy név helyett széltében Csernának halljuk nevezni azt a kis folyót, mely a Pojana-Ruszkából eredve, Vajdahunyadon keresztül északi irányban Piskinél a Marosba ömlik.

E folyócska völgyén fölfelé Piskiről egy szárnyvonal halad Vajdahunyadig, hogy az itteni vaskohók tömérdek produktumát kiszállítsa.

Az állami vasgyár nélkül bizony igen jelentéktelen kis városkája lenne ez vármegyénknek s bizonyos, hogy a magyarságra nézve teljesen elveszett volna. Így azonban nemcsak a kis város lett erős végvárunkká, hanem környékének eloláhosodott magyarjaiba is átjuttat abból a hatalmas fluidumból, amit itt nemzeti öntudatnak lehetne neveznünk.

A vajdahunyadi vasgyár egyike hazánk legnagyobb ilyenmű ipartelepeinek. Átlag

800 munkás foglalkozik az évi 820,000 métermázsa *nyersvas* előállításánál, melynek vasércét (körülbelül 1.850,000 métermázsa barna vaskövet) kizárólag a gyalári bányák termelik. (1907. évi adatok.)

És újabb, célszerű eljárások következtében a termelés tetemesen fokozódik, annyira, hogy újabb vaskötelepek föltárása és megszerzése égető szükségé vált. A Pojana-Ruszka azonban meg is felelt a beléje helyezett bizalomnak s napjainkban nagy és jó vásárt csináltak a szerencsés kutatók. (Helvey Tivadar dr. 412,000 koronáért adta el a kincstárnak Aranyos környékén föltárt vasérc-telepeit.)

A Vajdahunyadon előállított nyersvasat finomítás, illetve további földolgozás céljából Kudzsirra, de főként Diósgyőrre viszik. Nyilvánvaló tehát, hogy vasutaink nyersanyagát legnagyobb részét Hunyad vármegye szolgáltatja.

A vasgyáron kívül főképp a román stíli lovagvár az, amely ezredévi kiállításunkon való szereplése óta Vajdahunyad nevét ország, — sőt tán Európa-szerte — ismertté tette. S éppen, mert ismert, nem szükséges itt töviről-hegyire leírnom, másrészt pedig hiába is akarnám a részletezéssel hű képét rajzolni a gyönyörű s méltán műemlékké nyilvánított lovagvárnak, tollam nem tudná hiven leírni; meg kell azt nézni mindenkinek, akit hazánk délkeleti vidékeire hoz útja.

Csak nagyon általános tájékoztató kedvéért, de meg e rövid útivázlatban megillető rangjánál fogva vázolom itt egészen tömören a vajdahunyadi lovagvár történetét.

A mai vár alapítója Szilágyi Erzsébet volt. Főbb részeit maga Hunyadi János építtette (a várpalotát, lovagtermet, várkapornát, «Nebojsza»-bástyát). Hollós Mátyás királyunk pedig, aki igen szívesen tartózkodott ezen a vidéken (sokat túristáskodva a Retyezát körül), kedvelt olasz

építészeivel a kaputornyot és nagy hidat toldotta hozzá. Tőle Korvin János örökölte a várat. Ezután való számos gazdája közül csak Enyingi Török Bálintot és fiait említem, majd pedig a lángeszű fejedelmet, Bethlen Gábort, aki az addig beépítetlen nyugati oldalra is — inkább tán a hasznos, mint a szép szem előtt tartásával — emelt egy épületet, amely bizony kéri a többi rész nemes harmóniájából.

Az időközben megrongálódott épületet I. Ferenc királyunk tataroztatta ki na-

DANILA GYÖRGY,
vajdahunyadi polgármester.

gyobb költséggel. Kevéssel rá (1854-ben) leégett, amit szintén osztrák számlára kell írunk. Mert szakasztott oly módon járva el, mint Cortez Mexicóban — aki lovait az aztek templomokba köttette — műemlékeinket alsórendű hivatali helyiségeknek s laktanyáknak használta föl az abszolút kormány.

A tűz után a restaurálásra indított mozgalom tartotta emlékét felszinen; az általános érdeklődést azonban még inkább magára vonta az 1896. évi kiállítás alkalmával. A munkálatok ma sincsenek befejezve s így róla bírálatot mondani korai

dolog. De annyi bizonyos, hogy a legmodernebb szerkezetű kályhák s a parkett nem illeszkednek belé simán a nemes ódonságú keretbe.

A turisták rendszeresen figyelmen kívül hagyják a vajdahunyadi görög-kath. templomot, pedig ennek is valóságos műbecse van.

Vajdahunyad környékének megtekintését pedig csakugyan vétek elmulasztani. S ámbár ezidőszert az E. K. E. itteni alosz-

zatával lehetne beszélni. A leírásról le is teszek tehát, csupán a figyelem fölkeltésére álljon itt az alábbi néhány megjegyzés.

Hazánk legtöbb vidékét bejártam már s így lenne módom az összehasonlítgatásokban. Az ilyesmitől azonban mindig idegenkedtem, mert azt tapasztaltam, hogy a leghűbbnek mondott hasonlatosságok is annyira sántítanak, hogy egyenesen bosszantókká válnak. Szent meggyőződés-

RÉSZLET A GYALÁRI VASPÁLYÁRÓL.

tálya küzd a kezdet nehézségeivel, remélhető, hogy rövid időn belül észrevehetőleg fogja érvényesíteni működésének óhajtott hatását, hogy t. i. az ideérkező idegen ne legyen teljesen magára hagyatott s értesüljön arról, mit kell neki a környéken okvetlenül megtekintenie. (Mert tény az, hogy vármegyénket az idegenek 90%-a Vajdahunyadért keresi föl.)

Ilyen «okvetlenség» a Vajdahunyad—Gyalár közti út. Ennek szépségeiről — úgy érzem — szürke prózában nem is, hanem csak ihletett költő szárnyaló szó-

sem, hogy egyetlen — valóban szép — tájnak sincsen igazán mása. Aminthogy az igazi egyeniségnek sincs!

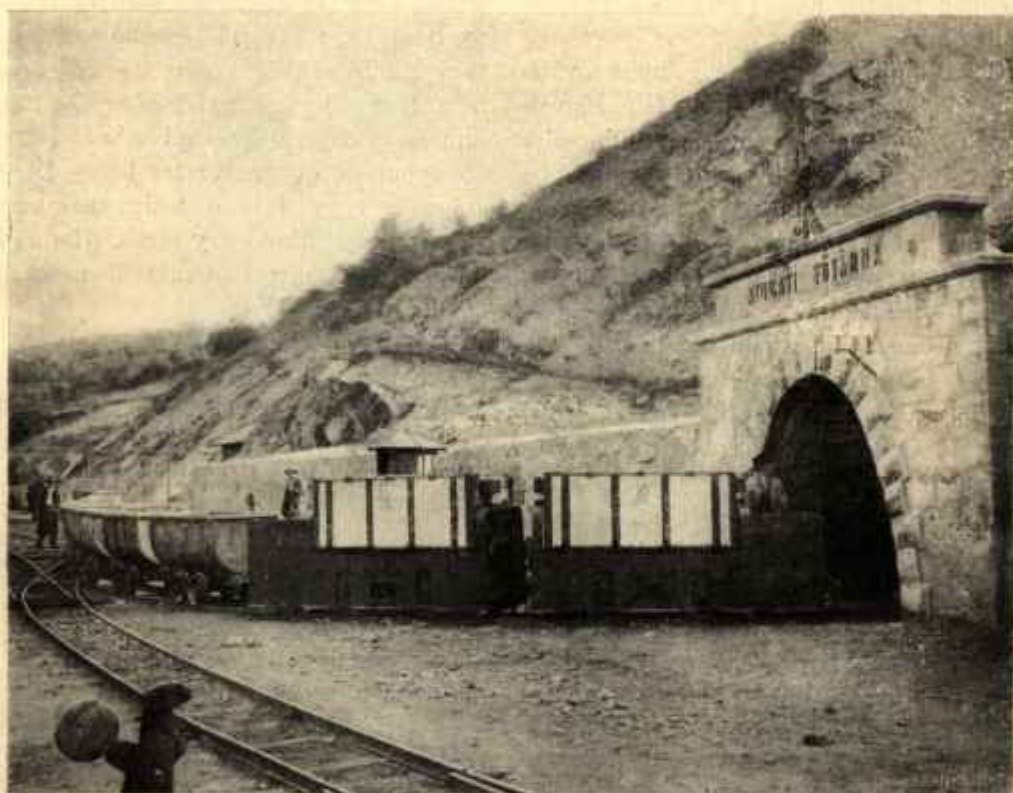
S valóban, a govasdiai völgy szépségei páratlanok a maguk nemében!

Vajdahunyadról a vasgyár mellett levő, ú. n. felsővasuti állomásról indulhatunk útnak a személyszállításra is berendezett «Első Erdélyi Bányavasút»-on. (Ez alkalommal ugyanis épp az utazás élvezése szempontjából vasúton kell utaznunk.) Már a kiindulóponton is a lovagvár magasságában van a keskenyvágányú pályatest,

amely csakhamar merész viadukton át tér a zalasdi völgy tulsó oldalára, a legtöbb helyen az őskori dolomitos mészkőhegységbe vésett bevágásban haladva. Csakhamar egy hosszabb (760 m.) alagúthoz érkezünk, amelyen át a govasdiai völgybe jutottunk. Ennek a völgynek szépségei

nehéz is megállanom, hogy részletesen ki ne térjek reá. De csak annyit jegyezhetek meg, hogy pompás képviselőit találjuk itt együtt úgy a krassó-szörényi, mint a kelet-erdélyi növényfajoknak.

A bányavasút pedig valóban nyaktörő úton törtet fölfelé. Sok helyütt egyene-

A SALGÓTARJÁNI KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT NYUGATI PÖTÁRNÁJA PETROZSÉNYBEN.

valóban elragadók. Égnek meredő szirtfokok, falmeredek sziklalapok, a völgy fenekén bővizű kristály-patak. Hát még ha az életet tekintjük! A bércek mindenütt bokorral, fákkal díszítvék; s feledhetetlen látvány május havában a hegyoldalakat dúsan borító vadorgona-bokor lila színompája s mámorító, balzsamos illata.

A flóra ezenkívül is nagyon érdekes;

Hunyadvármezei Almanach. 1900.

sen vakmerő a pályaépítmény s szinte csodálkozunk azon, hogy eddig semmiféle baleset nem fordult itt elő. De hát nincs okunk különösebb aggodalomra, mert a vasút nyole évi fönállása óta semmi baj nem történt.

Govasdiára érkeztünk. Jó ideje működik itt egy kisebb állami vasolvasztó. Ezenkívül itt végződik az a hosszú (32 km.) sodronykötél-pálya, mely a Vadu Dobriról

való — s a vasolvasztáshoz szükséges — faszén szállítására van berendezve.

Govasdiánál torkollik be a runki völgy, mely méltán vetekedik szépség dolgában a govasdiaival. (Sohasem fogom elfeledni ide tett kétnapos kirándulásom gyönyörűségeit.) A völgy fejenél, Nagyrunk községénél van egy cseppkő-barlang, melynek azonban néhány csinos részlete is nagyon kisméretű.

Govasdiáról rövid pihenő után tovább robog kis vonatunk Retyisora felé. Figyelmünket mindvégig tökéletesen lebilincselik úgy a táj klasszikus szépségei, mint a vasútépítés technikája. A botanikust pedig az embermagas *Teleki speciosa* speciális erdélyi növényünk bizonyosan kellemesen fogja itt meglepni.

Retyisora a bányavasút végállomása. Ide sikló és villamos iparvasút segítségével hozták le a Gyaláron fejtett barna vasércet, hogy a vajdahunyadi kohókban megolvasszák.

Maga Gyalár tipikus erdőháti helység. Lakosai fajtiszta erdőháti oláhok; etnikai sajátosságukat, ruházatukat hiven megőrizték. Alig tudtam hova lenni bámulatomban, mikor egyiket a másik után, gyermeket, asszonyt, meglelt férfit magyarul megszólítva, oly magyarsággal válaszoltak, hogy füleimnek is alig voltam hajlandó hitelt adni. Utánjárásomra megtudtam, hogy ez a csodás eredmény a gyalári állami elemi iskolának köszönhető. Ime, mire képes az apostoli munkásságú tanító!

A gyalári vasbánya is igen különös a maga nemében. Itt nem szükséges ugyanis a föld gyomrába leszállni az ércekért, hanem egyszerűen a felszínről kezdik a fejtést; ez az úgynevezett külszíni vagy napi fejtés. S igen érdekes az is, hogy Gyalártól keleti irányban egészen Alsótelekig (mintegy 9—10 km.-nyi vonalon) a kristályos palarétegek a földkéreg ránkcsodása következtében meghasadtak s

ebbe a hasadéka rakták le az alulról föltóduló vizek a vasércet. «Ez a tektonikai momentum fontos a további kutatásra, mert csak ebben a vonalban vannak meg oly tömegben a vasérccek, melyek a nyereséges bányászatot lehetővé teszik», írja jelentésében Halaváts Gyula főgeológus.

Újabb kutatások azonban kétségtelenné tették, hogy Vajdahunyad környékén több ily hasadék, tehát több vaskő-vonulat is van. Mindenekfölött pedig ki kell emelnem, hogy Vajdahunyad környéke földtani és őslénytani tekintetben tudományos szempontból oly nevezetes helye az országnak, hogy vele e tekintetben csak igen kevés állítható egy sorba. (Utalok itt különösen a bujturi és rákosdi nevezetes kővület-lelőhelyekre.)

*

A Sztrigy völgyének leírását — ámbár mint a Maros vizkörnyékéhez tartozót, itt kellett volna adnom — helyszűke miatt más alkalomra kellett halasztanom.

4. Petrozsény és környéke. A zsilvölgyi kőszén.

A fekete gyémántok klasszikus területe érkeztünk. Külsőségeiben is hasonlatos a Berend Iván elzárt világához. Hunyad megye többi részétől főként a Retyezát hatalmas gránit-tömege választja el, vizei pedig (a Magyar- és Oláh-Zsil) a határon áttörve, Romániában gyarapítják a Duna vizét. Geológiai szerkezete is bizonyos fokban a Havasalföldhöz csatlózza.

De mégis belül van a Déli Kárpátok hatalmas láncán! S míg ezen keresztül csak a keskeny Szurdok-szoros országútján közlekedik Romániával, addig a Maros völgyével élénk összeköttetést teremtett a piski-petrozsényi vasúti vonal (Első Erdélyi Vasút, 1870), mely a banicai hágón át jut a Sztrigy völgyéből a Zsil medencéjébe.

Petrozsényt és környékét tehát főként kulturája csatolja a magyar földhöz s a technikai összeköttetések mellett bizonynyal ez a lehető legfontosabb kapocs.

Nem tévesztem ugyan szem elől, hogy rövid úti vázlatot lehet csak adnom, a kör-

jövő Magyar-Zsil mintegy 15 km., a nyugat felől folyó Oláh-Zsil pedig 30 km. utat tesznek meg, mind az oligocén-korú kőszénrétegek fölött, míg Petrozsény alatt, a híres Szurduk-szoros szájánál egyesülve, a Déli Kárpátok láncát áttörik s elhagyják

RÉSZLET A SZURDUK-SZOROSBÓL.

nyék nevezetességének megértésére azonban elkerülhetetlen, hogy a Zsilvölgy hatalmas szénbányászatára s ezzel kapcsolatban geológiai viszonyaira néhány szóval ki ne térjek.

A bányaföltárásokkal kapcsolatos mélyfúrások kiderítették, hogy a kelet felől

hazánkat. Könnyű kiszámítanunk, hogy a mintegy 140 km² területen előforduló 40 m. vastag széntelep oly tömeget ad, hogy nekünk 500 esztendőre elegendő lenne, ha sehol másutt nem bányásznának ex-alatt.

Mily kár, hogy a zsilvölgyi medence

rétegeinek folytatását hiába keressük a hátszegi medencében, amint azt újabban a geológusok, főként ifj. br. Nopcsa Ferenc kiderítették, mert a banicai hágó már abban az időben is vízválasztót képezett! Sőt az is bizonyos, hogy ebben az időben (az oligocén-korszakban) Hátszeg környéke szárazföld volt. A Zsil völgye — mint keskeny öböl — a mai Románia területén hullámzó tengernek

szasággal rohannak keresztül az egyesült Zsil kristályhajjai, a kristályos palából álló hegylánc egy rése. A szoroson végighaladva, nem győzünk betelni a szédtően meredek és magas sziklaormokkal és falakkal, hatalmas kőfolyamokkal, melyeket csak festőibbé tesz a rengeteg és változatos szálerdő. El kell ismernünk azt is, hogy ez esetben az emberi beavatkozás sem rontott a főszege harmónián (ren-

TENGERSZEM A PÁRENGON.

volt függeléke; csak az a kérdés, miképp függött vele össze?

Leginkább valószínű, hogy a Szurduk volt az összekötő tengerszoros. Tekintsük meg tehát közelebbről.

A kirándulásra legtöbbször Petrozsényből indulunk, ahonnan már az induláskor gyönyörködhetünk a Pareng és Határszéli Havasok főszege panorámájában. (E két hegyláncot csak mesterségesen lehet egymástól elválasztani, épp a Szurduk-szorosnál, mert tulajdonképp hasonló szerkezetűek.)

A szoros maga, melyen tajtékzó gyor-

desen pedig így szokott történni!), mert a mesterileg készített országút s a folyó szeszélyes kanyarulataitól megkövetelt számos híd valóban méltón illeszkednek a pompás keretbe. Minden kanyarultnál szinte újabb és újabb meglepetések várnak az emberre s a Kodak bizony hálás szerephez jut.

Aránylag rövid a Szurduk magyar szakasza; az orosz-lánrészt Romániának jutott. Nagyobb nehézség nélkül átjuthatunk azonban a határon s így még azt is elmondhatjuk, hogy a külföldön jártunk. Bizonyos azonban, hogy örömmel térünk vissza ma-

gyar földre, a Zsil medencéjébe s újra elgondolkozunk azon a mérhetetlen mennyiségű verőfényes napsugáron, melynek heve ott van lekötve a petrozsényi kőszénrétegekben.

Petrozsénybe visszaérkezve, újabb kirándulást tervezhetünk a Zsilvölgy többi bányatelepe (Lupény, Vulkán) felé s esetleg megtekintjük a Határszéli Kárpátok Vulkán-szorosának vadregényes vidékét; vagy pedig engedünk a Pareng hívogató szózatának s a száz Kárpát-Egylet vezetőjével bejárjuk ezt a nevezetes hegy-

leírásom. Hiszen szóval sem említettem a megye északi felének legnagyobb részét, a Fehér-Körös völgyét, a hajdani Zaránd vidékét s benne Brád aranytermő hegyeit, melyek Európa összes aranytermésének felét szolgáltatják. Épp így jóformán tudomást sem vettünk a hátszegi medencéről s a hatalmas Retyezát gránit-tömegéről, melynek ölen — a zergék, kőszáli sasok, szakállas keselyűk és havasi rózsák otthonában — az embert is elfogódottá teszi az *aether érzése* s mintha el tudná felejtetni, hogy a föld rögéhez van láncolva!

RETYEZÁT.

tömeget, melynek több pontján láthatók a hajdani jégárak (gleccserek) tanulságos nyomai.

Utazásunkat ez alkalommal a Pareng-hegység legmagasabb csúcsán, a határszálen őrtálló Mundrán (2520 m.) végezzük, melyről főséges kilátást élvezhetünk köröskörül.

Közleményemnek végére jutottam.

Úgy érzem, hogy nagyon jó volt előre beharangoznom, hogy csak tallózás lesz

S munkámnak mindezeket a hiányosságait (melyeket esetleg a jövőben szerencsém lehet pótolni), azért emlegetem föl önként, hogy már most is kitűnjék Hunyad megye földjének nagysága, szépsége és gazdagsága, hogy már most elmondhassam: *egész nagy világ ez a mi kis világunk!*

Egy Hunyadi Mátyásnak elegendő volna arra, hogy virágzóvá, boldoggá, hatalmassá is tegye a ma még ismeretlen — *Hunyad-országot!*

Dr. Gaál István.

A népoktatás Hunyad vármegyében.

Nehéz feladat előtt állok: Almanachunk keretében akarom megrajzolni vármegyénk kulturképét. Mert hacsak ez és ennyi lenne a céloim, csupán fekete s fehér festékre lenne szükségem. Azután a 63 vármegye közül Szolnok-Doboka vármegyét feketítésem be legjobban, míg vármegyénket egy

DÉNES KÁROLY,
Hunyad vármegye kir. tanfelügyelője.

árnyalattal világosabbra színezném és készen lennék munkálatommal, melyről aztán a világesavargó idegen is le tudna ugyan olvasni annyit, hogy egy lépést már tettünk előre: az utolsóelőtti helyre küzdve föl magunkat s aztán maradnánk a szemében továbbra is — barbár magyarnak. Ez esetben azonban csak félmunkát végeznék. Hogy munkám teljes legyen, kénytelen vagyok azt történeti visszapillantással kísélni. Tartozom ezzel nemcsak a történeti hűségnek, de ősapáinknak is, kiknek az e címen fölpanaszolt bűnük volt a legszebb erényük is egyszersemind.

Nem ötletszerűen használtam fennebb a *küzdés* kifejezést, mert hazánk s így megyénk kulturája is ezredéves küzdelmek *eredménye*. Sőt nemcsak az *eredmény*, de az *eredménytelenség* is szakadatlan küzdelmek láncolatához fűződik.

Édes hazánk földrajzi fekvése s kedvezőtlen politikai helyzeténél fogva is, véd-bástyája s ezen megyénk kapuja volt a nyugati műveltségnek. Állig fegyverben s nyitott szemmel kellett még aludnunk is, hogy a kül- és belelenségek ármánykodásai közepette — faji egyedüliségünk tudatában — biztosíthassuk nemzeti létünket. Az állandó harci zajban kulturára kevés idő és még ennél is kevesebb pénz jutott, míg a hivalgó nyugati államok a mi virasztásunk mellett zavartalanul munkálhattak mai kulturájuk megteremtésén.

Ami baj, akadály századokkal ezelőtt megvolt, ma sincs egy hűja se. Az eredményük is ugyanaz: ma is a kultusztárcsa a leglaposabb.

A pénzügyi bizottság ezidei november 4-iki tárgyalásán elhangzott beszédekből olvasom, hogy 1868-ban egy, ma már ötvenhatmillió korona van fölvéve a népnevelés céljaira.

Hát azóta a világ kereke se állott, éppen 40-et fordult s így a 40 és az 56 között visszaszárazni kell megállapítanunk. Tehát a magyar közvéleménybe belecsontosodott az a felfogás, hogy csak a kulturát kell a pénzügyi egyensúllyal szembeállítani. Mikor emelkedünk föl már arra a helyes nézőpontra, hogy *ne* a pénzügyi egyensúly javulásától lessük kulturánk emelkedését, hanem éppen *megfordítva* tegyük azt??!

A tanult földmives, iparos, kereskedő

talán csak többet, jobbat, szebbet s így értékesebbet állíthat elő, mint a kontár. A porosz katona meg éppen a hátunkra írta föl ezt az *elemi* igazságot.

De hát azért vagyunk magyarok, hogy a magunk kárán tanuljunk. A kár, a veszedelem pedig az egész vonalon mutatkozik: nemzetköziség, szabadgondolat, szocializmus és nemzetiségi eszme apostolai két kézzel tülekedtek neki a modern kulturmunkának s munkájuk eredménye nemzeti létünk sarkalatait gyöngéknékné tün-teti föl.

Össze-visszaság s válság mindenben és mindenütt: a társadalomban, közgazdaságban s a politikában egyaránt Félő, hogy *kelet felől alkonyodni kezd!* Hajdan tengerek növelték hírnevünket, ma éppen ez fenyeget elnyeléssel: — a szláv tenger!

A tanító katona, a kultura közkatona. A katona pedig ne politizáljon, hanem verje meg az ellenséget.

Büszkék vagyunk, hogy a reánk váró második honfoglalás nagyszerű harcában mi állunk az első csatasorban.

A harc hosszú és kemény lesz! De azért a győzelem biztos reményében folytatjuk a harcot, mert kard helyett könyvet forgatunk kezünkben; mert a mi harcunkban vér helyett verejték hull; mert a mi ajkunkon harci riadó helyett lágy dal kél; mert szívünket fajgyűlölet helyett testvéri szeretet tüzei; mert a mi nyomunkban bánat, könnyű, inség és nyomor helyett áldás, a kultura áldása fakad.

A meghódításunkra kijelölt terület nagysága s az ellenséges indulatokban nevelt népesség száma nem áll helyes arányban harcba küldött kisdéd csapatunkkal. Vármegyénk területén ugyanis 430 község fekszik s ezekben az utolsó népszámlálás adatai szerint 303.838 lélek lakik. Ebből 32.316 magyar, 271.522 pedig más ajkú.

A tankötelesek száma az 1906—907-iki tanévben 74.024 volt. Ebből óvóköteles

19.589. Gondozásban részesült 16.488, gondozásban nem részesült 3101.

Mindennapos tanköteles volt 1906-7-ben 38.118. Ebből iskolába járt 25.187.

Az ismétlésre kötelezettek száma 16.016 volt. Ebből be lett iskolázva 5161.

Állami óvodánk van 10 községben 10 óvónővel.

Állami elemi népiskolánk van 67 községben 164 tanerővel.

Községi jellegű iskola van 18 községben 24 tanerővel. Felekezeti iskola majdnem minden községben van. Ezek közül azonban az oláh tannyelvűek kevés eredményt tudnak felmutatni.

Az állami iskolák száma az utolsó két év alatt 12-vel, a tanerőké 25-tel emelkedett.

Állami iskoláink a szervezési időt illetően a következőképp oszlanak meg:

1873-ra esik	4
1874-re	5
1875-re	4
1877-re	4
1878-ra	1
1879-re	1
1881-re	2
1882-re	1
1883-ra	1
1884-re	2
1885-re	3
1889-re	1
1893-ra	1
1894-re	4
1895-re	2
1896-ra	5
1898-ra	3
1899-re	1
1900-ra	2
1901-re	5
1904-re	3
1907-re	3
1908-ra	9

Összesen 67

Polgári leányiskolánk van Szászvároson, Déván, Vajdahunyadon, hol az Egry-féle magánjellegűt vette át a polgári község.

Hátszegen államilag segélyezett polgári fiúiskola nyílt meg két tanerővel az 1907 8-iki tanévben.

Brádon szintén nyílt meg az idén állami polgári fiúiskola, egyelőre csak két tanerővel.

Itt álljunk meg egy percre s tekintsünk

mányváltozás miatt azonban ismét elaludt az ügy.

Jelenlegi tanfelügyelők fölsímlerme Brádnak a magyarság részére való megerősítésének halaszthatatlanságát, gyakori előterjesztések s a miniszterrel való személyes megbeszélések kapcsán sikerült gróf Apponyi érdeklődését fölkelteni Brád iránt s elvileg az iskola létesítésének megnyerni.

MUZNAY BÉLA,
hátszegi polgármester.

CSIGHY SÁNDOR,
a H. Á. T. E. elnöke.

vissza ez iskola keletkezésének történetére, mely mindenképpen megérdemli a följegyzést.

Ez iskola története visszanyúlik a 80-as évekbe. 1880—90 között az akkori ev. ref. lelkész, Agyagfalvi Zakariás Dániel egy telket ajánlott föl az E. M. K. E.-nek, hogy építsen rá polgári iskolát. Az E. M. K. E. azonban az eléje szabott föltételeket nem fogadhatván el, az ügy elaludt. Aludt egész 1894-ig, mikor is a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszterium a királyi tanfelügyelőséget a telek dolgában egezségre utasította. A bekövetkezett kor-

A megkérdeett polgári község képviselőtestületi ülésében minden segítséget megtagadott. Mire az ülésen jelenlevő Dénes Károly kir. tanfelügyelő kijelentette, hogy mind hiábavaló a képviselőtestület ellenzése, az iskola már az 1907—908-iki tanévben meg fog nyilni.

Ez a gyűlés 1907 augusztus 17-én volt. Gyűlés után a helybeli magyarság a k. r. tanfelügyelő elnöke alatt értekezletet tartott s mikor az a kérdés merült föl, hogy mit lehetne tenni legalább a telek biztosítására, Kugel Károly brádi kereskedő indítványára közadakozás útján befolyt 5150 korona. Adakoztak pedig:

1. Mencking Frigyes bányaigazgató	2000 K
2. Brády Albert	1000 "
3. Ref. egyház	500 "
4. Kugel Károly	1000 "
5. Dr. Böhm Vilmos	100 "
6. Molnár Lajos	100 "
7. Ábrahám István	100 "
8. Krasznay Olivér	100 "
9. Szabó Lajos	100 "
10. Gesztesi Jenő	50 "

A gyűjtést tovább folytatták s már közel 7000 korona áll rendelkezésre. A kir. tanfelügyelő határtalan buzgalmának tulajdonítható, hogy az iskola 1908 szeptember hó 1-én két tanerővel s 45 I. osztályú tanulóval megnyílt.

Íme egy példa arra, hogy az erős akarat és az áldozatkészség minden akadályt legyőz! Valóban Széchenyi korába illő áldozatkészség és lelkesedés!

Vármegyénk első tanfelügyelője Szeremley Lajos volt, utána 1873-tól 1906 február 1-ig Réthi Lajos nevéhez fűződik megyénk népoktatásügyének a története. Réthi Lajos a legnehezebb időkben s kimondhatatlan akadályokkal küzdve, hintette el a nemzeti kultúra magvait Hunyadmegyében. Gazdag érdemei örökre föl lesznek jegyezve Hunyadmegye történelmének annálesein.

1906 február 1-től Dénes Károly áll tanügyünk élén, kinek éles szeme, tisztultan gondolkozó feje, biztos tudása, erős akarata, munkákészsége, izzó hazaszere-tete az eddigiekben is garanciát nyújta-

nak arra nézve, hogy vármegyénk tanügyi kormányának rúdja jó kezekben van.

A kulturális tényezők között föl kell említenem még a «H. Á. T. E.»-t, melynek ma már 200-nál több tagja van. Egy év óta csekélységem vezetése alatt szolgálja az alapszabályokban körvonalozott célokat.

1907-ig a «H. Á. T. E.» Értesítője volt az egyesület orgánuma, 1908-tól kezdve a «Hunyad vármegye» című megyei lap mellékleteként megjelenő «Tanügy»-i rovat.

1908 november 4-étől kezdve ismét önálló lappal rendelkezünk, mely *Szentpétery* János vajdahunyadi kartársunk szerkesztésében, 15 napi időközökben «Hunyadmegyei Tanügy» címen, Vajdahunyadon jelenik meg.

Vármegyénk kulturáját szolgálja Almanachunk is.

Hazánk haladása, jóléte, igazi nagy hatalma s tökéletesedésének kulcsa a mi kezünkben van. Ezekhez álkulccsal a világ összes hatalmi tényezője se juthat hozzá.

Erős a hitünk, hogy még akkor is híven teljesítettük nemzeti misszióinkat, ha a letűnt évek eredménye révén sikerült legalább megmutatni azt az utat, mely a kulturájában is egységes magyar nemzeti állam megdönthetetlen sarkköveihez vezet. Ha mi kidőlünk, az utánunk jövők nemcsak felragadják a zászlót, de meg is koszorúzzák a gyertya sorsára jutott elő-örök sírját.

Csigy Sándor.

Húgomhoz.

Hogyha sápadt képed
Megjelen előttem,
S bánatos kék szemed
Rám veted szelíden;
Alig tudok tőled,
Édesem, megválni,
Legyek bús vagy vidám,
S jöjjön közbe bármi!

De im mily jelenség:
Arcodra pir árad,
A könnyesepp is eltűnt,
Mosolygásra vál az . . .
Nyakad köré fonva
Két kis kacsót látok,
Szemedből a könnyűt
Elűzte kis lányod.

Szólitalak s ajkad
Megrezdül a szónál.
Mintha valóságban
Magad is itt volnál.
De hiába várom,
Nyisd panaszra ajkad,
Nagy okos szemedben
Csak egy könnyesepp fakad.

Kérni kezdlek szépen:
Édes kis hugocskám,
«Mit jelent a könnyesepp
Ott a szemed sarkán?»
Felelni nem felelsz,
Csak az a kis könnyesepp
Lesz egyre fényesebb
Lesz csak beszédesebb.

El kezd a kis könnyesepp
Beszélni a múlttól,
Deli leventékről
Leányos álmokról;
Édes szerelemről,
Biztató reményről,
Tépett boldogságról, . . .
Elhervadt levélről! . . .

Dénes Károly.

Hunyad vármegye szerepe az 1848—49-i szabadságharcban.

A Hunyadiak történelmi emlékektől megszentelt földjének nevezetes szerep jutott legutóbbi szabadságharcunkban is. Következett ez egyfelől megyénk földrajzi fekvéséből, másfelől pedig néprajzi, nemzeti-ségi viszonyaiból. A Maros völgye és Hát-szegről a Temes völgyére a Vaskapun átvezető útvonal a honvédség hadi járataiban éppen úgy szerepel, mint a törökvilágban, vagy a háborús idők más korszakában. És mert a nemzetiségeknek ellenünk való uszítása a legveszedelmesebb fegyver volt a bécsi kamarilla kezében, megyénk, mint a fölbujtogatott oláhság egyik fészke, nem kerülhette el azt a szomorú sorsot, mely az alattomos támadások, fosztogatások, embertelen vérengzések elszenvedésében reá várt.

A lefolyt események egyik-másika országos jelentőségű volt, mert hiszen a félelmetes Bem apó piskii diadalát ország-szerte örömmel hangoztatták és a szerencsétlen Brády család lemészárlására ország-szerte fájó jajszó tört ki a szivekből. Ez események nagyszerű, avagy lesújtóan tragikus voltát a kor két legnagyobb költője örököltette meg. Bem csodálatos védekezéséről, Vizaknáról Dévára húzódásáról Petőfi zengi véráztatta lantján:

•Négy hosszú nap csatáztunk
Rettentő vad csatát,
Minőt a messzelátó
Nap csak nagyéha lát. •

A Brádyak vértanúságát pedig Jókai siratja el a nemzet nevében meghatóan szép elbeszélésében.

Én az alábbiakban csak nagyon rövid, de lehetőleg összefüggő vázlatot óhajtok adni.

*

A szabadságharcot megelőző reformkor-szakban sajtóságos helyzeténél s a vezető férfiak aulikus érzelmeinél fogva megyénk nem vitt vezérszerepet a nagy átalakulás előkészítésében. Az új törekvésekkel össze nem egyeztethető ezen közszellem indította gr. Kuún Kocsárdot 1833-ban arra, hogy az alispánságról lemondva, Algyógyra vonuljon vissza s a további megyegyűléseken mint a szabadelvű, ujtásra törő ellen-zék egyik vezére szerepeljen.

1848 márczius 15-én végig fúj hazánkon is a szabadság szele. Pesten felolvas-sák a magyar nemzet kívánságát tartalmazó 12 pontot. Magukban foglalják ezek a helyi rend fenntartására s esetleg a nemzet védelmére szolgáló nemzetőrség szervezését s az Erdéllyel való uniót is. Szükségesnek tartja mindezt a pozsonyi országgyűlés is. Mindenfelé a nagy napot ünneplik. Issekutz Antal, az események szemtanúja írja följegyzéseiben, hogy Déván is vallási és nemzeti-ségi különbség nélkül dicsőítik a Pesten történeteket. Zenezóval ünnepelnek, zajos gyűléseket tartanak, majd küldöttség megy gr. Teleki József kormányzóhoz Kolozsvárra s arra kéri, támogassa Dévát abban a törekvésében, hogy rendezett tanácsal akarja magát ellátni. S az új idők jelét kell látnunk abban, hogy mire a küldöttség visszajön, a város, be sem várva az engedelmet, már meg is választotta tanácsát. Maros-vásárhelyt Janku, Dobra, Buteanu márc. 23-án az oláh ifjakkal együtt ünneplik az uniót, helyeslik azt az oláh lapok is.

Ki hitte volna, hogy az örömnünetet pár hónap múlva a remegés, a jó egyet-értést a gyűlölet váltja fel? Ki hitte volna,

hogy akadnak lelketlen izgatók, kik a könnyen félrevezethető oláh nép tudatlanságát, politikai rövidlátását pokoli tettek végrehajtására használják fel?

Az események gyorsan következtek egymás után. A szászok a királyhoz intézett feliratban, az oláhok a május közepén Balázsfalván tartott népgyűlésen hangoztatták egységbontó törekvéseiket. Jegtalanabbul nem viselt még bizottság címet, mint a «román békítő bizottság», mely a gyűlésen alakult meg s hűségese végrehajtója lett Saguna püspök hazaellenes terveinek.

Maga a nép még május végén is nyugodt volt, mikor a kolozsvári országgyűlés egyhangú határozattal kívánta az uniót. Ezen Bohoczai Sándor hátszegi követ csak az oláh nemzet egyenjogusítását kívánta, a szász követek azonban sokáig makacszkodtak, míg végre ők is az unióra szavaztak. Utána pedig mindent megtettek titokban arra, hogy az oláhokban az elégtelenséget, a magyarok elleni gyűlöletet szítsák.

A király június 10-én szentesítette az unióról szóló törvényt s az egyesülés valóban meg is történik. Nagy mozgalom mindenütt. Tavasz óta egymásután alakulnak nemzetőr csapatok és folynak a július 5-re összehívott első népképviseleti országgyűlésre szóló választások. Déván két század gyalogos nemzetőrség alakult. Őrnagya Keserű Ferenc nyug. kapitány lett, aki a hunyadmegyei magyar kaszinó megalakításában is tevékenykedett. A nemzetőrök között ott látjuk a városi főjegyzőt is, meg Pap Péter csizmadiamestert is. Nem volt akkor különbség az emberekben. Polgártárs volt mindenki és nemzetőr, utóbb honvéd minden épkézláb polgár. A nemzetőrség a «nagy udvar»-ban tartotta reggelenként gyakorlatait. Felszerelésük nagyon hiányos lehetett, mert gr. Vay Miklós, Erdély királyi biztosa a gyulafehérvári

katonai raktárból küldetett nekik 200 kováspuskát.

Az új országgyűlésre a következő képviselőket küldte megyénk. Gyulai Lajos, Győrffy Sándor, Váradi Ádám (hunyadmegyei), Papfalvi Konstantin (vajdahunyadi), Lészay Lőrinc, Popovits Miklós (szászvárosszéki), Batternay Imre, Dobolyi Károly zarándi. Az új kormány bizalmából gróf Kuún Kocsárd hunyadmegyei, Bethlen Gábor zarándi főispán lett.

Mikor Kossuth kérésére megszavazták a 200000 honvédet, Déván is megindult a toborzás és megalakították a kolozsvári XI. zászlóalj 6. századát. Tiszteket és altiszteket Kolozsvárról küldtek. Századosuk Székely nevű volt. Egyik őrmesterük Kovács dévai szabó lett. Az altisztek legtöbbször tanuló volt előbb s a legénység nagyrésze is nagyenyedi, gyulafehérvári, szászvárosi diákokból, továbbá iparosokból és kereskedőkből telt ki. A század létszáma csaknem 300 volt.

Nyár folyamán ugyan egyre növekedett az izgalom, de a veszedelmes napok csak ősszel következtek be. Mikor ugyanis Jellasics betörése Bécsig tartó futással végződött, a kamarilla az oláhok fellázításával akarta lekötöni a horvátok fölött diadalmaskodó magyar erőt. A szeptember közepén tartott második balázsfalvi gyűlésen tehát vérszemet kaptak az oláh mozgalom vezetői és szervezni kezdik Dáko-Romániát, melyhez Bukovina, Románia és a Bánság is tartozik szerintök, Erdélyen kívül. Erdélyt 22 prefekturára osztották, megszabták a prefektek, tribunok és alsóbb tisztviselők szerepét és megalakultak a fölkelő csapatok. S mindezt annál nagyobb biztonságban teheték, mert Puchner, az Erdélyben levő császári csapatok főhadparancsnoka, egyetértett velök, támogatta őket. Császári támogatással léptették életbe Fogaras, Küküllő, Hunyad, Zaránd, Alsó-Fehér megyékben ezt az új rendszert és a

havasok oldaláról megindult a borzasztó lavina. Felújultak a Hóra- és Kloska-világ iszonyatosságai. A naszói II. oláh határőrezredben Urbán Károly alezredes, a hátszegvidéki I. oláh ezred területén pedig Riebel József őrnagy vállalkoznak Jellasi szerezére. A szászok hazahívják képviselőiket a szerintük törvénytelen országgyűlésről és örgrófságot szeretnének alakítani területükből. Püspökük után indul a pópák serege is és szentbeszédekben hirdetik, hogy három hónapig alszik az Isten, ki-ki azt tehet, ami jól esik. Mivel pedig a prefektek és tribunok nem kapnak fizetést, szabadon rekvirálhatnak a 22 légió részére minden szükségest. Az oláh lázadás tehát szabad rabláson és istentagadáson alapult. Ettől nem remélhet kegyelmet, nem várhat emberséget senki. Vele szemben csak nagyobb erő védhet életet és vagyont.

Puchner, ki most már Erdély kormányzójának tartja magát, a magyarság lefegyverzésére hívja fel az oláhokat. Egyik gyülekező helyül Hátazeget jelölik ki. Határidő okt. 12. E napokban (okt. 8.) történt, hogy a Rákosdiak, mint határőrök, megtagadták az engedelmisséget Riebelnek. Runkán kapitányt vasra verték s az őket ostromló Riebelnek csak akkor adták meg magukat, mikor puskaporuk elfogyott. Vezérük Várad Dani tanító volt. Segítségükre elindultak a dévai nemzetőrök és honvédek is, de arra gondolva, hogy távollétük alatt Dévát is feldúlhatják, az útról visszatértek.

Rákosd lefegyverzése után a többi községekre került a sor. Puchner négy táborba vonja össze csapatait. Az egyik tábor helyül megyénket jelölte ki. Sok szomorú emlék fűződik e napokhoz.

Az őszi napokban megyegyűlés volt Déván. A tanítóképző épülete előtt, szabadban tartották. Kuún Kocsárd elnökölt s arról tanácskoztak, mit lehetne tenni Riebel és az oláhság erőszakoskodása

ellen. A városban csak a dévai honvédszázad, a nemzetőrség és 22 ittrekedt József-husár volt, akik a Bánátból mentek volna Erdélybe lovakért. Se lovuk, se kellő fegyverzetük nem volt. Az árki tétőt Riebel határőr zászlóalja és a lándzsás oláhok tartották megszállva. Evvel az erővel szemben a dévai sereg kicsiny. A gyűlés még nem hozott határozatot, mikor megérkezett Riebel fia s mint hadi követ felszólította a főispánt, hogy a gyűlést oszlassa fel s a közigazgatást adja át a katonai hatóságnak. A gyűlés szétoszlott. Kuún Kocsárd és kísérete Zarádon át Nagyváradra mentek. A dévai honvédszázad a 22 huszárral szintén eltávozott a városból. Arad felé indultak. Útközben a dobrai határőr-husárok is csatlakoztak hozzájuk Kiss Sándor kapitányukkal. Valeamare krassószőrényi község mellett szétverték a krassói oláh felkelőket, úgy hogy e megyével nem is igen volt baj a hadjárat további folyamán. Zámnál azonban a dobrai husárok elváltak és visszajöttek. Honvédeink pedig Versec alá kerültek s harcoltak a rácok ellen. Februárban pedig Arad táján voltak s részt vettek Asztalos Sándor azon csatájában, melyben ezer osztrák esett el. Tavasszal visszarendelték őket Dévára, de kolozvári zászlóaljukkal ezután sem egyesültek. Zarádban október második felében Butean prefekt szítja a mozgalmat. 21-én már Arad-felé menekülnek a magyarok, másnap Körösbánya, az akkori székhely, meghódol Kosztán Makra csapatának. E csapat lefegyverzi a nemzetőrséget, a menekülőket pedig biztatja, hogy csak térjenek haza, nem lesz büntetésük. Így indul haza a Brády család is, sőt nagyobb biztonság okából a körösbányai oláh pap is elkiséri őket. 25-én alkonyatkor indultak Brád felé, de csakhamar elfogja őket egy banda. Valea alá viszik s borzasztó kegyetlenséggel agyonverik őket. Tizennégy Brády vértett

el itt, legyilkolták kíséretüket is, még az oláh papot is tűzbe dobták. Brády Pálné szopós gyermekét élve dobták a közös sirba s a vékony földréteg alól még sokáig kihallatszott nyöszörgése.

Több Déváról menekült is volt Körösbányán. Ezeket a többi foglyokkal Brádra kísérték, útközben Mestákonban kirabolták, ruháiktól nagyrészt megfosztották, Brádon pedig a későbbi gimnázium épületében elcsukták s három napig koplaltatták. 26-án Kristyórra kísérték őket, ott feleskették a császár és a román nemzet iránti hűségre, aztán visszavitték előbbi börtönükbe. Pár nap múlva nemzetőrök és huszárok jöttek Aradról és az oláhokat szétkergetve, kimentették a foglyokat, kik közül a legtöbb Aradra ment a kis sereg védelme alatt. Néhány öreg egyén nem volt hajlandó lakhelyét elhagyni, ezeket később ismét megtámadták és kivégezték.

Algyógyon Boncza ref. lelkészt és még 84 lakost, Bokajban 30 magyart mészároltak le a lázadók. Hátszegen 15 egyént kötöttek az oláh pap parancsára a patakparton felállított cölöpökhöz; mindenikkel egy-egy lándzsás paraszt állt szembe s adott jelre széthasítva az áldozatok fejét, hulláikat a vízbe lökték.

És ez így ment a szomszédos megyékben is. Janku Topánfalváról irányítja a véres munkát, melyet a zalathnai vérfürdő után már Puchner is megsokalt. Hiába inti azonban mérsékletre nekivadult fegyvertársait, azok most már ő rá sem hallgatnak. Az Erdélyi Hegyalja mentén bőven omlott a vér és a köny tovább is.

E napok a nehéz megpróbáltatás napjai voltak az egész Erdélyre. Ki tudja, mi minden következett volna, ha a szabadság Istene Bem apót nem küldi hozzánk. Ő a bécsiek harcát vezette s mikor Bécs meghódolt a császári hadaknak, Bem hozzánk menekült. Kossuth dec. 1-én nevezte ki az erdélyi hadak fővezérévé. Éppen a legjobb-

kor. Nagy szükség volt rá. Az volt feladata, hogy az Erdélyben katonailag uralkodó Puchnert meggyőzze, annak erejét lekösse. Meg kellett akadályoznia azt, hogy az erdélyi osztrák csapatok a Sebes-Körös völgyén kitérve a más irányból érkező csapatokkal egyesülhessenek s a nagyváradi honvéd fegyvergyárat, vagy a később Debrecenbe menekült kormányt és országgyűlést veszélyeztessék. Bem csodálatos munkát végzett. Visszaveri a csucsei szorosból az osztrákokat, a karácsonyt a visszafoglalt Kolozsvárban ünneplés és fényes diadalmenetben vonul Nagyszében alá s azt vakmerőn ostromolni kezdi. Tudja, hogy Erdélyt mindaddig nem hódíthatja vissza teljesen, míg az ellenség főfőszékét, élelmi- és hadiszertárát el nem foglalja. Ámde Puchner 17.000 emberével szemben neki csak 4600 van, annak jó része is székely újonc.

Január 21-én megkezdte az ostromot, ámde siker nélkül. Szelindek és Vizakna táján húzódik meg a következő hetekben. Február 2-án már Puchner hívására betörttek az oroszok, az oláhok és szászok is fegyverkeznek. Be akarják keríteni Bemét, aki Magyarországból segítőcsapatokat vár. Élet-halál kérdés most ránézve, hogy az Arad felől Beke József zarándi parancsnok vezetése alatt közeledő csapattal egyesülhessen s hogy bizonyosan találkozhasanak, Kemény Farkas vezetése alatt a XI., LV. zászlóalj, három század Mátyás-huszárt és hat ágyút küld Dévára febr. 1-én. Most mutatta meg aztán félelmetes erejét, mikor már csak 2000 embere maradt. Vizaknán akarta bevárni a segítséget. Febr. 4-én azonban rajtaütnek s ő kénytelen Szászsebesen, Szászvároson keresztül Dévára vonulni az egyesült ellenség elől. Erről emlékszik úgy Petőfi:

Négy nap dörgött az ágyú
Vizakna s Déva közt,
Ott minden talpalatnyi
Földet vér öntözött.

Febr. 6-án szorul ki Szászsebesről, este szuronnyal kergeti ki Szászvárosból az ellenséget. Bencenc és Gyalmár oláh lázadókkal van tele, Puchner Balomir mellett állapodik meg. Bemnek ekkor már csak 1200 embere van. E borzasztó estén vállalkozik gr. Bethlen Gergely két Kossuth-huszárral, hogy fölkeresi Kemény csapatát s kora hajnalban szerencsésen visszajönnek a jó hírrel: Kemény dandárjának első csapatai már Piskin vannak. Puch-

egy 30 tagból álló szakaszt küldött Halmágyra (Zaránd) Beke elé, a főcsapat pedig Déván pihent pár napig. Egyik éjjel Salamon, hunyadmegyei oláh tribun, megtámadta a várost. A Felszeg-utcán lopakodtak be s egy házat már fel is gyújtottak. A támadás azonban rosszul sikerült, mert a honvédek 150 oláht megöltek, a többit elkergették. Ez után érkezett meg 3000 emberével Beke. 8-án Puchner előhadai megtámadták Keményt, ő Bemtől

A PISKII CSÁRDA.

ner hajnalban támad, Bem négy ágyújával fedezi kis csapatának kivonulását. Egy gránátos őrmester már az ágyúig tör elő csapatával s az egyikre már ráteszi kezét. Bem lovaglókorbácsával vágja szembe: «Az én ágyúmat akarod? Te nyomorult!» E pillanatban lő Bemre egy közvitéz, de csak jobb keze középső ujját zúzta szét a golyó. Bem Piskin levágatja az ujját, báró Kemény Farkas csapatát a piskii híd őrzésére rendelte s ő Dévára vonul pihenni, hol 8-án Beke segítőcsapata is csatlakozott hozzá.

Mikor Kemény Farkas Dévára érkezett,

segítségét kér. A vezér Czech tábornokot küldte s ekkor mondta: «Menjen s tegyen, amit lehet. Ha a híd elveszett, Erdély is oda van!» E mondás bizonyítja, mily világosan látta Bem a piskii híd hadászati jelentőségét. Puchner is jól tudta, itt dől el, ki lesz az úr kettőjük közül Erdélyben. 8-án mindkét részről készülődnek a döntő ütközetre. Bem 6600 embert s 28 ágyút tud Puchner 16,800 emberével, 40 ágyújával szembeállítani. 9-én reggel 6 órakor ágyúszóval köszönti Bem az ellenséget. A hidat a XI. zászlóalj tartja megszállva. 9 óra tájt a Bianchi-ezred egy

zászlóalj rohammal beveszi a fogadót, egy vadászcsapat pedig a hidról szorítja vissza honvédeinket, de a közeli fűzesben elrejtett ágyúk tüze visszaűzi az ellent s a honvédek újból a hidig törnek előre. Nagy meglepetésükre fehér kendőt lobogtatnak azok s mikor Kemény Farkas a hidra lovagol, álnok módon körülveszik, hogy elfogják. De az előnyomuló Czech kimentí a kelepcéből. Megérkezik Bem is,

A PISKII BEM-EMLÉK.

átmennek a hídon, utóbb már a tüzérséget a folyó jobb partján állítja föl s Padig nyomja vissza Puchnert. A bihari lovasokat azonban néhány ágyúgolyó megzavarja, megfutamodnak, követi őket a dombokról a minden töltést ellövéldözött gyalogság is. Ekkor mondta Bem: «Vagy visszaveszem a hidat, vagy meghalok». S az újból rendbeszedett sereggel délután diadalt arat, csak az est homálya vet véget az ellenség üldözésének. A honvédek dicsőségéről a Bem ágyúi helyén emelt piskii emlék beszél. Az osztrákok közül eleset-

tek emlékét a gyulafehérvári oszlop őrzi. A sebesülteket másnap Nagyváradra vivő honvédek a Valisora mellett emelt torlaszokból megtámadták az oláhok s honvédeink csak nagy nehezen juthattak tovább.

Bem egy hónap múlva elfoglalta Nagyszebent s március 26-án kiszorította az osztrákot és az orosz Romániába. Gyulafehérvárat és Déva várát ostromoltatja, ő pedig április közepén 10,000 emberrel és a Vaskapun át Temesvár ostromára indul. A Vaskaput Eisler ezredes védte két zászlóalj határőrrel és 12 ágyúval, de Bem könnyen végzett vele.

Déva várát 1848 őszen hátszegi határőrökkel is megerősítették. Runkán nevű kapitánya a piskii csata előtt megszökött belőle az őrség nagy részével. Csak a vén sánckáplár maradt vissza. Bem nem tartotta eléggé fontosnak arra, hogy bevételével most vesződjék. Az osztrákok tehát ismét visszahúzódtak belé s parancsnokuk egy Rödich nevű horvát főhadnagy lett, aki a honvédségnek husvét hetében történt másodszeri bevonulásakor néhány ágyúlovást is tett. Gyakran tüzeltek a lakosokra is. Az ostromot Förró Elek ezredes vezette. Az őrség keményen tartotta magát, míg végre meghódolt. Honvédeink pünkösdi napján vonultak be. Június végén P. Szathmáry Károly utászs századost hadiszerekkel megrakott 12 tutajjal küldte a Gyulafehérvárat ostromló Stein Déva megerősítésére. A kis csapatot több ízben megtámadták az oláhok, de szerencsésen eljutottak a várba mégis.

A Görgői győzelmeiről vett hírek békülésre indították Jankut is, ki a havasokba húzódott vissza fölkelőivel. Azt is sejté már, hogy az udvar csak eszközül használta fel őket. Nem bizott már Dáko-Románia megvalósításában sem. Követet küldött Csutak Kálmán ezredeshez, zarándi hadparancsnokhoz azzal az üzenettel, hogy általános kegyelmet kér népeinek s

leteszi a fegyvert. Csutak jelentésére Kossuth Drágoss János belényesi oláh képviselőt, derék magyar hazafit küldte ki a béketárgyalásokra. Drágoss április végén Debrecenbe ment Csutakkal együtt. Jankuval fegyverszünetet kötött addig, míg a végleg megszövegezett békepontokkal viszszer. A topánfalvi gyűlésen a fölkelők is elfogadták a pontokat. A vezetők Abrudbányára vonultak a szerződés megszövegezése végéig. S ekkor egy szerencsétlenül és kelletlenül beavatkozó ember, Hatvani Imre, zarándiújparancsnok elrontotta a dolgot. A Vulkánon át Abrudbányára vonul, a fegyverszünet megtörésével Jankuban gyanút, az oláhokban elkecseregetést támaszt. Azt hiszik, a kormány csak ámitotta őket. Visszahúzódnak a havasokba, majd Verespatakra, utóbb Abrudbányára törnek. Dühüket csak fokozta, hogy Dobra a harcban elesett, Buteanut pedig, ki Brádon fogságban volt Vicziannal együtt, Hatvani fölakasztatta. Déva meghódolása után Forró ezredes, június elején Kemény Farkas indult Déváról Brádon át a lázongók ellen. Nagy nehezen sikerül is a torlaszokon át-törniök, de a végleges leverést megakadályozta az oroszok benyomulása.

Ami még ezután történt, az a szomorú befejezés egy-egy jelenete.

A temesvári csatavesztés hírére Görgei aug. 13-án letette a fegyvert. Kossuth menekül. Bem mint Kossuthtól kinevezett fővezér Temesvárról Arad felé tart s Radnán értesül a történetekről. Még most sem csügged. Bizik az erdélyi főszeregben. Facsetről egy töredécespattal Dobrára jön. Lüders orosz tábornok Szászsebesnél és Kenyérmezőn keményen megvervén Stein Miksát, őt már egész Lezsnyekig szorította. Stein nem támaszkodhatott a dévára sem, mert azt még aug. 14-én felrobbantotta az osztrákoktól átvett sánc-káplár. Bem Lezsnyeken fogadta Lüders követét s azt üzenete neki, vonuljon vissza

Déváról Szászvárosig s ő Piskinél meghallgatja föltételeit. Azonnal rendbe is állította csapatát s az orosz vissza is húzódt. Bem azonban az úton is, a lezsnyeki táborban meggyőződött arról, hogy a magyar sereg utolsó maradványai is feloszlóban vannak. Stein helyett Bekét nevezte ki vezérré, ő pedig, mivel az osztrákok már Dobráig nyomultak be Arad felől. Lezsnyekről Boja-Birzen, Nagy-Muncselen, s az Erdőhátságon át Ruszskabányára, onnan Törökországba menekült. A branyicskai szoros őrsége is megszökött; Beke 17-én d. u. 6 órakor a csángó-telep táján letette a fegyvert Lüders előtt. Bem és csekély számú hűséges kísérete 18-án Mörül faluba jut. Már előbb ért oda a Facsetről menekülő Kmetty tábornok 12 társával. A falu népe elfogja őket s meq akarja égetni, de Bem csapata megérkezik, s így megmenekülnek. 21-én Frummer alezredes, ki Lázár Vilmos hadtestének egy töredékét vezette Karánsebes felől Hátszegre, Hasdorf orosz tábornoknak adja meg magát.

A lefegyverzett honvédek nagy részét Déváról is, Hátszegről is Gyulafehérvárra vitték...

E szomorú események óta 60 év telt el. A történelem igazat adott a magyarnak és elégtételt az elvérzett honvédeknek. Büszkén dobog szívünk, ha a piskii emléknél megállunk; növekszik honszerelmünk, az egységes baza iránt való rajongásunk, ha az elesett honvédek és elvérzett áldozatok utolsó sóhajától megszentelt téreken járunk. De mit éreznek oláh testvéreink, ha a Janku sírját beárnyékoló cebei fára néznek? Hallják-e, értik-e azt, amit e fa lombjai a szerencsétlen álmódzó tragikus sorsáról, az eszközül kihasznált oláh nép szégyenletes szerepéről s a várva-várt jutalom elmaradásáról susognak?...

Ha megértenék!

Balázs Béla.

Hunyadmegye középiskolái.

A középfokú oktatás szükségleteit megyénk területén négy intézet látja el. Ezek között három teljes középiskola van, ú. m. : a dévai állami főreáliskola, a petrozsényi állami főgimnázium, a szászvárosi államilag segélyezett református Kún-kollégium. Csupán négyosztályú a brádi gör.-kel. román algimnázium.

A hunyadmegyei középiskoláknak jellemző közös tulajdonságuk, hogy mindannyian a társadalom, illetve a magánosok áldozatkészségéből emelkedtek. Az állami kezelésbe való átvétel egyrészüknél csak idők multával, a főtartás terheinek növekedtével következett be. Megvan tehát immár minden megyei középiskolának a maga viszontagságos történelmi multja. És míg megyénknek egyik középiskolája, a szászvárosi, ősi hagyományokból meríti működésének szellemét, addig a hagyományos szellem a többi intézetnél is fejlődőben van.

Megyénknek mind a négy középiskolája, amellet, hogy egy-egy vidék kulturális szükségleteit elégíti ki, egyszersmind iránya, eszközei, szellemi és anyagi forrásainak természete szerint, különleges célokat is iparkodik megvalósítani. Megyei középiskoláinknak megegyező és eltérő viszonyai úgy domborodnak ki legvilágosabban, ha egyenkint vesszük szemügyre multjukat és jelen állapotukat.

1. A dévai állami főreáliskola.

Hunyad megye történetének világosan beszélt adatai legkorábban a dévai középiskolát említik. Ezt az iskolát Geszthy Ferenc erdélyi kapitány és dévai várnagy alapította 1593 június 11-én kelt végren-

delétében. Ugyanezen iratnak egy kifejezéséből azonban kivehetjük, hogy Déván már korábban is volt iskola, amelynek mestere «régi szokás szerint» «az váras-tul és plebánustul» húzott jövedelmet.

Geszthy Ferenc az ő végrendeletében pontosan megállapítja az új iskola helyét a templom és paplak közelében. Elrendeli továbbá, hogy azt köből építsék meg és hogy egy hosszabb helyisége legyen tanterem, négy szobája legyen a tanulók lakása és egy kisebb ház az «oskola mestör» otthona. Bőkezűen gondoskodik azután az iskola fentartásáról és a tanító fizetéséről, mert így az iskolába «inkább található mind mestört s mind deákokat, és jó oskola lehet mindenkor».

Kétségtelen, hogy az itten leirt iskola megfelelt az egykorú középiskolának. Ez az iskola még bentlakással is egybe volt kötve. Elmondhatjuk tehát, hogy olyan intézet állott fenn hajdan Déván, amely a mostani internátussal egybekötött középiskolának feladatait teljesítette. Az viszont bizonyos, hogy ez a XVI. századbeli dévai középiskola a mai főreáliskolának előde, mert hisze, Déva, mint megyei székhely, mindig fentartotta igényeit egy ilyen magasabb fokú intézetre. Így tehát Dévának mostani középiskolája keletkezése szerint és a történelem adatai értelmében, megyénk legősibb középiskolája. Ősibb eredetű még a szászvárosinál is, amely csak föltevés, nem pedig pozitív adatok szerint keletkezett 1550—1570 között.

Míg azonban a szászvárosi középiskolánál kezdettől fogva a mai napig fennáll az intézet munkájának folytonossága, a dévai középiskola szép föllendülése után, különösen a XVIII. századbeli elnemzetlenítő

kormánytörekvések csapásai alatt egyre gyöngült s végül egy évszázadon át szünetelt.

A dévai középiskola virágzási koráról keveset tudunk. Annyi bizonyos csupán, hogy a Geszthy Ferenc által alapított, helyesebben kibővített iskola Bethlen Gábor és I. Rákóczy György idejében mint református gimnázium szerepel, amelynek diákjai és mestere számára később Apaffy Mihály fejedelem felesége, Bornemisza Anna, pénz-, búza-, bor-, hizott disznó- és cipó-adományt rendelt.

A magyar nemzet ismételt szabadságharcjai, főként pedig II. Rákóczi Ferenc fölkelése azt a tervet érlelte meg Erdély császári kormányában, hogy az ilyen mozgalmakat főként a magyar értelmiség elnyomásával, háttérbe szorításával kell lehetlenné tenni. Így tehát sorra kerültek a reformátusok középiskolái, amelyek legkiválóbb fejlesztői voltak a magyar műveltségnek. A dévai református gimnáziumot közjövédelmének elvonásával akarták megsemmisíteni 1723-ban. Az iskola azonban még így is fentartotta magát 1774-ig. De mivel a javarészt protestáns hitű megyei nemesség a gróf Kuún-család hathatós támogatásával csupán csak egy intézetnek, a szászvárosinak fentartását remélte keresztülvihetőnek a kormánynak sokoldalú akadékoskodásai közepette, azért a dévai református gimnáziumnak anyagi forrásai lassan elapadtak. 1774 március 19-én az intézet adósságai címén végrehajtást rendeltek el még gróf Bánffy Dénesné, Barcsay Ágnes udvarára is azért, mert a ref. iskola «abból az udvarból szakadott volna ki valaha». Balia Sámuel, a ref. hitközség akkori gondnoka, egy negyedév múlva kieszközölte ugyan az iskola újból való megnyitását, de az a korábbi bezárás miatt annyira elnéptelenedett, hogy többé nem volt életképes.

Száz évi szünet, majd hosszas tanács-

kozások és kérelmek után ismét teljesült Déva közönségének az az óhaja, hogy egy középiskola újra kezdje meg a városban működését.

Pauler Tivadar közoktatásügyi miniszter többrendbeli intézkedései után, 1871 október 4-én nyitotta meg ünnepélyesen Barcsay László főispán a dévai reáliskola működését. A munka a fölözlatott gergyószentmiklósi alreáliskolától iderendelt Katusik Nep. János igazgató, kegyesrendi áldozópap vezetése alatt 23 növendékkel

GÖLLNER KÁROLY,
déli állami főreáliskolai igazgató.

indult meg. Az igazgató mellett Vigh Ferenc rendes tanár ideiglenes minőségben, Téglás Gábor pedig mint helyettes tanár működött. A következő 1872—73-ik iskolai évben megnyílt a második osztály s ez alkalommal Csonka Lajos helyettes tanárral bővült ki a tanári testület.

A dévai állami főreáliskola innét kezdve évről-évre egy-egy osztállyal bővült, míg nem teljessé lett az intézet. Az osztályok számának szaporodása azonban még ezután sem szünetelt meg, mert csakhamar szükségessé vált az osztályok párhuzamosítása is. Az 1907—1908-ik iskolai évben az osztályok száma 11 volt, a beírt tanulók pedig 418.

A főreáliskola és a vele kapcsolatos internátus ily nagymérvű fejlesztésében kiváló érdemet szerzett Téglás Gábor, aki mint igazgató, 1883-tól 20 évig állott az intézet élén. 1903-tól kezdve az ő hivatali utóda, Göllner Károly idejében a korábbi fejlődés még nagyobb mérveket öltött, úgy hogy az intézet ma az ország vidéki főreáliskolái sorában a legelsőek között áll.

Az intézetet megyei és hazai származású ifjak nemzetiségi és valláskülönbség nélkül látogatják. Az 1907—908-ik iskolai év adatai szerint a vizsgázott tanulók közül dévai 122, egyéb hunyadmegyei 177, a megyén kívüli 83. Vallás szerint: római kath. 124, gör.-kath. 10, gör.-kel. 71, ág. ev. 15, református 76, unitárius 4, izraelita 82. A tanulók közül anyanyelvre nézve magyar 313, német 10, román 58. Minden tárgyból jeles volt 22 (5.7%), egy tárgyból bukott 48 (12.7%), két tárgyból 46 (12%).

Az intézetben előadott rendkívüli tárgyak és tanfolyamok a következők: Könyvtel, latin nyelv, román nyelv, gyorsírás, egészségtan, ének és zene, műfaragás, vívás, mintázás. Az intézeti tandíj egy évre 36 korona, a beíratási díj járulékaival együtt 12 korona. Az internátus díja évi 600 korona; a 400, 300 és 200 koronás kedvezményes helyek csak üresedés esetén és elsősorban hunyadmegyei illetőségű ifjakkal tölthetők be. Az internátusi növendékek száma 50—60 között váltakozik. Húsz szegény és jó tanuló évi 40 koronáért ebédet kap a tápintézetben. Az intézetnél adományozásra kerülő külső és belső alapítványok évi kamatja legutóbb 4975 koronát tett ki, ami körülbelül száz-ezer korona tőkének felel meg. Ehhez járul a rendkívüli pénzsegély és könyvjuttalmazás. 183 tanulóknak elengedett tandíja 5544 koronát tett ki. Az intézet felszerelése a követelményeknek megfelel és folyton gyarapodik.

A dévai állami főreáliskola tanári karának tagjai az 1908—909-ik iskolai év elején a következők:

1. Kiérdemültek: Katusik Nep. János, Téglás Gábor, Csonka Lajos, Ferenczy Gyula, Hajduczky József.

2. Működő tanárok: L. a címtárban.

2. A petrozsényi állami főgimnázium.

Petrozsény és a zsilvölgyi bányavidék kulturális szükségletei egyre emelkedtek, amióta ott a nagyobb mérvű bányazás megindult. Ez a szükség olyan égető volt, hogy 1886-ban egy németnyelvű magán-gimnázium megnyitása is kedvező fogadtatásra talált. Ez az intézet azonban három évi működés után megszűnt.

Ettől kezdve öt éven át középiskola nélkül szűkölködött Petrozsény, míg nem az 1894-ben megalakult gimnáziumi bizottság Wéber Béla hunyadmegyei főesperes elnöklete alatt ugyanezen év szeptemberében megnyitotta a petrozsényi gimnázium első osztályát. A beíratkozott 32 tanuló Tornyai Ferenc tanár oktatta. A vizsgálatok az iskolai év végével dr. Badiés Ferenc miniszteri kiküldött jelenlétében folytak le. Ettől kezdve a petrozsényi gimnázium osztályainak száma egyre szaporodott, úgy hogy végül a folyó 1908/9. iskolai évben megnyílt a VIII. osztály is. Ebben az évben ment át az intézet teljesen állami kezelésbe, miután Petrozsény nagyközség a főgimnázium számára már az intézet fennállásának negyedik évében igénybevette az állami segélyezést.

A petrozsényi állami főgimnázium első igazgatója Tamásovich Timót szent ferencendi áldozópap, középiskolai tanár volt. Hivatali utódai közül legtöbbet fáradott az intézet fejlesztése körül Priváry Géza, a főgimnázium jelenlegi igazgatója, aki ezen minőségben 1900 óta áll az intézet élén.

A főgimnázium fejlődése olyan rohamos volt, hogy rövid 14 évi fennállása ellenére az intézet a múlt 1907—908-ik iskolai évben 314 beírt tanulóval a megyei középiskolák között népességre nézve a második helyre emelkedett.

Az 1907—908-ik iskolai év adatai szerint a főgimnázium vizsgálatot tett növendékei között petrossényi volt 108, egyéb hunyadmegyei 138, Hunyad megyén kívüli 46. Az intézet erős fejlődését mutatja az, hogy alsó osztályai túlnépesek.

Első osztályába 59, a másodikba 51, a harmadikba 51, a negyedikbe 42 tanuló iratkozott be. A tanulók anyanyelv szerint a következőképpen oszlottak meg: magyar 181, német 27, román 83, olasz 1; vallás szerint volt: róm. kath. 115, gör.-kath. 23, gör.-kel. 63, ág. ev. 15, református 29, unitárius 1, izraelita 46. Előmenetel szerint jeles osztályzatú volt 12 (4·1%), egy tárgyból bukott 22 (7·5%), két vagy több tárgyból 46 (15·7%). A tandíj az államosításig évi 72 korona volt, a beiratási díj a nyugdíjalappal és egyéb járulékaival együtt 18 kor. 40 fl. Az intézettel kapcsolatos internátus havi ellátási díja 50 kor. (Az intézet tanári testületének névsorát l. a címtárban!)

3. A szászvárosi államilag segélyezett ref. Kún-kollégium.

A szászvárosi ref. Kún-kollégium megyénknek történelmi hagyományokban leggazdagabb középiskolája. Évszázadokon át igazi menedéke volt e megyében a magyar nemzeti eszmének és tüzhelye a magyar művelődésnek. Ezt a kiváló hivatást azért teljesíthette a szászvárosi kollégium, mert dacolni tudott az idők viharáival. Benne összes megyei intézményeink között legjobban tükröződött vissza fajunknak szilárd ellenálló képessége, benne

legjobban testesült meg a megyei magyarságnak művelődésre való törekvése.

Az intézet eredete a múltak homályába vész. De mivel az intézet mindjárt történetének kezdetén erős protestáns irányával tűnik föl, eléggé indokolt az a föltevés, hogy alapítója is Szászváros reformátora, Károli Sebestyén, szászvárosi első pap, a korábbi gyulafehérvári kanonok lehetett. Szászváros reformációja pedig 1550—1570 között ment végbe.

PRIVÁRY GÉZA,
a petrossényi állami főgimnázium igazgatója.

A szászvárosi kollégium eleinte csak egy kisebb népiskola volt, amely a papok vezetése alatt főként a vallásujítás céljait szolgálta. Ebben az időben az intézet még kizárólag a református hitközség tulajdona volt. Később azonban számos ok összetalálkozása következtében a kezdetleges iskola erőteljes fejlődésnek indult. Fejlődésének kedvezett az a körülmény is, hogy megyénk határain belül Szászváros egészen a legújabb korig az egyetlen igazi város volt s ezért is nevezték «város»-nak. Mivel pedig a szászok földjének egy része volt, azért a város a megye hatósága alól is ki volt véve és

mint zárt területben, önállóbban fejlődhetek benne a teljesen független intézmények. Ehhez járultak az akkori nehéz közlekedési viszonyok, a XVII. század elején meginduló nemzetellenes kormánytörökvések, amelyek együttvéve azt eredményezték, hogy a megyei nemesség a szászvárosi iskola fejlesztésére fordította minden erejét, oda, mint legjobban megközelíthetőbe, küldötte gyermekeit.

Az intézetnek első végleges otthont I. Rákóczy György adott. Ez egy eme-

SIMON FERENC,
szászvárosi ref. főgimnázium igazgatója.

letes épület volt, amelynek helyébe csak 1863-ban került Kún Kocsárd költségén egy új épület.

Az iskola szervezete megegyezett a gyulafehérvári, majd az enyedi főintézetek alsó osztályainak szervezetével. Az alsóbb osztályokban az elemi ismereteket, a grammatikát, a syntaxist, retorikát és poetikát tanították. Ezek végeztével a tanuló rigorozumot (szigorlat) állott ki, amely után aláírta az iskola törvényeit és togátussá lépett elő. Ezek közül a kiválóbbak előkészítették az alsóbb osztályúakat és felügyeltek reájuk. A tanulók az inté-

zetben laktak, csak a gazdagabbak lakhattak kívül.

II. Rákóczy György Apácai Csere János javaslatára a középiskolák osztályainak számát hatra, illetve nyolcra emelte. Ez időben a főtantárgy a latin volt, görögöt csak a togátusok tanultak. A héber nyelvet kiküszöbölték, a német nyelv behozatalát pedig más intézetek sikertelen kísérletei után be sem hozták. A felsőbb osztályokban tanítani kezdték a pszichológiát, logikát, metafizikát, történelmet, algebrát és mértant is.

Az intézet vezetői a rektorok voltak, akiknek neveit csak 1669-től, Gidófalvi R. Dániel óta ismerjük. Innét kezdve 1838-ig 46 rektora volt a kollégiumnak. 1838-ban az egyházfőtanács Molnár Józsefet, a kollégium igazgató-tanárává választotta. Az ő utóda 1858-tól 1870-ig Szabó György volt, akit Dané István, majd Dósa Dénes követett. Az intézet jelenlegi feje: a széles tudású, kiváló tapintatú s rendkívüli tevékenységű Simon Ferenc igazgató-tanár. Az ő páratlan ügyessége és kitartása következtében a jövő évben új, modern palotába költözik a gimnázium. Ez a nevezetes mozzanat az intézet életében a Simon igazgató nevéhez fog fűződni.

A hagyományokban gazdag intézetnek a tudományok ápolásán kívül az volt a feladata, hogy a nemzeti eszmét a felülről jövő nyomás ellen védje, most pedig abban csücsösodik ki nemzeti hivatása, hogy a magyarságnak védőbástyája legyen a nemzetiségi törekvések közepette.

Ennek a feladatnak az intézet derekasan meg is felel. Az 1907—908-iki iskolai év adatai szerint, az intézet 312 beírt tanulója közül az év végén volt 197 magyar, 28 német, 59 román és 1 szláv. Vallás szerint: református 118, ág. ev. 21, róm. kath. 54, gör.-kath. 13, gör.-kel. 52, unitárius 2, izraelita 25. Közülük 91 szászvárosi, 109 hunyadmegyei, 85 más

megyebeli. Előmenetel szerint 19 növendék volt jelesrendű, egy tárgyból bukott 28 tanuló, két vagy több tárgyból 38 tanuló. A tandíj 63 korona, a beiratási díj és járuléka 20—30 korona között változik, aszerint, hogy künnlakó vagy bennlakó-e a növendék. A konviktus-díj a teljes kosztért egy évre 220 korona. Az intézeti összes jutalmak, ösztöndíjak és segélyek évenként kiosztásra kerülő összege a főgimnáziumban 12,379 korona. A konviktus növendékek száma az év elején 144, az év végén 135 volt. Az intézet tanári testületének tagjai a következők:

Kérdemültek: Dósa Dénes, Sándor János, Vitos Lajos, Deák Gerő.

Működő tanárok: L. a címjegyzékben.

4. A brádi gör.-kel. román gimnázium.

A régi Zaránd megye görög-keleti hitű lakossága több évtizeden át tartó szervezkedés és gyűjtés után az 1869—70-iki iskolai évben megvalósította a brádi al-gimnáziumot. Az intézet mindjárt az I. és II. osztállyal indult meg. A következő három év alatt megnyílt a III., IV. és V. osztály is. Ez utóbbi azonban egy évi fennállás után megszűnt. Báró Saguna András nagyszebeni gör.-kel. püspöknek 1864-ben a m. kir. helytartó-tanácsához intézett kétfélebeli kérelme szerint a brádi gimnázium felállítása a zarándmegyei népművelődés előmozdítása végett föltétlenül szükséges volt. Az alapításra szükséges 60.000 forint már ekkor egybegyűlt. A további fejlődést a hivek, különösen pedig a brádvidéki esperességek papjainak aldozatkészsége biztosította.

A brádi al-gimnázium kezdettől fogva megtartotta görög-keleti felekezeti jellegét. Az intézetben az előadás nyelve a román. A brádi al-gimnázium célja tehát a román műveltség ápolása és fejlesztése, a román nemzetiségű ifjak képzése. Ezt a célt az

intézet eszközeinek, főként anyagi erőinek fogyatékosága ellenére is, eredményesen közelíti meg. Ezt bizonyítja az, hogy az intézet fennállásának 25-ik évében az ott oktatást nyert tanulók létszáma meghaladta a kétezret. Mind a négy gimnáziumi osztály tanulóinak száma eleinte 80—100 között változott. Ez a szám 1905 óta meghaladja a 120—130-át. Az 1907/8-iki iskolai évben a gimnáziumba beiratkozott tanulók száma 176-ra emelkedett. A magyar nyelv tanítása mind a négy osztály-

GÁSPÁR JÓZSEF,
az algyógyi földműves-iskola igazgatója.

ban heti 14 órában történik; ugyanennyi óra jut a román nyelvre is.

A gimnázium vezetésében a következő testületek vesznek részt: 1. A gimnáziumi nagygyűlés, amelynek 72 tagja a brádi és halmágyi esperességek azon 92 papja közül kerül ki, akik együtt mint a gimnázium tulajdonosai szerepelnek. Ez a testület évenként május 21-én tartja rendes közgyűlését. 2. Az iskola adminisztrációját a 12 tagú gimnáziumi bizottság intézi, melynek tagjai a nagygyűlésből kerülnek ki. 3. Az anyagi ügyeket a négytagú felügyelő-bizottság ellenőrzi. 4. Köz-

vetlenül intézi a gimnázium ügyeit az intézet vezetősége, amelyet a gimnázium igazgatója irányít.

Az 1907—908 ik iskolai év adatai szerint a vizsgát tett 164 tanuló közül brádi illetőségű volt 13, hunyadmegyei 81, a megyén kívüli 70; vallás szerint: görögkeleti 156, görög kath. 5, róm. kath. 30; nemzetiség szerint: román 161, német 2, olasz 1 tanuló. Jelesrendű volt közülük 20, egy tárgyból bukott 18, több tárgyból

14. A brádi és halmágyi esperességek területéről származó román nemzetiségű tanulók évi tandíja 16 korona s egyéb származásúaké és a nem románoké évi 24 korona. A beiratási díj és járuléka 14 koronát tesznek ki. A gimnáziumi alap bevételei 1905-ben 29,362 koronát, kiadásai pedig 29,330 koronát tettek ki.

(A gimnázium tanári testületének névsora a címtárban.)

Balkányi Ernő.

A pók.

Gerendiék virágos kertjén már végig suhant az ősz. A fák levelei aransárgán hulldogálnak alá, összesöpri őket egy barátságatlan őszi szellő s tölcseért formálva áthordja az udvarra. A csoportok is sívárak már; csak elvétve üti fel fejét egy-egy elkésett, nyomorék virág. A lugas még telis-tele érett szőlővel; holnap tartanak házi szüretet.

Hanem a madárcsicsergés még hangossá teszi a pusztuló kertet. Alice, Gerendiék egyetlen lánya elmélázva ül a lugas mélyében. Valakit vár . . . Még csak tizenhat éves; és ilyen korban oly szomorú valami a haldokló természet. Később már elfoglalja az embert a mindennapi gond, nem ér rá érzékenykedni. Legfeljebb ötven év múltán, mikor a hófehér haj örökösen az őszre, a hervadásra emlékezteti az embert.

Oly bántó ez a csendes haldoklás! Pedig a fiatal lány alig tud betelni az élettel; éj nélküli napokat, tél nélküli esztendőket szeretne átélni. Hiszen oly rövid az élet . . . Még tavasszal csak valami megnevezhetetlen sejtés fogta el. Nem tudta mi az. Mire őszre hajlott az idő, elhervadt a nyiló virág, rájött: élni, élni,

szeretni akart. Ábrándozó szeme megakadt a szőlő sárga levelein: egy hatalmas keresztes pók szötte hálóját. Gyorsan dolgozott a kicsi undok; már bevégezte az átlókat, most a keresztszálakhoz fogott. Bevégzi azt is mindjárt.

Hopp! A félig kész hálóba zümmögő légy került. Villámgyorsan rácsap a potrohos törvető. Zümmög még a légy, de nem soká bírja: hamarosan szürke pólában rugdalózik. A nagyhasú szörny pedig beléereszti szívóit foglya testébe és möhön szíjja annak életét . . .

Alice összerázkódott. Brr! Be csunya dolog ez. Aztán visszazökken megint az álmok világába.

Pedig már esteledik. A kavicsos út száraz levelei megzördülnek. Valaki jön. Vajjon ki lehet az? Talán a mesebeli herceg?

— Jó estét, kezeit csókolom!

— Ah! Ön az káplán úr? — lepődött meg a leányka — hogy kerül ide?

— Bizony, csak az unalom hajtott erre. Pikétezni jöttem papájához, de ő künn jár a nyulak után. Itt akartam bevárni. Nem is sejtettem, hogy itt találok önt.

— Hát akkor tessék üljön mellem és

beszéljessük el az időt. Mit szól ehhez a szomorú őszhöz? Nem bántja magát ez a néma kimúlás?

— Nem, kisasszony! Mért bántana? Optikai csalódás az egész. Az ember sok mindennel így van. Téves benyomásoknak enged utat lelki világába és ezzel megbolygatja a belső egyensúlyt. Lássá, a halál se oly borzasztó valami. Hiszen az egy új élet kapuját jelenti, melyen belül a szabad lélek él, menten a test bajaitól, hibáitól . . .

— De hisz ez mind oly szomorú körülöttünk — szólt közbe a lány.

— Dehogy! Lássá, az a hajára hullott sárga levél bevégezte hivatását, de ahonnan az levált, ott már új csira rejtőzik. Ne a pusztulást nézze, hanem a mögötte mutatkozó új életet. Hiszen nem halál ez, csak álom. A természet álma, hogy az alatt új erőre kapjon. Lássá — folytatta — ilyen az ember szenvedélye is. Néha azt hisszük, kialszik, pedig később annál nagyobb erővel tör elő.

— Szenvedély — susogta a leányka; lehet, hogy igaza van. Körülöttem oly csendes, méla minden és lelkem oly szomorúság tölti el. Hiszen telve az vágyakozással valami ismeretlen érzés után. És azt hiszem, ebben a pusztulásban sohase találok fel . . .

A leányka szomorú arca szinte átszellemült, míg ezeket mondotta. És ott, a reverenda alatt is megmozdult a szív. Ifjúkori szerelem, bohó emlékek, lemondás, mind-mind feltámadtak a multak temetőjéből. Bizony, ilyen az emberi szenvedély . . . Elfelejtkezett a jelenről, el a reverendáról, a fogadalomról. Az est sötétje megelevenedett előtte. Felbukkant a homályból az az elfeledtnek hitt aranyszőke fejecske, ott rajzott emlékében az első találkozás, az első csók emléke a diákszerelem ezer apró boldogságával.

Közelébb húzódtott a leányhoz. A reve-

renda tiltakozóan suhant meg, de ki halotta azt most! Mikor csapkod a szív szirtjein az indulatok hulláma. Ki hallja azt a szerény susogást ebben a viharban!?

És a lány lelke megérezte a női lélek finom érzékeivel ezt a dúló vihart. Ott fenn csapongott képzelete a magasban. Maga mellett érezte azt a mesebeli herceget, kiről annyit álmodott puha párnái között. Mit törődött ő a reverendával! Hisz az a hereeg! Eljött! Itt van mellette és beszél hozzá!

— Ne bántsa Alice az ősz. Ne mondja azt, hogy a természet pusztulása közben hiába keresi azt az ismeretlen valamit. Lássá — folytatta zavarodottan — maga olyas valamit keres, ami csak maga előtt ismeretlen. Elöttem nem. Én jártam utain. Rózsákon jártam, virágillat volt az éltető levegőm. És nem egyedül voltam.

Megfogta a leány kezét. Az ott hagyta.

— Oly szép volt minden. És most, amikor hervad minden, magára nézek és újra él bennem mindaz a szép emlék. Nem is emlék az — szólt remegve — hisz maga . . . Te vagy az én arany-szőke mindenem . . . Te jöttél el hozzám a konviktusi sivár éjszakákon, kísérteni álmomban, visszahívni a világ zajába.

Átkarolta a leányt, forrón, szenvedélyesen. És a fiatal pap oda rejté fejét a kábitó, puha szüzi kebelre.

Önfeledten fonódtak össze. Szeretlek . . . Susogták mind a ketten.

Aztán mély csend borult a lugasra.

Csak egy pillanatra hallatszott valami. Egy éji pille most akadt a pók hálójába. Még zümmögött, még küszködött a hatalmas ellenséggel, aztán semmi se zavarta többé a csendet.

★

Másnap újja találkoztak. Kijózanodva mind a ketten. Ma még szomorúbban hullottak a sárga levelek, még keservesebb nótát füttyült az őszi szél. A lány össze-

rázkódott, mikor a pap reverendájára pillantott, az pedig égő páncélnak érezte testén ezt a ruhadarabot.

Még csak nem is köszöntek egymásnak. Elfordultak, ment mindegyik a maga útjára.

De találkoztak még egyszer az életben. Kiss Pál, a hajdani káplán levetette a szent ruhát. A lányt kiverték az utcára Gerendiék. Egy hét múlva meghalt az apja, az anyja se váratott soká magára. Nem tudták elviselni a szégyent.

A hajdani káplán ott ül hivatalában a fővárosi rendőrségen. Csúf osztályhoz osztották be. Ott foglalkoznak azokkal a nőkkel, kik pénzért árulják a csókot, szerelmet. Eleinte érdekelte őt ez a foglalkozás, később beléfásult. Már fel sem tekintett a jelentkezőre. Egykedvűen nyúlt a kitöltendő blanketta után, úgy kérdezte az előtte álló festett ajkú, cinóberes arcú cifra dámát:

— Mi a neve?

— Gerendi Alice!

A flegmatikus tisztviselő felkapta fejét,

bámulva nézett az előtte álló alakra. Forgott vele a világ, szédülve rúgta ki magától a széket.

— Hát idáig jutott! Oh én nyomorult!

Azzal odament a nőhöz és kezet csókolott neki. Tovább nem bírta, kirohant a tereméből.

Tisztviselőtársai elnézően mosolyogtak a «bolond papon», a kézcsokkal megtisztelt nő meg nem tudta mire vélni a dolgot. Azon tűnődött, ki lehet ez a szentimentális tisztviselő.

De a kirohant ember nem jött vissza. Künn, a folyosó hideg üvegablakához szoritotta fejét, úgy keresett enyhülést. Bent az asszony sokáig várt, végre mások intéztek el kérelmét.

Kifelé menet megkérdezte az egyik tisztviselő, micsoda köze van neki ahhoz a kollégához?

Vállat vont. — Tudja az Isten! Valamelyik szeretőm lesz, aki még most is boldogul utánam.

És kacagva tette be az ajtót.

Dr. Tassy László.

A Hunyadmegyei Nőegylet.

Aki ismeri az országot s különösen vármegyénk állapotát az alkotmányos éra kezdetén, a 60-as években, tudni fogja, hogy kultúra tekintetében — különösen a nők neveléséről mostohán gondoskodott az állam. Sok előkelő családnak megvolt a maga házi nevelése; de a leányok közneveléséről senki sem gondoskodott. Századok mulasztásai meredeztek elének s midőn a nők oktatását kezdték szorgalmazni, kitért az állam, ki a megye, ki a városok, községek.

Nemes Hunyad vármegye lelkes közönsége csakhamar belátta, hogy — az államtól

nem várhatván segítséget — e mulasztásokat csakis társadalmi úton pótolhatja. Nemes fölbuzdulás vett erőt a lelkeken, mikor 1871-ben verőfényes szép tavaszi napon tömörültek Déva város hölgyei, hogy a leányok nevelését megbeszéljék.

A multak emlékének szárnyain visszatérve, látom e kitünő hölgyek között a legkitünőbbet: a nagyműveltségű és finom lelkületű úriasszonyt, Barcsay Lászlóné báró Buckenthal Antóniát, amint az ő gyöngéd, tapintatos modorával mindenkit elbűvöl, mindenkit zászlója alá von. Látom, mily lázasan dolgozik, mily gondos

utánjárással és szeretettel alakítja meg az első «Hunyadmegyei Nőegyesület»-et; mely körültekintéssel osztogatja intézkedéseit, mely nagy nehézséggel tartja össze a vele dolgozó munkás sereget; mely kitartással munkálkodik annak irányításában; mennyit kell küzdeni az emberek hiúságával és érzékenységével, csak hogy a nemes célt, a leányok nevelését bevezethesse városunkba.

Lelkes agitációja nem maradt hatás

lók, hogy már 1875-ben a nőegyesület hat osztályúvá bővítette ki iskoláját. Pár évi szorgos munka közepette észre sem vette, hogy az egyesület ragyogó ege fölött tornyosulnak a fellegek. A nagyközönség lelkes felbuzdulása megcsappant; a tagsági díjak gyéren folytak be s mikor a hátralékok behajtása elhatározottatott, sokan zokon vették az intézkedést és kiléptek az egyesület kötelékéből. Az egyesület fényes keletkezésének példáján felbuzdulva, más

A HUNYADMEGYEI NŐEGYESÜLET LEÁNYÁRVAHÁZA.

nélkül; megmozdult a társadalom s oly nagy lelkesedéssel karolta föl az eszmét, hogy rövid időn belül 8000 frt alapítványi tőke iratott alá, 79 tag iratkozott be rendszeres tagul és rövid egy év alatt 715 frt rendkívüli adomány és pártoló tagsági díj folyt be az egyesület pénztárába s 1871 december havában megnyílt a «nőegyleti elemi iskola» négy osztálya 62 tanulóval.

Az akkori viszonyok szerint nem tartott soknak az évi 20 frt tandíj s Déva város egyetlen iskoláját — ahol a leányok kitünő nevelésben és oktatásban részesültek — oly tömegesen keresték föl a szü-

humanisztikus egyesületek keletkeztek, melyek a közönségnek ezideig egyedül élvezett jótékonyosságát nagyrészt magukhoz terelték; az egyesület vagyoni egyensúlya is megingott; mindezek siettették az egyesületet az örvény felé. 1885-ben az igazgató-választmány belátta, hogy a minden oldalról előtörő közönnyel megküzdeni nem tud; másfelől a leánynevelés is az egész országban nagyobb lendületet nyervén, megnyugvással vette tudomásul, hogy Déva város közönségének az iskola államosítása érdekében 100 aláírással beterveztett kérvénye a vallás- és közoktatás-

ügyi minisztertől kedvezően fogadtatott; elhatározta tehát, hogy iskoláját átadja az államnak.

Az 1885. iskolaév utolsó záróünnepélyén a választmány zokogva állotta körül azt a kedves böcsőt, melyben — 14 évvel azelőtt — a nemes eszme megszületett, hogy elbúcsúzzék büszkeségétől, legszebb társadalmi alkotásától, a «Hunyadmegyei Nőegylettől». Verőfényes, szép napon született és egy verőfényes, szép napon dermedt mély álomba. Maga az egyesület fenkölt gondolkozású elnöke is — a jóságos nagyaszonny, kinek emlékezetét a Hunyadmegyei Nőegylet áldóan fentartja időtlen időnkig — azon tudatban hajtotta fejét örök álomra, hogy a kiváló lelkesedéssel megteremtett és féltő gondnal ápolt egyesület, mely 15 éven át volt összekötő kapcsa a hunyadmegyei társadalomnak, visszamerült a hétköznapi életbe, ahol a küzdelem hatalmas hullámai összecsapnak fölötte.

Az egyesület működése tehát megszűnt; gyűléseket nem tartott, tagokat nem gyűjtött, de az állam által kezelt házának jövedelméből, mely évenként 250 frtot jövedelmezett, törlesztette adósságait és 1894-ben már 1400 frt készpénzzel rendelkezett. Az ügyvivő alelnök, néhai Pogány Ádámné, már 1892-ben rendkívüli közgyűlést hívott össze, hogy az egyesület alapszabályainak 44. §-a értelmében, megmentett vagyonkájából egy Déván létesítendő árvaház ügyében tanácskozzék; de oly kevés egyleti tag jelent meg, hogy a gyűlés érdemleges határozat nélkül széjjeloszlott s most már senki sem kételkedett afölött, hogy a süllyedő hajót megmeníteni nem lehet.

1893-ban azonban váratlan fordulat történt. Szentkereszty báró főispán neje, a szivjóságáról ismert úriasszony, azzal lepte meg az egyesület vezetőségét, hogy a «Hunyadmegyei Nőegyesület» alapító tag-

jainak sorába lépett. Példáját mások is követték. S miként a lenyugvó nap arany sugarai vissza meg visszaragyognak, mielőtt végleg elmerülnének, azonképpen a Hunyadmegyei Nőegylet eszméje is vissza meg visszatért a szívekbe s csak kedvező alkalomra várt, hogy újra teljes fényében pompázzék és hódítson. A kedvező alkalom megjött és testet öltött Szentkereszty báróné, szül. Kornis Clementina grófnő személyében, aki az 1893. évi közgyűlésen egyhangú felkiáltással elnökké választott. Alelnökök lettek: Barsay Béláné és Sólyom Fekete Ferencné úrnők. A választmány Déva város előkelő, kelkes hölgyeiből alakult.

A közgyűlés egyhangúlag határozott a fölött, hogy a hunyadmegyei árva gyermekek felkarolása, nevelésük, gondozásuk és megmentésük végett «árvaházat» alapít. S amitől a legtekintélyesebb férfiak visszaretentek, azt Szentkereszty báróné energikusan diadalra vitte s ragyogó példáját adta nagy alkotóképességének. Férfiak csak pótdadókkal tudnak intézményeket létesíteni, ő a szeretet diadalmas eszméjével, önkéntes adakozásokkal, folytonos gyűjtésekkel, a társadalmi erők tömörítésével új életre hívta rég elsiratott egyesületünket. Hogy gyűjtötte össze a trón zsámolyától le az egyszerű munkásemberig az egyesületnek sok ezerre rúgó alapvagyonát! S milyen rajongással tett-vett, agitált! Akiket nemes intencióinak megnyert, a tisztviselők tudják csak, mily sokat kellett e nemes úriasszonynak fáradnia, hogy kedvenc eszméjét, a dévai «leányárvaházat» megalapítsa. A diadalmasan lobogó zászló alá csoportosult Hunyad vármegye és Déva város színe-java.

Az 1893—1896-ig terjedő évek szorgalmas munkában teltek; hiszen egy már megszűnt intézménynek rekonstrukciójáról volt szó! Meg kellett küzdeni az együletet lesújtó közönnyel, kétkedéssel; igyekez-

nünk kellett a nagyközönség áldozatkész-
ségét újból meghódítani; új, tántoritha-
talan bizalmat kellett működésünk iránt
ébreszteni, ügyelnünk kellett, hogy az
esetlegesen beállható újabb közöny miatt
az árvák ügye ne szenvedjen, nemcsak,
hanem, hogy annak szolgálatára évről-
évre erősödjen az egyesület.

1895-ben az alapszabályok népes gyűlés
keretében tárgyalatván, megállapodás törté-
tént aziránt, hogy egy szűkebbkörű bi-
zottság Réthy Lajos, Szöllősy Lajos és
Szóts Sándor urakból a vármegye «*véd-
nökségét*» szorgalmazzák. Nemes Hunyad
vármegye — élén Szentkereszty főispán
és Hollaky Artur alispánnal — főlemelő
melegséggel fogadta a küldöttséget és el-
határozta, hogy az egyesületet minden
rendelkezésére álló módon támogatni fogja
s ebből kifolyólag a vármegyei egyesített
szegényalap mindenkori évi jövedelmének
felelő részét, amely már 1895-ben 1201 frt
és 58 krt tett ki, az árvaház céljaira ado-
mányozza. Ugyancsak a vármegyei kép-
viselési közgyűlés átadta az egyesületnek
örök haszonélvezetbe, majd örök tulajdo-
nába Déván, a Bethlen-utcában levő, az-
előtt megyei kórház céljára használt
házát. Továbbá Petrozsény nagyközség és
a muszári aranybánya részvénytársaság
Brádon, az egylet örök alapítói lettek
2500—2500 frttal. A Réthy Lajos kir.
tanácsos, tanfelügyelő 25 évi szolgálati
jubileuma alkalmából a nevére tett 750
frt alapítványi összeg szintén e nemes
célú egyesületnek jutott, azzal a föltétel-
lel, hogy kamatai mindaddig a tőkéhez
csatolandók, míg nem 2500 frtra felszapo-
rodik, amikor is mint «Réthy Lajos örök-
alapítvány» címen és jövedelmére árvát
fog fölvenni. Községek, társulatok és ma-
gánosok számosan és lelkesen adakoztak
és jöttek az egyesület támogatására. Mel-
lette állott a főrangú nő, hogy tekintélyé-
vel és méltóságával adjon súlyt törekvé-

senek; a gazdag, hogy adományaival, a
szegény, hogy filléréivel, részvételével és
szeretetével, a korosabb, hogy tapasztala-
tával, a fiatal, hogy utánjárásával legyen
segítségére. 1896-ban nyitottuk meg árva-
házunkat három árvával. A múlt évben,
tehát tíz év után az árvák létszáma 14—15
között váltakozott; ezen tíz év alatt az
egyesület 31 árva gyermeket gondozott,
ezekből meghalt 2, kibocsátott az egyesü-
let 15-öt és jelenleg 14 gyermek van árva-
házunkban.

Az egyesület vagyoni gyarapodása —
amint láttuk — oly szépen megindult,
hogy 1894-ben 80.000 kor. tőkének biztos
jövedelme fölött rendelkezünk. Össze-
hasonlítással és némi tájékozás végett kö-
zöljük a múlt évi eredményeket:

Az egyesület vagyona, ingatlant is pénz-
értékben véve, 82.300 kor. Ezzel szemben
teher volt 6800 kor. Tiszta vagyon 75.500
kor.; ez összegben az árvaház épülete
40.000 kor. értékkel szerepel.

1907-ben az árvák élelmezése	1800 kor.
ruházatuk	400 "
gyógyszerek	100 "
iskolai kiadás	60 "
fűtés, világítás	340 "
	Összesen 2700 kor.

Eszerint átlag egy árvára mintegy 200
korona kiadás esik.

Az egyesület kedvező vagyoni állapotá-
nak kialakulásában elismeréssel kell adóz-
nom a többi lelkes tisztviselők mellett
Rettegi Gyárfás dévai kir. adópénztáros-
nak, aki mint az egyesület pénztárosa,
több éven át ritka szakértelemmel és jó-
indulatú odaadással buzgólkodott az egye-
sület anyagi erejének fejlesztése és gyara-
pítása körül. Méltó utóda ebben a farsztó
munkában Göllner Károly kir. főreáliskolai
igazgató, aki ezt a tisztséget, amellyel
annyi munka, gond, utánjárás, zaklatás

és felelősség jár, a legnagyobb kitartással és szeretettel tölti be. Nemcsak pénztárosa ő egyesületünknek, hanem bölcs tanácsadója és támogatója is egyszermind, aki az egyesületi élettel járó sokféle érzékenység és nehézség útvesztőjében mindenkor megtalálja a helyes, kivezető utat, akinek a szava döntő súlyú mindenben.

Mínt hogy a régi kórház-épület az árvaház céljaira alkalmatlannak bizonyult, az egyesület 1900-ban új árvaházat építtett 30 árva befogadására; ugyanakkor

ÖZV. BARCSAY KÁLMÁNNÉ,
a Hunyadmegyei Nőegylet elnöke.

körvonalozta a választmány azt is, hogy mi módon kívánja biztosítani az árvák jövőjét, tisztességes megélhetésüket az életbe való kilépésükkor. A legmesszebbmenő jóindulattal és szeretettel ölelte keblére a társadalom e szerencsétleneit, hogy nekik kedves, vidám otthont teremtsen, hogy abba jótékony melegséget, szeretetet és boldogságot varázsoljon s megmentse őket a hazának és a társadalomnak.

Valamely intézmény felvirágzása első sorban mindig a vezetőségtől függ. A Hunyadmegyei Nőegylet ebben is szerencsés volt, mert a derék választmány mellett

mindig olyan elnök állott az egyesület élén, akinek lelke elég finom és szíve elég nemes volt ahhoz, hogy a vezetéssel járó nehéz feladatokat megértse; akit sem divat, sem hiúság, sem a látszat nem vezérelt magasztos céljában; aki nemcsak beszélni, hanem dolgozni is tudott és dolgozott is; aki áldozatokat is tudott hozni és a jótékony eszméjét a maga tisztaságában fogta fel és gyakorolta. Ilyenek voltak a már említett úrnőkön kívül Mara Lászlóné, aki 1899-től 1906-ig állt az egyesület élén és kedves, lebilincselő modorával és jóságával mindenkit elbájolt és örök emléket állított magának egyesületünk történetében. Ilyen vezető jelenleg is egyesületünket, a nagyműveltségű és finom lelkületű úriasszony, Barcsay Kálmánné személyében, akinek arcképét is bemutatjuk. Az ilyen nők munkája is szent és az ilyen nők előtt tisztelettel hajlunk meg, mert az ő példájukon mi is lelkesedünk.

Hézagos lenne ismertetésem, ha megfeledkezném az egyesület két oszlopos tagjáról, akik széleskörű tudásukkal támogatták hosszú éveken át egyesületünket. Néhai Szöllőssy Lajos képzőintézeti tanár az egyik, aki az egyesületnek keletkezésétől fogva, 18 éven át pénztárosa volt és néhai Nagy Béla dr. a másik, aki az egyesület rekonstrukciójában tevékeny részt vett s aki 1897-től 1906-ig ügyvivő titkára volt egyesületünknek.

Mindketten a közügyek terén kifejtett tevékenységük és általánosan ismert emberbaráti érzésük folytán a «titkár»-ságra mintegy predesztinálva voltak. Ifjú hévvel és lelkesedéssel, határt nem ismerő fáradtsággal dolgoztak árvaházunk fejlesztése és felvirágoztatása körül. Nemcsak munkásai, hanem tanácsadói, védelmezői voltak ők egyesületünknek, igazi édes atyjuk árva gyermekeinknek.

Mint a Hunyadmegyei Nőegylet egyik szerény munkása, kegyelettel emlékszem

meg az elhunyt munkatársakról és szomorú vágyódással tekintek vissza arra a nagyszerű munkára és küzdelemre, amelyet ők kifejtettek és sóhajtván kérdelem: vajjon hányan visznek a mi közügyeinkbe

annyi nemes érzést, gondolkozást és meleg érdeklődést, mindennekfölött pedig oly egyenes, önzetlen, szép magyar lelket, mint aminőt ők vittek, egyesületünk néhai titkárai?

Borostyány Béláné Schmegon Vilma.

Kenessey Béla erdélyi református püspök hunyardmegyei körútja.

1908. évi február hó 18-án titkos szavazással egyhangúlag tölthetett be az erdélyi református püspöki szék. A díszes állásra Kenessey Béla, a kolozsvári teológiai fakultás igazgatója hivatott el ily ritka egyhangú választással. A választás után elhangzott gyönyörű programbeszédében mondja: «Azért kívánok szerte járni a gyülekezetekben és emberek között, hogy egy-egy italnyit vigyek az élővizek forrásából, egy-egy izenetet abból az evangéliumból, amely Istennek ereje, minden hívőnek idvességére». Már október 23-án kíséretével útnak indult, hogy fölkeresse egyházközségeit. Első útja, mint gondos atyának, Hunyad vármegyébe vezetett, hogy a gyenge gyermeket karolja át és ölelje fel először. Az egykor erős Hunyad vármegyében a református egyházak közül sok veszendőben van. Egyes egyházak végképp megszűntek, egyesek erősen megfogyatkoztak, anyagiakban úgy mint hívekben. Sok helyen volt rom és pusztulás a látkép. Hivatalos egyének mulasztásai miatt itt-ott szánalmas helyzetekre bukkan a vizsgálat.

Ide kellett hát hozni egy italnyit az élővizek forrásából, s egy-egy izenetet az evangéliumból. Útjának célja bizonyára az vala, hogy az egykor erős református egyházakkal bíró Hunyad vármegyét meg-

látogatva, közvetlen tapasztalatokat szerezzon a folyton tartó gyengülés, erővesz-

KENESSEY BÉLA,
erdélyi református püspök.

tés okairól. De kezében olajággal jött, beváltva programbeszédének ama részletét is, hol azt mondja, hogy: «Hitemnek cselédein kívül, érintkezniem kell majd más egyházak híveivel is. Itt a vallási türelmességnek klasszikus földjén én is türelemmel és a mások meggyőződésének tiszteletben tartásával fogok eljárni.»

Útja mindenütt diadalút volt!

A vármegye határán az alkenyéri állomáson, a hunyadvármegyei főgondnokok és a vármegye alispánja nagy közönség-

gel várta az egyházfő érkezését, innen Szászvárosra kísérték. A további útja a következő sorban ejtetett meg: Tordos, Déva, Harró, Marosnémeti, Piski, Bácsi, Pusztakalán, Hátszeg, Óraljaboldogfalva, Nagypestény, Klopotiva, Vajdahunyad, Rákosd, Hosdát, Alpestes, Csernakeresztur, Kisbarena, Petrozsény, Púj, Borbátviz, Fehérviz, Lozsád.

A békesség és istenfélő szeretet nevében jött főpapot vallásfelekezettől eltekintve, mindenki egyformán ünnepelte.

Mindenütt eszmékben és tartalomban gazdag tanításokat, prédikációkat tartott. A szeretet, mely szavaiból kiáradott, mindenkit lebilincsel és megnyert.

Az evangélium hirdetője mindenütt színültig töltötte meg a lelkeket. Szónoklatai alatt az ünnepi áhitat ereje hatalmába kerítette hallgatóit.

A meglátogatott egyházak ügyvitelét mindenütt megvizsgálta az arra rendelt bizottság, mely Nagy Károly egyházkerületi főjegyző, Jancsó Lajos generális direktor, esperes, Pünkösti Pál számvevő, továbbá Biró Lajos püspöki titkárból állott. Bizony a látogatások alkalmával, hol hiányok tapasztaltak, kemény szavú intelmek is hangzottak el.

Azt is láthatta a generális vizitáció alkalmával a bizottság, hogy sok helyen van az egyházaknak nemeslelkű pátronusa, támogatója, kik az egyházak gondozásával, a magyarság bástya fokán állva, védelmezik a nemzeti érdekeket. Lelkes főgondnokok, egyházmegyei gondnokok, presbiterek, több egyházban lelkes papok viselik lelkükön a magyarság ügyét, az egyházi ügyek ápolásával.

Lelkes apostolok munkálkodását mindenütt észrevette a nagy látkörű egyházfő. A buzgólkodókat szent beszédeivel erősítette, elismerő nemes szavakkal jutalmazta. A hiányokért atyai intelmeket osztogatott.

A jó rendben talált szászvárosi, dévai, piskii, hátszegi, vajdahunyadi, petrozsényi vulkáni és lupényi református egyházaktól várja a vizsgálat (mint a Ref. Szemle is oly találóan mondja, honnan ezen leírásunk több adatát is vettük), hogy Hunyad vármegyében újjászületik az erős egyházakban megerősödő magyarság.

Vajha bőséges áldás támadna e látogatás nyomán, vajha hazaszeretemben, hitben, erkölcsben, nemes munkaszeretében megerősödnék Hunyad vármegye lakossága!

Benkő András.

A dévai állami tanítóképző-intézet.

Az a nagyfontosságú intézmény, amelyet tanítóképzésnek nevezünk, s amelyet — hála az idők tanulságainak — ma már minden művelt állam elsőrangú politikai szervnek tekint: hazánkban csak 132 éves múltra tekinthet vissza. Elemi iskolák ugyan azelőtt is voltak, de ezek tanítóit ott vették, ahol éppen kapták, s tudásukkal, műveltségükkel, képzésükkel senki sem gondolt.

A 132 éves múlt első gyökereit 1777-ben találjuk meg Mária Terézia híres kormányrendeletében, a *Ratio Educationis*-ban. Ez az első intézkedés hazánkban, amely az oktatásügy rendezését az állam feladatának tekinti s a közoktatás egyéb ágai mellett a tanítóképzésre is kiterjed.

Miben állt a tanítóképzés, fejlődésének eme legelső lépcsőjén? Abban, hogy aki tanító akart lenni, azt beosztották vala-

mely teljesen kifejlesztett elemi iskolához, a három tanítójú, három osztályú városi, ú. n. normáliskolához, ahol mindenekelőtt azt kellett megtanulnia, amit majdan, mint tanítónak tanítania kell. Emellett megfigyelte a tanítás rendjét, módját s alkalomadtán maga is próbált tanítani. A tanfolyam ideje nem volt meghatározva, többnyire hat hónapig tartott.

Hogy a kezdet kezdete mai mértékünk szerint nagyon is szerény volt, az kétségtelen; de ami a késő utódot elszomorítja, az nem maga a rendszer, hanem inkább az a történeti tény, hogy egészben véve ily állapotban maradt a tanítóképzés egész 1868-ig, s hogy politikai okok miatt ezen az állapoton nem volt képes segíteni sem a *II. Ratio Educationis*, sem a *Systhema Scholarum*, sem az 1790/91-iki és az 1848-iki országgyűlés. S nem tudtak rajta segíteni a protestánsok sem, akik a tanítóképzést a *Ratio Educationis* alapelvétől eltérőleg a középiskolai oktatáshoz csatolták, de éppen ezért csak mostoha gyermekként tekintették.

Az 1848-iki törvények a jobbágság intézményét megszüntették s a jog nélküli nép millióiból szabad polgárok lettek. Hogy a felszabadított nép a reá ruházott jogokkal élni is tudjon, tanításra, nevelésre volt szüksége. Ez a politikai szükség hozta létre az alkotmány visszaállítása után az 1868. évi XXXVIII. törvénycikket, amely a tanítóképzést a kor szelleméhez mért színvonalra emeli s nemcsak szervezetét állapítja meg, hanem megvalósításáról is gondoskodik.

A 81. §-ban ugyanis kimondja, hogy az állam az ország különböző részein 20 tanítóképzőt állít fel. Lánglelkű miniszterünk, Eötvös József báró, azonnal hozzá is fogott a terv megvalósításához s már az 1869/70. iskola évben megnyílt a *budai, csurgói, losonci és sárospataki áll. tanítóképző*, az 1870/71. évben pedig a *bajai,*

dévai, lévai, madori, máramarosszigeti, székelykeresztúri, zilahi és a znióváraljai.

A dévai áll. tanítóképző-intézet tehát a folyó iskolai évben életének 38. évét tölti be. Helyiségétül a *Parva Curia* nevű kincstári teleknek főépülete szolgált, amelyet a tanítóképző megnyitása előtt a közös hadseregnek Déván allomásozó ezrede kórházzul használt, s amelyben jelenleg az igazgató lakása, az ifjusági olvasóterem, a kézimunka-terem és az igazgató hivatalos helyisége vannak elhelyezve.

SARUDY OTTÓ,
a dévai állami tanítóképző igazgatója.

Az első iskolai évben három első osztálya volt az intézetnek. Az egyik az 1868. évi XXXVIII. törvénycikkben megszabott hároméves tanfolyam első osztálya, amelynek tanítási nyelve a magyar. A másik szintén a hároméves tanfolyam első osztálya volt, de nem magyar, hanem román tanítási nyelvvel. A harmadikba olyanokat vettek föl, akik a rendesnél nagyobb előkészültséget s részben tanítói gyakorlatot is tudtak igazolni. Ez utolsó évfolyam egyéves volt, amelynek bevégezése után a jelöltek tanítói oklevelet kaptak. E három

első osztálynak a megnyitás évében 8—8, összesen 24 növendéke volt. A román tanítási nyelvű osztályokat, amelyek ilyenformán egy külön tanítóképzőt alkottak, az első 3 év leteltével fokozatosan megszüntették.

A növendékek eleinte a városban laktak. A bennlakás csak az 1882/83. évben lépett életbe. E célra alakították át a növendékektől *pajtának* nevezett épületet, amely a Boga Károly igazgató idejében épült ú. n. *új internátust* a Felszeg utcára néző épülettel köti össze. Ez utóbbi épület középső részét 1882-ben építették, többi részzeit pedig 1892-ben csatolták hozzá. 1892-ben készült végül a tornacsarnok is, úgy hogy az intézet jelenleg a következő épületekből áll: 1. A Parva Curia főépülete. 2. Az új internátus, amelyben a dolgozószobák és a hálóterem, továbbá a fizikai- és a zeneterem vannak elhelyezve. 3. A Felszeg-utcára néző épület, ahol a gyakorlóiskola, négy tanterem, tanári szoba és tanári könyvtár helyiségei vannak. 4. A pajta, amelyet jó ideig internátusi célokra használtak. 5. A tornacsarnok.

Az intézet az 1868. évi XXXVIII. t.-c. értelmében eleinte 3 évfolyamú volt; de mert a hozzá fűzött nagy feladatok megoldására ez az idő kevésnek bizonyult, 1882-ben valamennyi állami tanítóképzőt négyévesre bővítették ki.

A felvételhez eleinte nem feltétlenül

kivánták a közép- vagy polgáriiskola IV. osztályának az elvégzését tanusító bizonyítványt, megelégedtek azzal, hogyha ezt a készültséget felvételi vizsgálattal tudja a jelölt igazolni. Ma már — hála Istennek — ez is megszűnt s nemcsak megkivánjuk a közép- vagy polgáriiskola IV. osztályának elvégzését, hanem válogatni is van módunk a növendékekben.

Az intézetnek a 38 év alatt a mostaniak beleszámításával összesen 43 tanára volt. Ezek névszerint a következők: 1. Igazgatók: Koós Ferenc, Madzsar János, Balázs Lőrinc, Sándor Domokos, Heteyi Gábor, Boga Károly, Sarudy Ottó; 2. Tanárok: Petri Vazul, Balázs Lőrinc (utóbb igazgató), Cserny Alajos, Baló József, Candrea János, Adorján Miklós, László Zsigmond, Tarczali Endre, Orbán Ferenc, Petrisor Tivadar, Lázárics János, Vigh Ferenc, Soós Antal, Szöllőssy Lajos, Kibédy Lajos, Szitás János, Hoós János, Kolumbán Samu, Tóth Ferenc, Hajtman Pál, Sennyei József, Köveskúti (Kutnyánszky) Jenő, Tömör Boldizsár, Kuzaila Péter, Elekes Lajos, Pasnáry Győző, Silex Károly, Rónai Sándor, Makay Jenő, Heves György, Szalatsy Rezső, Brunowszky Rezső, Balázs Béla, Németh Jenő, Kovács Ernő, Kandray Géza.

A lefolyt idő alatt összesen 579 egyén nyert az intézetben oklevelet.

Sarudy Ottó.

Az én imádságom.

Kálloy

Madár-dalos erdők, mézes vadvirágok
Susognak körültem;
Kissé hangosabb csak a kanyargó patak
Égerfák tövében.

A kufár ember-zaj nincs a szemhatáron
S megbékél a lelkem,
Nyugalmát elhozta egy gerle a szárnyán,
És megértő lettem.

Lelkem álmodozó, mély mámorba merül,
S alakját elveti,
Tán csak pillanatra... de ez tiszta gyönyör,
Üdvösséggel teli.

Egy tűnő pillanat... lelkem szárnykibontva,
S nem érzi a röget...
Öntudatlan mámor? Tudat teljessége?
Mi lehet, mi lehet?

El sem is mondható, le sem is írható,
Ami cseng lelkembe':
Legszentebb érzelmünk, ha szóval ejtjük ki
Békóba van verve.

Békóba van verve, el van metszve szárnya
S csak a földön járhat —
S földön csúszó-mászó az Örök Szellemre
Soha nem találhat.

Ahogy imádkozom, nem látszik kezemen,
Nem látszik ajkamon,
De szótlán fohászom átrezgi az æthert
S elérkezik hozzá: bizva bizakodom!

Gaál István.

Borostyánné Schnegon Vilma igazgatónő 25 éves jubileuma.

Szebb, fenségesebb, meghatóbb ünnepe-
pélyt képzelni sem lehet, mint amilyen
lefolyt a dévai állami elemi és polgári
leányiskolában 1908 május 9-én, midőn
az iskola s közönség együtt ünnepelte
Borostyány Bélánének, ez intézet igazgató-

BOROSTYÁNY BÉLÁNÉ SCHNEGON VILMA,
a dévai áll. polg. leányiskola igazgatója.

nőjének 25 éves áldásos működését. Ün-
nepelte lelkének egész melegével. Nem
kényszer, nem kíváncsiság hozta el váro-
sunk, megyénk művelt közönségének színe-
javát, hanem az az igaz rokonszenv, osz-
tatlan szeretet, melyet Borostyánné kiér-
demelt, melyet megszerzett magának. —
Lényének varázsával, lelkének elfogulatlan
jóságával a jó Isten is nevelőnek, tanító-
nak szánta. Mert bizony erre születni
kell — ez hivatás — ezt nem lehet üzlet-
szerűen végezni, mint mesterséget. A leg-
drágább, legföltettebb kincsek — a gyer-
mekek lelke — van a nevelőre bizva,

hogy azt vezesse, fejlessze; ez a legideá-
lisabb, legfenségesebb foglalkozás, mely-
nek fényesebb elismerése, méltóbb jutalma
nem lehet, mint az a határtalan szeretet,
mellyel Őt e napon kicsiny és nagy körül-
vette, elhalmozta. Ez lehet életének leg-
kedvesebb, legfeledhetlenebb napja s
boldog önérzettel tekinthet vissza arra az
időre, midőn e nagy felelősséggel járó
állásra ő lett kiválasztva.

Működését Hátszegen kezdte, majd Szász-
várost folytatta, innen lett 1886-ban a
a dévai állami elemi leányiskolához igaz-
gatónőnek kinevezve. Nem kis feladat várt
reá. Ez iskolát az állam 1884-ben a
Hunyadmegyei Nőegylettől vette át, amely
feltékeny volt saját intézményére s tovább
is szeretett volna résztvenni ez intézet
kormányzásában. Körültekintéssel, nagy
tapintattal sikerült Borostyánnének isko-
láját önállóvá tenni, kivonni minden
szülei befolyás alól, tekintélyt s hírnevet
szerezni ez intézetnek azáltal, hogy a be-
folyásos, tekintélyes embereknek figyelmét,
érdeklődését ez intézet iránt megnyerte.
Az ő működése az iskola története. Fárad-
ságot nem ösmerő lankadatlan szorga-
lommal igyekezett iskoláját fölvirágoz-
tatni, s az ily erős akarat mellett roha-
mosan fejlődött, mert 1888—9-ik tanévben
felső leányiskolává s 1893—4. tanévben
már polgárivá alakult át, s ma az ország
bármely hasonló rangú intézetével kiállja
a versenyt. Ez a gyors haladás legfőképpen
a Borostyánné műve. Minden erejét, sok
tudását, szíve minden dobbanását ez inté-
zetnek szentelte. Huszonöt év egy nemes
cél szolgálatában megérdemli, hogy elis-
merésben, méltatásban részesüljön. A nő-

nevelésnek nemzetalkotó jelentősége van, a nő hivatása oly sokoldalú, belső lelki élete annyi rejtéllyel van tele, hogy felnevelése méltán képezi kiváló szellemek gondolkodásának, munkájának tárgyát. Hivatásának sokfélesége annyi nemes érzés felkeltését, erősbitését tételezi föl, hogy csak a legnagyobb türelemmel, a szeretet melegével, a tudás fegyverével juthatunk célhoz. Borostyányné eleven példa gyanánt állván előttük, lelkének, kedélyének mélysége, ismereteinek sokasága hatványozottan emelte tanításának sikerét. S e napon eljöttek mindazok Őt üdvözölni, kik figyelemmel kísérték fáradtságos munkáját, kiket gyönyörűséggel töltött el az a nemes munka, látván gyermekeikben a fényes sikert, s eljöttek hálás növendékei, hogy a jó tanácsokat, intéseket, szerzett ismereteket szeretetüknek kifejezésével ünnepélyesen is megköszönjék. Kell-e szebb jutalom egy emberéleten át kifejtett munkásságért, mint azoknak szeretete, ragaszkodása, kiknek boldogítása e munka célja volt? A legnagyobb jutalom az elismerés, hogy munkánk nem volt hiábavaló. Ezt az elismerést nyerte el Borostyányné ez ünnepelésben.

Az ünnepély sorrendjét a gondnokság alelnöke — Göner Károly főreáliskolai igazgató — kezdte meg. Fejtegetvén a nőnevelés fontosságát társadalmi, gazdasági és nemzeti szempontból, méltatta Borostyánynénak azt a magas törekvését, hogy az igazi női eszménykép megvalósítására törekszik. Ezután az elemi és polgári iskola tantestülete nevében Vitán Vilma üdvözölte, megköszönvén azt a szeretetet, figyelmet, jóindulatot, mellyel a tanítótestületet elhalmozza s mellyel kedvessé és könnyűvé teszi nehéz munkájokat.

Majd Dénes Károly kir. tanfelügyelő üdvözölte, mint a kötelességteljesítés mintaképét s kérte, hogy legyen tovább is alapelve: a haza, a munka, Isten áldását

kívánván nemes munkájára. Azután fölolvasta a vall. és közokt. miniszter úr ónagyméltóságának elismerő iratát, melyet úgy az ünnepelt, mint a közönség a legnagyobb megdöbbenéssel vett tudomásul.

Hogy mennyire megérdemelte Borostyányné ezt a magas helyről jött kitüntetést, azok tudják legjobban méltányolni, akik nehéz, de érdemekben fölötte gazdag munkásságát figyelemmel kísérték.

Azután növendékei és volt növendékei üdvözölték a szeretetnek, ragaszkodásnak igaz érzésével.

Az ünnepelésben résztvett a társadalom minden rétege, mert Borostyányné nemcsak az iskoláé, részt kér magának minden társadalmi mozgalomban. A Hunyadmegyei Nőegyletnek 10 év óta fáradhatatlan alelnöke s ez alkalomból a nőegylet hálás elismeréssel csatlakozott az ünnepelőkhöz, mert Borostyányné minden tettel a jótékony ügyét kívánta előmozdítani, akinek szava s tanácsa mindig döntő súlyú volt, aki igazán vezetett. Az árva gyermekek is külön köszönték meg az irántuk tanusított jószágot.

Az elmondott beszédek mindenkire, de különösen az ünnepeltre nagy hatást tettek. Elérzékenyülve, szemében könnyel köszönte meg a nagy szeretetet s ragaszkodást, mellyel kartársai, növendékei, tisztelői elhalmozták. Beszéde hű tükre annak a pályának, melynek első pihenőjéhez most jutott. Hálásan, boldogan, büszkén köszönte meg külön-külön az elismerést, szeretetet, ragaszkodást, mely jövőre buzdításul fog szolgálni kötelességének teljesítésében.

Ezután felolvastattak az üdvözölő iratok: Dénes Károly kir. tanfelügyelő legmelegebb elismerését fejezi ki a tanítói pályán teljesített buzgó és sikeres munkásságért.

A dévai állami főreáliskola tanárikara őszinte, igaz, benső örömmel üdvözli Borostyánynét, ki lelkének minden erejét, szellemének összes tudását, szívének átölelő sze-

retetét nemes, magasztos célnak, az ifjúság nevelésének szentelte.

A dévai m. kir. áll. tanítóképezde tanárikara nevében Sarudy Ottó igazgató fejezte ki üdvözlését. Majd Réthi Lajos Hunyadmegye nyugalmazott tanfelügyelője fejezte ki nagyrabecsülését s elismerését a becsülettel végzett munkáért s Istenáldását kéri további működésére.

Ezzel véget ért az ünnepelés s mindenki sugárzó arccal, édes lelki örömmel távo-

zott, mert az elismerés méltó, az ünnepelés kiérdemelt volt. E szép nap befejezése volt a gyermekestély, melynek tiszta jövődelmét kiegészítve, az iskola növendékei Borostyányné Schnegon Vilma emlékére egy 1000 koronás alapítványt tettek az iskolánál, hogy hirdesse ez az alapítvány örökké annak nevét, ki egész lelkét ez iskolának szentelte s lankadatlan, fáradhatlan munkásságával ezt kiérdemelte.

Vitán Vilma.

Szabad Liceum.

A sok közművelődési intézmény közt, melyet nemes Hunyadmegye szépért és jóért lelkesedő közönsége támogat, mint legifjabb, felsorolandó a Szabad Liceum. A rendszeres, iskolai tanítás mellett, már régóta voltak kísérletek a felnőttek oktatását is létesíteni. A műveltség általánosítása, az ismeretek terjesztése épp oly emberi, mint hasznos dolog volt.

Már rég ideje belátták annak igazságtalan voltát, hogy valaki meglelt ember korában is bűnhődjék azért, mivel ifjú korában nem tudott tanulni. Ne álljon módjában pótolni az elmulasztottakat. Így akadtak lelkes emberek, akik önzetlenül, időt és fáradságot nem kímélve, ismereteiket közölték és terjesztették.

Első ízben 1872 november 4-től 1873 febr. 3-ig a főreáliskola akkor még ifjú tanári kara indította meg a felnőttek oktatását. Több összefüggő előadás keretében egyrészlől alapvető ismeretek, másrészlől a tudományok tág mezejéből vett előadások által emelték a közműveltséget.

A második sorozat 1873 nov. 2-től 1874 febr. 4-ig terjedt. Ekkor már rendes beiratás alapján 20 férfi és 18 nő hallgatta az előadásokat.

E tanfolyamokat azonban maga a közoktatási kormány anyagi okokból beszüntette. Hosszabb ideig nem is tartottak azután ily előadásokat. Öt év múlva 1878. évi dec. havában más alakban, felolvasások rendezésével, újra nyilvánosság elé lépett a főreáliskola tanári kara. Ferenczy Gyula, Hankó Vilmos, König Pál, Kun Róbert, Téglás Gábor és Weiss Károly tartalmas, érdekesítő munkálatait nagy közönség élvezte.

E sorozattal megszűnik a szabad liceumi előadások eddigi formája; a jeles tanári kar más téren dolgozik. Megteremtik a »Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat«-ot. Ennek kebelében, mellette a szakegyesületekben, folyóiratokban, lankadatlanul dolgoznak tovább.

A reáliskola nagynevű tanárai, ma már mind elismert nevű íróemberek, fáradhatatlanul küzdenek a magyar művelődés terjesztésén; de az alak nem az, amit ma Szabad Liceumnak neveznek.

A nemzeti kormány érdeme, hogy a felnőttek oktatásának fontosságát felismerve, 1906 nov. 16-án kibocsátott rendeletével új irányba terelte a szabadtanítás ügyét. A társadalom, egyes intézetek, több tudo-

mányos társulat addig is lankadatlanul dolgoztak e téren: de a vidéki központok megteremtése csak e rendelet vétele után nyert nagyobb lendületet. Valamennyi városban ahol középiskola van, siettek létesíteni a Szabad Liceumot. Déván 1907 nov. 28-án tartott megbeszélés határozatából indult meg a mozgalom. A főreáliskola tanári kara vette kezébe a dolgot és több érdeklődő közreműködésével, különösen a testvér tanítóképző intézet tanári karának hathatós támogatásával, biztosította a vállalat fentmaradását. Ekkor, 1907 dec. 19-én népes ülésen, melyen mindazok, akik közreműködésüket megígérték, jelen voltak, határozott alakot adtak a szándéknak.

E gyűlés kimondta, hogy a Szabad Liceum nem új egyesület, melynek megerősített alapszabályai volnának, tagdíjakat szedne stb., hanem szabad társulás a tudományok terjesztésére, az egyes ismeretkörökben a mai áramlatoknak, a nevezetesebb kutatásoknak közlésére. Így, nem a népies alapismeretek tanítását, hanem a középfokú oktatás, a művelt közönség ismereteinek, kiegészítését tűzi ki céljául.

A teendők elintézését a szervező bizottságra, az ügy hírlapi ismertetését a sajtóbizottságra bízta. Elhatározta nyolc estéből álló ciklusnak rendezését és igen mérsékelt belépti díjnak, a kiadások fedezése céljából, való szedését.

Ez elvek szemmeltartásával 1908 január 10-én megtartottuk az első előadást.

Az előadások címei és sorrendje a következő:

1908. jan. 10. I. 1. Göllner Károly főreáliskolai igazgató: Szabad tanítás. 2. Szirtes Henrik főreáliskolai tanár: Michaelangelo és művészete.

Jan. 24. II. 1. Török Ákos dr. kir. alügyész: A bűnösség és büntetés. 2. Ifj. Schneider József főreálisk. tanár: Kassától Dobsináig. I. rész.

Febr. 7. III. 1. Tarján Ödön főreálisk.

tanár: A német lovagi éposz. I. rész. 2. Ifj. Schneider József főreálisk. tanár: Kassától Dobsináig. II. rész.

Febr. 21. IV. 1. Tarján Ödön főreálisk. tanár: A német lovagi éposz. II. rész. 2. Barthos Indár főreálisk. tanár: Társadalmi élet Khinában.

Márc. 6. V. 1. Korber Ernő főreálisk. tanár: A láthatatlan sugarakról.

Márc. 13. VI. 1. Balázs Béla tanítóképzőintézeti tanár: Az ős magyar viselet

MÁHLER IGNÁC,

a dévai kir. állami építészeti hivatal főnöke.

eredete. 2. Balkányi Ernő főreálisk. tanár: Képek a görög mythológiából. I. rész.

Márc. 20. VII. 1. Balázs Béla tan. képz.-int. tanár: A középkori magyar viselet. 2. Balkányi Ernő főreálisk. tanár: Képek a görög mythológiából. II. rész.

Márc. 27. VIII. 1. Szeles Henrik főreálisk. tanár: Naprendszerünk. 2. Boda Gyula főreáliskolai tanár: A naptár.

Mind a 8 este nagyszámú érdeklődő közönség töltötte meg a reáliskola tornatermét. Nem számítva a tanuló ifjúságot, mert a négy felsőbb osztálynak engedélye volt a megjelenésre, mikor legkevesebben

voltak 56 — mikor legtöbbször voltak 128 — figyelmes hallgató jelent meg.

A tárgyak változatos sora, még az összefüggő több órából álló sorozatot nem kíséreltük meg, a különféle igényeket nagyrészt kielégítette, így mindenki talált őt érdeklő dolgot. Azért nagy figyelem és érdeklődéssel hallgatták a felolvasást, nézték a kivétel nélkül remekül vetített képeket.

A siker által ösztönözötten ez évben is rendezzük a felolvasásokat. Terv szerint nov., dec., jan. és március havában 3—3 este, összesen 12 ízben lesz előadás. Mikor e sorokat írjuk még nem számolhatunk az eredményről; de a jelek kedvezőek és az 1908—9. évi ciklus eredménye még nagyobb lesz, mint az 1907—8. évi sorozaté volt.

Göllner Károly.

Három tündér.

Elt egykor Hunyad vármegyében három szép tündér. Az egyik a dévai, a másik az aranyi, a harmadik a Kolc-hegyen lakott. Úgy szerették egymást, mint a jó testvérek. Sokszor összejöttek hol a dévai, hol az aranyi hegyen, hol meg a Kolc tetején.

Mikor a lemenő nap sugarai pirosra festették a hegyek csúcsait, ők táncra perdültek és vigadoztak, mulatoztak. Emberi szem nem igen láthatta őket, mert amikor ember közeledett feléjük, azonnal felhőbe burkolóztak s eltűntek, mintha a szél vitte volna el őket.

Egyszer azonban mégis csak gond költözött közéjük. A hideg tél-e, vagy az emberek palotáinak és gyönyörű házainak látása-e, maig sem tudhatjuk, azt a gondolatot érlelte meg bennünk, hogy várat építenek maguknak. Olyan szépet, olyan nagyot, amilyen a daliás hősöknek van. Vagy még annál is szebbet és nagyobbat!

A várat mindegyik a maga hegyére akarta építeni. Összebeszéltek tehát, hogy egyszerre fognak az építéshez. Egy éjszaka úgyis felépül a vár. Tündérnek nem kell ahhoz sok idő.

— Ha a jó Isten megsegít — mondá a dévai tündér — én este hozzáfogok az építéshez és reggelre el is készülök vele.

— Isten segítségével én is felépítem egy éjjel váramat — szólta a kolci tündér.

Az aranyi tündér rosszkedvű és ingerült volt s mérgesen kifakadt:

— Nekem nincs szükségem az Isten segítségére s meglátjátok, reggelre állani fog a váram.

Este mind a hárman hozzáfogtak az építéshez. Mikor a pirkadó hajnal első sugara előtűnt a hegyek közül, mosolygva pihent meg a dévai és kolci tündérek gyönyörű várain. Az aranyi tündér is épített, de reggelre összeomlott vára s a felkelő nap sugarai csak romjain játszadhattak.

A gonosz tündér kitekintett és látta, hogy a dévai meg a kolci vár felépült. Irigység fogta el szívet, hogy a többi tündérek túltettek rajta. Azonnal bosszúra gondolt.

— Csak örüljetek, tündérek. Úgy sem soká örvendhetek! Romba döntöm én váraitokat s nektek sem lesz váratok, amint az enyémet rombadöntötte a sors!

Felkapta óriási vakolókanalát s a Kolc vára felé hajította. De nem volt elég nagy a dobás ereje, még fél útjában a földre esett. A kanal befúródott a földbe. Helyén nagy, kanálalakú nyílás támadt,

mely azonnal megtelt meleg vízzel. A bő és meleg forrás ma is megvan, beteg emberek fürödnek benne s egészségesekké válnak a vizétől. A kanálalakú mélyedésről mai napig is *Kalán*-nak hívják ezt a helyet.

Az aranyi tündér újabb kudarcán mód nélkül felingerült. Fogta másik óriási vakolókanalát, megforgatta a levegőben, sokkal erősebben, mint előbb — s Kolc vára felé hajtotta.

De most meg már oly erős volt a hajtás, hogy a kanál elrepült Kolc vára fölött s leütötte a Kolc vára mögött fekvő havas legmagasabb csúcsát. Ma is olyan, mintha késsel vágták volna le a tetejét. Ettől az időtől fogva hívják ezt a havast Retyezát-nak, ami oláh nyelvből magyarra fordítva annyit tesz, mint: *lemetszett, levágott, csonka hegy*.

Az aranyi gonosz tündér látva, hogy terve nem sikerült, nagy búsulásnak adta magát.

A jó Isten segítségét csupa dacból még most sem kérte, társai pedig őrizkedtek tőle, mint a gonosz lélektől s így az aranyi tündér egészen magára maradt. Addig búsult, míg meg nem halt.

Az aranyi hegyen most már nyoma sincs a várnak. Maga a hegy is omladozik, málladozik, mintha tündérátok volna rajta.

A dévai és kolchegyí tündérek várai pedig állottak sok-sok ezer éven át és sok dicsőségnek voltak tanúi. Még romjaikban is csudaszépek, mintha első tündérgazdáik ma is bennük lagnának.

Átdolgozta:
Dénes Károly.

A KALÁNI MELEG FORRÁS.

Mezőgazdasági háziipar.

A magyar gazdanép őszi szokása volt az, hogy a téli évszakban, amidőn a költő szerint: »Nem szól a harsogó haris a fű közül«, ki-ki hasznos házi foglalkozással iparkodott megrövidíteni a hosszú téli estét, megnyújtván ezzel az ugyancsak kurta nappalokat. A guzsaly, motolla és szövöszék voltak tanui a szerelmes vitéznek, amidőn csatára indulva mátkájától búcsúzott, az otthon maradt magyar nő könnyei ezekre hullottak. A házi szorgalom adta a családnak nemcsak a fehérneműjét, de némely vidéken a felső ruha is ennek a terméke volt. Hol vászon, hol gyapjuszövet került ki a minden háznál zakatoló szövöszékből. Ásó-, kapa-, kaszanyelet nem árultak a boltban, lőcsért, ostorfáért, kútkáváért és ágasért nem adott pénzt a gazda, úgy megfaragta ezeket önmaga, hogy bármely faragómesternek becsületére vállottak volna. A szülők maguk készítették karácsonyra a Jézuska ajándékát, volt is annak becese szülő és gyermeke előtt egyaránt!

Minderre megtanította a föld népét az a híres, kemény iskolamester: a szükség. Meg is volt aztán ennek nemcsak látzata, hanem haszna is, mert úgy ellátta ki-ki a maga házatájékát a sokféle szükséges és hasznos dologgal, hogy bizony fele sem mese annak a sok dícséretnek, amit az öregek a régi jó időkről beszélnek.

Hanem azután a legutóbbi évtizedek alatt nagyon megváltozott mindez: lassan-lassan elhanyaglott és megszűnt csaknem minden ily rendű házi tevékenység. Ha azután a változás okait kutatjuk, kiderül, hogy a magyar háziipar pusztulását a föllendült gyáripár és a sok vasuton a könnyű és olcsó közlekedés idézte elő. Az utolsó ötven év alatt ugyanis

Ausztriában is, hazánkban is sok olyan új gyár alakult, amely nagy tömegben és olcsón állítja elő a mindennapi élet legszükségesebb portékáit s azután az olcsón szállító vasutakon szétáradnak ezek az országban és minden kis város boltjaiban, meg a vásárok sátraiban is olcsón meg lehet venni azokat a portékákat, amelyek elkészítésével huzamosan kellett a gazdának, vagy a gazdaszónynak vesződnie. Igaz ugyan, hogy ez az olcsóság sok portékánál csak látszólagos haszon, mert az olcsó vásári áru korántsem oly tartós, mint a régi házikészítmény, de azért bizony csak nagy kelendősegre találunk ezek a gyári készítmények országszerte.

Az olcsó árak, az árúk cifra külseje csakhamar nagy és állandó vevőközönséget szerzett a gyárak termékeinek s ennek következtében országszerte megszűntek a háziipari foglalkozások. A gyárak tehát kivették a szegény emberek kezéből az ilyen munkát.

Ez magában véve még nem lett volna baj, mert hiszen ha a gyárak olcsóbban tudtak egyes portékákat elkészíteni, akkor a földművelő még mindig jól járt volna azzal, hogy a gépekre bízván az olcsó munkát, maga más, jövedelmezőbb munka után látott volna. Csakhogy nem ez következett be, hanem mikor a gépek munkája versenyre kelt a házi szorgalommal, akkor a föld népe elcsüggedve, lassan-lassan minden iparkodással felhagyott s tönkre mentek így olyan háziipari foglalkozási ágak is, amelyek a gépek versenyé mellett is fennmaradhattak volna.

A háziipari foglalkozás megszűnte nem csak anyagi szempontból érintette fájdalmasan a falu népét, hanem a gyenge lábon álló erkölcsi élet is meglazult ennek

következtében. «Tétlenség az ördög párnája!» Igy mondja a példabeszéd! Való és igaz ezen állítás, mert aki téli időben a falukat járja, sajnálattal tapasztalhatja, hogy a gazdanép naphosszat a kocszmában ül. Ha van pénze, issza a pálinkát, ha nincs, üres, hiábavaló beszéddel tölti el a drága időt. Lelketlen agitátorok, szociálista vezérek itt hintik a falusi nép romlatlan lelkébe a mētely csiráit!

E szomorú körülmények indították a földművelésügyi kormányt arra, hogy a háziiparnak megyénkben is újabb lendületet adjon, amelynek falusi népére különösen ráillik a fent vázolt siralmas állapot.

Tudtommal a vármegyei gazdasági egyesület a kormány anyagi támogatásával a közel múltban több községben rendezett háziipari tanfolyamokat. Ujabban a dévai m. kir. gazdasági szaktanár által rendezett földművelésügyi kormányunk kosárfonó háziipari tanfolyamokat Bácsiban, Alpestesen, Csernakeresztúron, Kisbarcsán és Haróban. E községek mindegyikében terem bőven vadon fűzfavessző, a Cserna, Sztrigy és Maros mentén fekvő laposok kiválóan alkalmasak fűztelepek létesítésére. Alpestesen sikerült is állami segély mellett egy minta fűztelepet létesíteni.

A tanfolyamok mindegyikére bőven jelentkeztek résztvevők. A munkaidő alatt, amely január és február hónapokban, ünnep és vasárnapok kivételével, reggeltől estig tartott, a legnagyobb csendben és rendben folyt a munka, teljes ambícióval iparkodott minden résztvevő elsajátítani a kosárfonás mesterségét. A 15 éves ifjú a meglett férfúval versenyt dol-

gozott naphosszat, sőt a szorgalmasabbak lámpa mellett is folytatták munkájukat.

A szorgalom ilyenén való megnyilatkozásának eredménye természetesen nem maradt el, minden résztvevő elsajátította a kosárfonást. A szorgalmasabbak és ügyesebbek több és csinosabb, míg a többiek kevesebb, de elég jól használható tárgyakat készítettek. Készültek takarmá-

TÓTH ELEMÉR,
dévai rendőrkapitány.

nyoskosarak zöldvesszőből, postai csomagolókosarak zöld és fehér, hasított és gömbölyű vesszőből, szekéroidalak, kocsi-kasok, karkosarak, végül különböző diszkosarak. Mind oly tárgyak, amelyeket a gazda részben a saját házánál felhasználhat, részben bármely mennyiségben értékesíthetők azok a városok piacán. A tanfolyamok munkájának eredményét az alább táblázatos kimutatásban adjuk:

Sor- szám	A község, melyben a tanfolyam tartatott	Tanfolyam ideje				Rész- vevők száma	Készült összesen tárgy
		metől		meddig			
		év, hó	nap	év, hó	nap		
1	Bácsi _ _ _ _ _	1907 január	1	1907 márczius	3	20	237
2	Alpestes _ _ _ _ _	1907 január	14	1907 márczius	10	22	405
3	Csernakeresztur _	1908 január	1	1908 január	31	10	152
4	Haró _ _ _ _ _	1908 január	1	1908 február	29	15	421
5	Kisbarcsa _ _ _ _ _	1908 február	1	1908 márczius	15	10	212

A tanfolyamok alatt a résztvevők által készített tárgyak összegyűjtettek és azokból a résztvevők közreműködésével kiállítás rendeztetett. A kiállítások a magyar nemzeti színbe öltöztetett állami iskolákban tartattak, egyszerű népies díszítéssel. A kiállítással kapcsolatosan lelkes, ambiciózus állami tanítók hazafias ünnepélyeket rendeztek, amelyek alatt elhangzott buzdító szónoklatok, hazafias szavallatok és jól sikerült karénekek hatása alatt a falu és környék ünnepi öltözetben megjelent népének örömtelt arcáról bárki is leolvashatta egyrészt a gyűjtő szónoklatok eredményeit, másrészt a háziipari tanfolyamok üdvös voltának teljes elismerését, fényes bizonyítékául annak, hogy lehet e néppel boldogulni, csak meg kell találni a módját. Az ünnepély végeztével, a kiállított tárgyak megtekintése után, úgy a kiállított tárgyak, mint a kosárfonáshoz használt eszközök, a nagyméltóságú földmivelésügyi miniszter úr ajándékképpen a készítőik közt kiosztattak. Valóságos kosárszűret és vásár volt ott, ki-ki a saját készítményét a falakról póznák segítségével leagatta, hogy részben ott helyben eladja, részben szekerekre rakva hazaszállítsa. Volt ott a kosaraknak örvendő asszony, leány, gyermek bőven!

Ezután megkezdődött az iskola udvarán

a falu kormos cigányainak cincogása mellett a tánc. Az egybegyűlt intelligens közönséget pedig a község vendégszerető papja, jegyzője vagy tanítója látta szívesen házában.

Igy folyt le az öt háziipari tanfolyam és kiállítás.

Aki ismeri megyénk falusi népének lelkivilágát, az megérti a kiállítások és az ezzel kapcsolatos ünnepségek fontosságát, szükségességét.

Abból a letargiából, amelyben népünk poshad, csak így lehet felelőbreszteni. A magyar nemzeti izlést ápolni, terjeszteni, a háziipar iránti érdeklődés felkeltésével kapcsolatosan igenis lehet és csak ezuton lehet!

Reményünk a sikerhez azonban csak akkor lehet, ha intelligens társadalmunk vezető faktorainak vállvetve tömörülnek az ezirányú működés támogatására.

E tekintetben elsőrangú támogatója volt a gazd. szaktanár működésének a kir. tanfelügyelőség, a dévai m. kir. tanítóképző-intézet igazgatója és tanári kara, a dévai járás főszolgabírósa. Dénes Károly kir. tanfelügyelő, Benkő András kir. s. tanfelügyelő, Boér Gábor főszolgabíró, Sarudy Ottó tanítóképzőintézeti igazgató, Balázs Béla, Kuzaila Péter, Kovács Ernő tanítóképzőintézeti tanárok. dr. Gál Ist-

ván főreáliskolai tanár, Pietsch Lajos közgazdasági előadó, földbirtokos, lelkük teljes melegével buzditották a derék, hivatásuk magaslatán álló állami tanítókat és községi jegyzőket a nép minden irányú érdekeinek fellendítésére. A háziipari kiállításokon, ünnepeken, amelyekről sohasem hiányoztak, elhangzott tartalmas, a gazdanép szívébe ható beszédekkel min-

közvetlenül, övék az elért siker oroszlanrészese. Legmesszebb menő elismerést érdemelnek.

A lelkipásztorok közül Botha Sándor bácsii ref. lelkész, sokirányú elfoglaltsága közepette is fáradságot nem ismerő buzgósággal támogatta a szaktanár működését.

Hasonló működést fejtett ki, hajlott

AZ ALPESTESI KOSÁRFONÓ TANFOLYAM ZÁRÓÜNNEPÉJÉN JELENVOLTAK CSOPORTKÉPE.

denkor jóakarattal buzditották a népet úgy csengő magyar nyelvünk gyakorlására, mint a kosárfonás folytatására.

Ezen hathatós támogatásért fogadják e helyen is a leghálásabb köszönetet.

Keresztes Sándor csernakereszturi, Csösz Gábor alpestesi, Réthi István nyug. bácsii, Páll Sándor kisbarcsai és Szöcs János harói tanítók átvéve főnökük intencióit, teljes ambícióval, magyar tanítóhoz illő derekassággal feleltek meg az önként vállalt kötelemeknek. A néppel ők érinkeztek

kora dacára, László Zsigmond kisbarcsai ref. lelkész is. A «lelkipásztor» és «magyar pap» elnevezés mindkét férfit méltán megilleti.

A községi jegyzők közül Bakcsi Sándor alpestesi és Baló Kálmán harói körjegyzők fáradoztak nagy ügybuzgósággal a tanfolyamok szervezése körül. Dacára terhes hivataluknak, tudtak időt szakítani, lévén a nép érdekéről szó. Meleg köszönetet fáradozásaikért.

Ennek az együttes működésnek, váll-

vetett munkának eredménye volt az a szép siker, amely eléretett.

És ha a jövőben a szövő, faragó és egyéb háziipari tanfolyamok szervezésénél is lesznek önzetlen támogatók, úgy néhány évtized múlva üresek lesznek a falusi korcsmák, a dorbézolók kurjongatásait a szövőszék zakatolása fogja felváltani, áldásos háziipari foglalatossággal tölti idejét a falusi nép akkor, amidőn «nem szól a harsogó haris a fű közül», téli álmát alussza a természet.

Ezt kell remélnünk! Adja Isten, hogy így legyen!

Németh Jenő.

Magyar királyi állami vasgyárak munkásszanatóriuma.

Az Algyógyon átkigyózó megyei útvonalon, éppen ott, hol Al- és Falfalu közé politikai mesgyét vontunk, olvasható ez a díszes kivitelű felírás, mely mindannyiszor eszünkbe juttatja Munkács város két nevezetességét: a munkácsi püspökséget s a várat. Az előbbi — ugyanis — Ungváron székel, míg az utóbbi Palánka községben emelkedik büszkén az égnek.

Algyógnak is két újabb keletű nevezetessége van: a vasúti megállóhelye... Romoszon s a szanatóriuma... Csígmón.

Az utóbbiért áldhatják, s tudom áldják is, az állami vasgyárakban alkalmazott

munkások jóságos miniszterük nevét, ki 1.283.000 korona költségvetési hitelből építette az itt bemutatott gyógyítóházat, melyben a gyógyulás összes feltételei megvannak: északról, nyugatról zárt, csupán kelet- és délről nyitott, szelíd, erdő-koszorúzta emelkedésen fekszik, hol az állandó és gondos orvosi felügyelet ózondús, szél nélküli levegő s a Maros vizén kívül még a modern technika vívmányai támogatják mentési munkálatában.

Áldásos rendeltetésének ez évi május hó 24-én adták át.

A megnyitási ünnepélyen résztvettek:

AZ ALGYÓGYI MUNKÁSSZANATÓRIUM.

Popovits Sándor és Márffy Albin államtitkárok, báró Bornemisza Lipót megyei fő- és Pogány Béla alispán, Barvich Albin, Tichtl János, Máhl Sándor, Vajkay Károly min. tanácsosok, Róth Pál kir. tanácsos, Sztrojnyi Román és Bergh Tivadar bányatanácsosok, Ulbrich Aurél főfelügyelő, dr. Axmann Béla felügyelő és Lichtscheidl Lajos felügyelőn kívül még egy pár helybeli meghívott vendég.

Évi költségvetése 133 ezer korona; egy beteg ellátási díja napi 2 kor. 40 fill. Száz

beteg befogadására van berendezve, kiket 3 havi minimális időtartamra vesznek fel.

Az eddig kezelt betegeknek 95 %-át teljesen gyógyultan bocsátották el.

Mint pusztá véletlent feljegyzem, hogy a szanatórium első halottja maga az építési vállalkozó: Cziller József budapesti lakos volt. Szívujánál esett áldozatul.

Adjon az Isten a pusztuló magyarnak mentől több ilyen gyógyítóházat, hogy apadjon a vádat emelő *«Hetvenezrek»* száma!
Csighy Sándor.

Egy kis hunyadmegyei statisztika.

Statisztika. Már akkor, amikor megbízást kaptam arra, hogy az Almanach részére statisztikai adatokat gyűjtsek, gondolkodtam fölötte, hogy vajjon az olvasóközönség hány százaléka fogja ezt a kis statisztikát elolvasni. Mert ugyan melyik ember kívánsi a statisztikára, erre a száraz tudományra, amely csak számok, számok és megint csak számokból áll.

Pedig ha száraz és unalmas tudomány is a statisztika, amely csak az úgynevezett szobapolitikusoknak való és egy országos, vagy mondjuk világ-statisztika nem is érdekel, egy megyére vonatkozó statisztikai adatoknak olvasgatása talán még sem elpocsékolt idő azok számára, akik annak a megyének, amelyben élnek, viszonyait csak részben is igyekeznek megismerni.

Én bármire mernék fogadni, hogy az olvasóközönség 90 %-a nem tudja fejből, hogy Hunyad vármegyében hány ember él, mekkora annak a területe, hány község van benne, vagy hogy a lakosság tényleges szaporodásának átlagos száma mennyi.

Fogalma sincs a legtöbb embernek arról, mint ahogy nekem sem volt tudomásom, hogy mennyit tesz ki a megyében

például a földadó, fogyasztási adó. Pedig az a pár millióska, amit e címeiken a kincstár, a legnagyobb uzsorás, az emberek pénztárcájára előír és tőlük bevesz, szinte megérdemli, hogy érdeklődésünket felköltse.

Mondom, százaz és érdektelen tudomány a statisztika és én is szinte fáztam tőle, mikor annak feldolgozásához hozzáfogtam.

Pedig ha úgy vesszük, sok dolgozni való nem is volt rajta. Mert hiszen legnagyobb része nem az én munkám. Szinte loptam az egészséget. Vagy más szóval, mások segítettek a sok anyagot összehordani. Mint Mikszáth mondotta, mikor *Beszterce ostroma* című munkájáról nyilatkozott: *A téglát mind a másoké, csak a malter az enyém.* Az adatokat mind mások szolgáltatták, kedves úri emberek, akik a legnagyobb készséggel bocsátották rendelkezésemre mindazt, amire szükségem volt. Én csak összeállítottam a mások tégláit és a magaméból egy kis maltert tettem közéjük.

Ime tehát:

Hunyadmegye egész területe 1.352,517 kataszteri hold, amelyből 629,522 hold, vagyis

majdnem a fele, erdő. Az 1.352,517 kataszteri hold a vármegye tíz járására a következőleg oszlik meg: Az algyógyi járásra 92,754, a brádira 92,713, a dévaira 92,831, a hátszegire 256,054, a hunyadira 96,320, a körösbányaira 87,592, a marosillyeire 153,530, a petrosenyire 170,106, a pujira 98,666 és a szászvárosi járásra 211,971 kat. hold esik. Legnagyobb tehát a hátszegi és legkisebb a körösbányai járás. — Hunyad megye községeinek száma a városokkal együtt 430, amelyekben az 1900. évi népszámlálás szerint összesen 303,838 (1907. év végén 331,976) ember él, akik közül 155,441 férfi és 148,397 nő. Életkor szerint 6 évesnél fiatalabb 44,242, 60 évesnél idősebb pedig 24,556 van életben. Magyar anyanyelvű van 32,316, tehát az összes lakosság 10,63%-a és magyarul beszél 49,167 ember, vagyis a népesség 16·10%-a. Vallási szempontból legtöbb híve a görögkeleti egyháznak van, akiknek száma 204,350, vagyis 67·25%. A görögkatholikus vallást 55,116, vagyis 18·14%, a római katolikus vallást 24,993, vagyis 8·22%, a ref. vallást 11,398, tehát 3·8%, ág. ev. vallást 3269, tehát 1·1% követi. Izraelita vallású lakosa 4056 van Hunyadmegyének, tehát 1·3%. Legkevesebb híve az unitárius egyháznak van, akiknek számamindössze 632, vagyis 0·20%. Hunyad vármegye 430 községében összesen 63,985 lakóház van. A népesség a leg­sűrűbb a dévai járásban, ahol egy négyszögkilométer területen kb. 66 személy él, legritkább a puji és a szászvárosi járásban, ahol alig 25 személy jut egy négyszögkilométerre.

Hunyad vármegye egész területén az elmúlt esztendőben 10,433 gyermek született és 8310 személy halt meg. A tiszta szaporodás eszerint 2123 lélekre rúg.

A megyei törvényhatósági közutak összes száma 514·16 km., a vicinális közutaké 552·5 km. és a községi közdülő utaké 653·12 km.,

vagyis összesen 1719·78 kilométer. A megye közbiztonságát a városi rendőrökön kívül a csendőrség tartja fenn, akiknek száma a tiszteken felül 280 főnyi legénység.

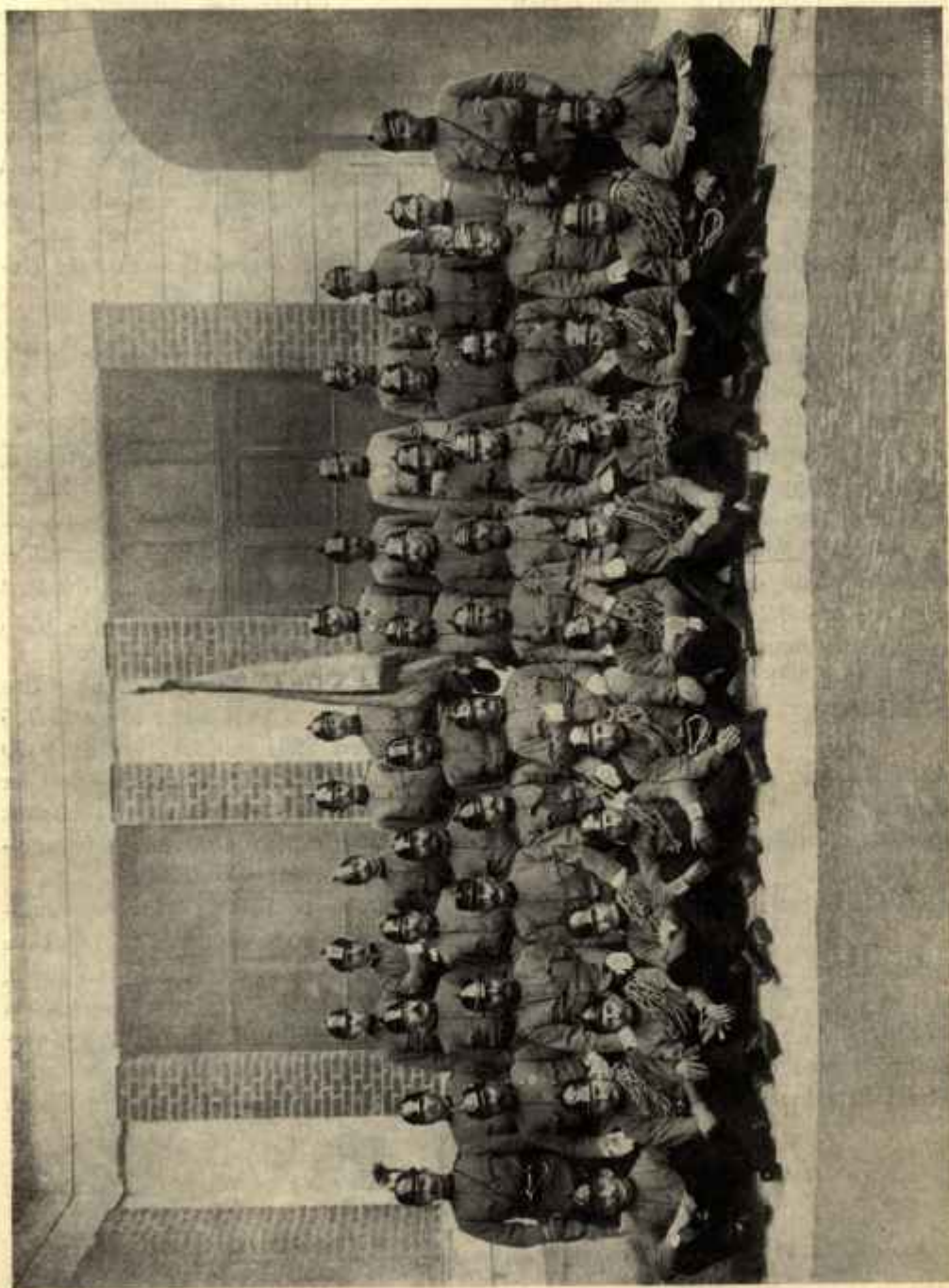
Hunyad megye közegészségügyét 46 orvos látja el, akik a magánházakban levő betegekön kívül évente mintegy 3200—3300 beteget gyógykezelnék a különböző kórházakban. Tehát 46 orvos 303,838 ember részére. Egy orvosra átlag 6600 személy jut, akiket betegség esetén gyógykezelní kellene. Szép kis közegészségügy!

A vármegye területén a folyó évben az állami iskolákba 10,100 tanuló iratkozott be. Az állami tanítók száma 164, így tehát egy tanítóra körülbelül 62 tanuló jut.

A vármegye marhaállománya a múlt évben 133,555 drb. szarvasmarha, 1882 drb. bivaly, 12,174 drb. ló, 202 drb. számár, 17 drb. öszvér, 54,137 drb. sertés, 254,407 drb. juh és 21,912 drb. kecskéből áll, összesen 478,269 darab. És ha szabad e helyen az állatorvosokról is megemlékezni, az állategészség őreinek száma az egész megyében 16.

Nem fog talán az olvasó megharagudni rám, hogy egy pár olyan dolgot is megemlítek, amelyben pénzről, nagyon sok pénzről van szó. Nem tudom, más is úgy van-e vele mint én, hogy a pénzt, a sok pénzt, százazreket, milliókat még akkor is szeretem, ha azok — más kasszájában vannak. Mintha hallanám az aranyak csengését, a bankók ropogását. A legszebb zene a világon.

Hunyad vármegyében a szövetkezeteken kívül 25 pénzüintézet van, amelyeknek összes alaptőkéjük 4 millió 334 ezer koronát tesz ki. Legnagyobb alaptőkéje a Dévai Hitelbanknak és a szászvárosi Ardeleanának van. Egy-egy félmillió. Utána következik a Dévai Takarékpénztár 300 ezerrel. Betétekben kezelnek sokat a pénzüintézetek. Szinte magam sem hittem el, mikor a végeredményt megláttam. 17 millió 744 ezer 708 koronát. Legnagyobb be-

A DÉVAI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓK CSOPORTKÉPE.

tétje a szászvárosi Ardeleanának van: 3.046,725 korona, utána következik a Dévai Hitelbank 1.921,100 koronával, aztán a Szászvárosi Takarékpénztár 1.698,674, a Hunyadmegyei Első Takarékpénztár egy millió 653,751, a Dévai Takarékpénztár 1.626,617 koronával. Óriási. Négy millió alaptőkével szemben 17 millió betét. Még a kamatja is gyönyörű összeg. Átlag 5%-kal számítva 887,235 kor. 40 fillér évente. S ha hozzávesszük az alaptőkét is a betétekhez, s egyre-másra ismét csak 5%-ot számítunk, pedig az alaptőke után — a jövedelem arányában — néha 10—12%-ot is fizetnek a bankok, egyévi kamat fejében 1.103,935 kor. 40 fillér kerül kifizetésre a boldog betevők kezeihez. És még azt mondják, hogy szegények vagyunk.

Ez az érem egyik oldala. De most lássuk a másikat. Nézzük meg, hogy mit követelt tőlünk hunyadmegyeiektől a kincstár a múlt esztendőben.

Sokat. Le se merem írni. Félek, hogy baj lesz belőle. Mit fognak szólni hozzá a szociálisták?

állami adóban	6.922,494·30 K-t,
vadászati adóban	8,448— "
hadmentességi díjban	400,288·01 "

fogyasztási adókban:

szeszadóban	817,881·77 K-t,
húsadóban	65,957·41 "
boradóban	119,819·95 "
szeszadóptőlékban	90,881·77 "
italmérésii illetékben	53,549·90 "

jogilletékekben	512,369·04 K-t,
díjjövedékekben	24,559·97 "
Összesen:	9.016,250·12 K-t.

A 6.922,494 kor. 30 fillér állami adónak 10·77 százaléka, vagyis 745,349 kor. 31 fillér földadó, 1·27 százaléka, vagyis 87·787 kor. 08 fillér házbéradó, 2·01 százaléka, vagyis 139,484 kor. 86 fillér házosztályadó, a többi pedig kereseti adó.

Ezekon kívül beszedett a kincstár Hunyad megyéből a múlt évben

dohányeladás címén	1.760,245·24 K-t,
dohányhaszonbér címén	39,694·14 "
és sóeladásból	198,633·30 "
Együttvéve:	11.013,822·80 K-t.

És ezt a rengeteg összeget mindet nekünk kell megfizetni, nekünk, akik földet művelünk, szeszt, húst, bort, sőt, dohányt fogyasztunk, perlekedünk és élünk. Igen, azért is, és legfőképp, mert élünk.

És ha még hozzáveszem azt, hogy Hunyad megyében a múlt esztendőben 14,705 sommás pert, 231 rendes pert és 2370 váltópert akasztottak a szegény ember nyakába és 10,155 végrehajtást rendeltek el a bíróságok ellenünk, szinte befejezhetném ezt az unalmas statisztikát.

De hát persze, l'apetit vient en mangeant (úgy-e, hogy franciául is tudok), a tisztelt olvasó még azt is szeretné tudni, hogy mennyibe kerül Hunyad megyében a közigazgatás, igazságügy, pénzügy, választásügy stb. No, de ezekről majd jövőre!

Nicula János.

IV. RÉSZ. KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNYEK.

NÉVNAPMUTATÓ TÁBLA.

Abel, jan. 2.	Balázs, febr. 3.	Donát, febr. 17., aug. 7., szept. 1.
Abdon, jul. 30., decz. 19.	Bálint, jan. 7., febr. 14.	Dorottya, febr. 6., jun. 5., szept. 9.
Abrahám, jun. 15., okt. 9., decz. 19.	Barnabás, jun. 11.	Dömötör, ápr. 9., október 26., decz. 22.
Absolon, ápr. 20., szept. 2.	Bazil, márcz. 22.	Döme, aug. 4., szept. 27.
Achill, máj. 12.	Beata, decz. 23.	Dionyzia, decz. 12.
Ádalbert, ápr. 23.	Beatrix, jul. 29.	
Ádám, decz. 24.	Bekény, márcz. 21.	E khárd, jan. 8.
Adél, decz. 16.	Béla, jan. 2., ápr. 23., máj. 26.	Eberhardt, febr. 23., nov. 28.
Adelheid, decz. 20.	Bencze, márcz. 21.	Edith, szept. 16.
Adelgund, jan. 30.	Benő, márcz. 31., aug. 30.	Edmund, nov. 6. és 20.
Adolár, ápr. 21.	Benedek, márcz. 21.	Eduárd, márcz. 18., máj. 27., okt. 13.
Adolf, febr. 11., máj. 11., jun. 17., aug. 21., szept. 17.	Benjámín, márcz. 31.	Egyed, ápr. 27., szept. 1.
Adolfín, szept. 24.	Bernát, máj. 20., jun. 16., jul. 15., aug. 21.	Endre, jul. 17.
Adorján, márcz. 4.	Berta, jul. 4.	Elemér, nov. 27.
Aemilián, szept. 11., nov. 12., decz. 6.	Bertalan, aug. 24.	Emilia, jul. 18., szept. 12., nov. 12. és 24.
Ágotha, febr. 5., ápr. 28.	Berthold, jul. 27., nov. 17.	Elek, febr. 11., jul. 17.
Ágnes, jan. 21., márcz. 28., ápr. 20.	Bertram, aug. 17.	Eleonóra, febr. 21., jul. 11.
Ágoston, aug. 3. és 28., okt. 7.	Bibianna, decz. 2.	Eleuthér, febr. 20., okt. 9.
Ákos, jun. 22.	Blanka, aug. 10.	Eliás, febr. 18., jul. 20.
Áladár, okt. 1.	Bódog, jan. 14., máj. 30., jul. 29., okt. 24., nov. 20.	Eligius, decz. 1.
Albin, márcz. 1.	Boldizsár, jan. 6.	Ella, febr. 10., márcz. 24.
Alajos, jun. 21.	Bonaventura, jul. 14.	Emerencia, jan. 23.
Alfonz, aug. 2., okt. 30.	Bonifác, máj. 14., jun. 5., okt. 25.	Emánuel (Manó), márcz. 26.
Alfréd, febr. 15., jul. 19.	Borbála, decz. 4.	Emil, ápr. 5., máj. 22., nov. 21.
Albert, ápr. 7., 24., máj. 26., szept. 3., nov. 14.	Brigitta, febr. 1., okt. 8.	Emma, ápr. 19., jun. 29., szept. 22.
Albertina, nov. 15.	Brunó, márcz. 8., ápr. 21., máj. 17., szept. 7., okt. 6.	Engelbert, nov. 7.
Albrecht, ápr. 23.	Caesar , febr. 15., ápr. 15.	Erasmus, jun. 2.
Amália, máj. 4., jul. 10., okt. 7., nov. 20.	Caecília, jun. 3., okt. 21., nov. 22.	Erhardt, jan. 8.
Ámbrus, okt. 16. és 19., decz. 7. és 20.	Clarissa, jan. 15., jul. 12.	Erich, febr. 15., május 18.
Anasztázia, ápr. 15., 27., máj. 20., decz. 25.	Clementine, jan. 23., nov. 14., 23.	Ernesztina, jan. 12., jul. 31.
Anasztázius, ápr. 21.	Concordia, febr. 18.	Ernő, jan. 12., márcz. 13.
András (Bandi), febr. 4., máj. 15., okt. 17., nov. 15., 30.	Constantin, febr. 25., ápr. 22., jul. 27.	Ernöke, jul. 31.
Angelika (Angyalka), márcz. 11., máj. 31., aug. 14.	Constantina, szept. 19.	Erzsébet, julius 8., nov. 19. decz. 25.
Anna, febr. 19., jul. 26.	Cora, márcz. 14.	Ervin, ápr. 25.
Antal, jan. 17., febr. 12., máj. 10., jun. 13., jul. 28., szept. 2.	Coelestin, ápr. 6., máj. 19., jul. 2.	Eszter, máj. 24., jul. 7.
Antónia, ápr. 19., jun. 13., jul. 7.	Crescentia, jun. 15.	Etelka, febr. 5., decz. 16.
Anzelm, ápr. 21.	Crispin, okt. 25.	Eugen (Jenő), jul. 13., nov. 15., decz. 25.
Apollónia, febr. 9.	Cyprián, szept. 10., 26., decz. 9.	Eufemia, szept. 16.
Apollónius, ápr. 8., 18.	Cyriák, aug. 8.	Eukár, febr. 20.
Aranka, decz. 9.	Cyryll, márcz. 9., jul. 5.	Eulália, febr. 12., decz. 10.
Armin, ápr. 7., aug. 11., decz. 28.	Cyrus, jun. 16.	Euzéb, aug. 14., decz. 16.
Arnold, jul. 18.	Dagobert , decz. 23.	Ľustachius, márcz. 29., szept. 20.
Arnulf, aug. 22.	Damasus, decz. 11.	Éva, decz. 24.
Aron, ápr. 16., jun. 21.	Dániel, jan. 3., febr. 16., ápr. 10., jul. 21., nov. 23.	Eváld, okt. 3.
Árpád, jan. 5., febr. 10.	Dária, okt. 25.	Ezsaiás, julius 6.
Arthur, jan. 7.	Dávid, decz. 30.	Ezechiel, április 10.
Atala, decz. 2.	Dezső, febr. 11., máj. 23., decz. 18.	
Athanáz, máj. 2., nov. 26.	Dietrich, máj. 6.	F abián, jan. 20.
Attila, márcz. 10.	Dénes, ápr. 8., okt. 9., nov. 17., decz. 26.	Fanni, márcz. 9., aug. 20., okt. 4.
Augusta, márcz. 29., aug. 17.	Domonkos, aug. 4., okt. 14., decz. 20.	Farkas, okt. 31.
Aurél, jun. 15.		Faustinus, febr. 15.
Aurelia, decz. 2.		Felicián, junius 9.

- Ferdinánd, máj. 30., okt. 19.
 Ferencz, jan. 29., ápr. 2., jun. 16., jul. 24., okt. 4. és 10., nov. 9., decz. 3.
 Ferike, máj. 20.
 Fidéi, márcz. 23., ápr. 28.
 Fides, aug. 1.
 Filemon, márcz. 8.
 Flavia, május 11.
 Flavián, febr. 18.
 Flóra, jun. 19., nov. 24.
 Florentin, okt. 17.
 Flórián (Floris), máj. 4., jun. 4.
 Fodor, márcz. 6.
 Fortunatus, jun. 1., okt. 24.
 Francziska, márcz. 9.
 Frida, febr. 8.
 Fridolin, márcz. 6.
 Friderika, okt. 6.
 Frigyes, márc. 6, jul. 18, okt. 6.
 Frozina, febr. 11.
 Fülöp, máj. 1., aug., 23., okt. 22., máj. 26.
- Gábor**, febr. 10., márcz. 24., ápr. 7., nov. 2.
 Gabriella, febr. 10.
 Gallus, okt. 16.
 Gáspár, jan. 6., aug. 18.
 Gebhard, aug. 27.
 Gedeon, okt. 10.
 Gellért, szept. 24.
 Genoveva, jan. 3.
 Gergely, febr. 13., márcz. 12., máj. 9., 25., nov. 17.
 German, febr. 21., máj. 2., 28.
 Gertrud, márcz. 18., aug. 1.
 Gerváz, jun. 19.
 Géza, jan. 16., febr. 25., márcz. 23., máj. 10., nov. 18. és 23.
 Ginda vagy Gunda márcz. 3.
 Gizella, máj. 7.
 Gordian, máj. 10.
 Gottfried, máj. 7., **nov. 8.**
 Gotthard, máj. 5.
 Gottlieb, jul. 7.
 Gorgonia, decz. 9.
 Gorgonius, szept. 9.
 Gracxian, decz. 18.
 Guidó, márcz. 30., szept. 12.
 Guntrám, márcz. 28.
 Gusztáv, ápr. 22., aug. 2.
 Gyárfás, junius 19.
 György, ápr. 24., máj. 5., decz. 8.
 Gyula, ápr. 12., máj. 27.
 Győző, febr. 28., jul. 28.
 Günther, okt. 9., nov. 28.
- Hannibal**, aug. 2.
 Háromkirály. (Gáspár, Menyhért, Boldizsár), jan. 6.
 Hartwig, aug. 21.
 Hedvig, okt. 15. és 17.
 Helén, aug. 18.
 Heliodor, jul. 8.
 Henriette, márcz. 16.
 Henrik, jan. 16., jul. 12.
- Heribert, márcz. 16.
 Hermin, ápr. 13., máj. 6.
 Herman (Armin), ápr. 7.
 Hilár (Vidor), jan. 14.
 Hilaria, aug. 12.
 Hildegard, szept. 17.
 Hubert, márcz. 20., nov. 8.
 Hugó, ápr. 1., nov. 17.
 Humbertus, márcz. 25.
 Hyeronim, jul. 20., szept. 30.
 Hygin, jan. 11.
 Hipolit (Ipoly), aug. 13.
- Ida, ápr. 14., szept. 4., nov. 3.
 Ignác, febr. 1., jul. 31., decz. 15.
 Ilies, jul. 20., aug. 9.
 Iona, máj. 22., aug. 18., nov. 3.
 Imre, nov. 5.
 Imrike, jan. 23. és 30.
 Incze, julius 28., decz. 2.
 Ipoly, aug. 13.
 Irén, ápr. 6.
 Irma, márcz. 26., jul. 4.
 István, aug. 20., nov. 28., decz. 26.
 Iván, jun. 24.
 Ivó, máj. 20.
 Izabella, jan. 4.
 Izidor, jan. 7., ápr. 4.
 Izrael, márcz. 26.
 Izsák, decz. 20., máj. 29.
- Jácint**, jul. 3., aug. 16., szept. 11.
 Jakab, máj. 1., jul. 11., jul. 25.
 Janka, máj. 22.
 Jairus, okt. 3.
 János, jan. 23. és 27., febr. 8. márcz. 8., 30., máj. 6., 16., 21. és 27., jun. 12., 26., jul. 12., aug. 20., okt. 22. és 23., nov. 24., decz. 27.
 Jenő, jul. 13., nov. 18., márcz. 16.
 Jeromos, szept. 30., nov. 19.
 Joachim, márcz. 20., szept. 21., decz. 9.
 Jób, máj. 9.
 Johanna, máj. 24., szept. 2.
 Jovita, febr. 15.
 Jolán, nov. 18., jul. 24.
 Jónás, nov. 12.
 Jordán, febr. 13.
 József, febr. 4., márcz. 19., máj. 8., jun. 20., aug. 27., szept. 18.
 Jozsua, febr. 23.
 Judit, jul. 30., decz. 10.
 Judás, máj. 11., okt. 28.
 Julia, Julianna, febr. 16., máj. 22., jun. 19.
 Julián, jan. 9., febr. 17.
 Jusztin, jun. 16.
 Jusztina, ápr. 13., szept. 26., okt. 7.
 Jusztus, aug. 6., szept. 2.
- Kajetán**, aug. 7.
 Kálmán, okt. 13.
 Kalliszt, okt. 14.
 Kamil, jul. 18.
- Kamilla, jul. 27.
 Kandid, okt. 3.
 Kandida, decz. 2.
 Kanut, jan. 19.
 Karolina, jun. 14., jul. 14., nov. 4.
 Károly, jan. 28., márcz. 2., nov. 4.
 Kasztor, febr. 13.
 Katalin, febr. 23., ápr. 30., nov. 25., decz. 6.
 Kázmér, márcz. 4., 22., ápr. 16.
 Kelemen, jan. 23., [nov. 23., decz. 7.
 Keresztély, máj. 14.
 Kilián, julius 8.
 Kilit, ápr. 26.
 Klára, aug. 12. és 18.
 Klotild, jun. 3.
 Kleofás, szept. 25.
 Konstancia, febr. 17.
 Konstantin, máj. 21.
 Kolozs, okt. 30.
 Konrád, febr. 19., nov. 26.
 Kornél, jul. 3.
 Kornélia, márcz. 31.
 Kordula, okt. 22.
 Kozma, szept. 27.
 Kristóf, márcz. 15., jul. 25., decz. 18.
 Krisztina, jul. 24.
 Kunigunda, márcz. 3.
 Kuno, máj. 29.
- Lajos**, aug. 19. és 25.
 Lambert, szept. 17.
 László, jun. 27.
 Lázár, febr. 21., decz. 17.
 Laura, jun. 28.
 Lea, márcz. 22.
 Leo, ápr. 11. jun. 28.
 Leodegar, okt. 2.
 Leander, febr. 27.
 Leontine, jan. 18.
 Lénárd, nov. 6.
 Liberatus, aug. 17.
 Livia, febr. 12., nov. 21.
 Livius, febr. 28.
 Lápót, nov. 15.
 Lóránt, aug. 10., szept. 13.
 Lothár, ápr. 2.
 Lőrincz, aug. 10., szept. 5.
 Luccia, jul. 9., decz. 13.
 Luczian, máj. 27., okt. 2.
 Ludovica, jul. 9.
 Ludmilla, szept. 16.
 Luiza, jun. 9. és 21.
 Lukács, okt. 18.
 Lukretia, ápr. 7., jun. 7.
 Lydia, febr. 12., aug. 3.
- Martonka**, jan. 30.
 Magdolna, máj. 27., jul. 22.
 Magnus, szept. 6.
 Makár, jan. 2.
 Malvina, okt. 7.
 Manó, márcz. 26.

- Mansvét, febr. 19., szept. 3.
 Marcellin, jan. 9. és 16., jun. 18., okt. 30.
 Marczel, jan. 16., jun. 18.
 Marcián, jan. 10.
 Margit, jan. 28., febr. 23., jun. 10., jul. 13.
 Marius, jan. 19.
 Mária, apr. 9., jul. 22., aug. 15.
 Mária nevenapja szept., Kisasszony utáni első vasárnap.
 Márk, apr. 25., jun. 18., okt. 10.
 Mártha, jul. 19. és 27.
 Márton, nov. 11. és 12.
 Máté, szept. 21.
 Maternus, szept. 13.
 Matild, jan. 11., márcz. 14.
 Mátyás, febr. 24.
 Maximus, jan. 25.
 Medárd, jun. 8.
 Melánia, jan. 7.
 Menyhért, jan. 6.
 Methodus, márcz. 9.
 Mihály, máj 8., szept. 29.
 Miklós, febr. 23., márcz. 23., szept. 10. és 29., decz. 6.
 Miksa, máj. 29., okt. 12.
 Modest, jan. 12., jun. 15., dec. 18.
 Mór, jan. 15., febr. 21.
 Móríc, febr. 21., szept. 22.
 Mózes, szept. 4.

Narczis, okt. 29.
 Nándor, máj. 30., okt. 19.
 Napoleon, aug. 15.
 Náthán, okt. 24.
 Nathália, decz. 1.
 Nemezius, decz. 19.
 Nesztor, febr. 27.
 Neszte, febr. 28.
 Nikodém, szept. 15.
 Noah, nov. 28.
 Norbert, jun. 6.

Oktávián, márcz. 22.
 Olga, jun. 21.
 Olimpia, apr. 15.
 Orbán, máj. 25.
 Orsolya, okt. 21.
 Oszkár, decz. 1.
 Oszvánd, febr. 28., aug. 5.
 Ottilia, decz. 12.
 Ottmár, nov. 16.
 Ottó, márcz. 23., nov. 18.
 Ottokár, nov. 4.

Őrszi, lásd: Erzsébet.
 Ódön, jun. 3, nov. 16. és 20.
 Őzséb, márcz. 5., aug. 14., decz. 16.

Pál, jan. 10. és 25., márcz. 7., jun. 26. és 30.
 Paskál, máj. 17.
 Patrik, márcz. 17.
 Paula, jan. 26., márcz. 22. és jul. 21.

 Paulina, jun. 22., aug. 31.
 Peregrin, apr. 27.
 Péter-Pál, jun. 29.
 Péter, jan. 31., febr. 22., apr. 16. és 29., máj. 19., aug. 1., okt. 19., decz. 5.
 Petronella, máj. 31.
 Pirooska, jan. 18., nov. 28.
 Pius, máj. 5.
 Placidus, okt. 5.
 Polykarp, jan. 26.
 Polixena, szept. 24.
 Pongrácz, máj. 12.
 Porczyunkula, aug. 2.
 Primus, jun. 9.
 Prokopius, apr. 1.
 Prosper, jun. 25.
 Prudentia, márcz. 9.

Ráchel, jul. 11.
 Rafael, okt. 24.
 Rajner, jun. 17.
 Rajmund, jan. 7., febr. 11., aug. 31.
 Rebeka, aug. 30.
 Regina, szept. 7.
 Reinhard, febr. 23.
 Reinhold, jan. 12.
 Remigius, okt. 1.
 Renatus, nov. 12.
 Rezső (Rudolf), apr. 17.
 Rikárd, febr. 7., márcz. 7., április 3.
 Róbert, apr. 22., jun. 7.
 Rókus, aug. 16.
 Román, febr. 28., aug. 9.
 Romana, febr. 23.
 Roland, aug. 9.
 Róza, aug. 30.
 Rozália, szept. 4.
 Rozina, márcz. 11., 13.
 Rupert, márcz. 27.
 Rudolf, apr. 17.
 Ruth, jun. 16.

Sabina, okt. 27.
 Salamon, febr. 8., szept. 14., okt. 24.
 Salvator, márcz. 18.
 Sámson, jul. 28.
 Samu, aug. 26.
 Sándor, febr. 28., márcz. 10. és 18., máj. 3.
 Sára, jan. 19., máj. 19.
 Sarolta, jul. 5.
 Saturnin, nov. 29.
 Skolastika, febr. 10.
 Sebestyén, jan. 20.
 Sergius, okt. 7.
 Simon, febr. 18., okt. 28.
 Simeon, jan. 5., okt. 28.
 Simplicius, márcz. 2.
 Sótér, apr. 22.
 Soma, jul. 3.
 Szaniszló, máj. 7., nov. 13.
 Szchöld, aug. 19.
 Szeráfin, szept. 3., decz. 5.

 Szervác, máj. 13.
 Szeverin, nov. 8.
 Szevér, okt. 23.
 Szidónia, jun. 23., szept. 19.
 Szilárd, febr. 17., márcz. 11.
 Szilvér, jul. 20.
 Szilveszter, decz. 31.
 Sylvia, nov. 3.
 Szörény, jan. 8.

Tádé, okt. 28.
 Tamás, márcz. 8., szept. 13. és 22., decz. 21. és 29.
 Telesphor, jan. 5.
 Terézia, okt. 15.
 Thekla, aug. 19., szept. 23.
 Theobald, jul. 1.
 Theodora, apr. 30.
 Tiberius vagy Tibor, apr. 14.
 Tibolt, jul. 1.
 Timóth, jan. 24., máj. 21.
 Titus, jan. 4., szept. 18.
 Tivadar, apr. 1., nov. 9.
 Tóbiás, jun. 13., szept. 12.
 Tódor, febr. 6., november 9., szept. 11.

Übald, máj. 17.
 Ulrik, július 4.
 Ulrika, aug. 6.

Valburgis, febr. 25.
 Valér, január 29., április 18., decz. 15.
 Valter, nov. 29.
 Vaxul, jun. 14. és 23.
 Venáncz, máj. 18.
 Vendel, okt. 20.
 Venczel, szept. 28.
 Veronika, jan. 13., február 4., július 9.
 Viktor, február 11. és 26., július 28.
 Victória, május 10., szept. 5., decz. 23.
 Victorian, márcz. 23.
 Vidor, jan. 13., okt. 21.
 Vilbald, jul. 7.
 Vilmos (Vilma), jan. 10., apr. 6., máj. 28., jun. 25., jul. 5., okt. 25.
 Vincze, jan. 22., apr. 5., máj. 24., jul. 19.
 Virgil, jan. 31., nov. 27.
 Vitályos apr. 28.
 Vitus, Vid, jun. 15.

Xavér, decz. 3.
 Xenia, jan. 12.

Zakariás, márcz. 14., szept. 6.
 Zéno, jun. 23., decz. 22.
 Zenobius, okt. 29.
 Zoltán, márcz. 8.
 Zsigmond, máj. 2.
 Zsófia, máj. 15.
 Zsuzsanna, febr. 19., máj. 24. aug. 11.

POSTAI DÍJ-JEGYZÉKEK.

1. Csomagdíj-szabályzat.

Súlyilleték, melyhez a pénzes-levelek, értékküldeményeknél még az értékkilleték hozzászámítandó									Értékilleték, melyhez a pénz- és értékküldeményeknél a súlyilleték hozzászámítandó										
Súly	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		bezárólag koronáig	bezárólag német márkáig	bármely távolságra				
	75		75-150		150-375		375-750		750-1125		1125-on felül								
	kilométer távolságig																		
bezárólag		kor.	áll.	kor.	áll.	kor.	áll.	kor.	áll.	kor.	áll.	kor.	áll.	kor.	áll.				
I. Pénzeslevelek Magyarországon, Ausztriában és Németországban															Magyarország- és Ausztriában				
250 gr.-ig		—	24	—	48	—	48	—	48	—	48	—	48	100	—	6			
II. Csomagok Magyarország, Ausztria- és Németországban															Magyarország, Ausztria- és Németországban				
5 kigr.	—	30	—	60	—	60	—	60	—	60	—	60	600	600	—	12			
6 "	—	36	—	72	—	84	—	96	1	08	1	20	900	900	—	18			
7 "	—	42	—	84	1	08	1	32	1	56	1	80	1200	1200	—	24			
8 "	—	48	—	96	1	32	1	68	2	04	2	40	1500	1500	—	30			
9 "	—	54	1	08	1	56	2	04	2	62	3	—	1800	1800	—	36			
10 "	—	60	1	20	1	80	2	40	3	—	3	60	2100	2100	—	42			
11 "	—	66	1	32	2	04	2	76	3	48	4	20	2400	2400	—	48			
12 "	—	72	1	44	2	28	3	12	3	96	4	80	2700	2700	—	54			
13 "	—	78	1	56	2	52	3	48	4	44	5	40	3000	3000	—	60			
14 "	—	84	1	68	2	76	3	84	4	92	6	—	3300	3300	—	66			
15 "	—	90	1	80	3	—	4	20	5	40	6	60	3600	3600	—	72			
16 "	—	96	1	92	3	24	4	56	5	88	7	20	3900	3900	—	78			
17 "	1	02	2	04	3	48	4	92	6	36	7	80	4200	4200	—	84			
18 "	1	08	2	16	3	72	5	28	6	84	8	40	4500	4500	—	90			
19 "	1	14	2	28	3	96	5	64	7	32	9	—	4800	4800	—	96			
20 "	1	20	2	40	4	20	6	—	7	80	9	60	5100	5100	1	02			
Minden további 1 kgr.-ért	—	06	—	12	—	24	—	36	—	48	—	60	minden további			300	600	—	6

Jegyzet. Bérmenteteniül felsóított csomagok és pénzesleveleknel 12 fillér pótdíj számíttatik, érték-, súly- és távolságra való tekintet nélkül.

2. Levélpostadíj-szabályzat.

Díjterület	Levél		Levelező lap		Nyomatvány		Áruminta		
	súlyfokozat grammokban	bérmentes	bérmentes	egyszerű	válaszos	súlyfokozat grammokban	díj fillérekben	súlyfokozat grammokban	díj fillérekben
I. Belföld	20-ig 250 * 350 *	10 20 20 30 30 40	5 10	10-ig 50 * 150 * 250 * 500 * 1000 *	3 3 10 20 30	50-ig 250-ig 350 *	3 10 20	Üzleti papír csak Szerbiába és a IV. alatti országokba (a novibazári postalikok kivéve) küldhető. Díja 50 gr.-ként 5 f., de legalább 25 f. (maxim. 2000 gr.) — Az ajánlás és kéz. értesítő díja ugy a bel- mint a külföldre külön-külön 25 f., helyben 10 f. — Express kézbesítés díja (helyben csak Budapestben) 20 fill. — Postai megbízás alapján bevezethető követelések összege: a belföldön, Ausztriával, a megszállott tartományokkal, a keleti es. kir. postahivatalokkal való forgalomban 1000 kor., Németországgal 800 márka, Németalfölddel, németalföldi Kelet-Indiával 480 hollandi frt., Dánia, Norvégia- és Svédországgal 720 skandináv kor. (800 Mk.), a többi országokkal való forgalomban (Belgium, Egiptom, Franciaország, Luxemburg, Olaszország és Eritrea, Románia és Svájc) 1000 frc — 1000 kor. — Levélpostai utánvétel maximuma 1000 kor., illetőleg 1000 frc — 800 Mk. — 720 skand. kor. — 480 németalföldi frt — 530 chilei peso — 400 yen — 200.000 reis.	
Helyi forgalom	20-ig 250 * 350 *	6 12 12 18 18 24	m i n t f e n t e b b						
II. Ausztria (és Lichtenstein) Bosznia és Hercegovina (a novibazári postalik nélkül) Németország	20-ig 250 *	10 20 20 30	5 10	50-ig 100 * 250 * 500 * 1000 *	3 5 10 20 30	250-ig 350 *	10 20		
III. Montenegro, Szerbia	20-ként Az első 20 gr.-ért	10 20 25 50	5 10	50 gramm-ként maximum 2000 gramm	3	50 gramm-ként de legkezebb 10 fill. (maximum 350 gr.)	3		
IV. Novibazári postalik és egyéb külföld	minden további 20 gr.-ért v. részecért még	15 30		50 gramm-ként maximum 2000 gramm	3	50 gramm-ként de legkezebb 10 fill. (maximum 350 gr.)	3		

TÖRVÉNY SZERINTI BÉLYEGROVAT.

I.

Váltókat, a kereskedőktől és kereskedőkre szóló pénztulványokat s végre az adóssági okmányokat illetőleg, melyek valamely nyilvános intézettől értékpapírokra vagy portékákra — de csak 3 hónapra — adott vagy meghosszabbított előlegezésre vonatkoznak.

Koronaértékű		kor.	szil.	Koronaértékű		kor.	szil.	Koronaértékű		kor.	szil.
150 kor.-ig	—	10	1800 felül	2100 kor.-ig	1	40	12000 felül	15000 kor.-ig	10	—	—
150 felül 300 „	—	20	2100 „	2400 „	1	60	15000 „	18000 „	12	—	—
300 „ 600 „	—	40	2400 „	2700 „	1	80	18000 „	21000 „	14	—	—
600 „ 900 „	—	60	2700 „	3000 „	2	—	21000 „	24000 „	16	—	—
900 „ 1200 „	—	80	3000 „	6000 „	4	—	24000 „	27000 „	18	—	—
1200 „ 1500 „	1	—	6000 „	9000 „	6	—	27000 „	30000 „	20	—	—
1500 „ 1800 „	1	20	9000 „	12000 „	8	—					

3000 koronán felül minden további 3000 koronától 2 koronával több illeték fizetendő, melynél az 3000 koronán alóli maradék-összeg teljesnek tekintendő.

II.

Minden jogügyletet illetőleg, melyekért fokozat szerint tétetik le a járandóság, s melyek itt sem az I. sem a III. fokozatban felhozva nincsenek, milyenek p. o. nyugták, biztosító-szerződések stb.

Koronaértékű		kor.	szil.	Koronaértékű		kor.	szil.	Koronaértékű		kor.	szil.
40 kor.-ig	—	14	800 felül	1600 kor.-ig	5	—	8000 felül	9600 kor.-ig	30	—	—
40 felül 80 „	—	26	1600 „	2400 „	7	50	9600 „	11200 „	35	—	—
80 „ 120 „	—	38	2400 „	3200 „	10	—	11200 „	12800 „	40	—	—
120 „ 200 „	—	64	3200 „	4000 „	12	50	12800 „	14400 „	45	—	—
200 „ 400 „	1	26	4000 „	4800 „	15	—	14400 „	16000 „	50	—	—
400 „ 600 „	1	88	4800 „	6400 „	20	—					
600 „ 800 „	2	50	6400 „	8000 „	25	—					

1600 koronán felül minden további 800 koronától 2 korona 50 fillérral több illeték fizetendő, melynél a 800 koronán alóli maradék-összeg teljesnek tekintendő.

III.

Kölcsön-szerződéseket illetőleg, midőn a kötelezvények az általadóra szólnak, szolgáltatási szerződéseknél és részvénytársulatoknál, melyek több mint 10 évre alakulnak. Valamint a fiók-kereskedések, vagyonbetételeknél a részvényes Commandit-társulatoknál, tíz évnél többre, a lotteriai nyereményeknél, ingó dolgok reményvásárait, életjáradéki szerződéseknél, midőn ingó jószágok adátanak át, ingóságai adás, csere-szállítási szerződéseknél.

Koronaértékű		kor.	szil.	Koronaértékű		kor.	szil.	Koronaértékű		kor.	szil.
20 kor.-ig	—	14	400 felül	800 kor.-ig	5	—	4000 felül	4800 kor.-ig	30	—	—
20 felül 40 „	—	26	800 „	1200 „	7	50	4800 „	5600 „	35	—	—
40 „ 60 „	—	38	1200 „	1600 „	10	—	5600 „	6400 „	40	—	—
60 „ 100 „	—	64	1600 „	2000 „	12	50	6400 „	7200 „	45	—	—
100 „ 200 „	1	26	2000 „	2400 „	15	—	7200 „	8000 „	50	—	—
200 „ 300 „	1	88	2400 „	3200 „	20	—					
300 „ 400 „	2	50	3200 „	4000 „	25	—					

8000 koronán felül minden további 400 koronától 2 korona 50 fillérral több illeték fizetendő.

Kamatmutató-tábla.

Száztól 5 koronát számítván					Száztól 6 koronát számítván										
Tőke-pénz	Egy évre	1/2 évre	1/4 évre	Egy hónapra	Tőke-pénz	Egy évre	1/2 évre	1/4 évre	Egy hónapra						
kor.	kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.	kor.	kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.						
1000	50	—	25	—	12	50	4	16	1000	60	—	30	—	15	—
900	45	—	22	50	11	25	3	75	900	54	—	27	—	13	50
800	40	—	20	—	10	—	3	23	800	48	—	24	—	12	—
700	35	—	17	50	8	75	2	91	700	42	—	21	—	10	50
600	30	—	15	—	7	50	2	50	600	36	—	18	—	9	—
500	25	—	12	50	6	25	2	8	500	30	—	15	—	7	50
400	20	—	10	—	5	—	1	66	400	24	—	12	—	6	—
300	15	—	7	50	3	75	1	58	300	18	—	9	—	4	50
200	10	—	5	—	2	50	—	83	200	12	—	6	—	3	—
100	5	—	2	50	1	25	—	42	100	6	—	3	—	1	50

Hunyadmegyei vasutak menetrendje.

Érvényes 1908 október 1-től 1909 május 1-ig.

0da Budapest keleti p. u. — Arad — Tövis — Brassó — Bukarest. Vissza

Gyv.	Szv.	Szv.	Szv.	Gyv.	Vv.	Szv.	É	ÁLLOMÁSOK	Szv.	Vv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Vv.
7 20	—	8 00	12 20	2 00	—	9 30	0	ind. Budapest k. p. u. X ér.	6 05	—	12 25	1 15	7 25	9 40
—	—	—	—	—	—	—	—	érk. Temező-Júszeftelek ind.	—	—	—	6 00	8 45	2 24
—	—	—	—	—	—	—	—	érk. Mezőhegyes ind.	8 01	—	—	6 24	8 55	2 41
—	—	—	—	—	—	—	—	érk. Brád ind.	2 40	—	—	3 00	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	ind. Temező-Júszeftelek ér.	—	—	7 44	—	1 45	7 00
12 21	2 30	4 04	—	7 04	10 00	6 32	255	ind. Arad X ér.	8 50	9 45	4 38	8 08	10 50	4 03
12 55	3 51	5 01	—	7 40	11 30	7 29	290	érk. Máriaradna ind.	7 41	8 40	2 50	7 28	9 37	3 24
7 25	7 25	—	—	—	—	1 18	—	érk. Temező-Júszeftelek ind.	3 36	—	—	3 20	3 20	9 22
2 09	—	7 26	—	9 01	2 50	9 20	358	ind. Zám ér.	5 45	—	12 51	6 08	7 44	2 09
—	—	7 38	—	—	3 07	9 31	367	* Burzók 72. sz. ó. ér.	5 32	—	—	—	7 31	—
—	—	7 51	—	—	* 3 26	9 44	375	* Gurasnáda ér.	5 19	—	12 26	—	7 19	—
2 31	—	8 00	—	9 23	3 42	9 52	880	érk. Marosillye ind.	5 10	—	12 17	5 40	7 11	1 39
6 58	—	—	—	—	10 49	—	—	érk. Lugos ind.	—	—	4 45	—	—	9 35
2 32	—	8 10	—	9 24	4 02	9 59	380	ind. Marosillye ér.	5 05	—	12 10	5 45	7 06	1 37
—	—	8 17	—	—	* 4 15	1006	385	Marosbrutye 84. sz. ó. ↑	4 57	—	—	—	6 58	—
—	—	8 25	—	—	4 31	10 15	390	Branyicska ↑	4 49	—	11 56	—	6 50	—
—	—	8 35	—	—	4 47	10 24	397	Marosnémeti 92. sz. ó. ↓	4 38	—	—	—	6 40	—
2 58	—	8 49	—	9 50	5 19	10 39	404	Déva ↓	4 27	8 44	11 34	5 20	6 29	1 09
3 09	—	9 02	—	10 01	5 41	10 52	413	érk. Piski X ind.	4 12	8 30	11 17	5 08	6 15	12 55
5 23	—	11 50	—	11 50	7 18	12 29	—	érk. Vajdahunyad ind.	2 10	7 22	7 22	4 08	4 08	9 38
7 55	—	4 20	—	4 20	10 06	3 58	—	érk. Petrozsény ind.	10 36	5 05	5 05	12 01	12 01	7 15
10 36	—	5 05	—	—	12 01	7 15	—	ind. Petrozsény ér.	7 55	—	4 20	10 06	10 06	—
2 10	—	7 22	—	—	4 08	9 38	—	ind. Vajdahunyad ér.	5 23	—	11 50	—	7 18	—
3 16	—	9 17	—	10 15	6 00	11 07	413	ind. Piski X ér.	3 57	—	11 02	4 53	5 59	12 35
—	—	9 29	—	—	* 6 14	—	420	Tordos 107. sz. ó. — ↑	—	—	10 48	—	5 46	—
3 35	—	9 46	—	10 34	6 30	11 34	429	Szászváros ↑	3 34	—	10 35	4 35	5 33	12 16
—	—	9 52	—	—	* 6 38	11 42	433	Remsz-Algyógyföld 111. ó. ↓	3 24	—	10 41	—	5 22	—
—	—	10 00	—	—	* 6 48	—	438	Benczencz 117. sz. ó. ↓	—	—	10 13	—	5 15	—
3 49	—	10 00	—	—	6 55	11 53	442	Alkenyér ind.	3 11	—	10 07	—	5 09	11 58
3 50	—	10 08	—	—	6 56	11 57	442	Alkenyér ér.	3 10	—	10 04	—	5 08	11 56
4 06	—	10 30	—	11 03	7 23	12 17	457	érk. Alvincz Q ind.	2 48	—	9 39	4 07	4 48	11 42
8 21	—	6 55	—	6 55	12 24	—	—	érk. Nagyszobon ind.	7 43	—	3 50	—	7 43	—
—	Vv.	3 50	—	—	1 52	7 43	—	ind. Nagyszobon ér.	8 21	—	—	12 24	12 24	—
4 16	—	10 35	—	11 04	7 25	12 24	457	ind. Alvincz Q ér.	2 44	—	9 29	4 06	4 44	11 32
4 27	—	10 49	—	11 15	7 41	12 37	466	érk. Gyulafehérvár Q ind.	2 30	—	9 13	3 55	4 29	11 21
4 29	7 00	10 56	—	11 16	7 46	12 44	466	érk. Tövis X ind.	2 25	—	9 10	3 54	4 23	11 19
4 51	7 25	11 25	8 21	11 37	8 21	1 10	486	érk. Tövis X ind.	2 00	—	8 40	3 33	3 55	10 57
—	10 50	4 20	—	4 20	12 00	5 21	—	érk. Kolozsvár ind.	8 30	—	5 32	10 51	10 51	—
—	7 50	1 40	9 40	1 40	9 40	7 20	—	érk. Budapest keleti p. u. ind.	5 40	—	7 20	2 25	2 25	—
10 00	—	7 12	2 09	4 52	7 12	2 09	8 50	érk. Brassó ind.	5 40	—	2 45	7 30	10 26	7 30
—	—	8 05	9 20	11 20	8 05	9 20	—	érk. Bukarest ind.	—	—	8 00	9 15	5 25	9 15

0da Alkenyér — Kudsir. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	km	ÁLLOMÁSOK	Vv.	Vv.	Vv.
7 06	12 10	3 56	—	ind. Alkenyér ér.	4 58	11 33	3 02
7 30	12 34	4 20	6	* Felkenyér ér.	4 41	11 16	2 45
7 57	1 01	4 47	13	érk. Kudsir ind.	4 18	10 53	2 22

0da Lugos — Marosillye. Vissza

Vv.	Szv.	Szv.	ÁLLOMÁSOK	Vv.	Szv.	Vv.	Vv.
4 20	9 35	4 45	ind. Lugos X ér.	5 55	10 49	6 58	—
8 13	12 12	7 14	* Holgya ér.	—	8 12	3 46	7 20
8 37	12 33	7 35	* László ér.	—	7 47	3 19	6 37
8 57	12 47	7 48	* Hunyaddobra ér.	—	7 32	2 59	6 10
9 15	1 02	8 05	érk. Marosillye ind.	—	7 16	2 37	5 40

Óda

Arad—Brád.

Vissza

	Hv.	Vv.	Hv.	Vv.	Hv.	Hv.	Km.	ÁLLOMÁSOK	Vv.	Hv.	Hv.	Hv.	Vv.
—	—	6 35	8 23	12 30	5 00	7 15	0	Arad X ind.	9 53	1 30	6 00	—	8 21
7 16	10 18	12 39	3 15	6 50	9 05	—	149	Abáczsa „	3 37	7 15	2 29	6 00	3 14
*7 27	—	12 50	*3 27	*7 01	*9 17	—	154	Birtin „	3 28	*7 04	—	*5 48	*3 04
7 41	10 35	1 03	3 41	7 15	9 30	—	159	Körösháza „	*3 16	6 52	2 13	5 36	2 54
7 59	10 48	1 18	3 59	7 39	9 45	—	167	Brád X ér.	3 00	6 35	2 00	5 18	2 40

Óda

Piski—Vajdahunyad.

Vissza

Tvssz.	Vv.	Tvssz.	Vv.	Km.	ÁLLOMÁSOK	Vv.	Tvssz.	Vv.	Tvssz.
6 20	11 35	4 25	11 07	—	ind. Piski X ér.	4 48	10 25	2 50	8 10
6 43	11 54	4 48	11 25	7	„ Cserekeresztúr ér.	4 32	10 05	2 34	7 50
*6 57	*12 04	*5 02	*11 35	11	„ Alpestes 4. sz. őrház ér.	*4 21	*9 53	*2 23	*7 38
7 18	12 20	5 23	11 50	16	ér. Vajdahunyad ind.	4 08	9 38	2 10	7 22

Óda

Vajdahunyad—Retyisora (Gyalár).

Vissza

(Keskenyvágányú vonal.)

Vv.	Vv.	Vv.	Km.	ÁLLOMÁSOK	Vv.	Vv.	Vv.
2	4†	6			1*	5	3**
8 20	12 10	3 45	—	ind. Vajdahunyad felső p. u. ér.	7 15	11 10	6 20
*8 57	*12 46	*4 22	9	„ Kaszabánya ind.	*6 40	*10 36	*5 46
9 15	1 02	4 38	11	„ Govasdin ind.	6 33	10 28	5 38
—	*1 10	*4 46	13	„ Nadráb ind.	*6 15	*10 05	—
9 38	1 25	5 00	16	ér. Retyisora (Gyalár) ind.	6 00	9 50	5 10

† A 4. sz. vegyesvonalat minden szombaton közlekedik. — * A 1. sz. vegyesvonalat csak köznapokon közlekedik. — ** A 3. sz. vegyesvonalat csak vasárnapokon, meg. katolikus, görögkeleti és országos ünnepnapokon közlekedik.

Óda

Piski—Petrozsény—Lupény.

Vissza

Szv.	Vv.	Szv.	Vv.	Km.	ÁLLOMÁSOK	Vv.	Szv.	Tvssz.	Vv.	Szv.
6 10	11 25	4 02	11 12	—	ind. Piski X ér.	4 25	10 35	12 45	3 00	8 20
6 27	11 42	4 19	11 30	8	Bácsi „	4 07	10 22	12 23	2 42	8 07
*6 37	*11 52	*4 29	—	13	Kalánfördő 8. sz. őrház „	—	10 13	12 09	2 29	7 58
6 46	12 02	4 37	11 57	14	Kalán-Zeykálva „	3 50	10 07	12 01	2 21	7 52
6 57	12 13	4 48	12 10	18	Rusa „	3 33	9 58	11 47	2 07	7 43
7 07	*12 24	4 59	*12 22	23	Magyarbrettye „	*3 16	9 49	*11 31	*1 54	*7 34
7 23	12 40	5 15	12 43	30	ér. Váralja-Hátszeg ind.	2 59	9 34	—	1 37	7 21
7 28	12 47	5 18	12 53	30	ind. Váralja-Hátszeg f. ind. tér.	2 44	9 31	—	1 27	7 18
7 47	1 08	5 37	1 20	38	Bajcsd „	2 25	9 17	—	1 07	7 04
8 15	1 40	6 01	2 03	44	Puj „	2 07	9 02	—	12 49	6 49
8 28	1 56	5 15	—	49	Livádia megálló 34. sz. őrház „	—	*8 47	—	*12 25	*6 34
8 38	2 08	6 27	2 31	52	Livádia „	1 43	8 39	—	12 17	6 28
9 01	2 36	6 49	2 57	57	Krivádia „	1 25	8 22	—	12 00	6 11
9 18	2 56	7 05	3 17	62	Merisor „	1 09	8 08	—	11 42	5 58
9 40	3 25	7 28	3 44	68	Banicza „	12 47	7 50	—	11 19	5 40
9 51	3 40	7 40	4 01	74	Bolibarlang „	12 26	7 33	—	10 58	5 24
10 06	3 58	7 55	4 20	80	ér. Petrozsény X ind.	12 01	7 15	—	10 36	5 05
Tvssz.	Tvssz.	Vv.	Vv.	—	ind. Petrozsény X ér.	11 44	6 50	—	10 19	4 30
10 26	4 31	8 10	5 05	6	Livázeny „	11 22	6 28	—	9 52	4 03
10 51	4 56	8 30	5 29	9	Alsóbarbatsény „	11 08	6 14	—	9 32	3 45
11 07	5 12	8 44	5 43	13	Vulkán „	10 54	6 00	—	9 14	3 27
11 32	5 36	9 03	6 02	19	ér. Lupény ind.	10 33	5 40	—	8 48	3 01
11 57	6 01	9 24	6 23	—						

Hátszeg—Karánsebes.

Bancáról	indul reggel	4 óra 08	percok	Váralja felé	Váraljáról	indul	d. u.	12 óra 52	percok	
Hátszegre	érkezik	„ 7 „ 15	„		Hátszegre	érkezik	„ 1 „ 05	„		
Váraljáról	indul	„ 7 „ 38	„		Hátszegről	indul	„ 1 „ 22	„	Váralja felé	
Hátszegre	érkezik	„ 7 „ 51	„		Karánsebesről	indul	d. e.	11 „ 22	„	
Váraljáról	indul	„ 9 „ 58	„		Hátszegre	érkezik	d. u.	5 „ 10	„	
Hátszegről	indul	d. e.	10 „ 21	„	Váraljáról	indul	„ 5 „ 28	„		
Karánsebesre	érkezik	d. u.	4 „ 03	„	Hátszegre	érkezik	„ 5 „ 50	„		
Hátszegről	indul	„ 9 „ 11	„	„	Hátszegről	indul	„ 6 „ 58	„	„	
Hátszegről	indul	„ 10 „ 50	„	„						

Az erdélyrészi vásárok.

Ha valamely vásár ünnep- vagy vasárnapra esik, akkor rendszeren a rákövetkező napon tartják meg.

Január.

1. Nagy-Bacson. 2. Alparét, Körösbánya, Makfalva, Maroscsúcs. 3. Kis-Apold, Mocs, Somkerék. 4. Kézdivásárhely. 7. Csík-Szépviz. 8. Csokmány. 10. Kolozsvár, Radnót. 11. Kő-Boldogfalva, Kőhalom, Küküllővár, Nagyszében, Szász-Banyicza. 13. Lupsa, Oláh-Lápos. 14. Déva, Gernyeszeg. 15. Magyar-Nemegye, Szinye (Dés mellett). 17. Marosvásárhely. 18. Keresd, M. Örményes. 19. Magyar-Lápos, Maros-Illye. 20. Buza, Magyar-Nagy Zsombor, Nagy-Sármás. 22. Knál, Sajó-Udvarhely. 23. Kendi-Lóna. 24. Mező-Méhes, Nagy-Enyed. 25. Bánffyhunad, Bereczk, Csik-Kozmás, Gyalakuta, Rozsnyó, Szász-Keresztur, Szent-Benedek. 27. Bátos, Erzsébetváros. 28. Hódos, Mikeszásza, Szamos Nagy-Goroszló, Zám. 29. Szászsebes.

Február.

1. Kürpöd, Nagy-Ekemező, Oláh-Szent-György, Teke. 3. Barót, Etéd, Gyéres, Gyergyó-Ditrő, Katona, Prázsmár, Somkerék, Szamosujvár, Ujgyháza. 5. Szász-Nádas. 6. Magyaros, Nagy-Almás, Oláh-Láposbánya. 9. Kőszvényes. 10. Nagy-Ilonda. 11. Kovászna, Szász-Banyicza. 12. Csik-Szereda. 14. Eczel, Hátszeg, Homoród-Szt.-Márton, Papolcz. 15. Magyar-Gorbó. 16. Csáki-Gorbó, Kibéd, Nagy-Ajta. 19. Czega, Szász Régen, Zabola. 20. Abrudbánya, Alezina, Ó-Radna, Tövis. 21. Vámos-Gálfa. 22. Csik-Karcsfalva, Kis-Kend, Küküllővár, Nagy-Borosnyó. 23. Bánffyhunad. 24. Borsa, Gyergyó-Alfalu, Köröspatak, Nyárad-Szereda, Szék, Székely-Keresztur, Szerdahely. 25. Bonyha. 26. Hosszufalu. 27. Torda.

Márczius.

1. Daróc, Dicsőszentmárton, Lekenze, Zalatna. 3. Alsó-Venice, Brulya, Dés. 4. Medgyes. 5. Alamor. 8. Nagy-Sink. 10. Sepsí-Szent-György. 12. Harasztkerék, Kolozsvár, Oláhfalu (Szentegyház). 14. Szászváros. 15. Felvincz. 16. Seges-

vár. 17. Székely-Udvarhely. 18. Bolkács. 19. Csik-Sz.-Domokos, Egerbegy (Torda-Aranyosm.), Magyar-Gyerő-Monostor, Mártontelke, Miklóstelke, Nagy-Apold, Parajd, Vajdaháza, Vajda-Kamarás. 20. Brád, Vajda-Hunyad. 21. Erdő Szent-György. 22. Apold, Bilak, Bonczháza, Kis-Sink, Radnót. 24. Orlát, Uzon, Zám. 25. Bögöz. 26. Erzsébetváros, Földvár, Szinye (Dés mellett). 28. Héjasfalva. 29. Szent-Ágota. 30. Maros-Oroszfalu, Szász-Csór, Zentelke. 31. Óralja-Boldogfalva, Sósmező.

Április.

1. Felső-Bajom, Gyimesközéplek (Csik vm.), Hódos, Markod, Maros-Vásárhely, Vizakna. 2. Alsó-Csernáton, Topánfalva. 3. Balászfalu, Gyergyó-Szent-Miklós, Oláhláposbánya. 4. Etéd, Mocs, Vámos-Gálfa. 5. Alparét, Baromlaka, Csik-Szt.-György, Kőhalom, Küküllővár, Kürpöd. 6. Alsó-Vist, Bánffy-Hunyad, Bethlen, Gyulafehérvár, Hidalmás, Oláh-Lápos. 7. Kerellő-Szent-Pál, Maros-Illye. 8. Drág. 9. Maros-Ujvár. 10. Kutyfalva, Magyaros. 11. Teke. 12. Halmagy, Mártonhegy. 13. Magyar Nagy-Zsombor, Nagy-Bacson. 14. Borgó-Prund, Csik-Szépviz, Egerbegy (Nagy-Küküllő vm.), Kő-Boldogfalva, Kolozs. 15. Galgó. 16. Szabéd. 18. Berethalom. 20. Buza, Drassó, Gyalu, Nagy-Sármás. 22. Radnót, Ugra. 24. Alsó-Rákos, Alsó-Szombatfalva, Eczel, Makfalva, Muzsna, Szász-Sebez, Torda, Várhely. 25. Bethlen-Szent-Miklós, Feketealom, Lekenze. 26. Jakabfalva. 28. Homoród-Oklánd, Kis-Kapus, Sepsí-Szent-György, Szász-Nádas, Szent-László. 29. Szamosujvár. 30. Ó-Sinka.

Május.

1. Alsó-Jára, Dicső-Szt.-Márton, Gyergyó-Ditrő, Kászon-Altiz, Mező-Bánd, Teke. 2. Abrudbánya, Kovászna, Maros-Keeze, Nagy-Ilonda. 3. Csernátfalu, Csik-Bánkfalu, Csik-Csekefalva, Csik-Szt.-Márton, Kézdi-Vásárhely, Kőszvényes, Lupsa, Nagy-Szeben. 4. Magyar-Nemegye, Maros-Ludas, Ó-Radna, Székely-Keresztur. 5. Algyógy, Görgény-

Szent-Imre, Kolozs-Monostor, Mező-Örményes, Vojla. 6. Borsa, Dobra, Felső-Szálláspatak, Kacza, Paszmos, Zernest. 7. Magyar-Régen, Retteg. 8. Farkaslaka, Nagy-Enyed, Oláh-Szent-György. 10. Sárkány. 11. Bürkös. 12. Szász-Régen. 13. Déva, Petrozsény, Szamos-Nagy-Goroszló. 14. Magyar-Lápos. 15. Gernyeszeg. 16. H.-Szent-Márton, Torozskó. 17. Beszterce, Nagy-Borosnyó. 19. Kibéd, Soósmező. 20. Alparét, A.-Szombatfalva, Alsó-Szopor, A.-Zsuk, Ispánmező, Mikeszásza, Mocs, V.-Hunyad. 21. Bátos, Csík-Szereda, Erzsébetváros, Hosszúfalva, N.-Ajta, Sárpatak, Ujgyháza. 22. Czege. 23. Nagy-Selyk. 24. Kendi-Lóna, Réton. 25. Bánffy-Hunyad, Kaál, Nagy-Ida, Szt.-Benedek. 26. Uzon. 27. Naszód. 28. Magyar-Igen, Topánfalva. 29. Papolcz. 30. Magyar-Gorbó, Mező-Méhes. 31. Bethlen, Maros-Illye, Monor.

Junius.

1. Csáki-Gorbó, Dobra, Kápolnok-Monostor, Lekence, M.-N.-Zombor, Mező-Bodon. 2. Bonyha, Bözöd, Brád, Dés, Zám. 3. Fogaras. 4. Barót, Szászváros. 5. Mártonfelke, Oláhláposbánya, Petele. 7. Etéd, Márpod, Monora. 8. Felvincz. 12. Gyalakuta. 13. Almakerék, Kolozsvár, Nagy-Ekmező. 14. Maros-Vásárhely, Nagy-Sink, Székely-Udvarhely, Szelistye. 15. Gy.-Szent-Miklós, Nagy-Baczon. 16. Kőröspatak, Zalatna. 17. Bágyon, Brassó. 18. Szász-Banyicza. 24. Alsó-Rákos, Alvincz, Csík-Karczfalva, Kis-Selyk, Makfalva, Pánczél-Csek, Segesvár, Somkerék, Torda. 25. Hosszúfalva, Zabola. 26. Gerend, Olák-Lápos, Ó-Radna. 27. Maros-Kece, Szerdahely, Szinye (Dés mellett), Teke. 28. Oláhfalu (Kápolnás). 29. Magyar-Győr-Monostor, Sajó-Udvarhely. 30. Bonczhida, Csík-Szépviz, N.-Disznód, Sepsi-Szent-György.

Julius.

2. Balázsfalva, Harasztkerék, Kászon-Altix, Maros-Vécs, Nagy-Almás, Radnót. 5. Alsó-Csernáton, Erzsébetváros. 6. Alsóárpás, Drág, Gyeke, Mező-Örményes. 7. Királyfalva, Magyar-Lápos, Maros-Illye, Pusztá-Kamarás, Székely-Keresztur. 8. Alsó-Venice, Gyéres, Kőrösbánya, Szék. 9. Topánfalva. 11. Rozsnyó, Vajda-Hunyad. 12. Berkenyes, Retteg. 13. Csík-Szereda, Kraszna, Medgyes, Pojána. 14. Soósmező. 15. S.-Nagyfalva, Uzdí-Szt. Péter. 17. Gyergyó-Ditró. 20. Zám. 22. Kovászna. 23. Szamosujvár. 24. Dicső-Szent-Márton, Gyalu, Nagy-Ida, Oriát, V.-Kamarás. 25. Kóhalom. 26. Bánffy-Hunyad, Gyulafehérvár, Parajd, Sajó-Udvarhely. 28. Buza.

Augusztus.

1. Alparét, Egergát, Felső-Bajom, Miklósvár, Nyárad-Szereda, Oláh-Szent-György. 3. Déva, M.-Méhes, Vajda-Récs. 5. Magyaros. 6. Prázsmár, Vizakna. 7. Bereczk, Oláhláposbánya. 10. Ó-Radna, Sz.-Régen, Törösvár. 11. Dés, Eczel, Kis-Apold. 12. Alsó-Szopor, Papolcz. 13. Felek, Marosujvár. 14. Magyar-Nemegye. 16. Gernyeszeg, Harasztkerék, Kendi-Lóna. 17. Előpatak. 18. Drág, Mocs, Szamos-Nagy-Goroszló, Vojla. 19. Farkaslaka, Nagy-Enyed. 20. Magyar Győr-Monostor. 21. Barót, Csík-Kozmás, Kőszvényes, Küküllővár. 23. Felvincz, Kis-Kapus, Nagy-Borosnyó, Sárkány. 24. N.-Kapus, Paszmos, Szász-Sebes. 25. Beszterce, Morgonda. 27. A.-Vist, Hátaszeg, Kerellő-Szt.-Pál, M.-Fráta, M.-N.-Zombor. 27. Maros-Illye, Sülelmed, Topánfalva, Tövis. 29. Nagy-Disznód. 30. Zalatna. 31. Alczina.

Szeptember.

1. Homoród-Szent-Márton, Kolozsvár, Maros-Kece, Naszód, Szász-Keresztur. 2. Alamor, Galgó, Szt.-Benedek. 4. Alsó-Zsuk, Maros-Vásárhely. 5. Algyógy, Berethalom. 6. Bethlen. 7. Gyergyó-Szent-Miklós. 9. Csík-Szépviz, Drassó, Fogaras, Makfalva, Torda. 10. Baromlaka, Ispánmező, Pánczél-Cseh, Zám. 11. Székely-Keresztur. 12. Nagy-Ida. 13. Vajdaháza. 14. Nagy-Szeben, Zentelke. 15. Kacza. 16. Görgény-Szent-Imre, Ugra. 17. Hosszúfalva, Markod, Órajza-Boldogfalva. 18. Lupsa. 20. Brulya, Csernátfalu, Oláh-Lápos. 21. Alsó-Rákos, Bánffy-Hunyad, Bethlen-Szt.-Miklós, Dobra, Erzsébetváros, Hódos, Lekence, Pojána, Zernest. 23. Medgyes. 25. Alsó-Venice. 26. Abrudbánya, Bereczk, Hidalmás, Zám. 27. Magyar-Lápos, Monor, Szék. 28. Retteg. 29. Brád, Csík-Szereda, Etéd. 30. Bonyha, Feketealom, Gyulafehérvár, Maros-Oroszfalu.

Október.

1. Nagy-Sajó. 2. Oláhláposbánya. 3. Alsó-Jára. 4. Borsa, Kaál, Kőröspatak, Maros-Ludas, Nagy-Sink, Szászváros, Székely-Udvarhely. 6. Gerend, Szabád. 7. Szelistye. 8. Zabola. 9. Czege. 10. Alparét, Báránkyut, Csík-Szt.-Domokos, Kóhalom, Maros-Illye, Nagy-Sármás, Torozskó. 11. Alsóárpás. 12. Bürkös, Felső-Szálláspatak. 13. Mikeszásza, Petrozsény, Sepsi-Szent-György. 15. Dicső-Szent-Márton, Parajd, Szinye (Dés mellett). 16. Csík-Karczfalva, Halmágy, N.-Enyed, Nagy-Ida, N.-Ilonda. 18. Ujgyháza. 20. Várhely. 21. Boncz-

hida, Gyéres. 23. Szász-Régen. 25. Nagy-Almás, Ó-Sinka, Soósmező. 26. Buza, Magyar-Igen, Szamosujvár, Szász-Csőr. 27. Homorod-Oklánd, Szent-László. 28. Brassó, Erdő-Szt.-György, Jakabfalva, K.-Vásárhely, Monora. 29. Papolcz. 30. Borgó-Prund, Déva, Ó-Radna. 31. Egerbegy. (Nagy-küküllő vm), Gy.-Alfalu, Gyimesközéplök, (Csík vm), M.-Bánd, Sz.-Nádas.

November.

1. Daróc (Udvarhely vm.), Márpod, Oláh-Szt.-György. 2. Kolozsvár, Kősvényes. 4. Radnót, Segesvár. 5. Koloza, Mártontelke, Teke, Topánfalva. 7. Drág, Kis-Kend. 8. Dobra, Mártonhegy, Nagy-Borosnyó, Naszód, Tóvis. 9. Bolkács, Csík-Csekefalva, Csík-Szent-Márton. 11. Bágyon, Kis-Selyk, Kovászna, Magyar-Gyérő-Monostor, Maros-Vásárhely, Sárkány, Szerdahely. 12. Barót, Farkaslaka, Töresvár. 13. Csokmány, Magyar-Nemegye, Vajda-Hunyad. 14. Bátor. 15. Egerbegy (Torda-Aranyos vm.), Magyaros, Riomfalva, Szász-Halom, Szent-Ágota. 16. Resinár. 19. Felvincz,

Gernyeszeg, Harasztkerék, Királyfalva, Magyar-Fráta, Magyar-Gorbó. 20. Erzsébetváros, Kőrösbánya, Szamos-Nagy-Goroszló. 21. Alsó-Szopor, Csáki-Gorbó. 22. Magyar-Nagy-Zsombor. 24. Beszterezse. 25. Alvincz, Bánffy-Hunyad, Gyalakuta, Gyergyó-Ditró, Kutyalva, Szász-Kéz. 26. Zabolá. 27. Kászton-Altix. 29. Bethlen, Oláhfaln (Szentegyház). 30. Medgyes, Szék.

December.

2. Héjasfalva, Kibéd. 4. Oláhláposbánya. 6. Apold, Balászfalva, Eczel, Fogaras, Kápolnok-Monostor, Miklóstelke, Petela, Szászváros, Torda. 7. Kőrösbánya. 8. Uzon. 9. Csík-Bánkfalva. 10. Nyárad-Szereda. 11. Gyálu. 12. Nagy-Apold, Zám. 13. Bethlen-Szent-Miklós, N.-Selyk. 14. Földvár. 15. Dés, Ó-Radna. 16. Brád. 17. Gyulaféhérvár, Parajd. 18. Mező-Örményes. 19. Abrudbánya, Vámos-Gálfalva. 20. Alsó-Csernáton, Csík-Szent-György, Küküllővár, Vizakna. 21. Bánffy-Hunyad, Székely-Udvarhely, Szent-Ágota. 22. Nagy-Ida. 28. Nagy-Ajta. 30. Algyógy.

V. RÉSZ. HIRDETÉSEK.

Tagadhatatlan, hogy a **«Fantasia-crème»** a legbiztosabb hygienikus szer a bőrápolás terén. Megszünteti az arc-kiütéseket, májfoltokat és a bőrnek ifjú báját és színt kölcsönöz. Az arcz. különösen a kézbőr finomítására nélkülözhetetlen a

Fantasia Pompadour-szappan és a Fantasia Liliom-hőlgypor.

Kaphatók kizárólag a készítőnél:

«Regulator»
a legenyhébb hashajtó.

Baumgärtner Károly
az «Orangyathoz» címzett gyógyszerárában
DÉVÁN.

«Regulator»
a legenyhébb hashajtó.

Különösen felhívom a vevő-közönség b. figyelmét destillatio útján előállított

Kárpáti fenyő illatomra,

mely gyorsan és biztosan szünteti a leg-makacsabb légzőszervi bántalmakat és hurutot. Mint egészséges és kitűnő szobaillatot is melegen ajánlem. Ezekon kívül nagy raktárt tartok számos kül- és belföldi különlegességekből. Továbbá felhívom becses figyelmét elsőrendű francia likőr- és angol rumkivonatomra, melyekből olesón a legkitűnőbb likőr és rum állítható elő.

RHÉMANN ZSIGMOND
DÉVA.

„Erzsébet temetkezési vállalat“

Fényes díszletek.

Nagy választék érc-, fa- és utánczott koporsókban, sirkoszorokban, szalagokban és temetkezési czikkokban.

Vidéken temetést és szállítást elvállal.
„Szabadalmazott szabadislet.“

LOBSTEIN VILMOS
DÉVA, városház épületében.

Uri- és női divatáru-raktár, fehérnemű, kalap, cipő, függönyök, ágy- és asztalterítők, menyasszonyi kelengyék.

Kötött áruk, szabókellékek, rövidárak, szőnyegek. Női kelmék.

Sirkoszorok nagy választékban.

SZŐCS F. LAJOS, DÉVÁN.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint a legujabb angol, skót és francia, valamint honi gyártmányu, nevezetesen

zsolnai, gácsi és brassói szöveteket

mindig raktáron tartok és tisztelettel felhívom a t. közönséget azok megtekintésére. Két-három vidéki rendelő meghívására személyesen vagy szabászom által teszem tiszteletemet.

Tisztelettel **SZŐCS F. LAJOS** szabó cég.

HUNYADMEGYEI
GYÜMÖLCSSTERMELŐK ÉS KÖZSÉGEK PÁLINKAFŐZŐ ÉS
GYÜMÖLCSÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE
DÉVÁN.

Elnök:

Báró BORNEMISZA LIPÓT

A'elnök:

Báró KEMÉNY JÓZSEF

Vezérigazgató:

BLUM ZSIGMOND

Főzési telepek: Hunyad, Alsó-Fehér, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód, Maros-Torda, Udvarhely és Máramaros vármegyékben.

Központi pinczék: Déván.

Fiókpinczék: Kecskemét, Máramaros-Sziget, Bedőháza és Técsón.

Állandóan nagy készlettel bir **saját főzésű szilvórium, seprő- és törkölypálinka**, nemkülönben **tisztán kezelt erdélyi, arad-hegyaljai és gyorok-ménési borokban**.

Minthogy ezen szövetkezet egyik főczélja: elsőrendű áruit lehetőleg közvetlenül a fogyasztó közönségnek mérsékelt árban juttatni, felhívásra szívesen szolgál mintával és ajánlattal.

A szövetkezet rövid időn belül mindennemű gyümölcs értékesítésével foglalkozni szándékozik, s ennél fogva már most, midőn ezen körülményre a gazdaközönség figyelmét felhívja, kéri, miszerint kellő időben a termelendő és eladásra szánt gyümölcsmennyisége és minősége megjelölése mellett, vele érintkezésbe lépni sziveskedjék.

ABBAZIÁBAN

rendkívül kellemes, otthonos pensió, remek fekvéssel, ideális, tiszta levegővel, közvetlen a tenger partján. Saját tengeri fürdő és csónak-kikötő a vendégek használatára. Nagy eleganciával berendezett szobák, gyönyörű tengeri kilátással az egész Quarneróra. Meleg és hideg tengeri és édesvízi fürdők, villanyvilágítás, vízvezeték. Hires magyar konyha. Zongora és könyvtár-használat. Fedett nagy terrasszok. Lapos tengerpartjával és az előtte elterülő parkkal üdülőknek különösen alkalmas. Szelektől védett napos hely. Egész éven át nyitva. Kurzene a villa előtt. Magyar lapok és olvasmányok.

Rendkívül olcsó árak.

Tájékoztatót ingyen és bérmentve küld a

**Szabados Pensió,
Villa Melanie.**

HIRDETMÉNY.

Van szerencsénk a nagyrődemű közönség becses tudomására hozni, hogy:

Elfogadunk betéteket bármely összegben kamatozásra, úgy betétkönyvre, mint pénztárjegyekre, mint pedig folyószámlára, s ez utóbbi kényelmes és könnyed módjára a mindennapi üzleti életben összegyűlő kisebb-nagyobb pénzeszegek gyümölcsözőtő elhelyezésének különösen felhívjuk piacunk kereskedő köreinek figyelmét. E tekintetben szívesen adunk felvilágosítást s teszszük meg a legmesszebb menő concessiókat, hogy az érdekelt feleket a folyószámlán való pénzkezelés előnyös és gazdaságos voltával megismertethessük, s a heverő pénzkészletek után egy év folyamán mindenesetre jelentékeny kamatvesztéségtől megkíméljük.

Leszámitolunk kereskedői tárczaváltókat, elvállaljuk ilyenek bizományi beszedését, **beváltunk** mindenféle hazai és külföldi szelvényt s az összes külföldi államok pénzemeit a legmagasabb napiáron, **veszünk és eladunk** mindenemű értékpapirokat és sorsjegyeket, elvállaljuk sorsolt értékek beszedését minimális jutalék ellenében.

Előlegeket adunk az európai tőzsdéken jegyzett bármimemű értékpapirokra, részvényekre és sorsjegyekre a lehető legmagasabb quotáig folyószámlái kölcsön alakjában a legelőnyösebb feltételek mellett.

Előleget adunk árúkra, ingatlanokra, arany- és ezüsttárgyakra.

Előkelő fővárosi és külföldi összeköttetéseink révén abban a helyzetben vagyunk, hogy t. üzletfeleink esetleges átutalásait bárhova csupán készkiadásaink fedezése ellenében eszközölhetjük, s hitelleveleket bocsáthatunk rendelkezésükre minimális jutalék ellenében a világ bármely piacára.

Elfogadunk őrzésre arany- és ezüsttárgyakat, értékpapirokat, sorsjegyeket, a szelvényeket díjmentesen kezeljük és váltjuk be, ellenőrizzük a sorsolás alá eső értékek sorsolását, s megkíméljük ügyfeleinket a sorsolások késői észrevétele által őket érhető kamatvesztéségektől.

Magunkat a n. é. közönség jóindulatu figyelmébe ajánlva, maradunk teljes tisztelettel

Dévai Hitelbank Részvénytársaság.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Raktárházai.

A Dévai Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága felhívja a kereskedő és iparos közönség figyelmét ujonnan épített modern berendezésű raktárházaira és vasbeton pinczéire. A raktárházak a dévai állomás pályatestével iparvágány által vannak összekötve s a reexpeditionális díjkiigyeenlítés kedvezményét élvezik.

Elvállaljuk: gabonák, valamint mindenemű nyersternékeknek, szesznek, pálinkának beraktározását a legelőnyösebb díjazások és feltételek mellett.

Előleget nyújtunk minden néven nevezendő árura a legelőnyösebb kamatláb mellett a lehető legmagasabb kvótáig, valamint mindenféle termékek és árucikkek bizományilag való eladását a legmérsékeltőbb jutalék mellett.

Elvállaljuk mindenféle árunk fuvarozását, ki- és berakását, kezelését és a szállítványozási üzlettel járó minden teendők végzését a legmérsékeltőbb tételek mellett.

Felhívjuk a közönség figyelmét szesz szabadraktárunkra, valamint ujonnan létesített áruosztályunkra s kívánatra bárkinek megküldjük raktári szabályzatunkat és díjazásunkat.

Készéggel szolgálunk a legmérsékeltőbb speciális ajánlatokkal kérdezősködés esetére. Minden küldemény a

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Raktárházai.

címre küldendő.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága.

KALOGÉN

BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM ÉS SZÁJVIZ

A
MÁLNÁSI
Siculia
GYÓGYVIZ.

A GÉGE, TOROK, TÜDŐ, GYOMOR,
BÉL, VESE, HÓLYAG HURUTOS
BÁNTALMAINÁL FEJLŐMÉNYHATÁTLAN.

KAPHATÓ MINDENÜTT.

FŐ-
RAKTÁR: BRÁZAY BUDAPEST

Demeter Kornél gyógyszerész, Szászvároson. KOZMETIKAI KÉSZÍTMÉNYEK.

Mandola benzoe crème. Az arc- és kéz bőr ápolására, üdítésére, szépítésére, fehéritésére és finomítására szolgál. Mindenféle arc- és kézszépségtalanságot távolít el a bőrről, u. m. kiütéseket, szemölcsöket, májfoltokat és orrvörösséget. A túlszírosságot eltávolítja és a ránczokat elsimítja. Ezen crème tartalma teljesen ártalmatlan. 1 tégely ára 60 fillér.

Mandola benzoe szappan. Kiváló mosdó szappan. Finom alkatrészei és illata által felülmul minden más szappant. Finomítja és fehériti a bőrt. Ajánlatos a crémével együtt használni. Ára 70 fillér.

Veturien arc-pouder. Az arczbőrön kitűnően tapadó por, mely finomságánál fogva fehérit, de szabad szemmel alig észrevehető, hogy az arczon pouder volna. Mandola benzoe crémével együtt használva az arczbőr meg van védve a szél, hideg és napsugarak által különben kellemetlenül ható következményeitől. Kapható fehér, rózsás és sárgás színben. Ára 1 korona.

China hajszesz. Hajhullás ellen kipróbált szer. Ára 1 kor. 40 fillér.

1872 év előtti levélbélyegeket
készpénzért veszek.

Már Oszkár,
állami főreáliskolai tanár,
Temesvárott.

KORONA SZÁLLODA, DÉVA.

Kávéház, vendéglő,
nyári kerthelyiség, állandó
mozgólénykép-színház.

A zarándiak találkozó-helye.

*** Olcsó szobák. ***

Tisztán kezelt **gyoroki,**
ménesi, badacsonyi
stb. **borok.**

Naponta frissen csapolt
Dreher-féle sör.

Schwarcz N.
vendéglős.

TELEFON 37. sz.

KORONA SZÁLLODA, DÉVA.

Alantírt pénzüntézet és h.-dobrai fióktelepe

I. ***Elfogad*** átfutó és állandó betételeket, nagyobb összegben megegyezés szerint, s maga fizeli a kölkekamat-adót is. Rendesen nem köveleli a felmondási haláridőt.

II. ***Kölcsönt ad:***

- a) kereskedelmi és
- b) kezes váltóra, kívánat szerint hat óra is;
- c) értékpapír, részvény, betétkönyv slb. elzálogosítása mellett a névleges érték vagy az árfolyam 80 %-ig;
- d) óvadékokmány alapján váltójelzálog és
- e) adóslevél alapján I. helyen leendő betáblázásra egyszerű kölcsönt ad, a mit bármikor vissza lehet fizetni stornodij nélkül;
- f) nyílt hitell nyújt kedvező feltételek mellett és
- g) visszleszámitol idegen és saját vállókat.

A kölcsönkamalláb a pénzüviszonyok szerint száll alá, vagy emelkedik és a mindenkire nézve fixirozott kamallábon kívül semmiféle külön díjat sem számít.

SZÁSZVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

„FEHÉR KERESZT” SZÁLLODA.

Tulajdonos: WINKLER JAKAB.

**A vármegye első legnagyobb forgalmu
szállodája.**

Hunyad vármegye elit-közönségének találkozó helye.

Elismert magyar konyha. * Villásreggelikben
gazdag választék. * Állandóan friss csapolásu
kőbányai Dréher-féle Korona-sör. * Házilag kezelt,
tisztá magyarádi asztali és csemegeborok.

1904. évbéli **magyarádi óbor** házhoz szállitva
44 krajczár.

Bálok alkalmára a nagy terem díjtalanul áll
a t. közönség rendelkezésére.

Pontos kiszolgálás!

Szolid árak!

Az Én Ujságom

Képes heti gyermeklap. Szerkeszti PÓSA LAJOS. Ezer lap. Ezer lapon ezer közlemény. Ezer közleményben sok száz mese, történet, vers, kép, adoma. Ezt a sok

szép holmit AZ ÉN UJSÁGOM-ban, PÓSA LAJOS gyermeklapjában találja meg a gyermek. Ez az ujság hetenkint beköszönt és minden héten új örömet szerez a gyermekeknek. — Januárban minden előfizető gyönyörű kis naptárt kap díjtalanul. Előfizetési ára negyedévre 2 kor. 50 fillér. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal. Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 10. szám.

Cs. és kir. szab. amerikai Cottage-szivólégrendszerű

orgona-harmóniumokat,

valamint európai rendszer szerint,

legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TÁRSA

Budapest, X., Delej-u.11/III. (Tisztviselőtelep.)

Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig.

Pedálos harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban, pontos orgonamérettel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló-orgonák.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Öt évi jótállás! Lelkészeknek és tanítóknak külön százalék-engedmény Részletfizetésre is! Elismert kítőnő árak!

Az Athenaeum r. t.

kiadásában (Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 54.) jelentek meg és minden könyvkereskedésben kaphatók: KELEMEN BÉLA követ-

kező kitünő német szótárai és magyar nyelvészeti munkái:

9003 904.	Német-magyar és magyar-német zsebszótár, tekintettel a két nyelv szólásaira. Szerkesztette Kelemen Béla. I. német-magyar rész, II. magyar-német rész. IX., az új magyar és német helyesírás szerint átdolg. kiadás. Ára csinos félbörkötésbe kötve 4 K 40 f.
	Ugyanezen szótár I és II. része külön-külön is kapható. Ára mindegyik kötetnek csinos vászonkötésbe kötve 2 K 20 f.
	Német-magyar és magyar-német kézi szótár, tekintettel a két nyelv szólásaira. Szerkesztette Kelemen Béla. I. német-magyar rész. Ára kötve 7 K 50 f.
	II. magyar-német rész. Ára kötve 8 K 50 f.
	A két rész ára egy kötetben, félbörkötésben 16 K
	Tanár utrak számára 16 K helyett 9 K
77218 906.	Kelemen Béla: A magyar helyesírás kis szótára. Keskeny kötet. Harmadik javított kiadás. Kötve 1 K, füzve 60 f.
102831 906.	Kelemen Béla: Jó magyarság. Tanácsadó a magyar nyelvtani és helyesírás kétséges esetében. Ára kötve 2 K

HOLTZER FERENCZ, DÉVA, a fekete kutyához.

Ajánlja dűsan felszerelt fűszerüzletét, nagyválaszték Suchard- és Stollwerk csokoládébonbonokban. Világosi- és Keglovics-cognacban, különböző likőrökben, bel- és külföldi rumban, tea és tea-süteményben, mandulát, mazzolát, citromot, narancsot a legolesőbb napi áron.

Friss őrlésű aradi lisztet, állandóan raktáron tart.

EHRlich LAJOS

BÁDOGOS

Déván, Kossuth Lajos-utca 7. szám.

Ajánlja magát minden e szakmába vágó

bádogos-munkák

gyors és jutányos árbani elkészítésére, helyben úgy, mint vidéken.

ISSEKUTZ PÁL, Déva

Alapítottott 1838. URI- ÉS NŐI DIVAT-ÜZLETE. Alapítottott 1838.

Ajánlja nagy választékú raktárát:

ruha- és bluz-kelmékben és selymekben, fehérneműek, vásznak és asztalneműekben, rövid- és szövött-árakban.

Dús választék szőnyeg-, függöny- és ágyneműekben.

Nagy raktár kalap és cipőkben.

Menyasszonyi kelengyék a legjutányosabb árbán előállítatnak.

Vidékre mintákkal készséggel szolgálunk. — Szolid, jutányos árak.

Dévai Takarékpénztár R.-T.
Az Osztr.-Magyar Bank mellékhelye.

600.000 koronát túlhaladó részvénytőkével és tartalékalappal rendelkezik.

Forgalmában lévő vagyon

több mint három millió korona.

Elfogad pénzeket betétként vagy folyószámlára. Leszámitol váltókat, kölcsönöket ad ingatlanokra, értékpapírokra. Értékpapírokat vesz, vagy elad. Értékpapírokat őrzési letétbe elfogad. Bankszakmába vágó megbízásokra szívesen vállalkozik, mindenkor a legméltányosabb díjtételek mellett.

Dévai takarékpénztár igazgatósága.

Kitünő gyógyhatású, természetes sósfürdő

==== Déván, ====

amelynek vizét dr. Hankó Vilmos vegyész-tanár vegyelemezése alapján az orvosok igen ajánlják mindazoknak, akik hűléses, csúzos, köszvényes, rheumás bántalmakban szenvednek.

Az újonnan felépített és berendezett gyógyfürdőben a mai kor kivánalmáinak megfelelő 10 egyes porcellán-kabin fürdőmedencze és 2 vendégszoba áll a vendégek rendelkezésére.

Egyszeri meleg fürdő fűtéssel és kiszolgálással 1 korona; 12 meleg fürdő egyszerre váltva 10 korona.

A kényelmes pihenőszobában jutányos árban szolgáltatnak ki a vendégek étellel és itallal.

Breier Mór,

fürdőtulajdonos.

Czimirre ügyelj!

DOSTÁL FERENCZNÉ

DOHÁNYTŐZSDÉJE

BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZY-ÚT 63.

Nagy raktár szivarkahüvelyekben. Egy doboz 20 fillértől felfelé kapható. Nagy választék fa- és cserép-pipákban, papir- és faszípkákban.

Notesz, író- és levélpapiros, tinta, toll kicsinyben és nagyban kapható.

Szalon tűzijáték; minden veszély nélkül otthon mulattat.

Kártya, dohány, szivar, cigaretta, bélyeg eladás.

Nagy választék képes levelezőlapokban, négy fillértől felfelé. Tömeges megrendelésnél árengedmény.

Havanna-szivarok.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Czimirre ügyelj!

* MAGYAR GYÁRTMÁNY *

❖ **KROLL GYULA** ❖

**KÖNYV-, PAPIR-, RAJZ- ÉS IRÓSZER
KERESKEDÉSE**

Déván (Fötér), városház-épület.

Telefon-szám 43.

* Jutányos, szolid árak *

* Pontos kiszolgálás *

* MAGYAR GYÁRTMÁNY *

Göbbel Károly, Brád.

Rézműves, épület- és díszmű-bádogos. Gép-
javító-műhely és fémöntöde.

Készít: szeszfőző-, vízvezetéki, fürdő- és árnyék-
szék berendezéseket, kutszivattyukat, épület- és
díszmű-munkálatokat.

Elvállal: Gépjavításokat, acceylen világítási és
villanycsengő berendezések felszerelését.

Allandóan tart raktáron: pálinkafőző- és
mosóüstöket, épület- és díszmű-árakat nagy
választékban.

Réz-kutszivattyúk jótállás mellett, melyek az
íyóvíz jóságát nem rontják.

Olcsó árak. — Költségvetések ingyen és bérmentve.

*
Olcso
husnak
hig
a leve.
*

BENCSIK ZSIGMOND
DÉVA.

Ajánlja szolid ár mellett

saját készítményü kész cipőit

angol, amerikai és francia divat szerint.
Készít mérték után **fájós és hibás lábakra**
a lábaknak megfelelő alakút.

Kitüntette: Pécselt aranyéremmel, Győrött
ezüstéremmel, Tordán arany oklevéllel.

A legjobb beszélőgépeket és hanglemezeket,
— a legjobb órákat és optikai czikkeket —
mégis csak Schön Adolfnál lehet kapni, ahova min-
denki forduljon, kinek rossz órája vagy bármily-
nemű üzemkötő hangszere van és azt nem tulsá-
gosan olcsón, de alaposan akarja megcsináltatni.

SCHÖN ADOLF

órász, aranyműves és látszerész, Déva.

STEINER FERENCZ

nagykereskedő, törvényszékiileg bejegyzett czég,

Telefon-szám: 12.

Déva, Aradi-út 4-6.

Alapított 1880.

A Kőbányai Első Magyar Részvényserfőződe főraktára.

Postatakarépenzári cheque- és clearing-forgalom 1908. sz.

STEINER FERENCZ ÉS TÁRSA

törvényszékiileg bejegyzett czég, Petrozsény, Főter.

Ajánlom a Hunyad- és szomszéd-vármegyék kereskedőinek, iparosainak, a vendéglősöknek és a nagyérdemű közönségnek dűsan felszerelt raktáraitam liszt, fűszer-, vas-, anyag-, festék- és rövidáruban a legversenyképesebb árakban.

Nagy választéku raktárt tartok mindennemű hazai árakban, cukor, kávé, liszt, korpa, petrolium, olajok és egyéb fűszerárakban, valamint nyújtott és hengerített vasakban, vasalásokban, koesi- és hirtő-tengelyekben, tűzhelyek és mindennemű egyéb vasárakban.

Szegedi és kőbányai szalona, zsír és egyéb zsiradékok.

Mint a Kőbányai Első Magyar Részvényserfőződe nagyraktárosa, raktáron tartok első minőségű Király-, dupla-márcziusi, bajor- és udvari sűrűket hordóban és palaczkokban.

A nagyérdemű fogyasztó közönség szíves megbízásait kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Steiner Ferencz

nagykereskedő,

a Kőbányai Első Magyar Részvényserfőződe főraktárosa.

Déva, 1908. december hó.

STASNEY M.

bodega és csemege kereskedő,

DÉVÁN, (Hunyad m.)

Ajánlja dűsan felszerelt raktárát u. m.:

Prágai-, kassai sódort és karajt.

Naponta friss szebeni virsli.

Ajánlja továbbá: *czukorka-különlegességeit, közvetlen Londonból importált Jamaica-Rumot, Pekárek-féle teát, mindensféle asztali-, csemege- és pezsgőborokat, valamint többféle halakat és sajtokat.*

Nagy választék

cognacban és likőrökben.

Vidéki megrendelések azonnal eszközölletnek.

Bútorraktár.

DÉVÁN, a főreáliskolával szemben

bútorraktárt

rendeztem be.

Első minőségű bútor

szolid ár mellett kapható nálam.

Tisztelettel

Mahler Bernát,

asztalos.

